

ΑΧΙΛΛΕΩΣ ΤΖΑΡΤΖΑΝΟΥ

Α', Β', Γ' ΚΑΙ Δ' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

18

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ
ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ
ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ
ΓΛΩΣΣΗΣ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ - ΑΘΗΝΑΙ 1974

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ
ΤΗΣ
ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

Α', Β', Γ' και Δ' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

Τὸ παρὸν βιβλίον δεόν νά διαφυλαχθῆ καὶ διὰ τὰς Β', Γ'
καὶ Δ' τάξεις εἰς τὰς ὁποίας ἐπίσης θὰ χρησιμοποιηθῆ.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΦΘΟΓΓΟΛΟΓΙΚΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄

ΦΘΟΓΓΟΙ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

§ 1. Τὰ γράμματα τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς γλώσσης εἶναι 24, τὰ ἴδια μὲ τὰ 24 γράμματα τῆς νέας Ἑλληνικῆς. Ἀλλὰ ὑπὸ τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων δὲν ἐπροφέροντο πάντα τὰ γράμματα ταῦτα ἀκριβῶς ὅπως τὰ προφέρομεν ἡμεῖς οἱ νέοι Ἕλληνες. Διὰ τοῦτο πολλάκις ὁ ἴδιος φθόγγος τῆς νέας γλώσσης (π.χ. ὁ φθόγγος **ι**) φαίνεται παριστανόμενος εἰς διαφόρους λέξεις ἢ εἰς διαφόρους συλλαβὰς τῆς ἰδίας λέξεως μὲ διάφορα γράμματα (π.χ. καὶ μὲ τὸ **η** ἢ τὸ **υ**) : *οἶς, μῦς, μυστήριον*.

Σημείωσις. Τὸ ἀρχαιότατον Ἑλληνικὸν ἀλφάβητον περιελάμβανεν ἐν ἀκρόμῃ γράμμα, τὸ **Ϝ**, τὸ ὁποῖον διὰ μὲν τὸ σχῆμά του λέγεται *δίγᾶμμα*, διὰ δὲ τὴν προφορὰν του *βᾶυ*. Ἐπροφέρετο περίπου, ὅπως προφέρεται νῦν τὸ **β** ἢ οὐκὼς τὸ **υ** εἰς λέξεις, ὅποια π.χ. ἡ λέξις *αὔριον*.

Εἰς δὲ τὴν ἀρχαιοτάτην Ἑλληνικὴν γλῶσσαν, ὅπως θὰ ἴδωμεν εἰς τὰ ἐπόμενα, ὑπῆρχε καὶ εἰς ἰδιαιτέρος φθόγγος, τὸ **ι** (*γιώτ*), τοῦ ὁποίου ὁμοῦς δὲν παρεδόθη γράμμα (ἦτοι γραπτὸν σημεῖον).

Ἐπροφέρετο δὲ τὸ **ι**, ὅπως προφέρεται τώρα τὸ *γι* εἰς τὴν λέξιν π.χ. *Πανάγιω* (*Πανάγιω*) ἢ ὅπως τὸ ἀπλοῦν **ι** εἰς τὰς λέξεις π.χ. *παιδιά, καθάριος*.

α΄) Φωνήεντα.

§ 2. Ἀπὸ τὰ ἑπτὰ φωνήεντα **α, ε, η, ι, ο, υ, ω** :

α) τὸ **ε** καὶ τὸ **ο** λέγονται **βραχεά** (ἦτοι σύντομα εἰς τὴν προφορὰν) :

β) τὸ **η** καὶ τὸ **ω** λέγονται **μακρὰ** (ἦτοι παρατεταμένα εἰς τὴν προφορὰν), διότι ἀρχῆθεν τὸ μὲν **η** ἐπροφέρετο ὑπὸ τῶν παλαιῶν ὡς παρατεταμένον **ε** (ἦτοι περίπου ὡς *εε*), τὸ δὲ **ω** ὡς παρατεταμένον **ο** (ἦτοι περίπου ὡς *οο*) :

γ) τὸ α, ι, υ λέγονται **δίχρονα**, διότι ταῦτα ἀρχῆθεν εἰς ἄλλας μὲν συλλαβὰς ἐπροφέροντο βραχέα, εἰς ἄλλας δὲ μακρά.

Σημείωσις. Ἴνα δηλωθῆ, ὅτι τὸ δίχρονον φωνῆεν μιᾶς συλλαβῆς εἶναι βραχύ, γράφεται ὑπεράνω αὐτοῦ τὸ σημεῖον $\smile$, ἵνα δὲ δηλωθῆ, ὅτι εἶναι μακρόν, γράφεται ὑπεράνω αὐτοῦ τὸ σημεῖον — , ὡς π.χ. κτήμᾱ, κτήσις, πῆχῡς — ὠρᾱ, τίμῆ, θῦμός.

6') Σ ύ μ φ ω ν α.

§ 3. Ἀπὸ τὰ 17 σύμφωνα :

- 1) ἑνέα, ἤτοι τὰ σύμφωνα κ, γ, χ — π, β, φ — τ, δ, θ, λέγονται **ἄφωνα**.
- 2) πέντε, ἤτοι τὰ σύμφωνα μ, ν — λ, ρ — σ (ς), λέγονται **ἡμίφωνα**· καὶ
- 3) τρία, ἤτοι τὰ σύμφωνα ζ, ξ, ψ, λέγονται **διπλά**.

Σημείωσις. Εἰς τὰ ἡμίφωνα συγκαταλέγονται προσέτι τὸ δίγαμμα (F) καὶ τὸ γιώτ (j) (βλ. § 1, Σημ.).

§ 4. Τὰ ἄφωνα διαιροῦνται :

- 1) κατὰ τὸ φωνητικὸν ὄργανον, μὲ τὸ ὅποιον κυρίως προφέρονται, εἰς τὰ **οὐρανικά** κ, γ, χ, εἰς τὰ **χειλικὰ** π, β, φ καὶ εἰς τὰ **ὀδοντικά** τ, δ, θ.
- 2) κατὰ τὸ ποιὸν τῆς πνοῆς, ἢ ὅποια τὰ συνοδεύει κατὰ τὴν προφορὰν των, εἰς τὰ **ψιλὰ** (ἤτοι λεπτὰ) κ, π, τ, εἰς τὰ **μέσα** γ, β, δ καὶ εἰς τὰ **δασέα** (ἤτοι παχέα) χ, φ, θ.

§ 5. Τὰ ἡμίφωνα διαιροῦνται εἰς τὰ **ἐνρινα** μ, ν, εἰς τὰ **ὕγρα** λ, ρ, καὶ εἰς τὸ **συριστικὸν** σ (ς).

Σημείωσις 1. Ἐνρινον εἶναι καὶ τὸ γ, ὅταν εὐρίσκειται πρὸ τῶν οὐρανικῶν κ, γ, χ, ἢ πρὸ τοῦ ξ : ἄγκυρα, ἀγγεῖον, ἄγχω, ἄγξω.

Σημείωσις 2. Τὰ σύμφωνα ζ, ξ, ψ λέγονται **διπλά**, διότι πλειστάκις προέρχονται ἀπὸ ἑνωσιν δύο συμφώνων, ἤτοι τὸ μὲν ξ ἀπὸ τὸ κ + σ ἢ γ + σ ἢ χ + σ, τὸ δὲ ψ ἀπὸ τὸ π + σ ἢ β + σ ἢ φ + σ καὶ τὸ ζ ἀπὸ τὸ σ + δ ἢ ἀπὸ σύμπλεγμα ἄλλων συμφώνων : κόραξ (κόρακς), Ἄραψ (Ἄραβς), Θήβαζε (Θήβασδε), ζάπλουτος (διάπλουτος).

Πίναξ τῶν συμφώνων

	Ὀυρανικά	Χειλικά	Ὀδοντικά
ἄφωνα	κ	π	τ
	γ	β	δ
	χ	φ	θ
ἡμίφωνα	ἔνρινα	μ	ν
	ὕγρα	λ	ρ
	συριστικά		σ (ς)
διπλά	ζ	ξ	ψ

γ') Δίφθογγοι.

§ 6. Αἱ δίφθογγοι τῆς ἀρχαίας γλώσσης εἶναι ἔνδεκα, αἱ ἐξῆς : **αι, ει, οι, υι, αυ, ευ, ηυ, ου, α, η, ω**. Ἐκ τούτων αἱ ὀκτώ **αι, ει, οι, υι, αυ, ευ, ηυ, ου** λέγονται **κύριαι**, αἱ δὲ λοιπαὶ τρεῖς **α, η, ω** λέγονται **καταχρηστικά**.

Σημείωσις 1. Ἡμεῖς τὴν δίφθογον **αι** τὴν προφέρομεν ὅπως τὸ **ε**, τὰς δὲ διφθόγγους **ει, οι, υι** καὶ **η** ὅπως τὸ **ι**, τὴν δίφθογον **α** ὅπως καὶ τὸ ἀπλοῦν **α** καὶ τὴν δίφθογον **ω** ὅπως καὶ τὸ ἀπλοῦν **ω**, τὰς δὲ διφθόγγους **αυ, ευ, ηυ** τὰς προφέρομεν πρὸ φωνήεντος μὲν καὶ πρὸ τῶν συμφώνων **β, γ, δ, ζ, λ, μ, ν** καὶ **ρ** ὡς **αβ, εβ, ηβ**, εἰς πᾶσαν δὲ ἄλλην περίπτωσιν ὡς **αφ, εφ, ηφ**. Ἀρχῆθεν ὁμοῦς ὑπὸ τῶν παλαιῶν ἐκάστη δίφθογος ἐπροφέρετο οὕτως, ὥστε διεκρίνοντο κατὰ τὴν προφορὰν οἱ δύο φθόγγοι, ἦτοι τὰ δύο φωνήεντα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα αὕτη ἀποτελεῖται (πρβλ. *νῦν* : *Νεραίδα, αὐγολέιμονο, ρόιδο*).

Σημείωσις 2. Τὸ **ι**, τὸ ὁποῖον ὑπάρχει εἰς τὰς **καταχρηστικὰς** διφθόγγους ὑπὸ τὸ **α, η, ω**, λέγεται **ὑπογεγραμμένον ἰῶτα**. Τοῦτο ὁμοῦς, ὅταν αἱ δίφθογγοι αὗται γράφονται διὰ κεφαλαίων γραμμάτων, γράφεται κανονικῶς οὐχὶ ὑποκάτω τῶν κεφαλαίων φωνηέντων **Α, Η, Ω**, ἀλλὰ πρὸς τὰ δεξιὰ αὐτῶν (**Αι, Ηι, Ωι**) καὶ τότε λέγεται **προσγεγραμμένον ἰῶτα** : **ΑιΔΗΣ** (πρόφ. *ἄθης*), **ΤΗι** **ΘΕΩι** (πρόφ. *τῆ θεῶ*).

§ 7. Αἱ δίφθογγοι γενικῶς εἶναι μακραί. Μόνον ἡ **αι** καὶ ἡ **οι** λαμβάνονται ὡς βραχεῖαι, ὅταν εὐρίσκωνται ἐντελῶς εἰς τὸ τέλος λέξεως κλιτῆς, ἐκτὸς ῥήματος εὐκτικῆς ἐγκλίσεως : **μοῦσαι, πῶλοι, βούλομαι, παιδεῦσαι—μούσαις, πῶλοις, παιδεύσαι ἄν, οἴκοι**.

δ') Συλλαβαί, συλλαβισμός.

§ 8. **Συλλαβή** λέγεται τεμάχιον λέξεως αποτελούμενον από έν ή περισσότερα σύμφωνα μέ έν φωνήεν ή δίφθογγον : *τε-τροά-δρα-χμον, στρα-τεύ-μα-τα*.

Συλλαβή λέξεως δύναται νά αποτελῆται καί από έν μόνον φωνήεν ή μίαν δίφθογγον : *ἔ-α, οἶ-ει* (= νομίζεις).

§ 9. 1) Κατά τόν ἀριθμὸν τῶν συλλαβῶν τῆς, μία λέξις, ἐάν ἔχη μίαν μόνον συλλαβήν, λέγεται **μονοσύλλαβος** (π.χ. *μῦς*), ἐάν ἔχη δύο συλλαβάς, λέγεται **δισύλλαβος** (π.χ. *οἶκος*), ἐάν ἔχη τρεῖς συλλαβάς, λέγεται **τρισύλλαβος** (π.χ. *παιδίον*) καί ἐάν ἔχη περισσότεράς τῶν τριῶν συλλαβῶν, λέγεται **πολυσύλλαβος** (π.χ. *γιγάνθρωπος*).

2) Ἡ τελευταία συλλαβή λέξεως, ή ὁποία ἔχει συλλαβάς περισσότεράς τῆς μιᾶς, λέγεται **λήγουσα**, ή πρὸ τῆς ληγουσῆς λέγεται **παραλήγουσα**, καί ή πρὸ τῆς παραληγουσῆς λέγεται **προπαραλήγουσα**, ή δὲ πρώτη συλλαβή αὐτῆς λέγεται **ἀρκτική**.

§ 10. Ὁ χωρισμὸς λέξεως εἰς τὰς συλλαβάς αὐτῆς λέγεται **συλλαβισμός**. Γίνεται δὲ ὁ συλλαβισμὸς εἰς τὰς λέξεις τῆς ἀρχαίας γλώσσης κατὰ τοὺς ἐξῆς κανόνας :

α) Ἐν σύμφωνον εὐρισκόμενον μεταξὺ δύο φωνηέντων (ή διφθόγγων) συλλαβίζεται μέ τὸ ἐπόμενόν του φωνήεν (ή δίφθογγον) : *λέ-γο-μεν, ἄ-πει-ροι*.

β) Δύο σύμφωνα εὐρισκόμενα μεταξὺ δύο φωνηέντων (ή διφθόγγων) συλλαβίζονται μέ τὸ ἐπόμενόν των φωνήεν (ή δίφθογγον), ἐάν δὲν εἶναι τὰ αὐτὰ καί ἐάν εἶναι ἀρκτικά λέξεως τῆς (ἀρχαίας) Ἑλληνικῆς γλώσσης· ἄλλως χωρίζονται καί συλλαβίζονται τὸ μὲν πρῶτον μέ τὸ προηγούμενον, τὸ δὲ δεύτερον μέ τὸ ἐπόμενον φωνήεν (ή δίφθογγον) : *πέ-τρα* (τρόπος), *βά-θρον* (θρόνος), *ἔ-σιω* (σταυρός)· ἄλλά : *βάλ-λω, ἐν-νέα, ἔλ-κω, ἄρ-μα, ἔν-τερον*.

Σημείωσις. Καί τὰ συμπλέγματα γμ ή χμ, θμ, τν, φν, ἐπειδὴ ἀντιστοιχοῦν πρὸς τὰ συμπλέγματα κμ, τμ, θν, πν, ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἀρχίζουσι λέξεις τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς γλώσσης, συλλαβίζονται καί αὐτὰ μέ τὸ ἐπόμενον φωνήεν : *πρᾶ-γμα, δρα-χμή* (κιητός), *ἀρι-θμός* (τριῆμα), *φά-την* (θητός), *δά-φνη* (πνέω).

γ) Τρία σύμφωνα εύρισκόμενα μεταξύ δύο φωνηέντων συλλαβίζονται μετά του άκολουθού φωνηέντος, όταν καί τὰ τρία ταῦτα σύμφωνα ἢ τοῦλάχιστον τὰ δύο πρῶτα ἐξ αὐτῶν εἶναι ἀρκτικὰ λέξεως Ἑλληνικῆς: ἐ-στράτευσε (στρατός), ἐ-χθρός (χθές), βᾶ-κτρον (κτῆμα), ἰ-σχνός (σχῆμα). Ἄλλως χωρίζονται, καί τὸ μὲν πρῶτον ἐκ τῶν τριῶν συμφώνων συλλαβίζεται μὲ τὸ προηγούμενον φωνῆεν, τὰ δὲ δύο ἄλλα μὲ τὸ ἐπόμενον: ἄρ-κτος, ἄν-δρες, Ἄμ-βρακία.

δ) Αἱ σύνθετοι λέξεις κατὰ τὸν συλλαβισμόν χωρίζονται εἰς τὰ συνθετικά των μέρη, ἐκτὸς ἐὰν κατὰ τὴν σύνθεσιν ἔχη συμβῆ ἔκθλιψις, ὅποτε καί αὗται συλλαβίζονται ὡς ἀπλᾶι λέξεις: προσ-έχω, συν-άγω, ρουν-εχίς, Ἑλλῆσ-ποντος, ἀλλὰ: πα-ρέχω, ὑ-πάγω, φί-λιππος, ἄ-γρουνος, πρω-ταγωνιστής.

§ 11. Ποσότης συλλαβῶν. Ὁρισμένη συλλαβὴ μιᾶς λέξεως λέγεται:

1) **φύσει μακρά**, ἐὰν ἔχη μακρὸν φωνῆεν ἢ δίφθογγον: κοί-τη, κρού-ω.

2) **θέσει μακρά**, ἐὰν ἔχη μὲν βραχὺ φωνῆεν, ἀλλὰ κατόπιν αὐτοῦ ἀκολουθοῦν δύο ἢ περισσότερα σύμφωνα ἢ ἓν διπλοῦν: ἀ-στός, ἄ-λλος, ἐ-χθρός, τό-ξον.

3) **βραχεΐα**, ἐὰν ἔχη βραχὺ φωνῆεν, κατόπιν δὲ αὐτοῦ ἄλλο φωνῆεν ἢ ἓν μόνον ἀπλοῦν σύμφωνον ἢ τίποτε: ἀ-έ-ρες, φύ-γε-τε.

ε') Πνεύματα καὶ τόνοι.

1. Τὰ πνεύματα.

§ 12. Εἰς πᾶσαν λέξιν, ἣ ὁποία ἀρχίζει ἀπὸ φωνῆεν ἢ ἀπὸ ρ, σημειοῦται ἐπὶ τοῦ ἀρκτικοῦ φωνηέντος ἢ τοῦ ρ σημεῖον πνεύματος ἢ πνεῦμα.

Τὰ πνεύματα εἶναι δύο, ἡ ψιλὴ (*), ἥτοι σημεῖον λεπτῆς πνοῆς, καὶ ἡ δασεΐα (*), ἥτοι σημεῖον παχείας πνοῆς: ἀρετή, ὄρα, ῥόδον.

Σημείωσις. Τὸ δασὺ πνεῦμα, ἥτοι ἡ δασεΐα, ἐπροφέρετο ἀρχῆθεν περὶ τοῦ ὄπας νῦν τὸ σύμφωνον χ: π. χ. ἵππος (πρόφ. χίππος).

§ 13. Δασύνονται (ἥτοι λαμβάνουν πνεῦμα τὴν δασεΐαν)

κανονικῶς πᾶσαι αἱ λέξεις, αἱ ὁποῖαι ἀρχίζουσιν ἀπὸ υ ἢ ἀπὸ ρ : ὕπνος, ῥήτωρ.

Ἐκ τῶν λοιπῶν λέξεων ἄλλαι μὲν, αἱ πλεῖσται, ψιλῶνται (ἤτοι λαμβάνουν πνεῦμα τὴν ψιλὴν), ἄλλαι δὲ δασύνονται.

2. Οἱ τόνοι.

§ 14. Πάσης λέξεως, ἡ ὁποία ἔχει δύο ἢ περισσοτέρας συλλαβάς, μία συλλαβὴ τονίζεται, ἤτοι προφέρεται ἰσχυρότερον ἀπὸ τὰς ἄλλας συλλαβάς αὐτῆς. Ἐπὶ τοῦ φωνήεντος (ἢ τῆς διφθόγγου) τῆς τονιζομένης συλλαβῆς γράφεται ἓν σημεῖον, τὸ ὁποῖον καλεῖται τόνος : κόρη, κῆπος, παίζομεν, ἀγαθός, μαθητής.

Σημείωσις. Σημεῖον τόνου κανονικῶς σημειοῦται καὶ ἐπὶ τοῦ φωνήεντος ἢ τῆς διφθόγγου τῶν μονοσυλλάβων λέξεων : μῆν, φῶς, παῖς.

§ 15. Οἱ τόνοι εἶναι τρεῖς, ἤτοι ἡ ὀξεῖα ('), ἡ βαρεῖα (`) καὶ ἡ περισπωμένη (~).

Σημείωσις. Ἡ διαφορὰ τοῦ τόνου δὲν παρέχει αἰσθητὴν διαφορὰν τῆς προφορᾶς τῶν φωνηέντων ἢ τῶν διφθόγγων εἰς ἡμᾶς τοὺς νέους Ἕλληνας, ὅπως οὐδὲ ἡ μακρότης καὶ ἡ βραχύτης αὐτῶν. Πρβλ. (ὁ) ἐλαιῶν — (τῶν) ἐλαιῶν, (τόν) κῆπον — (τῶν) κήπων.

3. Κανόνες τοῦ τονισμοῦ.

§ 16. Ὁ τονισμὸς τῶν λέξεων τῆς ἀρχαίας γλώσσης γίνεται κατὰ τοὺς ἐξῆς κανόνας :

1) Οὐδέποτε μία πολυσύλλαβος λέξις τονίζεται ὑπεράνω τῆς προπαραληγούσης : (ἄνθρωπος) φιλάνθρωπος, φιλανθρωπότατος.

2) Ὅταν ἡ λήγουσα εἶναι μακρά, ἢ προπαραλήγουσα δὲν τονίζεται : (Ὀμηρος) Ὀμήρου, (διδάσκαλος) διδασκάλων.

3) Ἡ προπαραλήγουσα καὶ πᾶσα βραχεῖα συλλαβὴ τονιζομένη ὀξύνεται : πειθομαι, λόγος, ἐλθέ.

4) Μακρὰ παραλήγουσα πρὸ μακρᾶς ληγούσης τονιζομένη ὀξύνεται : μήτηρ, παῦα.

5) Μακρὰ παραλήγουσα πρὸ βραχείας ληγούσης τονιζομένη περισπᾶται : μήτηρ, παῦε.

6) Ἡ ἀσυναίρετος ὀνομαστικὴ, αἰτιατικὴ καὶ κλητικὴ τῶν ὀνομάτων, τονιζομένη ἐπὶ τῆς ληγούσης, ὀξύνεται : ἡ τιμή, τὴν τιμὴν, ὦ

τιμῇ — οἱ θεοί, τοὺς θεούς, ὧ θεοὶ — ἡ ἐσθής, ὁ ποιμὴν, ὁ ἰμάς.

7) Ἡ μακροκατάληκτος γενικὴ καὶ δοτικὴ τῶν ὀνομάτων ἐν γένει, τονίζομένη ἐπὶ τῆς ληγούσης, περισπᾶται : κριτοῦ, κριτῆ, κριτῶν, κριταῖς — θεοῦ, θεῶ, θεῶν, θεοῖς.

8) Τῶν ὀνομάτων, ὅπου τονίζεται ἡ ἐνικὴ ὀνομαστικὴ, ἐκεῖ τονίζονται καὶ αἱ ἄλλαι πτώσεις, ἐκτὸς ἂν ἐμποδίσῃ ἡ λήγουσα : γέρον, γέροντος, γέροντες· ἀλλά : γερόντων.

9) Ἡ ἐκ συναϊρέσεως προερχομένη λήγουσα μιᾶς λέξεως, ὅταν τονίζεται, περισπᾶται : (τιμάω) τιμῶ, (ἡχός) ἡχοῦς, ἐκτὸς ἐὰν πρὸ τῆς συναϊρέσεως ἡ δευτέρα ἐκ τῶν συναϊρουμένων συλλαβῶν ὠξύνετο : (ἐστάως) ἐστάως, (κληῖς - κληῖς) κληῖς.

10) Ἡ θέσει μακρὰ συλλαβὴ κατὰ τὸν τονισμὸν λαμβάνεται ὡς βραχεῖα : χειρῶναξ, αὐλαξ (βλ. § 11, 2).

11) Κατὰ τὴν σύνθεσιν ὁ τόνος συνήθως ἀναβιβάζεται ὅσον τὸ δυνατὸν ἀνωτέρω τῆς ληγούσης, ἀλλ' ὅχι καὶ ἀνωτέρω τῆς τελευταίας συλλαβῆς τοῦ πρώτου συνθετικοῦ : (καιρὸς) εὐκαιρος, (δὸς) ἀπόδος, (φρῆν) μεγαλό-φρων, μεγαλόφρον.

12) Β α ρ ε ῖ α τίθεται μόνον ἐπὶ τῆς ληγούσης μιᾶς λέξεως ἀντὶ τῆς ὀξείας, ὅταν κατόπιν τῆς λέξεως ταύτης δὲν ὑπάρχῃ σημεῖον στίξεως : ὁ ἀγαθὸς ἀνὴρ τιμᾶ τοὺς σοφοὺς ἀνδρας.

§ 17. Κατὰ τὸν τόνον αὐτῆς μία λέξις λέγεται :

1) ὀξύτονος, ἐὰν ἔχῃ ὀξεῖαν ἐπὶ τῆς ληγούσης : ἀνὴρ·

2) παροξύτονος, ἐὰν ἔχῃ ὀξεῖαν ἐπὶ τῆς παραληγούσης : κώμη·

3) προπαροξύτονος, ἐὰν ἔχῃ ὀξεῖαν ἐπὶ τῆς προπαραληγούσης : ἄνθρωπος·

4) περισπωμένη, ἐὰν ἔχῃ περισπωμένην ἐπὶ τῆς ληγούσης : τοῦ κριτοῦ, τιμῶ·

5) προπερισπωμένη, ἐὰν ἔχῃ περισπωμένην ἐπὶ τῆς παραληγούσης : κῆπος·

6) βαρύτονος, ἐὰν ἔχῃ βαρεῖαν ἀντὶ ὀξείας ἐπὶ τῆς ληγούσης καὶ ἐν γένει ἐὰν τονίζεται οὐχὶ ἐπὶ τῆς ληγούσης : χεიმῶν βαρὺς ἐπῆλθε — πείθω, παιδεύω.

Σημείωσις. Θέσις τοῦ τόνου καὶ τοῦ πνεύματος. Ὁ τόνος ἢ τὸ πνεῦμα :

α) Ἐπὶ τῶν ἀπλῶν φωνέντων καὶ τῶν καταχρηστικῶν διφθόγγων ση-

μειοῦται ὑπεράνω μὲν αὐτῶν, ὅταν ταῦτα γράφονται μὲ μικρὰ γράμματα. Ἐμπροσθεν δὲ αὐτῶν καὶ πρὸς τὰ ἄνω, ὅταν ταῦτα γράφονται μὲ κεφαλαῖα : ἡώς, ὁδός - 'Ἡώς, 'Οράτιος' τῇ θεᾷ, φάδῃ - 'Ωιδεῖον ἢ ('Ωδεῖον) (βλ. § 6, Σημ. 2).

β) Ἐπὶ τῶν κυρίων διφθόγγων σημειοῦται πάντοτε ὑπεράνω τοῦ δευτέρου ἐκ τῶν φωνηέντων, ἀπὸ τὰ ὅποια αὐτὰ ἀποτελοῦνται : Αἰγείς, αἰρετός, αἰλός, οὐρανός, σφαίραι, τὰς σφαίρας, Οἰδίπους.

γ) Ὅταν τὸ πνεῦμα καὶ ὁ τόνος συμπέτουν ἐπὶ τῆς αὐτῆς συλλαβῆς, τότε ἢ μὲν ὀξεῖα (ἢ ἡ βαρεῖα) σημειοῦται μετὰ τὸ πνεῦμα, ἢ δὲ περισπωμένη ὑπεράνω αὐτοῦ : Ἄρτεμις, Ἥρα, Ὀμηρος, αἶρα, Αἴας, — εὐρος, αἶμα.

ς) Ἄτονοι καὶ ἐγκλιτικαὶ λέξεις.

1. Πρόκλισις.

§ 18. Δέκα μονοσύλλαβοι λέξεις, ἧτοι οἱ τέσσαρες τύποι τοῦ ἄρθρου **ὀ, ἡ, οἶ, αἶ**, αἶ τρεῖς προθέσεις **εἰς, ἐν, ἐξ** ἢ **ἐκ** καὶ τὰ τρία μόρια **ὡς, εἰ, οὐ**, ἐπειδὴ πάντοτε προφέρονται λίαν στενωῶς μὲ τὴν ἐκάστοτε ἐπομένῃ λέξιν, δὲν τονίζονται, καὶ δι' αὐτὸ λέγονται **ἄτονοι λέξεις ἢ προκλιτικά**.

Σημείωσις. Τὸ μόριον **οὐ** τονίζεται (μὲ ὀξεῖαν), ὅταν εὐθὺς μετ' αὐτὸ ὑπάρχη στίξις : ἐτόξεον μὲν, ἐξικουόντο δ' οὐ. φῆς ἢ οὐ; πῶς γὰρ οὐ;

2. Ἐγκλισις.

§ 19. Μερικαὶ μονοσύλλαβοι ἢ δισύλλαβοι λέξεις προφέρονται πάντοτε λίαν στενωῶς μὲ τὴν ἐκάστοτε προηγούμενην λέξιν καὶ διὰ τοῦτο ὁ τόνος αὐτῶν κανονικῶς μεταβιβάζεται εἰς τὴν λήγουσαν τῆς προηγούμενης λέξεως (ὡς ὀξεῖα) ἢ ὅλως ἀποβάλλεται· ἄνθρωπός τις ταυτὰ φησι τῷ πατρὶ μου.

Αἶ τοιαῦται λέξεις λέγονται **ἐγκλιτικαὶ λέξεις** ἢ ἀπλῶς **ἐγκλιτικά** (πρβλ. τῆς νέας γλώσσης π.χ. φώναξέ με, μίλησέ μου — ὁ φίλος του, λέγε μας).

§ 20. Ἐγκλιτικαὶ λέξεις τῆς ἀρχαίας γλώσσης συνήθεις εἶναι :

1) οἱ τύποι τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν μοῦ, μοί, με — σοῦ, σοί, σέ — οὔ, οἷ, εἴ.

2) οἱ τύποι τῆς ἀορίστου ἀντωνυμίας τίς, τί, πλὴν τοῦ τύπου αὐτῆς ἅττα (= τινά).

3) οἱ τύποι τῆς ὀριστικῆς τοῦ ἐνεστώτος τῶν ῥημάτων εἰμί (= εἶμαι) καὶ φημί (= λέγω), πλὴν τῶν τύπων αὐτῶν εἶ καὶ φῆς.

4) τὰ ἐπιρρήματα πού, ποί, ποθὲν — πώς, πῆ ἢ πῆ, ποτέ·

5) τὰ μόρια γέ, τέ, τοί, πέρ, πώ, νύν·

6) τὸ πρόσφυμα δέ (ἄσχετον πρὸς τὸν σύνδεσμον δέ) : τοιός-δε, Μέγαρά-δε (= εἰς τὰ Μέγαρα).

§ 21. Τῶν ἐγκλιτικῶν ὁ τόνος :

1) μεταβιβάζεται εἰς τὴν λήγουσαν τῆς προηγουμένης λέξεως (ὡς ὀξεῖα), ὅταν ἡ προηγουμένη λέξις εἶναι προπαροξύτονος (ἄνθρωπός τις, κήρυκός τις) ἢ προπερισπωμένη (σφαιρὰ τις, στρατιῶταί τις) ἢ ἄτονος ἢ ἐγκλιτικὴ (εἰ τίς φησί μοι ταῦτα)·

2) ἀποβάλλεται πάντων μὲν τῶν ἐγκλιτικῶν, ὅταν ἡ προηγουμένη λέξις εἶναι ὀξύτονος ἢ περισπωμένη (θεός τις, θεοί τις — ὄρω σε, καλῶ τινα), μόνον δὲ τῶν μονοσυλλάβων ἐγκλιτικῶν, ὅταν ἡ προηγουμένη λέξις εἶναι παροξύτονος (γέρον τις, λέγει τι)·

3) διατηρεῖται, ὅταν ἡ προηγουμένη λέξις εἶναι παροξύτονος καὶ τὸ ἐγκλιτικὸν δισύλλαβον (φίλοι τινές, ὀλίγοι εἰσίν), ἢ ὅταν ἡ προηγουμένη λέξις ἔχη πάθει ἐκθλιψιν (πολλοὶ δ' εἰσὶν ἀγαθοί), ἢ ὅταν προηγῆται τοῦ ἐγκλιτικοῦ στίξις (Ὁμηρος, φασί, τυφλὸς ἦν).

Σημείωσις. Μερικὰ ἐγκλιτικὰ μὲ ὠρισμένας πρὸ αὐτῶν λέξεις ἐνάγονται καὶ γράφονται μαζί μὲ αὐτάς ὡς μία λέξις : ὅδε, ἦδε, τόδε, — ὄσπερ, ἦπερ, ὄπερ — τοιάσδε, τοιάδε, τοιονδε — οὔτε, ὡσπερ, ὥστε κλπ. Αἱ λέξεις, αἱ προερχόμεναι ἐκ τῆς αὐτῆς ἐνώσεως, διατηροῦν τὸν ἀρχικὸν τῶν τονισμῶν : ἦδε, ἦπερ, τοιάδε, οὔτε, ὡσπερ κλπ.

ζ') Ἄλλα σημεῖα ἐν τῷ γραπτῷ λόγῳ.

§ 22. Ἐκτὸς τῶν σημείων τῶν τόνων καὶ τῶν πνευμάτων, ἐν τῷ γραπτῷ λόγῳ χρησιμοποιοῦνται προσέτι τὰ ἑξῆς σημεῖα :

1) ἡ ὑποδιαστολή (,)· αὕτη γράφεται εἰς τὴν ἀναφορικὴν ἀνωκυμῖαν **δ,τι** πρὸς διάκρισιν αὐτῆς ἀπὸ τοῦ συνδέσμου **οὔτι**·

2) τὰ διαλυτικά (··)· ταῦτα γράφονται ὑπεράνω τοῦ **ι** ἢ τοῦ **υ**, ὅταν ζητῆται νὰ δηλωθῆ, ὅτι τὸ **ι** ἢ τὸ **υ** δὲν ἀποτελεῖ δίφθογγον μὲ τὸ ἀμέσως προηγούμενον φωνῆεν τῆς ἰδίας λέξεως : αἰπνία, τοῦ Γαίτου·

Σημείωσις. Τὰ διαλυτικά δύνανται νὰ παραλείπωνται, ὅταν ὁ χωρισμὸς τῶν δύο φωνηέντων ὑποσημαίνεται ἐκ τῆς θέσεως τῶν σημείων τῶν τόνων ἢ τῶν πνευμάτων : ἀνλος, ἀύλου, Γάιος.

3) ἡ ἀπόστροφος ('), σημειῖον τῆς ἐκθλίψεως (βλ. § 28)·

4) ἡ κορωνίς ('), σημειῖον τῆς κράσεως (βλ. § 26)·

5) τὰ σημεῖα τῆς στίξεως, ἦτοι :

α') ἡ τελεία στιγμή (.)· διὰ ταύτης χωρίζονται ἀπ' ἀλλήλων περὶ ὁδοί, ἦτοι μέρη τοῦ γραπτοῦ λόγου, τὰ ὁποῖα περιέχουν ἐν ὁπωσδήποτε πλήρες νόημα·

β') ἡ μέση στιγμή ἢ ἄνω στιγμή (·)· διὰ ταύτης χωρίζονται ἀπ' ἀλλήλων κῶλα περιόδου, ἦτοι μέρη αὐτῆς, τὰ ὁποῖα περιέχουν ἐν νόημα ὁπωσδήποτε αὐτοτελές·

γ') ἡ ὑποδιαστολή ἢ τὸ κόμμα (,)· διὰ τούτου κανονικῶς χωρίζονται ἀπ' ἀλλήλων αἱ δευτερεύουσαι προτάσεις ἀπὸ τὰς κυρίας καὶ πᾶν ὄνομα κλητικῆς πτώσεως ἀπὸ τὰς ἄλλας λέξεις τῆς προτάσεως·

δ') τὸ ἐρωτηματικὸν (;)· τοῦτο γράφεται κατόπιν λέξεως ἢ εἰς τὸ τέλος προτάσεως ἢ περιόδου, ἢ ὁποῖα ἐκφέρεται ἐρωτηματικῶς·

ε') τὸ θαυμαστικὸν ἢ ἐπιφωνηματικὸν (!)· τοῦτο γράφεται εἰς τὸ τέλος προτάσεώς τινος ἢ περιόδου ἢ κατόπιν μιᾶς λέξεως ἢ ἀπλῆς φράσεως, ἵνα δηλωθῇ ὅτι ταῦτα ἐκφράζουν θαυμασμόν τοῦ λέγοντος, ἀναφώνησιν, ἐκπληξιν κ.τ.τ·

ς') τὰ ἀποσιωπητικά (...)· διὰ τούτων δηλοῦται ὅτι ἀποσιωπᾶται, ἦτοι παραλείπεται νὰ ἐκφρασθῇ μία λέξις ἢ φράσις ἐκ φόβου, ἐντροπῆς κ.τ.τ·

ζ') ἡ παρένθεσις [( )]· ἐντὸς ταύτης περικλείεται μία λέξις ἢ φράσις ὀλόκληρος, ἢ ὁποῖα παρεμβάλλεται μεταξὺ τῶν λέξεων τῆς προτάσεως ἢ τῆς περιόδου πρὸς ἐπεξηγήσιν ἢ συμπλήρωσιν ἐν γένει τῶν λεγομένων·

η') τὰ εἰσαγωγικά (« »)· ἐντὸς τούτων περικλείονται λόγοι τινὸς ἀποδιδόμενοι αὐτολεξεῖ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'

ΦΘΟΓΓΙΚΑ ΠΑΘΗ

§ 23. Σπανίως αἱ λέξεις διαμένουν ἀπαθεῖς καὶ ἀκέραιαι, ὅπως ἐπλάσθησαν ἐξ ἀρχῆς. Συνήθως συμβαίνουν εἰς αὐτὰς διάφορα πάθη τῶν φθόγγων (ἦτοι τῶν φωνηέντων καὶ τῶν συμφώνων), ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἀποτελοῦνται (πρβλ. νῦν : λέγει-λέει, κάθισε-κάτσε). Τὰ πάθη ταῦτα καλοῦνται **φθογγικὰ πάθη**, τὰ δὲ συνηθέστερα ἐξ αὐτῶν εἶναι τὰ ἐπόμενα.

α') Πάθη φωνηέντων και διφθόγγων. Εύφωνικά σύμφωνα.

1. Συναίρεσις.

§ 24. Συναίρεσις λέγεται ἡ συγχώνευσις ἐντὸς μιᾶς λέξεως δύο ἐπαλλήλων φωνηέντων ἢ φωνήεντος καὶ διφθόγγου/εις ἐν μακρὸν φωνῆεν ἢ δίφθογγον : (Ἄθηνάα) Ἄθηνᾶ, (νόος) νοῦς, (ἀγαπάει) ἀγαπᾶ.

§ 25. Ἡ συλλαβή, ἡ ὁποία προέρχεται ἐκ συναίρεσεως, κανονικῶς τονίζεται, ἐὰν πρὸ τῆς συναίρεσεως ἐτονίζετο ἢ μία ἐκ τῶν δύο συλλαβῶν, αἱ ὁποῖαι συνηρέθησαν : τιμῶμεν (τιμάμεν)· ἄλλα : ἔθνη (ἔθνεα), γέλα (γέλαε)· (βλ. καὶ § 16, 9).

2. Κρᾶσις.

§ 26. Κρᾶσις λέγεται ἡ συναίρεσις τοῦ τελικοῦ φωνήεντος ἢ διφθόγγου μιᾶς λέξεως μετὰ τὸ ἀρκτικὸν φωνῆεν ἢ δίφθογγον τῆς ἀμέσως ἐπομένης λέξεως καὶ ἡ οὕτω προκύπτουσα συγχώνευσις τῶν δύο λέξεων εἰς μίαν : (τὰ ἄλλα) τᾶλλα, (τὸ ὄνομα) τοῖνομα, (καὶ εἶτα) κᾶτα· (πρβλ. θὰ ἀγαπῶ, θὰγαπῶ — τὸ ἐλάχιστον, τοῦλάχιστον).

Ἵπεράνω τοῦ φωνήεντος ἢ τῆς διφθόγγου, ἡ ὁποία προκύπτει ἐκ τῆς κράσεως, γράφεται ἢ κορωνίς (βλ. § 22, 4). Ὅταν ὅμως ἡ πρώτη ἀπὸ τὰς πασχούσας κρᾶσιν λέξεις εἶναι κάποιος ἐκ τῶν δασυνομένων τύπων τοῦ ἄρθρου (ὁ, ἦ, οἶ, αἶ) ἢ τῆς ἀναφορικῆς ἀντωνυμίας (ὅς, ἦ, ὅ), τότε δὲν σημειοῦται ἡ κορωνίς, ἀλλὰ ἡ δασεῖα : (ὁ ἀνὴρ) ἀνῆρ, (ἃ ἄν) ἄν.

§ 27. Κρᾶσιν μετὰ ἄλλας λέξεις συνήθως πάσχουν :

1) τύποι τοῦ ἄρθρου ἢ τῆς ἀναφορικῆς ἀντωνυμίας (ὅς, ἦ, ὅ), οἱ ὁποῖοι λήγουν εἰς φωνῆεν ἢ δίφθογγον, καὶ τὸ κλητικὸν ἐπιφώνημα ὦ : (ὁ ἄνθρωπος) ἄνθρωπος, (τοῦ ἀνδρός) τάνδρός, (τὸ ἱμάτιον) θοιμάτιον, (τὰ αὐτὰ) ταῦτά, — (ἃ ἐγὼ) ἀγῶ, (ὃ ἐφόρει) οὔφορει, (οὗ ἔνεκα) οὔνεκα, — (ὦ ἀγαθὲ) ὠγαθέ·

2) ἡ λέξις ἐγῶ μετὰ τὴν λέξιν οἶδα (= γνωρίζω) καὶ μετὰ τὴν λέξιν οἶμαι (= νομίζω) : ἐγῶδα, ἐγῶμαι·

3) ὁ σύνδεσμος καὶ καὶ ἢ πρόθεσις πρό : (καὶ ἐγὼ) κἀγῶ, (καὶ ὅπως) χῶπως, (πρὸ ἔργου) προῦργου·

4) ὁ σύνδεσμος μέντοι μετὰ τὸ μόριον ἄν : μεντᾶν.

Σημειώσεις 1. Μετά την κρᾶσιν ὁ τόνος τῆς πρώτης ἐκ τῶν δύο συγχευομένων λέξεων ἀποβάλλεται. Ὑπάρχει δὲ εἰς τὸν φθόγγον, ὁ ὁποῖος προέρχεται ἐκ τῆς κράσεως, ἐάν τοῦτο ὑπάρχη εἰς τὴν δευτέραν ἐκ τῶν συναιρουμένων συλλαβῶν : κῆτα (= καὶ εἶτα), ἐγφῶδα (= ἐγὼ οἶδα)· ἀλλὰ κάπειτα (= καὶ ἔπειτα).

Σημειώσεις 2. Τῆς ἀορίστου ἀντωνυμίας ἕτερος κατὰ τὴν κρᾶσιν αὐτῆς μὲ τὸ προηγούμενον ἄρθρον λαμβάνεται ὁ (ἀρχαιότερος) τύπος ἄτερος : (τοῦ ἀτέρου) θάτερον, (τὸ ἄτερον) θάτερον.

3. Ἐκθλιψις.

§ 28. Ὅταν μία λέξις λήγη εἰς βραχὺ φωνῆν, πλὴν τοῦ υ, ἡ δὲ ἀμέσως ἐπομένη λέξις ἀρχίξῃ ὠσαύτως ἀπὸ φωνῆν ἢ δίφθογγον, συμβαίνει συνήθως ἐκθλιψις, ἥτοι ἀποβάλλεται τὸ τελικὸν βραχὺ φωνῆν τῆς προηγούμενης λέξεως πρὸ τοῦ ἀρκτικοῦ φωνήεντος (ἢ διφθόγγου) τῆς ἀμέσως ἐπομένης : (ἀλλὰ ἐγὼ) ἀλλ' ἐγὼ, (οὔτε εἶδον) οὔτ' εἶδον, (ἐπὶ αὐτὸν) ἐπ' αὐτόν, (ἀπὸ ἐκείνου) ἀπ' ἐκείνου.

Ὑπεράνω τῆς θέσεως τοῦ ἐκθλιβέντος φωνήεντος σημειοῦται ἡ ἀπόστροφος (§ 22, 3), οὐχὶ ὅμως καὶ ὅταν ἡ ἐκθλιψις συμβαίη κατὰ τὴν σύνθεσιν λέξεων : (παρὰ ἐμοῦ) παρ' ἐμοῦ, (παρὰ ἔξω) παρ' ἐξω.

§ 29. Ἐάν τὸ ἐκθλιβέν φωνῆν ἐτονίζετο, ὁ τόνος αὐτοῦ μετὰ τὴν ἐκθλιψιν :

1) ἐάν μὲν ἡ ἐκθλιβομένη λέξις εἶναι ἄκλιτος, συναποβάλλεται : (ἐπὶ αὐτοῦ) ἐπ' αὐτοῦ.

2) ἐάν δὲ ἡ ἐκθλιβομένη λέξις εἶναι κλιτῆ ἢ τὸ ἀριθμητικὸν ἑπτὰ, ἀναβιβάζεται εἰς τὴν παραλήγουσαν αὐτῆς : (δεινὰ ἔπαθον) δειν' ἔπαθον, (ἑπτὰ ἦσαν) ἔπιτ' ἦσαν.

§ 30. Ἐάν μετὰ τὴν ἐκθλιψιν μένη εἰς τὸ τέλος τῆς λέξεως ψιλὸν ἢ δύο ἑτερόφωνα ψιλὰ, ἡ δὲ ἐπομένη λέξις δασύνεται, τότε τὸ ψιλὸν ἢ τὰ ψιλὰ τρέπονται εἰς δασέα : (ὑπὸ ἡμῶν) ὑφ' ἡμῶν, (κατὰ ἑαυτὸν) καθ' ἑαυτόν, (νύκτα ὄλην) νύχθ' ὄλην, (ἑπτὰ ἡμέραι) ἐφθήμερος· ἀλλά : (σάκκος ὑφάντης) σακχυφάντης.

Σημειώσεις. Ἐκτὸς τοῦ υ δὲν ἐκθλιβονται προσέτι :

α) τὸ τελικὸν α καὶ ο μονοσυλλάβων λέξεων, οἷον τά, τό, πρὸ κλπ.

β) τὸ τελικὸν ἱ τῶν προθέσεων ἄχρι, μέχρι, περι, τῶν ἀντωνυμικῶν τύπων τί, τι καὶ ὅ,τι καὶ τοῦ εἰδικοῦ συνδέσμου ὅτι.

4. Προσθετά ἢ εὐφωνικὰ σύμφωνα.

§ 31. Μερικαὶ λέξεις, αἱ ὁποῖαι λήγουν εἰς φωνῆεν, ὅταν ἡ ἀμέσως ἐπομένη μετ' αὐτὰς λέξις ἀρχίξῃ ὡσαύτως ἀπὸ φωνῆεν, προσλαμβάνουν εἰς τὸ τέλος αὐτῶν ἓν ἐκ τῶν συμφώνων **ν** ἢ **ς** ἢ **κ**, τὰ ὁποῖα τότε καλοῦνται **προσθετά ἢ εὐφωνικὰ σύμφωνα**.

1) Τὸ εὐφωνικὸν **ν** προσλαμβάνουν :

α') οἱ τύποι ὀνομάτων, ῥημάτων καὶ ἐπιρρημάτων, οἱ ὁποῖοι λήγουν εἰς **-σι**, καὶ ὁ ῥηματικὸς τύπος **ἔστι** : ἀνδράσιν ἀγαθοῖς· εἴκοσιν ἄνδρες· λέγουσιν ἡμῖν παντάπασιν ἀνόμοιός ἐστιν ἐκεῖνος·

β') οἱ τύποι τοῦ γ' ἐνικοῦ προσώπου τῶν ῥημάτων, οἱ ὁποῖοι λήγουν εἰς **ε** : εἶπεν ἡμῖν.

2) Τὸ προσθετὸν ἢ εὐφωνικὸν **ς** προσλαμβάνει τὸ ἐπίρρημα **οὔτω** : (οὔτω λέγουσιν) οὔτως ἔλεγον.

Σημείωσις. Τὸ προσθετὸν **ν** καὶ τὸ προσθετὸν **ς** δύνανται νὰ ὑπάρχουν καὶ πρὸ συμφώνου.

3) Τὸ εὐφωνικὸν **κ** προσλαμβάνει τὸ ἀρνητικὸν μόριον **οὐ** : (οὐ λέγω) οὐκ ἔλεγον.

Ὅταν ὁμοῦς ἡ ἐπομένη λέξις δασύνεται, τὸ εὐφωνικὸν **κ** τρέπεται εἰς **χ** : (οὐκ ἔρχομαι) οὐχ ἔπομαι (πρβλ. § 30).

Σημείωσις. Κατὰ τὸ οὐκέτι (= οὐκ ἔτι) ἐσχηματίσθη καὶ ἡ λέξις **μηκέτι** (= μὴ ἔτι). Χωρὶς δὲ τὸ εὐφωνικὸν **κ** λέγεται **οὐ** καὶ πρὸ φωνήεντος, ὅταν μετὰ τὸ **οὐ** ὑπάρχη στίξις : ἐξικνούντο γὰρ οὐ, οὐδ' ἐβλαπτον οὐδὲν (§ 18, Σημ.).

5. Πάθη φωνηέντων.

§ 32. Ἐν φωνῆεν ἐντὸς τοῦ θέματος μιᾶς λέξεως ἢ διαφόρων λέξεων, συγγενῶν ἐτυμολογικῶς, πολλάκις :

1) πάσχει **συγκοπὴν**, ἥτοι ἀποβάλλεται : πατέρα - πατρός (πατερός), σκόροδον (σκόροδον), γίγνομαι (γιγένομαι), ἔσχον (ἔ-σεχ-ον) (πρβλ. νῦν : σιτάρι - στάρι)·

2) πάσχει **μετάθεσιν**, ἥτοι ἀλλάσσει θέσιν ἐντὸς τῆς λέξεως : Μυτιλήνη - Μιτυλήνη, Δανούβιος - Δούναβις (πρβλ. νῦν : ὄνειρο - εἴνορο, ὄλακτω - ὄλαχτῶ - ἄλαχτῶ)·

3) πάσχει **ἀφομοίωσιν**, ἥτοι γίνεται ὁμοιον μὲ τὸ φωνῆεν τῆς ἀμέσως ἐπομένης ἢ τῆς ἀμέσως προηγουμένης συλλαβῆς τῆς λέξεως :

ἄτερος-ἔτερος, μολάχη-μαλάχη, ὄβελος-ὄβολός· (πρβλ. νῦν : τέσσαρα-τέσσερα)·

4) πάσχει ἀντιμεταχώρησιν, ἤτοι ἐναλλάσσει τὸν χρόνον τοῦ μὲ τὸν χρόνον τοῦ ἀμέσως ἐπομένου φωνήεντος καὶ γίνεται αὐτὸ μὲν ἀπὸ μακροῦ βραχύ, τὸ δὲ ἀμέσως μετ' αὐτὸ ἐπόμενο φωνήεν ἀπὸ βραχέος μακρὸν : (νᾶος, νῆος) νεώς, (βασιλῆος) βασιλέως, (βασιλῆᾱ) βασιλεῖᾱ, (ἠοικεῖν) ἐώκειν·

5) μεταβάλλεται ποιοτικῶς, ἤτοι τρέπεται εἰς ἄλλο φωνήεν τοῦ αὐτοῦ χρόνου : νέμω-νομή, ὀγγνυμι-ὄωγγμή· ὁμοίως : ἀμείβω-ἀμοιβή, λείπω-λείποιπα·

6) μεταβάλλεται ποσοτικῶς, ἤτοι ἀπὸ βραχέος γίνεται μακρὸν (ἐκτείνεται) ἢ ἀπὸ μακροῦ γίνεται βραχύ (συστέλλεται) : ποιέω-ποιητής, ἴστημι-ἴσταμεν, χιών-χιόνος·

Συστολήν εἰς ἀπλοῦν βραχύ φωνήεν πάσχουν καὶ δίφθογγοι : φεύγω-ἔφυγον, λείπω-ἔλιπον·

Ἡ ἕκτασις βραχέος φωνήεντος εἰς μακρὸν φωνήεν ἢ δίφθογγον μετὰ τὴν ἀποβολὴν συμφώνου ἢ συμφώνων, κατόπιν αὐτοῦ εὐρισκομένων, καλεῖται ἀντέκτασις ἢ ἀναπληρωτικὴ ἕκτασις : (μέλᾱν-ς) μέλας, (ἔν-ς) εἰς, (ὀδόντ-ς) ὀδοός, (τιθέντ-ς) τιθείς, (φθέρ-ρω, φθέρρω) φθείρω·

Σημείωσις. Εἰς ἓν καὶ τὸ αὐτὸ θέμα, ἐκ τοῦ ὁποῦο γίνονται πολλαὶ συγγενεῖς λέξεις, δύνανται νὰ παρουσιάζωνται πολλαὶ ὁμοῦ παθήσεις τοῦ φωνήεντος τοῦ θέματος· π. χ. φρήν, φρενός, φρονῶ, ἄφρων — λείπω, λοιπός, ἔλιπον — φέρω, φόρος, φῶρ, δι-φρ-ος (Μετάπτωσις)·

6') Πάθη συμφώνων.

1. Ἀποβολαὶ συμφώνων.

§ 33. 1) Ἐκ τῶν συμφώνων (ληκτικά, ἤτοι) τελικὰ λέξεων τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς γλώσσης εἶναι μόνον τὸ ν, τὸ ρ, τὸ σ, τὸ ξ (= κς) καὶ τὸ ψ (= πς)· (βλ. § 5, Σημ. 2) : Ἑλλην, ῥήτωρ, θεός, κόραξ, Ἄραφ. Πᾶν ἄλλο σύμφωνον, ὅταν εὐρεθῇ εἰς τὸ τέλος μιᾶς λέξεως, ἀποβάλλεται : (τοῦ γέροντ-ος) ὦ γέρον (ἀντὶ ὦ γέροντ), (τοῦ γάλακτ-ος) τὸ γάλα (ἀντὶ τὸ γάλακτ)·

Σ η μ ε ί ω σ ι ς. Ἡ πρόθεσις **ἐκ** καὶ τὸ μόριον **οὐκ** (ἢ **οὐχ**) προφέρονται μὲ τὴν ἐκάστοτε ἐπομένῃν λέξιν ὡς μία λέξις καὶ ἐπομένως εἰς αὐτὰ τὸ **κ** (ἢ τὸ **χ**) δὲν εἶναι κυρίως τελικόν· (πρβλ. § 31, 3).

2) Τὸ **σ** εὐρίσκόμενον μεταξὺ δύο συμφώνων ἀποβάλλεται : (γέγραφ-σ-θε) γέγραφε, (ἐσπάρ-σ-θαι) ἐσπάρθαι.

Σ η μ ε ί ω σ ι ς. Οὕτως ἀπὸ τὴν πρόθεσιν **ἐξ** (= ἐκ) προῆλθε κατόπιν ὁ ἕτερος τύπος αὐτῆς **ἐκ** πρὸ συμφώνου : (ἐξ Κορίνθου, ἦτοι ἐκ Κορίνθου) ἐκ Κορίνθου.

3) Τὸ **σ**, τὸ **j** καὶ τὸ **F** (§ 1, Σημ.) εἰς ἀρχαιοτέρους χρόνους, ὅταν εὐρίσκοντο εἰς τὴν ἀρχὴν λέξεως πρὸ φωνήεντος ἢ ἐντὸς λέξεως μεταξὺ δύο φωνηέντων, ἀπεβάλλοντο. Ἀπὸ τὸ **σ** καὶ τὸ **j** κατὰ τὴν πρῶτην περίπτωσιν προέκυψε κανονικῶς δασύ πνεῦμα (§ 12, Σημ.)· π.χ. (σέρπω) ἔρπω, (σέπομαι) ἐπομαι, (σίστημι) ἴστημι, (σέχω, ἔχω) καὶ ἔπειτα ἔχω, (jῆπαρ) ἦπαρ, (Foῖνος) οἶνος — (λέγοι-σο) λέγοι-ο, (τέλεσ-ος, τέλεος) τέλους (πρβλ. τελεσ-φόρος) — (τιμά-jω) τιμάω-ῶ, (καλέ-jω) καλέω-ῶ — (πνεύω, πνέF-ω) πνέω (πρβλ. πνεῦμα).

Σ η μ ε ί ω σ ι ς. Τύποι ὡς οἱ κρέασι, γένεσι, ἐτέλεσα κ.τ.δ. προῆλθον ἀπὸ τοὺς ἀρχικοὺς τύπους κρέασ-σι γένεσ-σι, ἐτέλεσ-σα δι' ἀπλοποιήσεως τοῦ (διπλοῦ) **σσ** εἰς ἓν **σ**.

4) Ὀδοντικὸν εὐρίσκόμενον πρὸ τοῦ **σ** ἀποβάλλεται : (τάπητ-ς) ἀπης, (ἐπίεδ-σα) ἐπίεσα. Οὕτω καὶ (ἐκ τοῦ νύκτ-ς) νύξ, κ.ἄ.τ.

5) Ὀδοντικὸν μὲ **ν** πρὸ αὐτοῦ (ἦτοι **ντ**, **νδ**, **νθ**), εὐρίσκόμενον πρὸ τοῦ **σ**, ἀποβάλλεται, ἀλλὰ μὲ ἀντέκτασιν τοῦ προηγούμενου βραχέος φωνήεντος· (ἰμά'ντ-σι) ἰμάσι, (ὀδόντ-ς) ὀδοῦς, (λυθέντ-ς) λυθείς, (σπένδ-ω, σπένδ-σω) σπείσω, (πάσχω, πένθ-σομαι) πείσομαι (= θά πάθω)· (βλ. § 32, 6).

6) Τὸ **ν** εὐρίσκόμενον πρὸ τοῦ **σ** κανονικῶς ἀποβάλλεται ἢ μὲ ἀντέκτασιν τοῦ προηγούμενου βραχέος φωνήεντος (συνήθως εἰς τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν τῶν ὀνομάτων) ἢ χωρὶς ἀντέκτασιν (συνήθως εἰς τὴν δοτ. πληθυντικὴν τῶν ὀνομάτων) : (τάλαν-ς) τάλᾱς, (κτέν-ς) κτεῖς· ἀλλὰ (κτεν-σὶ) κτεσί, (γείτον-σι) γείτοσι· (ἰδ. καὶ τὸ προηγούμενον).

Σ η μ ε ί ω σ ι ς. Τῆς προθέσεως **ἐν** τὸ **ν** εἰς συνθέτους μὲ αὐτὴν λέξεις διατηρεῖται πρὸ τοῦ **σ** καθὼς καὶ πρὸ τοῦ **ζ** ἢ τοῦ **ρ** : ἐνσημαίνω, ἐνσκήπτω, ἐνζεύγνυμι, ἐνράπτω, ἐνρινος (ἀλλὰ καὶ ἔρρινος).

Τῆς δὲ προθέσεως **σύν** τὸ **ν** εἰς συνθέτους μὲ αὐτὴν λέξεις, ἐὰν μὲν ἀκολουθῆ ἀπλοῦν **σ**, ἀφομοιοῦται πρὸς αὐτό : (σύν-σιτος) σύσ-σιτος· ἐὰν δὲ ἀκολουθῆ ζ ἢ σ μὲ ἄλλο σύμφωνον μαζὶ, ἀποβάλλεται : (σύν-ζυγος) σύζυγος, (συν-σκευάζω) συ-σκευάζω, (συν-στρέφω) συ-στρέφω.

7) Πᾶν σύμφωνον ἐν γένει, ὅταν ὑπάρχη εἰς δύο ἀλλεπαλλήλους συλλαβὰς μιᾶς λέξεως, δύναται νὰ ἀποβάλλεται χάριν ἀνομοιώσεως. Οὕτω προῆλθε τὸ **γίνομαι** ἐκ τοῦ ἀρχικοῦ **γίγνομαι**, **ἀγήγοχα** (πρkm. τοῦ ἄγω) ἐκ τοῦ ἀρχικοῦ **ἀγήγοχα**. (Πρβλ. **πενήντα** ἐκ τοῦ πεντή-ντα, ἐκ τοῦ πεντήκοντα).

Καὶ ὁλόκληρος συλλαβὴ μιᾶς λέξεως δύναται νὰ ἀποβάλλεται χάριν ἀνομοιώσεως, ὅταν ἡ ἀμέσως ἐπομένη συλλαβὴ τῆς λέξεως ἀρχίζῃ ἀπὸ τὸ ἴδιον ἢ ἀπὸ ὅμοιον κάπως σύμφωνον : ἀμφορεύς (ἐκ τοῦ ἀμφι-φορεύς), σκίμπος (ἐκ τοῦ σκιμπό-πους). Πρβλ. **νῦν** : ἀποφοιτήριον (ἀντὶ ἀποφοιτητήριον).

2. Ἀνάπτυξις συμφώνων.

§ 34. 1) Τὸ ἀρχτικὸν **ρ** διπλασιάζεται :

α') εἰς τὰ ῥήματα, τὰ ὁποῖα ἀρχίζουσι ἀπὸ **ρ**, ὅταν ταῦτα λαμβάνουν αὐξήσιν ἢ ἀναδιπλασιασμόν **ε** : ῥέω-ἔρρεον, ῥίπτω-ἔρριπτον-ἔρριφα·

β') εἰς πᾶσαν λέξιν, ἡ ὁποία ἀρχίζει ἀπὸ **ρ**, ὅταν ἐν συνθέσει αὐτῆς εὔρεθῆ πρὸ τοῦ **ρ** βραχὺ φωνῆεν : ῥητὸς-ἄρρητος-ἀπόρητος, ῥωστός-ἄρρωστος· ἀλλά : εὔρωστος, εὔρωθμος.

2) Μεταξὺ ἐνρίνου καὶ ὑγροῦ (§ 5) ἀνεπτύχθη εἰς μερικὰς λέξεις εἰς βοθητικὸς φθόγγος, πρὸς διευκόλυνσιν τῆς προφορᾶς. Οὕτω μεταξὺ τοῦ **μ** καὶ τοῦ **ρ** ἢ τοῦ **μ** καὶ τοῦ **λ** ἀνεπτύχθη ὁ φθόγγος **β** : **μεσημ-β-ρία** (ἐκ τοῦ μεσημ-ρία, ἐκ τοῦ μεσημερία), **μέμ-β-λωκα** (ἐκ τοῦ μέ-μλω-κα· πρβλ. μολ-ὼν λαβέ). Ὅμοίως μεταξὺ τοῦ **ν** καὶ τοῦ **ρ** ἀνεπτύχθη ὁ φθόγγος **δ** : ὁ ἀνῆρ, τοῦ ἀνδρός (ἐκ τοῦ ἀν-ρός, ἐκ τοῦ ἀνερὸς)· (βλ. § 32, 1).

3. Μετάθεσις συμφώνων.

§ 35. Τὸ ἡμίφωνον **j**, εἰς τοὺς ἀρχαιοτάτους χρόνους, ἐντὸς λέξεως εὔρισκόμενον, κατόπιν τῶν συλλαβῶν **αν**, **αρ**, **ορ**, ἔπαθεν ἐπέθεσιν, ἥτοι μετετέθη πρὸ τοῦ **ν** ἢ **ρ** καὶ ἠνώθη ἔπειτα μὲ τὸ **α** ἢ **ο** εἰς δίφθογγον **αι** ἢ **οι** (ὑφάν-**jaw**) ὑφαίνω, (τάλαν-**ja**) τάλαινα, (χαρ-**á**, χάρ-**jaw**) χαίρω, (μό-**ra**, μόρ-**ja**) μοῖρα· (πρβλ. χαμαῖλι-χαῖμαλι).

4. Ἐνώσεις ἢ συγχωνεύσεις συμφώνων.

§ 36. 1) Οὐρανικὸν (**κ**, **γ**, **χ**) εὐρισκόμενον πρὸ τοῦ **σ** ἐνοῦται μὲ αὐτὸ εἰς **ξ** : (φύλακ-ς) φύλαξ, (λέγ-ω, ἔλεγ-σα) ἔλεξα, (ὄνουχ-ς) ὄνουξ.

2) Χειλικὸν (**π**, **β**, **φ**) εὐρισκόμενον πρὸ τοῦ **σ** ἐνοῦται μὲ αὐτὸ εἰς **ψ** : (τρέπ-ω, τρέπ-σω) τρέπω, (Ἄραβ-ς) Ἄραβ, (γράφ-ω, γράφ-σω) γράφω· (βλ. καὶ § 5, Σημ. 2).

3) Τὸ **σ** εἰς ἀρχαιοτάτους χρόνους, ἐντὸς λέξεως εὐρισκόμενον, κατόπιν ἐνρίνου (**μ**, **ν**) ἢ ὑγροῦ (**λ**, **ρ**) ἀφωμοιώθη κατὰ πρῶτον πρὸς αὐτό, ἔπειτα δὲ ἔγινεν ἀπλοποιήσις τῶν (δύο) ἐνρίνων (**μμ**, **νν**) ἢ ὑγρῶν (**λλ**, **ρρ**) εἰς ἓν ἐνρίνον (**μ**, **ν**) ἢ ὑγρὸν (**λ**, **ρ**) καὶ ἀντέκτασις τοῦ προηγουμένου βραχέος φωνήεντος, ἦτοι τοῦ **ᾱ** εἰς **η** (ἢ **ᾱ**), τοῦ **ε** εἰς **ει**, τοῦ **ι** ἢ **υ** εἰς **ι** ἢ **υ** : (νέμ-ω, ἐνεμ-σα, ἐνεμμα) ἐνειμα, (φαίνω, ἔφαν-σα, ἔφᾶν-να) ἔφηνα, (ἀγγέλλω, ἤγγελ-σα, ἤγγελ-λα) ἤγγειλα, (φύρω, ἔφῦρ-σα, ἔφῦρ-ρα) ἔφῦρα.

Σημείωσις. Εἰς μερικὰς λέξεις δὲν ἀφωμοιώθη τὸ **σ** μὲ προηγούμενον ὑγρὸν (**λ**, **ρ**) ἢ μετὰ τὴν ἀφωμοίωσιν διτηρήθησαν τὰ δύο ὑγρά : ἄλσος, Ἐρση, χέρσος, (θάρσος) θάρρος, (χερσόνησος) χερρόνησος.

4) Τὸ ἡμίφωνον **j** εἰς ἀρχαιοτάτους χρόνους ἐντὸς λέξεως :

α') εὐρισκόμενον κατόπιν τοῦ **λ** ἀφωμοιώθη πρὸς αὐτό : (ἄγγελ-ος, ἀγγέλ-**j**ω) ἀγγέλλω, (ἔ-βαλ-ον, βάλ-**j**ω) βάλλω·

β') εὐρισκόμενον κατόπιν τοῦ **ν** ἢ τοῦ **ρ**, ὅταν δὲν ὑπῆρχε πρὸ αὐτῶν **α** ἢ **ο**, ἀφωμοιώθη κατὰ πρῶτον πρὸς αὐτά, ἔπειτα δὲ ἔγινεν ἀπλοποιήσις τῶν (δύο) **νν** ἢ **ρρ** εἰς ἓν **ν** ἢ **ρ** καὶ ἀντέκτασις τοῦ προηγουμένου **ε** εἰς **ει** καὶ τοῦ **ι** ἢ **υ** εἰς **ι** ἢ **υ** : (τέν-**j**ω, τένω) τείνω, (κλί'ν-**j**ω, κλί'ν-ω) κλί'νω, (ἀμῦ'ν-**j**ω, ἀμῦ'ν-ω) ἀμῦ'νω, (σπέρ-**j**ω, σπέρ-ρω) σπείρω, (οἰκτί'ρ-**j**ω, οἰκτί'ρ-ρω) οἰκτί'ρω, (φῦ'ρ-**j**ω, φῦ'ρ-ω) φῦ'ρω·

γ') εὐρισκόμενον κατόπιν τῶν οὐρανικῶν (**κ**, **γ**, **χ**) καὶ σπανιώτερον κατόπιν τῶν ὀδοντικῶν **τ** καὶ **θ**, συνεχωνεύθη μὲ αὐτὰ εἰς **σσ** ἢ **ττ** : (φυλάκ-**j**ω) φυλάσσω ἢ φυλάττω, (τάγ-**j**ω) τάσσω ἢ τάττω, (ταράχ-**j**ω) ταράσσω ἢ ταράττω — (χαρίετ-**j**α) χαρίεσσα, (πλάτ-**j**ω ἢ πλάθ-**j**ω) πλάσσω.

Σημείωσις. Εἰς μερικὰς λέξεις τὸ **j** μὲ τὸ πρὸ αὐτοῦ **γ** συνεχωνεύθη εἰς **ζ** : (οἰμωγ-**j**ή, οἰμώγ-**j**ω) οἰμώζω.

δ') εύρισκόμενον κατόπιν τοῦ ὀδοντικοῦ δ συνεχωνεύθη με αὐτὸ εἰς ζ : (παῖδ-ιω) παῖζω, (ἐρίδ-ιω) ἐρίζω

ε') εύρισκόμενον κατόπιν ὀδοντικοῦ με ν πρὸ αὐτοῦ (ἦτοι κατόπιν τοῦ ντ, νδ ἢ νθ) συνεχωνεύθη πρῶτον με τὸ ὀδοντικὸν εἰς σ καὶ ἔπειτα ἔγινε ἀποβολὴ τοῦ ν, με ἀντέκτασιν τοῦ προηγούμενου βραχέως φωνήεντος : (πάντ-ια, πᾶν-σα) πᾶσα, (λυθέντ-ια, λυθέν-σα) λυθεῖσα, (ἐκόντ-ια, ἐκόν-σα) ἐκοῦσα (πρβλ. § 33, 5).

5. Τροπαὶ συμφώνων.

§ 37. Ἐντὸς μιᾶς λέξεως :

1) οὐρανικὸν ἢ χειλικὸν εύρισκόμενον πρὸ ὀδοντικοῦ, ἐὰν εἶναι ἑτερόπουν (σ υ μ π ν ε υ μ α τ ῖ ζ ε τ α ι, ἦτοι) γίνεται ὁμόπουν με τὸ ἐπόμενον ὀδοντικὸν (§ 4, 2) : ταγ-ὸς (ταγ-τὸς) τακ-τὸς, (ἐτάγ-θην) ἐτάχ-θην, κρύ-φα (κρυφ-τὸς) κρυπ-τὸς, (κρύφ-δην) κρύβ-δην. Οὕτω καὶ ἐπ-τά (ἀλλά : ἔβ-δομος), ὀκ-τὼ (ἀλλά : ὄγ-δοος).

Τὰ δυνατὰ δηλαδὴ συμπλέγματα οὐρανικῶν ἢ χειλικῶν με ὀδοντικά εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν εἶναι κτ, γδ, χθ — πτ, βδ, φθ.

Σημείωσις. Τῆς προθέσεως ἐκ τὸ κ δὲν συμπνευματίζεται : ἐκδέρω, ἐκθῆω, ἐκφέρω, ἐκχέω κτλ.

2) Οὐρανικὸν κ ἢ χ εύρισκόμενον πρὸ τοῦ μ γίνεται γ : διώκ-ω (διωκ-μὸς) διωγ-μὸς, βρέχ-ομαι (βεβρεχ-μένος) βεβρογ-μένος.

Σημείωσις. Εἰς μερικὰς μεμονωμένας λέξεις διατηροῦνται τὰ συμπλέγματα κχ, χμ : ἀκμή, αἰχμή.

3) Χειλικὸν εύρισκόμενον πρὸ τοῦ μ (ἄ φ ο μ ο ι ο ὦ τ α ι με αὐτό, ἦτοι) γίνεται καὶ αὐτὸ μ : κόπ-ος (κόπ-μα) κόμ-μα, τριβ-ω (τριβ-μα) τριμ-μα, γράφ-ω (γράφ-μα) γράμ-μα.

4) Ὀδοντικὸν εύρισκόμενον πρὸ ὀδοντικοῦ ἢ πρὸ τοῦ μ τρέπεται εἰς σ : ψεύδ-ομαι (ἐψεύδ-θην) ἐψεύσ-θην, ἄδ-ω (ἄδ-μα) ἄσ-μα, πιθ-ανὸς (πιθ-τὸς) πισ-τὸς.

Σημείωσις. Εἰς μερικὰς μεμονωμένας λέξεις διατηρεῖται τὸ ὀδοντικὸν πρὸ ἄλλου ὀδοντικοῦ ἢ πρὸ τοῦ μ : Ἄτθις, Πιτθεὺς, Κάδμος, πυθμήν, ἀτμός. Ὁμοίως διατηρεῖται τὸ ττ, τὸ ὅποιον προῆλθεν ἀπὸ κγ ἢ γδ ἢ χδ (βλ. ἀνωτέρω).

5) Τὸ τ τῆς συλλαβῆς **τι** εὐρισκόμενον κατόπιν φωνήεντος ἢ τοῦ **ν** εἰς πολλὰς λέξεις ἔχει τραπῆ εἰς **σ** : *πλοῦτ-ος* (*πλούτ-ιος*) *πλούσ-ιος*, *ἀθάνατ-ος* (*ἀθανατ-ία*) *ἀθανασία*, *ἐκόντ-ες* (*ἐκόντ-ιος*, *ἐκόνσ-ιος*) *ἐκούσιος*· (βλ. § 32, 6 καὶ 33, 5). (Ἄλλά : *αἰτία*, *σκότιος*, *ἐναντίος* κτλ.).

6) Τὸ ἔνρινον **ν** εὐρισκόμενον

α') πρὸ οὐρανοῦ ἢ πρὸ τοῦ **ξ** τρέπεται εἰς ἔνρινον **γ** : (*ἐν-κύπτω*) *ἐγκύπτω*, (*συν-γράφω*) *συγγράφω*, (*συν-χέω*) *συγγέω*, (*ἐν-ξύω*) *ἐγξύω*·

β') πρὸ χειλικῶ ἢ πρὸ τοῦ **ψ** τρέπεται εἰς **μ** : (*ἐν-πνέω*) *ἐμπνέω*, (*συν-βάλλω*) *συμβάλλω*, (*ἐν-φύσμαι*) *ἐμφύσμαι*, (*ἐν-ψυχος*) *ἐμψυχος*·

γ') πρὸ τοῦ **μ** ἢ πρὸ τῶν ὑγρῶν **λ**, **ρ** ἀφομοιοῦται πρὸς αὐτά : *ἐν-μένω*) *ἐμμένω*, (*συν-λέγω*) *συλλέγω*, (*συν-ράπτω*) *συρράπτω*.

Σημείωσις. Εἰς τὸν παθητικὸν παρακείμενον μερικῶν ἐνρινολήτων ῥημάτων καὶ εἰς λέξεις συγγενεῖς ἔτυμολογικῶς μὲ αὐτόν, ἀπὸ τὸ σύμπλεγμα **νμ** προέρχεται **σμ** ἀντὶ τοῦ **μμ** : *μαίνομαι* (*μεμάν-μαι*) *μεμιάσμαι*, *μίασμα* — *ύφαίνομαι* (*ύφαν-μαι*) *ύφασμαι*, *ύφασμα*.

7) Ὅταν συμβῆ δύο ἀλλεπάλληλοι συλλαβαὶ τῆς λέξεως νὰ ἀρχίζουσι ἀπὸ ἄφωνον δασύ, τότε γίνεται **ἀνομοίωσις**, ἥτοι τῆς πρώτης συλλαβῆς τὸ δασύ τρέπεται εἰς τὸ ἀντίστοιχόν του ψιλόν (§ 5, 2) : *χορεῦω-κεχόρευκα* (ἐκ τοῦ *χε-χόρευκα*), *φύω-πέφυκα* (ἐκ τοῦ *φέ-φυκα*), *θύω-τέθυκα* (ἐκ τοῦ *θέ-θυκα*), *ἐτέθην* (ἐκ τοῦ *ἐθέ-θην*), *θρέμμα* (ἐκ τοῦ *θρέφ-μα*)· *τρέφω* (ἐκ τοῦ *θρέφ-ω*), καὶ *τροφή* (ἐκ τοῦ *θροφ-ή*) ἢ *θριξ*, *ταῖς θριξί*, ἀλλὰ *τριχ-ός*, *τριχ-ες* κτλ.

Σημείωσις. Πολλάκις παραμένει τὸ δασύ εἰς δύο ἀλλεπαλήλους συλλαβάς μιᾶς λέξεως συμφώνως πρὸς ἄλλους συγγενεῖς τύπους αὐτῆς : *ὠρθώθην* (ὅπως *ὀρθώσω*, *ὠρθωσα* κλπ.), *ἐθέλχθην* (ὅπως *θέλω*, *ἔθελα* κλπ.), *φάθι* (ὅπως *φάτω*, *φατέ* κλπ.).

Εἰς δὲ τὸ β' ἐνίκον πρόσωπον τῆς προστακτικῆς τοῦ παθητικοῦ ἀορίστου α' τρέπεται οὐχὶ τῆς πρώτης, ἀλλὰ τῆς δευτέρας συλλαβῆς τὸ δασύ εἰς ψιλόν : *ἐλύθην*, *λύθητι* (ἐκ τοῦ *λύθηθι*).

ΤΥΠΟΛΟΓΙΚΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'

ΓΕΝΙΚΟΙ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΟΙ ΟΡΟΙ

1. Μέρη τοῦ λόγου.

§ 38. 1) Τὰ μέρη τοῦ λόγου (ἤτοι τὰ εἶδη τῶν λέξεων) ἐν τῇ ἀρχαίᾳ γλώσσῃ, ὅπως καὶ ἐν τῇ νέῃ, εἶναι δέκα : ἄρθρον, (ὄνομα) οὐσιαστικόν, (ὄνομα) ἐπίθετον, ἀντωνυμία, μετοχή, ῥῆμα, ἐπίρρημα, πρόθεσις, σύνδεσμος καὶ ἐπιφώνημα.

2) Ἀπὸ τὰ δέκα μέρη τοῦ λόγου τὰ ἕξ, ἤτοι τὸ ἄρθρον, τὸ οὐσιαστικόν, τὸ ἐπίθετον, ἡ ἀντωνυμία, ἡ μετοχή καὶ τὸ ῥῆμα, λέγονται κ λ ι τ ά, διότι κλίνονται, ἤτοι ἕκαστον ἐξ αὐτῶν παρουσιάζεται εἰς τὸν λόγον ὑπὸ διαφόρους μορφάς (π.χ. θεός, θεοῦ, θεόν κτλ. — λύω, λύεις, λύει κτλ.)· τὰ δὲ λοιπὰ τέσσαρα λέγονται ἄ κ λ ι τ α, διότι δὲν κλίνονται, ἤτοι ἕκαστον ἐξ αὐτῶν παρουσιάζεται εἰς τὸν λόγον πάντοτε ὑπὸ τῆν αὐτὴν μορφήν (π.χ. ἐκεῖ, ὑπέρ, καί, φεῦ).

§ 39. Αἱ διάφοροι μορφαί, ὑπὸ τὰς ὁποίας παρουσιάζεται εἰς τὸν λόγον ἑκάστη κλιτὴ λέξις, λέγονται τ ὕ π ο ι αὐτῆς (π.χ. ἥρωσ, ἥρωος, ἥρωα κτλ. — λέγω, λέγεις κτλ.).

1) Τὸ πρὸς τὸ τέλος μεταβλητὸν μέρος μιᾶς κλιτῆς λέξεως λέγεται **κατάληξις** αὐτῆς (π.χ. -ς, -ος, -α κτλ., -ω, -εις, -ει κτλ.). Τὸ δὲ πρὸς τὴν ἀρχὴν ἀμετάβλητον μέρος τῆς κλιτῆς λέξεως λέγεται **θέμα** (π.χ. ἥρω- λέγ-).

2) Ὁ τελευταῖος φθόγγος τοῦ θέματος (φωνῆεν ἢ σύμφωνον) λέγεται **χαρακτήρ** αὐτοῦ (π.χ. τὸ ω τοῦ θέματος ἥρω-, τὸ γ τοῦ θέματος λέγ-).

2. Πτώσεις.

§ 40. Ἀπὸ τὰ κλιτὰ μέρη τοῦ λόγου τὰ πέντε, ἤτοι τὸ ἄρθρον, τὸ οὐσιαστικόν, τὸ ἐπίθετον, ἡ ἀντωνυμία καὶ ἡ μετοχή, λέγονται π τ ω τ ι κ ά, διότι ἔχουν πτώσεις.

Πτώσεις λέγονται οί τύποι, ὑπὸ τοὺς ὁποίους παρουσιάζεται πᾶν πτωτικόν.

Αἱ πτώσεις εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν εἶναι πέντε : ἡ **ὀνομαστική**, ἡ **γενική**, ἡ **δοτική**, ἡ **αἰτιατική** καὶ ἡ **κλητική**.

1) **Ὀνομαστική** λέγεται ἡ πτώσις, τὴν ὁποίαν μεταχειρίζομεθα ἀπαντῶντες εἰς τὴν ἐρώτησιν : **τίς** ; (Τίς ἦλθεν ; **Ὁ Παῦλος**).

2) **Γενική** λέγεται ἡ πτώσις, τὴν ὁποίαν μεταχειρίζομεθα ἀπαντῶντες εἰς τὴν ἐρώτησιν : **τίνος** ; (Τίνος εἶναι τὸ βιβλίον , **Τοῦ Παύλου**).

3) **Δοτική** λέγεται ἡ πτώσις, τὴν ὁποίαν μεταχειρίζομεθα ἀπαντῶντες εἰς τὴν ἐρώτησιν : **εἰς τίνα** ; (**σέ ποιόν** ;). (Εἰς τίνα ἔδωκε τὸ βιβλίον ; **Τῷ Παύλῳ** = εἰς τὸν Παῦλον).

4) **Αἰτιατική** λέγεται ἡ πτώσις, τὴν ὁποίαν μεταχειρίζομεθα ἀπαντῶντες εἰς τὴν ἐρώτησιν : **τίνα** ; (**ποιόν** ;). (**Τίνα** εἶδες ; **Τὸν Παῦλον**).

5) **Κλητική** λέγεται ἡ πτώσις, τὴν ὁποίαν μεταχειρίζομεθα, ὅταν θέλωμεν νὰ καλέσωμέν τινα : **Παῦλε**, **ιατρέ**.

Σημείωσις. Ἐκ τῶν πτώσεων ἡ ὀνομαστική καὶ ἡ κλητική λέγονται μὲ ἐν ὄνομα **ὄρθαι** πτώσεις, ἡ δὲ γενική, ἡ δοτική καὶ ἡ αἰτιατική λέγονται πλάγαι πτώσεις.

3. Γένος, ἀριθμός, κλίσις.

§ 41. Τὰ πτωτικά, ἐκτὸς τῶν πτώσεων, ἔχουν προσέτι γένος, ἀριθμὸν καὶ κλίσιν.

1) Τὰ γένη τῶν πτωτικῶν εἶναι τρία, **ἀρσενικόν**, **θηλυκόν** καὶ **οὐδέτερον** : ὁ **μαθητής**, ἡ **μαθήτρια**, τὸ **δένδρον**.

Σημείωσις. Τὸ γραμματικόν γένος ἑνὸς πτωτικοῦ διακρίνεται συνήθως ἐκ τῆς καταλήξεως αὐτοῦ : *οἰκ-ος, οἰκ-ία, μῆλ-ον*. Κανονικῶς ὁμοίως τὸ γραμματικόν γένος ἐκάστου πτωτικοῦ διακρίνεται ἐκ τοῦ ἄρθρου, τὸ ὅποιον δύναται νὰ προτάσσεται αὐτοῦ· καὶ ἀρσενικὰ μὲν εἶναι τὰ πτωτικά, τῶν ὁποίων δύναται νὰ προτάσσεται τὸ ἄρθρον **ὁ**, θηλυκὰ ἐκεῖνα, τῶν ὁποίων δύναται νὰ προτάσσεται τὸ ἄρθρον **ἡ**, καὶ οὐδέτερα ἐκεῖνα, τῶν ὁποίων δύναται νὰ προτάσσεται τὸ ἄρθρον **τό** : **ὁ λίθος**, **ἡ ῥάβδος**, **τὸ κοράσιον**.

Δὲν συμφωνεῖ δὲ πάντοτε τὸ γραμματικόν γένος πρὸς τὸ φυσικόν, ἦτοι δύνανται ἐν ὄνομα νὰ εἶναι γραμματικῶς γένους ἀρσενικοῦ ἢ θηλυκοῦ, ἐνῶ τὸ ὑπ' αὐτοῦ σημαίνωμενον ἐν εἶναι φυσικῶς γένους οὐδετέρου (ὁ **λίθος**, ἡ **ῥάβδος**)· καὶ ἀντιστρόφως δύναται ἐν ὄνομα νὰ εἶναι γραμματικῶς γένους οὐδετέρου, ἐνῶ τὸ ὑπ'

αυτοῦ σημαζόμενον ὄν εἶναι φυσικῶς ἀρσενικοῦ ἢ θηλυκοῦ γένους (τὸ *μειράκιον* = ὁ νέος, τὸ *κοράσιον* = ἡ κόρη).

2) Οἱ ἀριθμοὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν εἶναι τρεῖς, ὁ ἐνικός, ὅστις δηλοῖ ἓν ὄν, ὁ πληθυντικός, ὅστις δηλοῖ πολλά ὄντα, καὶ ὁ δυνικός, ὅστις δηλοῖ δύο ὄντα : τὸ *ὀφθαλμῶ* (= οἱ δύο ὀφθαλμοί).

3) Αἱ κλίσεις εἶναι τρεῖς, ἡ πρώτη, ἡ δευτέρα καὶ ἡ τρίτη.

Σημείωσις. Ἡ πτώσις, τὸ γένος, ὁ ἀριθμὸς καὶ ἡ κλίσις λέγονται παρεπόμενα (ἴτοι παρακολουθήματα) τῶν πτωτικῶν.

4. Τὸ ἄρθρον

§ 42. Ἡ ἀρχαία γλῶσσα ἔχει μόνον τὸ ὀριστικὸν ἄρθρον ὁ, ἡ, τό. Τοῦτο κλίνεται ὡς ἐξῆς :

	Ἐνικός			Πληθυντικός		
	Ἄρσ.	Θηλ.	Οὐδ.	Ἄρσ.	Θηλ.	Οὐδ.
ὄν.	ὁ	ἡ	τό	οἱ	αἱ	τά
γεν.	τοῦ	τῆς	τοῦ	τῶν	τῶν	τῶν
δοτ.	τῷ	τῇ	τῷ	τοῖς	ταῖς	τοῖς
αἰτ.	τόν	τήν	τό	τούς	τάς	τά

(Δυνικός : ὄνομ. καὶ αἰτ. τῷ, γεν. καὶ δοτ. τοῖν καὶ διὰ τὰ τρία γένη. Σπανιώτεροι τύποι τοῦ θηλυκοῦ προσέτι εἶναι : τά, ταῖν).

Σημείωσις. Τὸ ἄρθρον δὲν ἔχει κλητικὴν. Τῆς δὲ κλητικῆς τῶν ὀνομάτων προτάσσεται συνήθως τὸ ἐπιφώνημα ὦ, τὸ ὅποιον ἔνεκα τούτου καλεῖται κλητικὸν ἐπιφώνημα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'

ΟΝΟΜΑΤΑ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

1. Ὅρισμός καὶ διαίρεσις τῶν οὐσιαστικῶν.

§ 43. Ὄνόματα οὐσιαστικά λέγονται αἱ λέξεις, αἱ ὅποιαι σημαίνουν ὄντα, ἴτοι πρόσωπα, ζῶα ἢ πράγματα, πράξιν, κατάστασιν ἢ ἰδιότητα.

1) Τὰ οὐσιαστικά, τὰ ὅποια σημαίνουν πρόσωπα, ζῶα ἢ πράγματα, λέγονται *συγκεκριμένα*: Ἀριστοτέλης, θεός, λέων, τράπεζα.

2) Τὰ οὐσιαστικά, τὰ ὅποια σημαίνουν πράξιν, κατάστασιν ἢ ιδιότητα, λέγονται *ἀφηρημένα*: *Θυσία, ἡρεμία, λευκότης.*

§ 44. Τὰ συγκεκριμένα οὐσιαστικά λέγονται :

1) *ὀνόματα κύρια*, ὅταν σημαίνουν ἓν μόνον ὠρισμένον πρόσωπον ἢ ζῶον ἢ πρᾶγμα : *Περικλῆς, Βουκεφάλας, Σπάρτη, Πίνδος.*

2) *ὀνόματα προσηγορικά*, ὅταν σημαίνουν ἓν σύνολον ὁμοειδῶν προσώπων ἢ ζώων ἢ πραγμάτων : *μαθητής, ἵππος, ὄρος.*

2. Γένος τῶν οὐσιαστικῶν.

§ 45. Τὰ πλεῖστα οὐσιαστικά ἔχουν ἓνα μόνον τύπον καὶ ἓν μόνον γένος : ὁ *ἀνὴρ*, ἡ *γυνή*, τὸ *τέκνον* — ὁ *κύων*, ἡ *θύρα*, τὸ *ξύλον*.

Τὰ τοιαῦτα οὐσιαστικά καλοῦνται *μονοκατάληκτα καὶ μονογενῆ*, ἐὰν δὲ εἶναι ὀνόματα ζώων, καλοῦνται *ἐπίκοινα* : ὁ *ἰέραξ*, ἡ *γαλῆ*.

Ἀπὸ τὰ οὐσιαστικά ὅμως, τὰ ὅποια σημαίνουν ζῶντα ὄντα :

1) πολλὰ ἔχουν ἓνα μόνον τύπον, ἀλλὰ δύο γένη, ἀρσενικὸν καὶ θηλυκόν : ὁ *παῖς*-ἡ *παῖς*, ὁ *ἵππος*-ἡ *ἵππος*, ὁ *βοῦς*-ἡ *βοῦς*. ταῦτα καλοῦνται *μονοκατάληκτα καὶ διγενῆ ἢ κοινοῦ γένους*.

2) πολλὰ ἔχουν δύο τύπους, ἓνα διὰ τὸ ἀρσενικὸν γένος καὶ ἓνα διὰ τὸ θηλυκόν : ὁ *μαθητής*-ἡ *μαθήτρια*, ὁ *ἱερεὺς*-ἡ *ἱερεία*, ὁ *λέων*-ἡ *λέαινα*. Ταῦτα λέγονται *δικατάληκτα καὶ διγενῆ*.

Σημειώσεις. Τῶν ἐπικοίνων οὐσιαστικῶν τὸ φυσικὸν γένος καθορίζεται, ἐὰν ὑπάρχῃ ἀνάγκη, διὰ τῶν ἐπιθέτων ὁ *ἄρρην*-ἡ *ἄρρην*, ὁ *θηλυς*-ἡ *θήλεια* : ὁ *ἄρρην* αἰτός, ἡ *ἄρρην* ἀλώπηξ - ὁ *θηλυς* αἰτός, ἡ *θήλεια* ἀλώπηξ (περὶ καὶ νῦν : ἀρσενικός - θηλυκός αἰτός, ἀρσενική - θηλυκὴ ἀλεπού).

3. Κλίσις τῶν οὐσιαστικῶν

I. Πρώτη κλίσις.

1. Ἀσυναίρετα.

§ 46. Κατὰ τὴν *πρώτην κλίσιν* κλίνονται ὀνόματα ἀρσενικά καὶ θηλυκά μόνον ἀρσενικά, τὰ ὅποια λήγουν εἰς -ας ἢ -ης, καὶ θηλυκά εἰς -α ἢ -η.

α. Παραδείγματα ἄρσενικῶν.

Ἐνικὸς				
		(θ. ταμια-)	(θ. Ἀτρείδα-)	(θ. βουλευτα-)
ὄν.	ὁ	ταμίας	Ἀτρείδης	βουλευτῆς
γεν.	τοῦ	ταμίου	Ἀτρείδου	βουλευτοῦ
δοτ.	τῷ	ταμία	Ἀτρείδῃ	βουλευτῇ
αἰτ.	τόν	ταμίαν	Ἀτρείδην	βουλευτήν
κλητ.	ὦ	ταμία	Ἀτρείδη	βουλευτά

Πληθυντικὸς

ὄν.	οἱ	ταμίαι	Ἀτρεῖδαι	βουλευταί
γεν.	τῶν	ταμιῶν	Ἀτρείδων	βουλευτῶν
δοτ.	τοῖς	ταμίαις	Ἀτρεΐδαις	βουλευταῖς
αἰτ.	τούς	ταμίας	Ἀτρεΐδας	βουλευτάς
κλητ.	ὦ	ταμίαι	Ἀτρεΐδαι	βουλευταί

β. Παραδείγματα θηλυκῶν.

Ἐνικὸς				
		(θ. μαχαιρα-)	(θ. φρουρα-)	(θ. μουσα-)
ὄν.	ἡ	μάχαιρα	φρουρά	μουσά
γεν.	τῆς	μαχαίρας	φρουράς	μούσης
δοτ.	τῇ	μαχαίρᾳ	φρουρᾷ	μούσῃ
αἰτ.	τήν	μάχαιραν	φρουράν	μούσαν
κλητ.	ὦ	μάχαιρα	φρουρά	μούσα

Πληθυντικὸς

ὄν.	αἱ	μάχαιραι	φρουραί	μουσαι
γεν.	τῶν	μαχαιρῶν	φρουρῶν	μουσῶν
δοτ.	ταῖς	μαχαίραις	φρουραῖς	μούσαις
αἰτ.	τάς	μαχαίρας	φρουράς	μούσας
κλητ.	ὦ	μάχαιραι	φρουραί	μούσαι

Ἐνικὸς			Πληθυντικὸς			
	(θ. νυμφα-)	(θ. τιμα-)				
ὄν.	ῆ	νύμφη	τιμή	αἶ	νύμφαι	τιμαῖ
γεν.	τῆς	νύμφης	τιμῆς	τῶν	νυμφῶν	τιμῶν
δοτ.	τῇ	νύμφη	τιμῇ	ταῖς	νύμφαις	τιμαῖς
αἰτ.	τήν	νύμφην	τιμήν	τάς	νύμφας	τιμάς
κλητ.	ᾧ	νύμφη	τιμή	ᾧ	νύμφαι	τιμαῖ

§ 47. Φαινομενικαὶ καταλήξεις τῶν πρωτοκλίτων.

Ἐνικὸς			Πληθυντικὸς		
	Ἄρσενικόν	Θηλυκόν		Ἄρσ. καὶ Θηλ.	
ὄν.	-ās ῆ -ης	-ā ῆ -ᾶ ῆ -η		-αι	
γεν.	-ου	-ᾶς ῆ -ης		-ῶν	
δοτ.	-α ῆ -η	-α ῆ -η		-αις	
αἰτ.	-ᾶν ῆ -ην	-ᾶν ῆ -ᾶν ῆ -ην		-ᾶς	
κλητ.	-ᾶ ῆ -η ῆ ᾶ -ᾶ ῆ -ᾶ ῆ -η			-αι	

Σημείωσις. Αἱ καταλήξεις αὗται προῆλθον ἐκ συγχωνεύσεως τῶν ἀρχικῶν κυρίως καταλήξεων μετὰ τοῦ χαρακτήρος, ὁ ὁποῖος εἰς τὰ πρωτόκλιτα εἶναι α ῆ η· π.χ. ἡ κατάληξις τῆς ἐνικ. ὀνομαστικῆς -ας προῆλθεν ἐκ συγχωνεύσεως τοῦ χαρακτήρος α μετὰ τῆς κυρίως καταλήξεως -ς, ἡ κατάληξις τῆς πληθ. γενικῆς -ῶν ἐκ συγχωνεύσεως τοῦ χαρακτήρος α μετὰ τῆς κυρίως καταλήξεως -ων, ἡ κατάληξις τῆς πληθ. αἰτιατικῆς -ας ἐκ συγχωνεύσεως τοῦ χαρακτήρος α μετὰ τῆς κυρίως καταλήξεως -νς (-ανς = ᾶς)· (πρὸ βλ. § 33, 6).

Παρατηρήσεις.

§ 48. Τὰ πρωτόκλιτα ὀνόματα :

1) εἰς τὸν πληθυντικὸν (καὶ τὸν δυϊκὸν) ἔχουν πάντα τὰς ἰδίαις καταλήξεις :

2) τὸ α εἰς τὴν κατάληξιν -ās (καθὼς καὶ εἰς τὴν κατάληξιν -α τοῦ δυϊκοῦ) τὸ ἔχουν πάντοτε μακρόν : ὁ ὀρνιθοθήρᾶς, τοὺς Ἄτρειδᾶς, τῆς χώρᾶς, τὰς σφαιρᾶς (τὼ Ἄτρείδᾶ, τὼ μούσᾶ).

3) εἰς τὴν γενικὴν τοῦ πληθυντικοῦ τονίζονται ἐπὶ τῆς ληγούσης καὶ περισπῶνται : τῶν Ἄτρειδῶν, τῶν γεφυρῶν, τῶν σφαιρῶν, ἀλλὰ : οἱ ἐτησίαι = τὰ μελέτεια, τῶν ἐτησίων· (βλ. καὶ § 16, 6, 7 καὶ 8).

§ 49. Ἀπὸ τὰ ἀρσενικὰ πρωτόκλιτα ὀνόματα, τὰ ὅποια λήγουν εἰς -ης, σχηματίζουν τὴν κλητικὴν τοῦ ἐνικοῦ εἰς ᾶ

- 1) τὰ ἔθνικα : ὦ Πέρσα, ὦ Σκόθα·
 2) τὰ εἰς **-της** : ὦ πολῖτα, ὦ δικαστὰ—δεσπότης, ὦ δέσποτα.
 3) τὰ εἰς **-άρχης, -μέτρης, -πώλης, τριβης, -ώνης** κλπ.
 (ἦτοι τὰ σύνθετα μὲ δεύτερον συνθετικὸν ῥῆμα) : ὦ γυμνασιῶχα, ὦ γεομέτρα, ὦ παντοπῶλα, ὦ παιδοτρίβα, ὦ τελῶνα.

§ 50. Τῶν θηλυκῶν πρωτοκλίτων εἰς **-α** τὸ **α** τοῦτο, ἐὰν μὲν πρὸ αὐτοῦ ὑπάρχη φωνῆεν ἢ **ρ**, λέγεται **καθαρὸν α** (οἰκί-α, ὄρ-α), ἐὰν δὲ πρὸ αὐτοῦ ὑπάρχη σύμφωνον, πλὴν τοῦ **ρ**, λέγεται **μὴ καθαρὸν α** (ῥίζ-α, μουσ-α, ἄκανθ-α).

Κατὰ κανόνα τῶν θηλυκῶν πρωτοκλίτων ὀνομάτων :

- 1) τὸ καθαρὸν **α** εἶναι μακρόν : βασιλεῖα, θήρᾱ·
 2) τὸ μὴ καθαρὸν **α** εἶναι βραχὺ κα. εἰς τὴν γενικὴν καὶ δοτικὴν τοῦ ἐνικοῦ τοῦτο τρέπεται εἰς **η** : γλώσσᾱ (γλώσσης, γλώσση), μᾶζᾱ (μᾶζης, μᾶζη).

Σημείωσις 1. Τὸ καθαρὸν **α** εἶναι βραχὺ :

1) εἰς τὰ προπαροξύτονα ὀνόματα, ὡς εὐσέβεια, ἀλήθεια, Φώκαια, Χαϊρώνεια, εἴνοια κτλ·

2) εἰς τὰ ὀνόματα γραῖα, μαῖα, μυῖα·

3) εἰς τὰ ἐξῆς εἰς **-ρα** δισύλλαβα ὀνόματα : μοῖρα, πείρα, πρῶρα, σφαῖρα καὶ σφῆρα.

Σημείωσις 2. Εἰς τὴν αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν τοῦ ἐνικοῦ τὸ **α** εἶναι μακρόν ἢ βραχὺ, ὅπως εἰς τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν : (ἡ χώρᾱ) τὴν χώρᾱν, ὦ χώρᾱ, (ἡ γλώσσᾱ) τὴν γλώσσᾱν - ὦ γλώσσᾱ.

2. Συνηρημένα.

§ 51. Τῶν πρωτοκλίτων οὐσιαστικῶν, ὅσα εἶχον ἀρχῆθεν πρὸ τοῦ χαρακτῆρος **α** τοῦ θέματος ἄλλο **α** ἢ **ε**, τὰ πλεῖστα ἔπαθον συναίρεσιν, διὸ καλοῦνται **συνηρημένα πρωτόκλιτα ὀνόματα** : (Ἀθηνᾶ) Ἀθηνᾶ, (μνάα) μνᾶ, (Ἑρμέας) Ἑρμῆς, (γέα) γῆ.

Παραδείγματα

Ἑνικὸς

	(θ. Ἑρμεα-, Ἑρμη-)	(θ. μναα-, μνα-)	(θ. γαλεα-, γαλη-)
ὀν.	ὁ Ἑρμῆς	ἡ μνᾶ	ἡ γαλή
γεν.	τοῦ Ἑρμοῦ	τῆς μνᾶς	τῆς γαλῆς
δοτ.	τῷ Ἑρμῆ	τῇ μνᾶ	τῇ γαλῆ
αἰτ.	τόν Ἑρμῆν	τὴν μνᾶν	τὴν γαλῆν
κλητ.	ὦ Ἑρμῆ	ὦ μνᾶ	ὦ γαλῆ

Πληθυντικός

ὄν.	οἱ	Ἑρμαῖ	αἱ	μναῖ	γαλαῖ
γεν.	τῶν	Ἑρμῶν	τῶν	μνῶν	γαλαῶν
δοτ.	τοῖς	Ἑρμαῖς	ταῖς	μναῖς	γαλαῖς
αἰτ.	τούς	Ἑρμαῖς	τάς	μναῖς	γαλαῖς
κλητ.	ὦ	Ἑρμαῖ	ὦ	μναῖ	γαλαῖ

§ 52. Τὰ συνηρημένα πρωτόκλιτα ὀνόματα

1) ἔχουν καὶ μετὰ τὴν συναίρεσιν τὰς καταλήξεις τῶν ἀσυναίρετων, πλὴν ὅτι τὸ **εα** εἰς τὸν ἐνικὸν τὸ συναίρουσιν εἰς **η** : ὁ Ἑρμέας-Ἑρμῆς· ἐνῶ : τοὺς Ἑρμέας-Ἑρμαῖς.

2) εἶναι εἰς ἀπάσας τὰς πτώσεις περισπώμενα (βλ. § 16, 9).

Σημείωσις. Τὸ ὄνομα ὁ βορέας λαμβάνεται εἰς ἀπάσας τὰς πτώσεις καὶ ἀσυναίρετως καὶ συνηρημένως, ἀλλὰ συνηρημένον ἐκφέρεται μὲ διπλοῦν **ρ** : ὁ βορέας - ὁ βορραῖς, τοῦ βορέου - τοῦ βορραῖ, τῷ βορέα - τῷ βορραῖ κτλ.

II. Δευτέρα κλίσις.

1. Ἀσυναίρετα.

§ 53. Ἡ δευτέρα κλίσις περιλαμβάνει ὀνόματα καὶ τῶν τριῶν γενῶν, ἀρσενικά καὶ θηλυκά, τὰ ὅποια λήγουν εἰς τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν εἰς **-ος**, καὶ οὐδέτερα, τὰ ὅποια λήγουν εἰς **-ον**.

α. Παραδείγματα ἀρσενικῶν καὶ θηλυκῶν.

Ἐνικὸς

	(θ. ἀνθρωπο-)	(θ. ἰατρο-)	(θ. ψήφο-)	(θ. ὁδο-)
ὄν.	ὁ ἀνθρωπος	ἰατρός	ἡ ψήφος	ὁδός
γεν.	τοῦ ἀνθρώπου	ἰατροῦ	τῆς ψήφου	ὁδοῦ
δοτ.	τῷ ἀνθρώπῳ	ἰατρῷ	τῇ ψήφῳ	ὁδῷ
αἰτ.	τὸν ἀνθρώπον	ἰατρὸν	τὴν ψήφον	ὁδὸν
κλητ.	ὦ ἀνθρωπε	ἰατρὲ	ὦ ψήφε	ὁδὲ

Πληθυντικός

ὄν.	οἱ ἀνθρωποι	ἰατροὶ	αἱ ψῆφοι	ὁδοὶ
γεν.	τῶν ἀνθρώπων	ἰατρῶν	τῶν ψήφων	ὁδῶν
δοτ.	τοῖς ἀνθρώποις	ἰατροῖς	ταῖς ψήφοις	ὁδοῖς
αἰτ.	τούς ἀνθρώπους	ἰατροὺς	τάς ψήφους	ὁδοὺς
κλητ.	ὦ ἀνθρωποι	ἰατροὶ	ὦ ψῆφοι	ὁδοὶ

Παραδείγματα οὐδετέρων.

		Ἑνικὸς		Πληθυντικὸς		
		(θ. ποτήριο-) (θ. φυτο-)				
ὄν.	τὸ	ποτήριον	φυτὸν	τὰ	ποτήρια	φυτὰ
γεν.	τοῦ	ποτηρίου	φυτοῦ	τῶν	ποτηρίων	φυτῶν
δοτ.	τῷ	ποτηρίῳ	φυτῷ	τοῖς	ποτηρίοις	φυτοῖς
αἰτ.	τὸ	ποτήριον	φυτὸν	τὰ	ποτήρια	φυτὰ
κλητ.	ὦ	ποτήριον	φυτὸν	ὦ	ποτήρια	φυτὰ

54. Φαινομενικαὶ καταλήξεις τῶν δευτεροκλίτων.

		Ἑνικὸς		Πληθυντικὸς	
		Ἄρσ. καὶ Θηλ.	Οὐδέτ.	Ἄρσ. καὶ Θηλ.	Οὐδέτ.
ὄν.		-ος	-ον	-οι	-ᾶ
γεν.		-ου	-ου	-ων	-ων
δοτ.		-ῳ	-ῳ	-οις	-οις
αἰτ.		-ον	-ον	-ους	-ᾶ
κλητ.		-ε	-ον	-οι	-ᾶ

Σημείωσις. Αἱ καταλήξεις αὗται προήλθον ἐκ συγχωνεύσεως τῶν ἀρχικῶν κυρίως καταλήξεων μετὰ τοῦ χαρακτήρος τοῦ θέματος, ὁ ὁποῖος εἰς τὰ δευτεροκλίτια εἶναι ο (ἢ ε)· π.χ. ἡ κατάληξις **-ος** ἢ **ον** προήλθεν ἐκ συγχωνεύσεως τοῦ χαρακτήρος ο μετὰ τῆς κυρίως καταλήξεως **-ς** ἢ **-ν**, ἡ κατάληξις **-ους** ἐκ συγχωνεύσεως τοῦ χαρακτήρος ο μετὰ τῆς κυρίως καταλήξεως **-νς** (**-ονς** = **ους**· βλ. § 33, 6).

Παρατηρήσεις.

§ 55. Τῶν δευτεροκλίτων ὀνομάτων :

1) τῶν ἀρσενικῶν καὶ τῶν θηλυκῶν αἱ καταλήξεις εἶναι αἱ ἴδιαι εἰς πάσας τὰς πτώσεις·

2) τῶν οὐδετέρων αἱ καταλήξεις διαφέρουν ἀπὸ τὰς καταλήξεις τῶν ἀρσενικῶν καὶ τῶν θηλυκῶν εἰς τὴν ὀνομαστικὴν καὶ τὴν κλητικὴν τοῦ ἐνικοῦ καὶ εἰς τὴν ὀνομαστικὴν, αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν τοῦ πληθυντικοῦ.

§ 56. 1) Τὰ οὐδέτερα (οἰασθήποτε κλίσεως) ἔχουν τρεῖς πτώσεις ὁμοίας, ἤτοι τὴν ὀνομαστικὴν, τὴν αἰτιατικὴν καὶ τὴν κλητικὴν.

2) Ἡ κατάληξις α εἰς τὰ οὐδέτερα εἶναι βραχεῖα : τὰ δῶρᾶ, τὰ μῆλᾶ (τὰ ποιήματᾶ) (βλ. καὶ § 16, 2 - 8).

2. Συνηρημένα.

§ 57. Ἀπὸ τὰ δευτερόκλιτα οὐσιαστικά, ἕσα εἶχον ἀρχῆθεν πρὸ τοῦ χαρακτηῖρος ο τοῦ θέματος ἄλλο ο ἢ ε, τὰ πλεῖστα ἔπαθον συναίρεσιν, διὸ καλοῦνται **συνηρημένα δευτερόκλιτα ὀνόματα**: (νόος) νοῦς, (ὀστέον) ὀστοῦν· (πρβλ. § 51).

Παραδείγματα.

Ἑνικὸς

	(θ. ἐκπλοο-, ἐκπλου-)	(θ. ῥοο-, ῥου)	(θ. προχοο-, προχου-)	(θ. ὀστεο-, ὀστοῦ-)	
ὄν.	ὁ	ἐκπλους	ῥοῦς	ἢ πρόχους	τὸ ὀστοῦν
γεν.	τοῦ	ἐκπλου	ῥοῦ	τῆς πρόχου	τοῦ ὀστοῦ
δοτ.	τῷ	ἐκπλω	ῥῷ	τῇ πρόχῳ	τῷ ὀστῷ
αἰτ.	τόν	ἐκπλουν	ῥοῦν	τὴν πρόχουν	τὸ ὀστοῦν

Πληθυντικὸς

ὄν.	οἱ	ἐκπλοι	ῥοῖ	αἱ πρόχοι	τὰ ὀστᾶ
γεν.	τῶν	ἐκπλων	ῥῶν	τῶν πρόχων	τῶν ὀστῶν
δοτ.	τοῖς	ἐκπλοισ	ῥοῖς	ταῖς πρόχοις	τοῖς ὀστοῖς
αἰτ.	τούς	ἐκπλους	ῥοῦς	τάς πρόχους	τὰ ὀστᾶ

Παρατηρήσεις.

§ 58. Τὰ συνηρημένα δευτερόκλιτα ὀνόματα :

1) ἔχουν καὶ μετὰ τὴν συναίρεσιν τὰς καταλήξεις τῶν ἀσυναιρέτων, πλὴν ὅπου τὰ ἀσυναίρετα ἔχουν εἰς τὴν κατάληξιν ο ἢ ε, ταῦτα ἔχουν **ου** (τὸ ὅποιον προέρχεται ἐκ τῆς συναιρέσεως τοῦ ο+ο ἢ ε+ο).

2) τονίζονται εἰς πάσας τὰς πτώσεις εἰς τὴν συλλαβὴν, εἰς τὴν ὁποῖαν τονίζεται ἡ ἐνικὴ ὀνομαστικὴ (τὰ σύνθετα παρὰ τὸν κανόνα § 25).

3) δὲν ἔχουν κλητικὴν (οὐδὲ δυϊκὸν ἀριθμὸν).

3. Ἀττικὸκλιτα.

§ 59. Μερικὰ ὀνόματα τῆς δευτέρας κλίσεως λήγουν οὐχὶ εἰς -ος, -ον, ἀλλὰ εἰς -ως, -ων: ὁ Ἄθως, ἡ ἄλως, ὁ νεώς. Ταῦτα λέγονται **ἀττικὸκλιτα**, διότι τὰ μετεχειρίζοντο πρὸ πάντων οἱ ὀμιλοῦντες τὴν Ἀττικὴν διάλεκτον.

Παράδειγματα.

Ἐνικὸς

	(θ. νεω-)	(θ. Μενελεω-)	(θ. ἄλω-)	(θ. ἀνώγειω-)
ὄν.	ὄ νεῶς	Μενέλεως	ἦ ἄλως	τὸ ἀνώγειον
γεν.	τοῦ νεῶ	Μενέλεω	τῆς ἄλω	τοῦ ἀνώγειου
δοτ.	τῶ νεῶ	Μενέλεω	τῆ ἄλω	τῶ ἀνώγειου
αἰτ.	τὸν νεῶν	Μενέλεων	τὴν ἄλω	τὸ ἀνώγειον
κλητ.	ὦ νεῶς	Μενέλεως	ὦ ἄλως	ὦ ἀνώγειον

Πληθυντικὸς

ὄν.	οἱ νεῶ	—	αἱ ἄλω	τὰ ἀνώγεια
γεν.	τῶν νεῶν	—	τῶν ἄλων	τῶν ἀνώγειων
δοτ.	τοῖς νεῶς	—	ταῖς ἄλως	τοῖς ἀνώγειοις
αἰτ.	τούς νεῶς	—	τάς ἄλως	τὰ ἀνώγεια
κλητ.	ὦ νεῶ	—	ὦ ἄλω	ὦ ἀνώγεια

Παρατηρήσεις.

§ 60. Τὰ ἀττικόκλιτα ὀνόματα :

1) ἔχουν εἰς τὰς καταλήξεις πασῶν τῶν πτώσεων ω· ὑπὸ τοῦτο δὲ τὸ -ω ὑπάρχει ἰ ὑπογεγραμμένον, ὅπου ἡ ἀντίστοιχος κατάληξις τῶν κοινῶν δευτεροκλίτων ὀνομάτων ἔχει ἰ : τῶ νεῶ (τῶ θεῶ), οἱ νεῶ (οἱ ναοί).

2) ἔχουν τὴν ἐνικὴν κλητικὴν ὁμοίαν μὲ τὴν ὀνομαστικὴν.

3) τονίζονται εἰς πάσας τὰς πτώσεις ὅπου καὶ ὅπως ἡ ἐνικὴ ὀνομαστικὴ : ὁ λεῶς, τοῦ λεῶ — ὁ Δεξίλεως, τοῦ Δεξίλεω — ὁ ταῶς, τοῦ ταῶ κλπ.

Σημείωσις. Μερικὰ ἀττικόκλιτα ὀνόματα σχηματίζουν τὴν ἐνικὴν αἰτιατικὴν χωρὶς τὸ τελικὸν ν : τὸν Ἄθω, τὴν ἄλω, τὴν ἔω, τὴν Κῶ, τὸν Μίω (κατὰ τὴν τρίτην κλίσιν).

III. Τρίτη κλίσις.

Εἰσαγωγικαὶ παρατηρήσεις.

§ 61. Ἡ τρίτη κλίσις περιλαμβάνει ὀνόματα καὶ τῶν τριῶν γενῶν (ὅπως καὶ ἡ δευτέρα κλίσις).

Τὰ τριτόκλιτα ὀνόματα λήγουν εἰς τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν εἰς ἓν τῶν φωνηέντων α, ι, υ, ω ἢ εἰς ἓν τῶν ληκτικῶν συμφώνων

(ν, ρ, ζ, ξ, ψ), εις δὲ τὴν ἐνικὴν γενικὴν εις **-ος** (καὶ σπανιώτερον εις **-ως** ἢ **-ους**).

§ 62. Τὰ τριτόκλιτα ὀνόματα λέγονται **περιττοσύλλαβα**, διότι κανονικῶς εις τὰς ἄλλας πτώσεις ἔχουν μίαν συλλαβὴν περισσοτέραν τῆς ἐνικῆς ὀνομαστικῆς (καὶ κλητικῆς).

§ 63. 1) Τὰ ἀρσενικά καὶ θηλυκά τριτόκλιτα ὀνόματα, ἄλλα μὲν σχηματίζουν τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν μὲ τὴν κατάληξιν **-ς**, καὶ ταῦτα λέγονται **κατάληκτικὰ** (*στάχυ-ς, γίγα-ς*), ἄλλα δὲ τὴν σχηματίζουν ἄνευ καταλήξεως, καὶ ταῦτα λέγονται **ἀκατάληκτα** (*λιμὴν, γέρον*).

2) τὰ οὐδέτερα τριτόκλιτα ὀνόματα δὲν ἔχουν καμμίαν κατάληξιν εις τὴν ὀνομαστικὴν, αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν.

§ 64. Ἐκ τῶν τριτοκλίτων ὀνομάτων :

1) ἄλλα μὲν εἶναι **μονόθεμα**, ἦτοι σχηματίζονται ἀπὸ ἓν θέμα εις πάσας τὰς πτώσεις (*σωλήν, σωλήνος* κλπ.), ἄλλα δὲ εἶναι **διπλόθεμα**, ἦτοι σχηματίζονται ἀπὸ δύο θέματα (*λιμὴν, λιμένος* κλπ.).

2) τῶν διπλοθέμων τὸ ἓν θέμα, ὅταν τοῦτο ἔχη εις τὴν τελευταίαν συλλαβὴν του μακρὸν φωνῆεν, λέγεται **ἰσχυρὸν** (*λιμην-χιων-*), τὸ δὲ ἕτερον, τὸ ὁποῖον ἔχει εις τὴν τελευταίαν συλλαβὴν του βραχὺ φωνῆεν, λέγεται **ἀσθενὲς** (*λιμεν-, χιον-*).

§ 65. Τῶν τριτοκλίτων ὀνομάτων τὸ θέμα γενικῶς εὐρίσκεται ἐκ τῆς ἐνικῆς γενικῆς, ἀφοῦ ἀφαιρεθῆ ἡ κατάληξις αὐτῆς **-ος** (*Ἕλλην-ος, γίγαντ-ος*). Ἐάν δὲ τὸ ὄνομα εἶναι διπλόθεμον, τὸ ἕτερον ἐκ τῶν θεμάτων αὐτοῦ εὐρίσκεται ἐκ τῆς ἐνικῆς ὀνομαστικῆς (*λιμέν-ος, λιμὴν-χιών-ος, χιών.*).

§ 66. 1) Κατὰ τὸν χαρακτῆρα τοῦ θέματος αὐτῶν τὰ τριτόκλιτα ὀνόματα διαιροῦνται εις **φωνηεντόληκτα** (*στάχυ-ς, στάχυ-ος, πόλι-ς, πόλε-ως*) καὶ εις **συμφωνόληκτα** (*ἀγών, ἀγών-ος — γέρον, γέροντ-ος*).

2) τὰ συμφωνόληκτα τριτόκλιτα ὀνόματα ὑποδιαιροῦνται εις **ἀφωνόληκτα**, ἦτοι μὲ χαρακτῆρα **ἄφωνον** (*φύλαξ, φύλακ-ος — πατρίς, πατρίδ-ος*), καὶ εις **ἡμιφωνόληκτα**, ἦτοι μὲ χαρακτῆρα **ἡμίφωνον** (*λιμὴν, λιμέν-ος — ῥήτωρ, ῥήτορ-ος*) (βλ. § 3, 1 - 2).

Α'. Φωνηεντόληκτα.

§ 67. Ἐκ τῶν φωνηεντολήκτων τριτοκλίτων ὀνομάτων τὰ πλεῖστα εἶναι γένους ἀρσενικοῦ ἢ θηλυκοῦ, ἐλάχιστα δὲ εἶναι γένους οὐδέτερου.

§ 68. α') Καταληκτικὰ εἰς -ως, -ως ἢ -υς, -υος, μονόθεμα

Ἐνικὸς

	(θ. ἥρω-)	(θ. θω-)	(θ. ἰχθυ-)	(θ. δρυ-)
ὄν.	ὁ ἥρω-ς	θῶ-ς	ἰχθύ-ς	ἦ δρυ-ς
γεν.	τοῦ ἥρω-ος	θω-ός	ἰχθύ-ος	τῆς δρυ-ός
δοτ.	τῷ ἥρω-ι	θω-ὶ	ἰχθύ-ι	τῇ δρυ-ὶ
αἰτ.	τὸν ἥρω-α	θῶ-α	ἰχθύ-ν	τὴν δρυ-ν
κλητ.	ὦ ἥρω-ς	θῶ-ς	ἰχθύ	ὦ δρυ

Πληθυντικὸς

ὄν.	οἱ ἥρω-ες	θῶ-ες	ἰχθύ-ες	αἱ δρυ-ες
γεν.	τῶν ἥρώ-ων	θῶ-ων	ἰχθύ-ων	τῶν δρυ-ῶν
δοτ.	τοῖς ἥρω-σι	θω-σὶ	ἰχθύ-σι	ταῖς δρυ-σὶ
αἰτ.	τοὺς ἥρω-ας	θῶ-ας	ἰχθύ-ς	τὰς δρυ-ς
κλητ.	ὦ ἥρω-ες	θῶ-ες	ἰχθύ-ες	ὦ δρυ-ες

Σημείωσις. Κατὰ τὸ ὄνομα ἰχθύς κλίνεται καὶ τὸ ὄνομα ἔγχελος εἰς τὸν ἐνικὸν ἀριθμὸν (βλ. καὶ § 50, Σημ.).

Ὅμοίως δὲ κλίνονται καὶ ὅσα φωνηεντόληκτα ἔχουν χαρακτῆρα ι, ὅπως ὁ κῖς, ὁ, ἡ οἷς (ἐκ τοῦ δις), καὶ τὸ κύριον ὄνομα ὁ Σύννεσις, προσέτι δὲ τὰ ὀνόματα ἡ τίγρις, καὶ ἡ τύρσις, εἰς τὸν ἐνικὸν ἀριθμὸν: ὁ κῖς, τοῦ κι-ός, τῷ κι-ὶ, τὸν κι-ν, οἱ κί-ες, τῶν κι-ῶν, τοῖς κι-σὶ, τοὺς κί-ς κτλ.

Παρατηρήσεις.

§ 69. Τῶν εἰς -υς -υος τριτοκλίτων ὀνομάτων:

1) ἡ ἐνικὴ κλητικὴ σχηματίζεται ἄνευ καταλήξεως, ἡ ἐνικὴ αἰτιατικὴ μὲ τὴν κατάληξιν -ν ἀντὶ -α καὶ ἡ πληθυντικὴ αἰτιατικὴ μὲ τὴν κατάληξιν -ς ἀντὶ -ας: ὦ ἰχθύ, τὸν ἰχθύ-ν, τοὺς ἰχθύ-ς.

2) οἱ μονοσύλλαβοι τύποι καὶ ἡ πληθυντικὴ αἰτιατικὴ ἐν γένει, ὅταν τονίζονται εἰς τὴν λήγουσαν, περισπῶνται παρὰ τὸν κανόνα (§ 16, 6): ὁ μῦς, τὸν μῦν, ὦ μῦ, τοὺς μῦς — τὰς ὄφρῦς — τοὺς ἰχθύς.

§ 70. β') Καταληκτικά ἀρσενικά και θηλυκά εις -ις -εως ἢ -υς -εως, διπλόθεμα, και τὸ οὐδέτερον τὸ ἄστυ.

Ἐνικὸς

(θ. πρυτανι- πρυτανε-) (θ. πόλι- πολε-) (θ. πέλεκυ- πελεκε-) (θ. ἄστυ- ἄστε-)

ὄν.	ὁ πρύτανι-ς	ἡ πόλι-ς	ὁ πέλεκυ-ς	τὸ ἄστυ
γεν.	τοῦ πρυτάνε-ως	τῆς πόλε-ως	τοῦ πελέκε-ως	τοῦ ἄστε-ως
δοτ.	τῶ πρυτάνει	τῆ πόλει	τῶ πελέκει	τῶ ἄστει
αἰτ.	τὸν πρύτανι-ν	τὴν πόλι-ν	τὸν πέλεκυ-ν	τὸ ἄστυ
κλητ.	ὦ πρύτανι	ὦ πόλι	ὦ πέλεκυ	ὦ ἄστυ

Πληθυντικὸς

ὄν.	οἱ πρυτάνεις	αἱ πόλεις	οἱ πελέκεις	τὰ ἄστυ
γεν.	τῶν πρυτάνε-ων	τῶν πόλε-ων	τῶν πελέκε-ων	τῶν ἄστε-ων
δοτ.	τοῖς πρυτάνε-σι	ταῖς πόλε-σι	τοῖς πελέκε-σι	τοῖς ἄστε-σι
αἰτ.	τούς πρυτάνεις	τάς πόλεις	τούς πελέκεις	τὰ ἄστυ
κλητ.	ὦ πρυτάνεις	ὦ πόλεις	ὦ πελέκεις	ὦ ἄστυ

Σημείωσις. Κατὰ τὸ ὄνομα ἡ πόλις, ἐκτὸς πολλῶν ἄλλων ὀνομάτων, κλίνονται εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν καὶ τὰ ὀνόματα τίγρις καὶ τύρσις. Κατὰ δὲ τὸ ὄνομα ὁ πέλεκυς κλίνονται τὰ ὀνόματα ὁ πῆχυς, ὁ πρέσβυς, καθὼς καὶ τὸ ὄνομα ὁ ἔγχελος εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν (βλ. § 68, Σημ.).

§ 71. Κατάληξις τῶν τριτοκλίτων ὀνομάτων εἶναι

	Ἐνικὸς		Πληθυντικὸς	
	Ἄρσ. καὶ Θηλ.	Οὐδ.	Ἄρσ. καὶ Θηλ.	Οὐδ.
ὄν.	-ς ἢ —	—	-ες	-ᾶ
γεν.	-ος (ἡ -ως)	-ος (ἡ -ως)	-ων	-ων
δοτ.	-ϊ	-ϊ	-σϊ	-σϊ
αἰτ.	-ᾶ ἢ -ν	—	-ᾶς ἢ -Ξ, -ς (-νς)	-ᾶ
κλητ.	-ς ἢ	—	-ες	-ᾶ

Σημείωσις. Ἡ κατάληξις τῆς ἐνικῆς γενικῆς -ως προῆλθεν ἐξ ἀντιμεταχώσεως: πόλη-ος, πόλε-ως — βασιλῆ-ος, βασιλέ-ως (βλ. § 32, 4), ἡ δὲ κατάληξις τῆς πληθυντικῆς αἰτιατικῆς -νς γίνεται -ς μετ' ἀποβολὴν τοῦ ν πρὸ τοῦ ς (βλ. § 32, 4 καὶ 33,6).

Παρατηρήσεις.

§ 72. Τὰ εἰς -ις ἢ -υς (γεν. -εως) φωνηεντόληκτα ὀνόματα:

1) σχηματίζονται από δύο θέματα, ἤτοι ὅσα μὲν λήγουν εἰς -ις ἀπὸ ἓν θέμα εἰς ι (πρῦτανι-, πολι-) καὶ ἀπὸ ἕτερον εἰς ε (πρῦτανε-πολε-), ὅσα δὲ λήγουν εἰς -υς ἀπὸ ἓν θέμα εἰς υ (πελεκυ-, πηχυ-) καὶ ἀπὸ ἕτερον εἰς ε (πελεκε-, πηχε-)· καὶ ἀπὸ μὲν τὸ πρῶτον θέμα, τὸ ὁποῖον λήγει εἰς ι ἢ υ, σχηματίζεται ἡ ἐνικὴ ὀνομαστικὴ, ἡ αἰτιατικὴ καὶ ἡ κλητικὴ, ἀπὸ δὲ τὸ δεύτερον, τὸ ὁποῖον λήγει εἰς ε, πᾶσαι αἱ ἄλλαι πτώσεις·

2) τὸν χαρακτῆρα ε μὲ τὸ ἐπόμενον ι ἢ ε τῶν καταλήξεων τὸν συναίρου ἔχει εἰ (πόλε-ι, πόλει — πόλε-ες, πόλεις)·

3) εἰς τὴν γενικὴν τοῦ ἐνικοῦ ἔχουν κατάληξιν οὐχὶ -ος ἀλλὰ -ως καὶ εἰς τὴν πτῶσιν ταύτην, καθὼς καὶ εἰς τὴν γενικὴν τοῦ πληθυντικοῦ, τονίζονται εἰς τὴν προπαραλήγουσαν, παρὰ τὸν κανόνα (§ 16, 2) : πόλε-ως, πήχε-ων·

4) τὴν ἐνικὴν κλητικὴν τὴν σχηματίζουν ἄνευ καταλήξεως καὶ τὴν ἐνικὴν αἰτιατικὴν μὲ τὴν κατάληξιν -ν, τὴν δὲ πληθυντικὴν αἰτιατικὴν ὁμοίαν μὲ τὴν ὀνομαστικὴν : αἱ πόλεις, τὰς πόλεις — οἱ πῆχεις, τοὺς πῆχεις.

Σημείωσις. Τοῦ οὐδετέρου ὀνόματος τὸ ἄστυ εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν ὁ χαρακτῆρ ε συναίρεται μὲ τὴν κατάληξιν -α εἰς -η : (ἄστε-α) ἄστη.

§ 73. γ') Καταληκτικὰ εἰς -εύς (γεν.-έως), εἰς -αῦς καὶ εἰς -οῦς, μονόθεμα.

Ἐνικὸς

		(θ. ἱππευ-)	(θ. ἀλιευ-)		(θ. γραυ-)	(θ. βου-)	
ὄν.	ὁ	ἱππεύ-ς	ἀλιεύ-ς	ἡ	γραῦ-ς	ὁ	βοῦ-ς
γεν.	τοῦ	ἱππέ-ως	ἀλιέως καὶ ἀλιῶς	τῆς	γρα-ός	τοῦ	βο-ός
δοτ.	τῷ	ἱππεῖ	ἀλιεῖ	τῇ	γρα-ῖ	τῷ	βο-ῖ
αἰτ.	τὸν	ἱππέ-ᾱ	ἀλιέ-α καὶ ἀλιᾶ	τὴν	γραῦ-ν	τὸν	βοῦ-ν
κλητ.	ὦ	ἱππεῦ	ἀλιεῦ	ὦ	γραῦ	ὦ	βοῦ

Πληθυντικὸς

ὄν.	οἱ	ἱππεῖς	ἀλιεῖς	αἱ	γραῖ-ες	οἱ	βό-ες
γεν.	τῶν	ἱππέ-ων	ἀλιέων καὶ ἀλιῶν	τῶν	γρα-ῶν	τῶν	βο-ῶν
δοτ.	τοῖς	ἱππεῦ-σι	ἀλιεῦ-σι	ταῖς	γραυ-σὶ	τοῖς	βου-σὶ
αἰτ.	τούς	ἱππέ-ᾱς	ἀλιέ-ας καὶ ἀλιᾶς	τάς	γραῦ-ς	τούς	βοῦ-ς
κλητ.	ὦ	ἱππεῖς	ἀλιεῖς	ὦ	γραῖ-ες	ὦ	βό-ες

Παρατηρήσεις.

§ 74. Τῶν εἰς -εὺς ἢ -αῦς ἢ -οῦς φωνηεντολόγητων ὀνομάτων ὁ χαρακτήρ υ μεταξὺν δύο φωνηέντων ἀποβάλλεται : βασιλεύς, βασιλεῦ, βασιλεῦσι — γραῦς, γραῦν, γραῦσί· ἀλλὰ βασιλέως, βασιλέα — γραός, γραῆς (βλ. § 33, 3).

§ 75. Τῶν εἰς -εὺς φωνηεντολόγητων ὀνομάτων :

1) τὸ ε τοῦ θέματος, τὸ ὁποῖον μένει μετὰ τὴν ἀποβολὴν τοῦ χαρακτῆρος υ, συναιρεῖται μὲ τὸ ἐπόμενον ι ἢ ε τῶν καταλήξεων εἰς εἰ : (ἰππέ-ι) ἰππεῖ, (ἰππέ-ες) ἰππεῖς, (ἰππέ-ε) ἰππεῖ (πρβλ. § 72, 2)·

2) ἡ ἐνικὴ κλητικὴ σχηματίζεται ἀπὸ τὸ θέμα μόνον ἄνευ καταλήξεως : ὦ βασιλεῦ·

3) ἡ ἐνικὴ γενικὴ ἔχει κατάληξιν οὐχὶ -ος ἀλλὰ -ως καὶ τὸ α τῆς καταλήξεως τῆς ἐνικῆς αἰτιατικῆς καὶ τῆς πληθυντικῆς αἰτιατικῆς εἶναι μακρόν· (βλ. § 32, 4).

§ 76. Ὅσα φωνηεντόληκτα εἰς -εὺς ἔχουν φωνῆεν πρὸ τοῦ τελικοῦ ε τοῦ θέματος συνήθως συναίρουσιν τὸ ε τοῦτο μὲ τὸ ἐπόμενον ω καὶ α τῶν καταλήξεων (τῆς γενικῆς καὶ αἰτιατικῆς τοῦ ἐνικοῦ καὶ τοῦ πληθυντικοῦ) : (Εὐβοέως) Εὐβοῶς, (Εὐβοέων) Εὐβοῶν, (Εὐβοέα) Εὐβοᾶ, (Εὐβοέας) Εὐβοᾶς.

§ 77. δ') Ἀκατάληκτα εἰς -ώ, γεν. -οῦς, διπλόθεμα.

Ἐνικὸς

(θ. Λητω-, Λητο-)

ὄν.	ἡ	Λητώ	
γεν.	τῆς	Λητούς	(ἐκ τοῦ Λητό-ος)
δοτ.	τῇ	Λητοῖ	(ἐκ τοῦ Λητό-ῖ)
αἰτ.	τὴν	Λητώ	(ἐκ τοῦ Λητό-α)
κλητ.	ὦ	Λητοῖ	

(θ. ἤχω-, ἤχο-)

ἡ	ἤχῳ
τῆς	ἤχοῦς
τῇ	ἤχοῖ
τὴν	ἤχῳ
ὦ	ἤχοῖ

Σημείωσις. Τὰ ὀνόματα ταῦτα κανονικῶς ἔχουν μόνον ἐνικὸν ἀριθμόν, ὡσάκως δὲ σχηματίζονται καὶ εἰς τὸν πληθυντικόν, κλίνονται εἰς αὐτὸν κατὰ τὴν δευτέραν κλίσην : ἡ λεχώ, τῆς λεχοῦς κτλ. — αἱ λεχοί, τῶν λεχῶν, ταῖς λεχοῖς, τὰς λεχοῦς κτλ.

Εἰς τὴν ἐνικὴν αἰτιατικὴν ὀξύνονται παρὰ τὸν κανόνα (§ 16, 9).

Β'. Συμφωνόληκτα.**1. Ἄφωνόληκτα.**

§ 78. Τὰ ἀφωνόληκτα τριτόκλιτα ὀνόματα εἶναι :

- 1) οὐρανικόληκτα, ἤτοι μὲ χαρακτηριστῆρα οὐρανικὸν (κ, γ, χ)·
- 2) χειλικόληκτα, ἤτοι μὲ χαρακτηριστῆρα χειλικὸν (π, β, φ)·
- 3) ὀδοντικόληκτα, ἤτοι μὲ χαρακτηριστῆρα ὀδοντικὸν (τ, δ, θ)·

§ 79. Οὐρανικόληκτα καὶ χειλικόληκτα, καταληκτικὰ εἰς -ξ, -ψ, -ς, μονόθεμα.

Ἐνικὸς

ὄν.	ὁ	φύλαξ	ἡ	φλόξ	ὁ	ὄνουξ
γεν.	τοῦ	φύλακ-ος	τῆς	φλογ-ός	τοῦ	ὄνουχ-ος
δοτ.	τῷ	φύλακ-ι	τῇ	φλογ-ί	τῷ	ὄνουχ-ι
αἰτ.	τόν	φύλακ-α	τήν	φλόγ-α	τόν	ὄνουχ-α
κλητ.	ὦ	φύλαξ	ὦ	φλόξ	ὦ	ὄνουξ

Πληθυντικὸς

ὄν.	οἱ	φύλακ-ες	αἱ	φλόγ-ες	οἱ	ὄνουχ-ες
γεν.	τῶν	φυλάκ-ων	τῶν	φλογ-ῶν	τῶν	ὄνούχ-ων
δοτ.	τοῖς	φύλαξι	ταῖς	φλοξί	τοῖς	ὄνουξι
αἰτ.	τούς	φύλακ-ας	τάς	φλόγ-ας	τούς	ὄνουχ-ας
κλητ.	ὦ	φύλακ-ες	ὦ	φλόγ-ες	ὦ	ὄνουχ-ες

Ἐνικὸς**Πληθυντικὸς**

ὄν.	ὁ	κώνωψ	Ἄραψ	οἱ	κώνωπ-ες	Ἄραβ-ες
γεν.	τοῦ	κώνωπ-ος	Ἄραβ-ος	τῶν	κωνώπ-ων	Ἄράβ-ων
δοτ.	τῷ	κώνωπ-ι	Ἄραβ-ι	τοῖς	κώνωψι	Ἄραψι
αἰτ.	τόν	κώνωπ-α	Ἄραβ-α	τούς	κώνωπ-ας	Ἄραβ-ας
κλητ.	ὦ	κώνωψ	Ἄραψ	ὦ	κώνωπ-ες	Ἄραβ-ες

Σημείωσις. Οἱ τύποι τῆς ἐνικῆς ὀνομαστικῆς καὶ τῆς πληθυντικῆς δοτικῆς προῆλθον ἐξ ἀρχικῶν τύπων φύλακ-ς, φλόγ-ς, ὄνουχ-ς, κώνωπ-ς, Ἄραβ-ς — φύλακ-σι, φλογ-σί, κώνωπ-σι, Ἄραβ-σι (βλ. § 36, 1 καὶ 2).

§ 80. Ὀδοντικόληκτα.

α) Καταληκτικὰ εἰς -ς, μονόθεμα.

Ἐνικὸς

ὄν.	ὁ	τάπης	ἡ	Ἐλληνίς	ὁ	ὄρνις
γεν.	τοῦ	τάπητ-ος	τῆς	Ἐλληνίδ-ος	τοῦ	ὄρνιθ-ος

δοτ.	τῷ	τάπητ-ι	τῆ	Ἑλληνίδ-ι	τῷ	ὄρνιθ-ι
αἰτ.	τὸν	τάπητ-α	τῆν	Ἑλληνίδ-α	τὸν	ὄρνιν
κλητ.	ᾧ	τάπητς	ᾧ	Ἑλληνίς	ᾧ	ὄρνι

Πληθυντικός

ὄν.	οἱ	τάπητ-ες	αἱ	Ἑλληνίδ-ες	οἱ	ὄρνιθ-ες
γεν.	τῶν	ταπήτ-ων	τῶν	Ἑλληνίδ-ων	τῶν	ὄρνιθ-ων
δοτ.	τοῖς	τάπησ-ι	ταῖς	Ἑλληνί-σι	τοῖς	ὄρνι-σι
αἰτ.	τούς	τάπητ-ας	τάς	Ἑλληνίδ-ας	τούς	ὄρνιθ-ας
κλητ.	ᾧ	τάπητ-ες	ᾧ	Ἑλληνίδ-ες	ᾧ	ὄρνιθ-ες

Ἑνικός

Πληθυντικός

ὄν.	ὁ	ἀνδριάς	ἐλέφας	οἱ	ἀνδριάντ-ες	ἐλέφαντ-ες
γεν.	τοῦ	ἀνδριαντ-ος	ἐλέφαντ-ος	τῶν	ἀνδριάντ-ων	ἐλεφάντ-ων
δοτ.	τῷ	ἀνδριάντ-ι	ἐλέφαντ-ι	τοῖς	ἀνδριᾶ-σι	ἐλέφα-σι
αἰτ.	τὸν	ἀνδριάντ-α	ἐλέφαντ-α	τούς	ἀνδριάντ-ας	ἐλέφαντ-ας
κλητ.	ᾧ	ἀνδριάς	ἐλέφαν	ᾧ	ἀνδριάντ-ες	ἐλέφαντ-ες

Σημείωσις. Οἱ τύποι τῆς ἐνικῆς ὀνομαστικῆς καὶ πληθυντικῆς δοτικῆς προῆλθον ἐξ ἀρχικῶν τύπων *τάπητ-ς*, *Ἑλληνίδ-ς*, *ὄρνιθ-ς*, *ἀνδριάντ-ς*, *ἐλέφαντ-ς*, —*τάπητ-σι*, *Ἑλληνίδ-σι*, *ἀνδριάντ-σι*, *ἐλέφαντ-σι* (βλ. § 33, 4 καὶ 5).

§ 81. β') Ἀκατάληκτα εἰς -ων, -οντος διπλόθεμα καὶ οὐδέτερα εἰς -α, -ατος.

Ἑνικός	Πληθυντικός	Ἑνικός	Πληθυντικός
--------	-------------	--------	-------------

(θ. γερωντ-, γερонт-)

(θ. σωματ-)

ὄν.	ὁ	γέρων	οἱ	γέροντ-ες	τὸ	σῶμα	τὰ	σώματ-α
γεν.	τοῦ	γέροντ-ος	τῶν	γερόντ-ων	τοῦ	σώματ-ος	τῶν	σωμάτ-ων
δοτ.	τῷ	γέροντ-ι	τοῖς	γέρου-σι	τῷ	σώματ-ι	τοῖς	σώμα-σι
αἰτ.	τὸν	γέροντ-α	τούς	γέροντ-ας	τὸ	σῶμα	τὰ	σώματ-α
κλητ.	ᾧ	γέρον	ᾧ	γέροντ-ες	ᾧ	σῶμα	ᾧ	σώματ-α

Σημείωσις. Οἱ τύποι τῆς ἐνικῆς ὀνομαστικῆς καὶ κλητικῆς προῆλθον ἐξ ἀρχικῶν τύπων *γέροντ*, *γέροντ*, *σώματ*, οἱ δὲ τῆς πληθυντικῆς δοτικῆς ἐξ ἀρχικῶν τύπων *γέροντ-σι*, *σώματ-σι* (βλ. § 33, 1, 4, 5).

Π α ρ α τ η ρ ή σ ε ι ς .

§ 82. Τὰ ἀρσενικά καὶ θηλυκὰ ἀφωνόληκτα ὀνόματα κανονικῶς σχηματίζουν τὴν ἐνικὴν αἰτιατικὴν εἰς **α** (τὸν πίνακα, τὴν πατρίδα) καὶ τὴν ἐνικὴν κλητικὴν ὁμοίαν μὲ τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν (ὦ τάτης, ὦ πατρίς, ὦ ἰμάς, ὦ ὁδοῦς).

Ἐξαίρουνται καὶ

1) τὴν ἐνικὴν αἰτιατικὴν τὰ βαρύτερα ὀδοντικόληκτα εἰς **-ις** τὴν σχηματίζουν εἰς **-ν** (κατὰ τὰ φωνηεντόληκτα εἰς **-ις, -εως**) : ἡ ξοῖς, τὴν ξοῖν — ἡ χάρις, τὴν χάριν (ὅπως ἡ πόλις, τὴν πόλιν)·

2) τὴν ἐνικὴν κλητικὴν

α') τὰ εἰς **-ις** βαρύτερα ὀδοντικόληκτα, τὸ ὀξύτονον ὄνομα **τυραννίς** καὶ τὸ ὄνομα ὁ **παῖς** (= πά-ις) τὴν σχηματίζουν ἄνευ τῆς καταλήξεως **-ς** (κατὰ τὰ εἰς **-ις** φωνηεντόληκτα) : ὦ Ἄρτεμι, ὦ Ἄγρι, ὦ ξοῖ, ὦ ὄρνι, ὦ τυραννί, ὦ παῖ (ὅπως : ὦ πρύτανι, ὦ πόλι)

β') τὰ εἰς **-ας (-αντος)** βαρύτερα ὀδοντικόληκτα τὴν σχηματίζουν ὁμοίαν μὲ τὸ θέμα : ὦ ἐλέφαν (ἐκ τοῦ ἐλέφαντ), ὦ γίγαν (ἐκ τοῦ γίγαντ)· (βλ. § 33, 1).

Σ η μ ε ί ω σ ι ς 1. Τὰ ὀνόματα ἡ **ἀλώπηξ** (τῆς ἀλώπεκος) καὶ ὁ **πούς** (τοῦ ποδός) σχηματίζονται ἀπὸ δύο θέματα, ἀπὸ ἰσχυρὸν (ἀλώπηκ-, πουδ-) εἰς τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν καὶ τὴν κλητικὴν καὶ ἀπὸ ἀσθενές (ἀλώπεκ-, ποδ-) εἰς τὰς ἄλλας πτώσεις.

Τὸ δὲ ὄνομα ἡ **θριξ** σχηματίζεται ἀπὸ τὸ (ἀρχικόν) θέμα **θριχ-** εἰς τὴν ὀνομαστικὴν καὶ τὴν κλητικὴν τοῦ ἐνικοῦ καὶ εἰς τὴν δοτικὴν τοῦ πληθυντικοῦ (ἡ θριξί, ὦ θριξί, ταῖς θριξί), καὶ ἀπὸ τὸ θέμα **τριχ-** εἰς τὰς ἄλλας πτώσεις (τῆς τριχός, τῆ τριχί)· (βλ. § 37, 7).

Σ η μ ε ί ω σ ι ς 2. Μερικὰ ὀδοντικόληκτα ὀνόματα μὲ θέμα εἰς **-ντ** ἔπαθον συναίρεσιν ἐντὸς τοῦ θέματος (τοῦ **α + ω ἦ α + ο** εἰς **ω**, τοῦ **α + ε ἦ α + εἰ** εἰς **α** καὶ τοῦ **ο + εἰ ἦ ο + εἰ** εἰς **ου**) : ὁ Ξενοφάν (Ξενοφάντ), τοῦ Ξενοφάντος (Ξενοφάντ-ος) κτλ., ὁ ἀλλᾶς (ἀλλάντ-ς, ἀλλάεις), τοῦ ἀλλάντ-ος (ἀλλάντ-ος) κτλ., ὁ πλακοῦς (πλακόντ-ς, πλακόεις), τοῦ πλακοῦντος (πλακόντ-ος) κτλ. (βλ. § 16, 9, § 25, § 33, 1 καὶ 5).

2. Ἡμιφωνόληκτα.

§ 83. Τὰ ἡμιφωνόληκτα τριτόκλιτα ὀνόματα εἶναι :

1) **ἐνρινόληκτα**, ἧτοι μὲ χαρακτηριστῆρα τοῦ θέματος ἐνρινον (**ν**)·

- 2) ὑγρόληκτα, ἤτοι με χαρακτηριστῆρα ὑγρόν (λ , ρ)·
 3) σιγμόληκτα, ἤτοι με χαρακτηριστῆρα σ.

§ 84. α') Ἐνρινόληκτα.

- 1) Καταληκτικά εἰς -ις, γεν. -ῖνος καὶ ἀκατάληκτα εἰς -αν, γεν. -ᾶνος, -ην, γεν. -ηνος καὶ -ων, γεν. -ωνος, μονόθεμα.

Ἐνι κ ὶ ς

	(θ. δελφιν-)	(θ. παιαν-)	(θ. Ἑλλην-)	(θ. χιτων-)
ὄν.	ὁ δελφίς	παιάν	Ἑλλήν	χιτῶν
γεν.	τοῦ δελφῖν-ος	παιᾶν-ος	Ἑλλήν-ος	χιτῶν-ος
δοτ.	τῷ δελφῖν-ι	παιᾶν-ι	Ἑλλήν-ι	χιτῶν-ι
αἰτ.	τὸν δελφῖν-α	παιᾶν-α	Ἑλλήν-α	χιτῶν-α
κλητ.	ὦ δελφίς	παιάν	Ἑλλήν	χιτῶν

Π λ η θ υ ν τ ι κ ὶ ς

ὄν.	οἱ δελφῖν-ες	παιᾶν-ες	Ἑλλήν-ες	χιτῶν-ες
γεν.	τῶν δελφῖν-ων	παιᾶν-ων	Ἑλλήν-ων	χιτῶν-ων
δοτ.	τοῖς δελφῖ-σι	παιᾶ-σι	Ἑλλή-σι	χιτῶ-σι
αἰτ.	τούς δελφῖν-ας	παιᾶν-ας	Ἑλλήν-ας	χιτῶν-ας
κλητ.	ὦ δελφῖν-ες	παιᾶν-ες	Ἑλλήν-ες	χιτῶν-ες

Σημεῖωσις. Καταληκτικὸν ἐνρινόληκτον εἶναι καὶ τὸ μοναδικὸν ὄνομα ὁ κτεῖς (τοῦ κτεν-ός, τῷ κτεν-ί, τὸν κτεν-α, ὦ κτεῖς — οἱ κτέν-ες, τῶν κτεν-ῶν, τοῖς κτε-σί, τοὺς κτένας κτλ.).

Οἱ τύποι δελφίς, κτεῖς, δελφῖσι, παιᾶσι, Ἑλλήσι, χιτῶσι κλπ. προῆλθον ἐξ ἀρχικῶν τύπων δελφίν-ς, κτέν-ς, δελφῖν-σι, παιᾶν-σι, χιτῶν-σι' (βλ. § 33, 6).

- § 85. 2) Ἀκατάληκτα εἰς -ην, γεν. -ένος, -ων, γεν. -ονος, διπλόθεμα.

Ἐνι κ ὶ ς

	(θ. ποιμην-, ποιμεν-)	(θ. χελιδων-, χελιδον-)	(θ. κίων-, κιον-)
ὄν.	ὁ ποιμῆν	ἡ χελιδῶν	ὁ κίων
γεν.	τοῦ ποιμέν-ος	τῆς χελιδόν-ος	τοῦ κίων-ος
δοτ.	τῷ ποιμέν-ι	τῇ χελιδόν-ι	τῷ κίων-ι
αἰτ.	τὸν ποιμέν-α	τὴν χελιδόν-α	τὸν κίων-α
κλητ.	ὦ ποιμῆν	ὦ χελιδῶν	ὦ κῖον

Πληθυντικός

ὄν.	οἱ	ποιμέν-ες	αἱ	χελιδόν-ες	οἱ	κίον-ες
γεν.	τῶν	ποιμέν-ων	τῶν	χελιδόν-ων	τῶν	κίον-ων
δοτ.	τοῖς	ποιμέ-σι	ταῖς	χελιδό-σι	τοῖς	κίο-σι
αἰτ.	τούς	ποιμέν-ας	τάς	χελιδόν-ας	τούς	κίον-ας
κλητ.	ὦ	ποιμέν-ες	ὦ	χελιδόν-ες	ὦ	κίον-ες

Σημείωσις. Οἱ τύποι τῆς πληθυντικῆς δοτικῆς προῆλθον ἐξ ἀρχικῶν τύπων ποιμέν-σι, χελιδόν-σι, κίον-σι (βλ. § 33, 6).

§ 86. β') Ὑγρόληκτα.

1) Ἀκατάληκτα εἰς -ῆρ, γεν. -ῆρος, μονόθεμα, καὶ εἰς -ῆρ, γεν. -έρος, -ωρ, γεν. -ορος, διπλόθεμα.

Ἑνικός

	(θ. κρατηρ-)	(θ. ἀθηρ-, ἀθερ-)	(θ. ῥήτωρ-, ῥητορ-)
ὄν.	ὁ	κρατήρ	ῥήτωρ
γεν.	τοῦ	κρατήρ-ος	ῥήτορ-ος
δοτ.	τῷ	κρατήρ-ι	ῥήτορ-ι
αἰτ.	τόν	κρατήρ-α	ῥήτορ-α
κλητ.	ὦ	κρατήρ	ῥήτορ

Πληθυντικός

ὄν.	οἱ	κρατήρ-ες	ἄθέρ-ες	ῥήτορ-ες
γεν.	τῶν	κρατήρ-ων	ἄθέρ-ων	ῥητόρ-ων
δοτ.	τοῖς	κρατήρ-σι	ἄθέρ-σι	ῥήτορ-σι
αἰτ.	τούς	κρατήρ-ας	ἄθέρ-ας	ῥήτορ-ας
κλητ.	ὦ	κρατήρ-ες	ἄθέρ-ες	ῥήτορ-ες

Σημείωσις 1. Κατὰ τὸ ὄνομα ὁ κρατήρ κλίνεται, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, καὶ τὸ ὄνομα ὁ σωτήρ (τοῦ σωτήρος), καὶ κατὰ τὸ ὄνομα ὁ ἀθήρ κλίνεται καὶ τὸ ὄνομα ὁ ἀστήρ (τοῦ ἀστέρος), ἀλλὰ τὸ μὲν ὄνομα ὁ σωτήρ σχηματίζει τὴν ἐνικὴν κλητικὴν ὦ σωτέρ, τὸ δὲ ὄνομα ὁ ἀστήρ σχηματίζει τὴν πληθυντικὴν δοτικὴν τοῖς ἀστράσι (κατὰ τὰ συγκοπτόμενα).

Σημείωσις 2. Ὑγρόληκτον μὲ χαρακτῆρα λ εἶναι μόνον ὁ ἄλς (τοῦ ἄλός, τῷ ἄλί, τὸν ἄλα, ὦ ἄλς-οἱ ἄλς, τῶν ἄλων, τοῖς ἄλσι, τοὺς ἄλας κτλ.).

2) Οὐδέτερα.

§ 87. Οὐδέτερα ὑγρόληκτα εἶναι τὰ ὀνόματα τὸ ἕαρ καὶ τὸ νέκταρ, εὐχρηστα μόνον εἰς τὸν ἐνικὸν ἀριθμὸν.

Τὸ ὄνομα τὸ **ἔαρ** ἐκφέρεται καὶ συνηρημένον : **ἔαρ - ἦρ**, τοῦ **ἔαρος - ἦρος**, τῶ **ἔαρι - ἦρι** κλπ. (βλ. § 56 καὶ § 63, 2).

Παρατηρήσεις εἰς τὰ ἐνρινόληκτα καὶ ὑγρόληκτα ὀνόματα.

§ 88. Τὰ ἀρσενικά καὶ θηλυκὰ ἐνρινόληκτα καὶ ὑγρόληκτα ὀνόματα

1) τὰ διπλόθεμα σχηματίζουν ἀπὸ μὲν τὸ ἰσχυρὸν θέμα τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν, ἀπὸ δὲ τὸ ἀσθενὲς τὰς ἄλλας πτώσεις : ὁ **λιμήν**, ἡ **χιών**, ὁ **αἰθήρ**, ὁ **κοσμήτωρ** — τοῦ **λιμέν-ος**, τῆς **χιόν-ος**, τοῦ **αἰθέρ-ος**, τοῦ **κοσμήτορ-ος** κλπ.

2) τὴν ἐνικὴν κλητικὴν τὴν σχηματίζουν τὰ πλεῖστα ὁμοίαν μὲ τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν : ἡ **ἀκτίς** — ὦ **ἀκτίς**, ὁ **πελεκάν** — ὦ **πελεκάν**, ὁ **ποιμήν** — ὦ **ποιμήν**, ἡ **χελιδών** — ὦ **χελιδών**, ὁ **ἀστήρ** — ὦ **ἀστήρ**.

Ἐξαιροῦνται ἐκ τῶν διπλοθέμων τὰ βαρύτερα εἰς **-ων** (γεν. **-ονος**) καὶ **-ωρ** (γεν. **-ορος**), τὰ ὅποια σχηματίζουν τὴν ἐνικὴν κλητικὴν ὁμοίαν μὲ τὸ ἀσθενὲς θέμα : ὁ **γεῖτων** — ὦ **γεῖτον**, ὁ **αὐτοκράτωρ** — ὦ **αὐτοκράτορ**.

Τὰ κύρια ὀνόματα **Ἄγαμέμνων** καὶ **Ἄριστογείτων** καὶ τὰ ὅμοια εἰς τὴν ἐνικὴν κλητικὴν ἀναβιβάζουν προσέτι τὸν τόνον : ὦ **Ἀγάμεμνον**, ὦ **Ἀριστόγειτον**.

3) Σ Ὑ γ κ ο π τ ὀ μ ε ν α .

§ 89. Ἄκατάληκτα εἰς **-ηρ**, γεν. **-ρος**, διπλόθεμα.

Ἐνικὸς

Πληθυντικὸς

(θ. πατηρ-, πατερ-, ἀνήρ-, ἀνερ-)

ὄν.	ὁ	πατήρ	ἀνὴρ	οἱ	πατέρ-ες	ἄνδρ-ες
γεν.	τοῦ	πατρ-ὸς	ἀνδρ-ὸς	τῶν	πατέρ-ων	ἀνδρ-ῶν
δοτ.	τῷ	πατρ-ὶ	ἀνδρ-ὶ	τοῖς	πατρά-σι	ἀνδρά-σι
αἰτ.	τόν	πατέρ-α	ἀνδρ-α	τούς	πατέρ-ας	ἀνδρ-ας
κλητ.	ὦ	πάτερ	ἄνερ	ὦ	πατέρ-ες	ἄνδρ-ες

Ἐνικὸς

ἡ	Δημήτηρ
τῆς	Δήμητρ-ος
τῇ	Δήμητρ-ι
τὴν	Δήμητρ-α
ὦ	Δήμητερ

Π α ρ α τ η ρ ή σ ε ι ς .

§ 90. Τὰ διπλόθεμα εἰς -ηρ ὑγρόληκτα ὀνόματα **πατήρ, μήτηρ, θυγάτηρ, γαστήρ, Δημήτηρ** καὶ **άνηρ** λέγονται σ υ γ κ ο π τ ὄ μ ε ν α, διότι (σ υ γ κ ὄ π τ ο υ ν, ἤτοι) ἀποβάλλουν τὸ ε τοῦ ἀσθενοῦς θέματος, τὰ μὲν ὀνόματα **πατήρ, μήτηρ, θυγάτηρ** καὶ **γαστήρ** εἰς τὴν γενικὴν καὶ δοτικὴν τοῦ ἐνικοῦ καὶ τὴν δοτικὴν τοῦ πληθυντικοῦ, τὸ δὲ ὄνομα **Δημήτηρ** εἰς τὰς πλαγίας πτώσεις τοῦ ἐνικοῦ καὶ τὸ ὄνομα **άνηρ** εἰς τὰς πλαγίας πτώσεις τοῦ ἐνικοῦ καὶ εἰς πάσας τὰς πτώσεις τοῦ πληθυντικοῦ (καὶ τοῦ δυϊκοῦ)· (βλ. § 32, 1 καὶ § 34, 2).

Πάντα τὰ συγκοπτόμενα ὀνόματα εἰς τὴν δοτικὴν τοῦ πληθυντικοῦ μεταξὺ τοῦ συγκεκριμένου θέματος καὶ τῆς καταλήξεως -σι ἔχουν α βραχύ, ἐπὶ τοῦ ὁποίου καὶ τονίζονται: *μητρ-ά-σι, θυγατρ-ά-σι, γαστρ-ά-σι.*

§ 91. Ἐκ τῶν συγκοπτομένων ὀνομάτων :

1) τὰ μὲν ὀνόματα **πατήρ, μήτηρ, θυγάτηρ** καὶ **γαστήρ** εἰς τὴν γενικὴν καὶ δοτικὴν τοῦ ἐνικοῦ, τὸ δὲ ὄνομα **άνηρ** καὶ εἰς ταύτας τὰς πτώσεις καὶ εἰς τὴν γενικὴν τοῦ πληθυντικοῦ τονίζονται ἐπὶ τῆς ληγούσης : *μητρός, μητρὶ — ἀνδρός, ἀνδρὶ, ἀνδρῶν·*

2) τὸ ὄνομα **Δημήτηρ** εἰς πάσας τὰς βραχυκαταλήκτους πτώσεις τονίζεται εἰς τὴν προπαραλήγουσαν·

3) τὰ ὀνόματα **πατήρ, θυγάτηρ** καὶ **άνηρ** εἰς τὴν ἐνικὴν κλητικὴν ἀναβιβάζουν τὸν τόνον : *ὦ πάτερ, θύγατερ, ἄνερ·*

4) τὸ ὄνομα **γαστήρ** ἔχει τὴν ἐνικὴν κλητικὴν ὁμοίαν μὲ τὴν ὀνομαστικὴν : *ὦ γαστήρ* (κανονικῶς· πρβλ. § 88, 2).

§ 92. γ') Σ ι γ μ ὄ λ η κ τ α .

α'. Οὐδέτερα εἰς -ας, γεν. -ως (ἢ -ατος).

	Ἐνικὸς	Πληθυντικὸς
ὀν.	τὸ κέρας	τὰ κέρα ἢ τὰ κέρατ-α
γεν.	τοῦ κέρως ἢ τοῦ κέρατ-ος	τῶν κερῶν ἢ τῶν κέρατ-ων
δοτ.	τῷ κέρα ἢ τῷ κέρατ-ι	τοῖς κέρα-σι
αἰτ.	τὸ κέρας	τὰ κέρα ἢ τὰ κέρατ-α
κλητ.	ὦ κέρας	ὦ κέρα ἢ ὦ κέρατ-α

Παρατηρήσεις.

§ 93. Σιγμόληκτα οὐδέτερα εἰς **-ας** εἶναι ἔξ : κέρας, κρέας — γέρας, γήρας — πέρας, τέρας. Τούτων

1) ὁ χαρακτήρ **σ** μεταξύ δύο φωνηέντων ἀποβάλλεται καὶ τὰ συναντώμενα μετὰ τὴν ἀποβολὴν τοῦ **σ** φωνήεντα συναίρουνται : (κρέας-ος, κρέα-ος =) κρέως, (κρέας-ι, κρέα-ι =) κρέα κλπ. (βλ. καὶ § 33, 3).

2) σχηματίζονται ὡς σιγμόληκτα μόνον ἀπὸ θέμα εἰς **ασ** τὰ ὀνόματα κρέας, γέρας καὶ γήρας (τὸ κρέας, τοῦ κρέως, τῷ κρέα κλπ.). Ὡς σιγμόληκτον δὲ ὁμοῦ καὶ ὡς ὀδοντικόληκτον ἀπὸ θέμα εἰς **-ατ** σχηματίζεται τὸ ὄνομα τὸ κέρας καὶ τὸ ὄνομα τὸ τέρας εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν (τὰ τέρα ἢ τέρατα, τῶν τεράων ἢ τεράτων κλπ.). Τὸ δὲ ὄνομα τὸ πέρας (ὅπως καὶ τὸ ὄνομα τὸ τέρας εἰς τὸν ἐνικὸν) ἀπὸ σιγμόληκτον θέμα εἰς **-ασ** σχηματίζει μόνον τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν, αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν, τὰς δὲ ἄλλας πτώσεις τὰς σχηματίζει μόνον ἀπὸ θέμα εἰς **-ατ** (κατὰ τὰ εἰς **-α** οὐδέτερα ὀδοντικόληκτα) : τὸ πέρας, τοῦ πέρατ-ος κλπ., τὰ πέρατ-α, τῶν περάτ-ων κλπ., τὸ τέρας, τοῦ τεράτ-ος κλπ. (βλ. § 81).

Σημείωσις. Τὸ καταληκτικὸν **α** τῆς πληθυντικῆς ὀνομαστικῆς, αἰτιατικῆς καὶ κλητικῆς τῶν ὀνομάτων τούτων, τὸ ὅποιον προῆλθεν ἐκ συναίρεσως τοῦ **α + α**, δύναται νὰ βραχύνεται κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὰ ἄλλα οὐδέτερα : τὰ γέρα ἢ γέρα (ὅπως τὰ δῶρα).

§ 94. β'. Οὐδέτερα εἰς **-ος**, γεν. **-ους**.

Ἐνικὸς

Πληθυντικὸς

(θ. στελεχος-) (θ. χρεος-

ὄν.	τὸ	στέλεχος	χρέος	τὰ	στελέχη	χρέα	<i>χρέος - ος</i>
γεν.	τοῦ	στελέχους	χρέους	τῶν	στελεχῶν	χρεῶν	<i>ους ὦν</i>
δοτ.	τῷ	στελέχει	χρέει	τοῖς	στελέχεσι	χρέεσι	<i>ει εἶσι</i>
αἰτ.	τὸ	στέλεχος	χρέος	τὰ	στελέχη	χρέα	<i>ος ἡ</i>
κλητ.	ὦ	στέλεχος	χρέος	ὦ	στελέχη	χρέα	<i>ος ἡ</i>

Παρατηρήσεις.

§ 95. Τῶν σιγμόληκτων οὐδετέρων εἰς **-ος**

1) τὸ θέμα λήγει εἰς **-εσ**, ἀλλὰ τὸ **ε** τὸ πρὸ τοῦ χαρακτῆρος **σ** εἰς

τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν (αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν) τρέπεται εἰς ο : (θ. ἔθνεσ-) ἔθνος (§ 32, 5)·

2) ὁ χαρακτήρ σ μεταξύ δύο φωνηέντων ἀποβάλλεται, τὰ δὲ συναντώμενα μετὰ τὴν ἀποβολὴν αὐτοῦ φωνήεντα συναϊροῦνται, ἦτοι τὸ ε+α εἰς η ἢ, ἂν προηγῆται ἄλλο ε, εἰς ᾱ (τὰ βέλεα - βέλη, τὰ χρέεα - χρέᾱ), τὸ ε+ι εἰς ει (τῷ δάσε-ϊ - δάσει), τὸ ε+ο εἰς ου (τοῦ ὄρε-ος - ὄρους), τὸ ε+ω εἰς ω (τῶν τειχέων - τειχῶν)· βλ. καὶ § 33, 3, Σημ.).

Σ η μ ε ί ω σ ι ς. Μερικὰ σιγμόληκτα οὐδέτερα εἰς -ος τὴν πληθυντικὴν γενικὴν τὴν σχηματίζουν ἀσυναίρετον (τῶν ἀνθέων, τῶν χειλέων) ἢ καὶ ἀσυναίρετον καὶ συναρημένην (τῶν ὄρεων ἢ τῶν ὄρων)·

§ 96. γ'. Ἄρσενικὰ ἀκατάληκτα εἰς -ης, γεν. -ους (ἢ -ῆς, γεν. -έους), διπλόθεμα.

	Ἐνικὸς		Πληθυντικὸς		
	(θ. Σωκράτησ- Σωκράτεσ-)		(θ. Ἡρακλήησ- Ἡρακλεεσ)		
ὄν.	ὁ	Σωκράτης	Ἡρακλῆς	οἱ Σωκράται	Ἡρακλεῖς
γεν.	τοῦ	Σωκράτους	Ἡρακλέους	τῶν Σωκρατῶν	Ἡρακλέων
δοτ.	τῷ	Σωκράτει	Ἡρακλεῖ	τοῖς Σωκράταις	—
αἰτ.	τόν	Σωκράτη	Ἡρακλέα	τούς Σωκράτας	Ἡρακλεῖς
κλητ.	ὦ	Σώκρατες	Ἡράκλεις	ὦ Σωκράται	Ἡρακλεῖς

Παράτηρήσεις.

§ 97. Τὰ ἀρσενικὰ σιγμόληκτα οὐσιαστικὰ εἰς -ης, γεν. -ους (ἢ -ῆς, γεν. -έους) εἶναι πάντα κύρια ὀνόματα (σύνθετα, μὲ δεῦτερον συνθετικόν, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, ὄνομα σιγμόληκτον οὐδέτερον εἰς -ος ἢ ῥῆμα) : Πολυκράτης (πολὺς, κράτος) — Δημοσθένης (δῆμος, σθένος) — Ἀγαθοκλῆς (ἀγαθός, κλέος) — Ἀριστοφάνης (ἄριστος, φαίνομαι) — Δημοχάρης (Δῆμος, χαίρω) κλπ. Ταῦτα

1) σχηματίζονται ἀπὸ δύο θέματα, ἀπὸ ἰσχυρὸν θέμα εἰς -ησ εἰς τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν καὶ ἀπὸ ἀσθενὲς θέμα εἰς -εσ εἰς πάσας τὰς ἄλλας πτώσεις. Τοῦτου ὁ χαρακτήρ σ μεταξύ δύο φωνηέντων ἀποβάλλεται καὶ τὰ συναντώμενα φωνήεντα συναϊροῦνται, ὅπως εἰς τὰ σιγμόληκτα οὐδέτερα εἰς -ος (§ 95, 2)·

2) εἰς τὴν ἐνικὴν κλητικὴν ἀναβιβάζουν τὸν τόνον : ὦ Ἀριστοτέλεις, ὦ Δημοσθένεις, ὦ Ἀγαθόκλεις (Ἀγαθόκλεες)·

3) ὁσάκις λαμβάνονται εἰς πληθυντικὸν ἀριθμὸν, σχηματίζονται εἰς τὸν ἀριθμὸν τοῦτον τὰ μὲν εἰς -ης, γεν. -ους συνήθως κατὰ τὴν πρώτην κλίσιν, τὰ δὲ εἰς -ῆς, γεν. -έους (ἦτοι τὰ εἰς -κλῆς) κατὰ τὴν τρίτην·

4) ὅσα λήγουν εἰς -κλῆς συναίρουσιν τὸ ε τῆς συλλαβῆς -κλε, ὅπου μετ' αὐτὸ ἀκολουθεῖ η ἢ ε ἢ ει : (Θεμιστοκλῆς) Θεμιστοκλῆς, (Θεμιστόκλεες) Θεμιστόκλεις, (Θεμιστοκλέει) Θεμιστοκλεῖ.

Σ η μ ε ἰ ω σ ι ς. Τὰ εἰς -ης, γεν. -ους σχηματίζουν τὴν ἐνικὴν αἰτιατικὴν καὶ εἰς -ην (κατὰ τὰ πρωτόκλιτα) : τὸν Σωκράτην, τὸν Δημοσθένην (ὅπως τὸν Ἀριστείδην).

§ 98. δ'. Θηλυκὰ ἀκατάληκτα εἰς -ώς, γεν. -οῦς, διπλόθεμα.

		Ἐνικὸς			
		(θ. αἰδωσ-, αἰδοσ-)		(θ. Ἡωσ-, Ἡοσ-)	
ὄν.	ἡ	αἰδῶς		ἡ	Ἡώς
γεν.	τῆς	αἰδοῦς (ἐκ τοῦ αἰδόσ-ος)	τῆς	Ἡοῦς	
δοτ.	τῇ	αἰδοῖ (ἐκ τοῦ αἰδόσ-ι)	τῇ	Ἡοῖ	
αἰτ.	τὴν	αἰδῶ (ἐκ τοῦ αἰδόσ-α)	τὴν	Ἡῶ	
κλητ.	ὦ	αἰδῶς	ὦ	Ἡώς (πρβλ. § 77).	

Γενικαὶ παρατηρήσεις εἰς τὰ τριτόκλιτα ὀνόματα.

§ 99. Αἱ καταλήξεις τῶν τριτοκλίτων ὀνομάτων :

- 1) τῶν ἀρσενικῶν καὶ τῶν θηλυκῶν εἶναι αἱ ἴδιαι·
- 2) τῶν οὐδετέρων διαφέρουν ἀπὸ τὰς καταλήξεις τῶν ἀρσενικῶν καὶ τῶν θηλυκῶν μόνον εἰς τὴν ὀνομαστικὴν, τὴν αἰτιατικὴν καὶ τὴν κλητικὴν· (βλ. § 55, § 56, § 63, 2).

§ 100. Τῶν καταλήξεων τῆς τρίτης κλίσεως -ι, -σι, -α καὶ -ας τὸ δίχρονον ι καὶ α εἶναι βραχύ : κλητῆροῖ, κλητῆροσί, κλητῆροῦ, κλητῆροῦς.

§ 101. Τὰ μονοσύλλαβα τριτόκλιτα ὀνόματα εἰς τὴν γενικὴν καὶ τὴν δοτικὴν παντὸς ἀριθμοῦ τονίζονται ἐπὶ τῆς καταλήξεως (παρὰ τὸν κανόνα, § 16, 8) : ὁ θῆρ, τοῦ θηρός, τῷ θηρί — τῶν θηρῶν, τοῖς θηροσὶ — (τοῖν θηροῖν). Ἀλλὰ τὰ μονοσύλλαβα ὀνόματα ἡ δᾶς, ὁ θῶς, τὸ οὔς, ὁ παῖς, ὁ Τρῶς καὶ τὸ φῶς εἰς τὴν πληθυντικὴν γενικὴν τονίζονται κανονικῶς : τῶν δάδων, τῶν θῶων, τῶν ὠτων, τῶν παίδων, τῶν Τρώων, τῶν φῶτων.

§ 102. Περιस्पῶνται παρὰ τὸν κανόνα, ἂν καὶ δὲν προέρχονται ἐκ συναϊρέσεως (§ 16, 6)

- 1) ἡ ἐνικὴ ὀνομαστικὴ καὶ κλητικὴ τοῦ ὀνόματος ἢ γλαυῦξ·
- 2) ἡ ἐνικὴ κλητικὴ τῶν εἰς -εὺς: ὦ γραμματεῦ, ὦ Θησεῦ·
- 3) ἡ ἐνικὴ ὀνομαστικὴ, αἰτιατικὴ καὶ κλητικὴ τῶν ὀνομάτων τὸ πῦρ καὶ τὸ οὖς· (βλ. καὶ § 69, 2).

Σημείωσις. Περιस्पῶνται κανονικῶς αἱ λέξεις παῖς καὶ φῶς, διότι προήλθον ἐκ συναϊρέσεως (παῖς, φῶς). Ἡ δὲ λέξις ἢ κλεις προήλθεν ἐξ ἀρχαιότερου τύπου κληῖς καὶ κανονικῶς ὀξύνεται· (βλ. § 16, 9)

4. Ὁ δυϊκὸς ἀριθμὸς τῶν ὀνομάτων.

§ 103. Ὁ δυϊκὸς ἀριθμὸς τῶν ὀνομάτων πάσης κλίσεως ἔχει δύο μόνον τύπους, ἧτοι ἓνα διὰ τὴν ὀνομαστικὴν, τὴν αἰτιατικὴν καὶ τὴν κλητικὴν, καὶ ἄλλον διὰ τὴν γενικὴν καὶ δοτικὴν. Αἱ δὲ καταλήξεις τοῦ δυϊκοῦ τῶν ὀνομάτων εἶναι:

- 1) τῆς α' κλίσεως ὄνομ., αἰτ. καὶ κλητ. -α, γεν. καὶ δοτ. -αιν.
  - 2) τῆς β' κλίσεως ὄνομ., αἰτ. καὶ κλητ. -ω, γεν. καὶ δοτ. -οιν.
  - 3) τῆς γ' κλίσεως ὄνομ., αἰτ. καὶ κλητ. -ε, γεν. καὶ δοτ. -οιν.
- α') τῶ βουλευτ-ά, τοῖν βουλευτ-αῖν — τῷ μούσα, τοῖν μούσαιν·
β') τῷ ἰατρ-ώ, τοῖν ἰατρ-οῖν — τῷ νῆσ-ω, τοῖν νῆσ-οιν — τῷ δένδρ-ω, τοῖν δένδρ-οιν·
γ') τῷ ἥρω-ε, τοῖν ἥρώ-οιν — τῷ βό-ε, τοῖν βο-οῖν — τῷ φύ-λακ-ε, τοῖν φυλάκ-οιν — τῷ πόλει, τοῖν πολέ-οιν — τῷ βασιλεῖ, τοῖν βασιλέ-οιν — (τῷ σκέλει, τοῖν σκελοῖν)· (βλ. § 95, 2).

5. Ἀνώμαλα οὐσιαστικά.

§ 104. Πολλὰ οὐσιαστικά ὀνόματα δὲν σχηματίζονται καὶ δὲν κλίνονται ὀ μ α λ ῶ ς, ἧτοι κατὰ πάντα συμφώνως μὲ τοὺς κανόνας μιᾶς τῶν τριῶν κλίσεων, καὶ δι' αὐτὸ λέγονται ἄ ν ὠ μ α λ α.

Ἐκ τῶν ἀνωμάτων οὐσιαστικῶν λέγονται:

- 1) ἔ τ ε ρ ο γ ε ν ῆ, ὅσα εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν ἔχουν (ἔ τ ε ρ ο ν, ἧτοι) διάφορον γένος ἀπὸ τὸ γένος τοῦ ἐνικοῦ, ἢ συγχρόνως τὸ αὐτὸ γένος καὶ διάφορον: ὁ λύχνος — τὰ λύχνα, ὁ σῖτος — τὰ σῖτα, ἡ

δεσμός — οἱ δεσμοὶ καὶ τὰ δεσμά, τὸ στάδιον — τὰ στάδια καὶ οἱ στάδιοι (πρβλ. νῦν : ὁ πλοῦτος — τὰ πλούτη, ὁ ναῦλος — οἱ ναῦλοι καὶ τὰ ναῦλα)·

2) διπλογενῆ, ὅσα εἰς τὸν ἐνικὸν ἀριθμὸν ἐκφέρονται κατὰ δύο γένη : ὁ ζυγός καὶ τὸ ζυγόν, πληθ. τὰ ζυγά — ὁ ρῶτος καὶ τὸ ρῶτον, πληθ. τὰ ρῶτα (πρβλ. νῦν : τὸ πεῦκο καὶ ὁ πεῦκος — τὰ πεῦκα)·

3) ἐτερόκλητα, ὅσα εἰς τὸν ἓνα ἀριθμὸν κλίνονται κατὰ τινα κλίσειν, εἰς τὸν ἄλλον δὲ κατ' ἄλλην, ἢ εἰς τινὰς μὲν πτώσεις κατὰ τινα κλίσειν, εἰς ἄλλας δὲ κατ' ἄλλην, οἶον·

α') ὁ **πρεσβευτής**, τοῦ πρεσβευτοῦ κλπ. (κατὰ τὴν α' κλίσειν) -- οἱ πρέσβεις, τῶν πρέσβειων κλπ. (κατὰ τὴν γ')·

β') τὸ **πῦρ**, τοῦ πυρός κλπ. (κατὰ τὴν γ' κλίσειν) — τὰ πυρά, τῶν πυρῶν, τοῖς πυροῖς κλπ. (κατὰ τὴν β')·

γ') ἡ **γυνή** (κατὰ τὴν α' κλίσειν), τῆς γυναικός, τῆ γυναικί, τὴν γυναῖκα, ὡ γύναι — αἱ γυναῖκες, τῶν γυναικῶν, ταῖς γυναιξί κλπ. (κατὰ τὴν γ', πρβλ. § 97, 1)·

δ') ὁ **Θαλῆς** (= Θαλέης), τοῦ Θαλέω, τῷ Θαλῆ, τὸν Θαλῆν, ὡ Θαλῆ (κατὰ τὰ συνηρ. τῆς α' κλίσεως καὶ τὰ ἀπτικόκλητα) — τοῦ Θάλητος, τῷ Θάλητι, τὸν Θάλητα (κατὰ τὴν γ' κλίσειν)·

ε') ὁ **Ἄρης**, τοῦ Ἄρεως (ἀρχῆθεν Ἄρηος, § 32, 4), τῷ Ἄρει, τὸν Ἄρη καὶ Ἄρην, ὡ Ἄρες (κατὰ τὴν γ' καὶ τὴν α' κλίσειν). Ὅμοίως ὁ **Ἀστυάγης** (Κυαζάρης, Τισσαφέρνης καὶ ἄλλα ξενικά ὀνόματα), τοῦ Ἀστυάγους, τῷ Ἀστυάγει (κατὰ τὴν γ' κλίσειν), τὸν Ἀστυάγην, ὡ Ἀστυάγη (κατὰ τὴν α')·

ς) ὁ **ἄμνος**, τοῦ ἀμνοῦ κλπ. (κατὰ τὴν β' κλίσειν) καὶ τοῦ ἀρνός, τῷ ἀρνί, τὸν ἄρνα — οἱ ἄρνες, τῶν ἀρνῶν, τοὺς ἄρνας (ἐκ θ. ἀρεν-, ἀρν- τοῦ σπανίου ὀνόματος τῆς γ' κλίσεως ὁ **ἀρῆν**, πρβλ. § 90 κ. ἐ.)

ζ') ὁ **υἰός**, τοῦ υἱοῦ κλπ. (κατὰ τὴν β' κλίσειν) — τοῦ υἱέος, τῷ υἱέι — οἱ υἱεῖς, τῶν υἱέων, τοῖς υἱέσι, τοὺς υἱεῖς (κατὰ τὴν γ')·

η') ὁ **ὄνειρος**, τοῦ ὄνειρου κλπ. (κατὰ τὴν β' κλίσειν) — τοῦ ὄνειρατος (ἐξ ἀχρήστου ὀνομαστικῆς τὸ ὄνειραρ), τῷ ὄνειρατι — τὰ ὄνειρατα, τῶν ὄνειράτων (κατὰ τὴν γ')·

θ') ὁ **Οἰδίπους**, τοῦ Οἰδίποδος, τῷ Οἰδίποδι, ὡ Οἰδίπου (κατὰ

τὴν γ' κλίσιν) — τοῦ Οἰδίπου, τὸν Οἰδίπου (κατὰ τὰ συνηρημένα τῆς β')

ι') ὁ **χρῶς**, τοῦ *χρωτός*, τῷ *χρωτί*, τὸν *χρωῖτα* (κατὰ τὴν γ' κλίσιν), ἀλλὰ δοτικὴ καὶ **χρῶ** (κατὰ τὰ ἀπτικόκλιτα, εἰς τὴν φράσιν **ἐν χρῶ** = ἕως τὸ δέρμα).

4) μετὰ πλάσται, ἕσα κλίνονται μὲν κατὰ μίαν ὠρισμένην κλίσιν εἰς πάσας τὰς πτώσεις, ἀλλὰ τὸ θέμα των (μετὰ πλάσσειται, ἤτοι) μεταβάλλεται (πρβλ. τὸ γράψιμ-ον, τοῦ γραψίματ-ος).

α') ὁ **κύων**, τοῦ *κυνός*, τῷ *κυνί*, τὸν *κύνα*, ὃ *κύον* — οἱ *κύνες*, τῶν *κυνῶν*, τοῖς *κυσί* κτλ. (θ. *κυων-*, *κυον-* *κυν-*).

β') ὁ **μάρτυς**, τοῦ *μάρτυρος* κτλ. ὃ *μάρτυς* — οἱ *μάρτυρες*, τῶν *μαρτύρων*, τοῖς *μάρτυ-σι*, τοὺς *μάρτυρας* κτλ. (θ. *μαρτυ-*, *μαρτυρ-*).

γ') ὁ **σῆς**, τοῦ *σεός*, οἱ *σέες*, τῶν *σέων*, τοὺς *σέας* — τοῦ **σητ-ός**, οἱ *σητ-ες*, τῶν *σητῶν*, τοὺς *σητίας* (θ. *σησ-*, *σεσ-*, *σητ-*).

δ') ἡ **κλείς**, τῆς *κλειδός*, τῇ *κλειδί*, τὴν *κλειδα* καὶ τὴν **κλειῖν** — αἱ *κλειδες* κτλ., τὰς *κλειδας* καὶ τὰς **κλειῖς** (θ. *κλειδ-*, *κλει-*) (πρβλ. § 82, 1).

ε') ἡ **ναῦς**, τῆς *νεῶς* (ἀρχῆθεν *νηός*, § 32, 4), τῇ *νη-ί*, τὴν *ναῦν*, ὃ *ναῦ* — αἱ *νηες*, τῶν *νεῶν*, ταῖς *ναυσί*, τὰς *ναῦς*, ὃ *νηες* (θ. *ναυ-*, *νη-*, *νε-*).

ς') ἡ **χείρ**, τῆς *χειρός* κτλ. — αἱ *χειρες*, τῶν *χειρῶν*, ταῖς **χεραί**, τὰς *χειρας* κτλ. — δυϊκ. τὸν *χειρε*, τοῖν **χερ-οῖν** (θ. *χειρ-*, *χερ-*).

ζ') τὸ **γόνυ**, τοῦ *γόνατ-ος*, τῷ *γόνατ-ι*, τὸ *γόνυ* — τὰ *γόνατα*, τῶν *γονάτων*, τοῖς *γόνασι* κτλ. (θ. *γόνυ-*, *γονατ-*).

η') τὸ **δόρυ**, τοῦ *δόρατ-ος* κτλ. (ἕπως τὸ προηγούμενον).

θ') τὸ **ἥπαρ**, τοῦ *ἥπατ-ος*, τῷ *ἥπατ-ι*, τὸ *ἥπαρ* — τὰ **ἥπατα**, τῶν *ἥπάτων* κτλ. (θ. *ἥπαρ-*, *ἥπατ-*) ὁμοίως τὸ **δέλεαρ** (τοῦ *δελέατ-ος*), τὸ **στέαρ** (τοῦ *στέατ-ος*), τὸ **φρέαρ** (τοῦ *φρέατ-ος*).

ι') τὸ **ὔδωρ**, τοῦ *ὔδατ-ος*, τῷ *ὔδατ-ι*, τὸ *ὔδωρ* — τὰ *ὔδατ-α*, τῶν *ὔδατων*, τοῖς *ὔδασι* κτλ. (θ. *ὔδωρ-*, *ὔδατ-*).

ια') τὸ **οὖς**, τοῦ *ὠτ-ός*, τῷ *ὠτ-ί*, τὸ *οὖς* — τὰ *ὠτ-α*, τῶν *ὠτων*, τοῖς *ὠσί*, τὰ *ὠτα* — τὸ *ὠτε*, τοῖν *ὠτοι* (θ. *οὔσ-*, *ὠτ-*, βλ. § 101, § 102).

ιβ') ὁ **Ἀπόλλων**, τοῦ *Ἀπόλλωνος*, τῷ *Ἀπόλλωνι*, τὸν *Ἀπόλλωνα* καὶ *Ἀπόλλω*, ὃ *Ἀπολλων* (θ. *Ἀπολλων-*, *Ἀπολλων-*, *Ἀπόλλω-*).

ιγ') ὁ **Ποσειδῶν** (ἀρχῆθεν *Ποσειδάων*), τοῦ *Ποσειδῶνος*, τῷ *Ποσειδῶνι*, τὸν *Ποσειδῶνα* καὶ **Ποσειδῶ**, ὃ **Πόσειδον**.

ιδ') ὁ Ζεύς, τοῦ Λι-ός, τῷ Λι-ί, τὸν Λί-α, ὦ Ζεῦ (θ. Ζευ-, Δι-)
 ιε') ἡ Πνύξ, τῆς Πυκ-ρός, τῇ Πυκ-ρί, τὴν Πύκν-α (θ. Πνυκ-,

Πυκν-)

5) ἰδ ι ό κ λ ι τ α, ὅσα δὲν κλίνονται κατὰ μίαν τῶν τριῶν κλίσεων, ἀλλὰ κατὰ (ιδίαν, ἤτοι) ἰδιαιτέραν κλίσιν. Εἶναι δὲ ἰδιόκλιτα :

α') μερικὰ προσηγορικὰ ὀνόματα εἰς -ᾱς, ὡς ὁ φαγᾱς, ὁ καταφαγᾱς κλπ.

β') πολλὰ κύρια ὀνόματα συντετμημένα, ἰδίᾳ δὲ ξενικά· οἷον ὁ Ἄλεξᾱς (ἐκ τοῦ Ἄλέξανδρος), τοῦ Ἄλεξᾱ, τῷ Ἄλεξᾱ, τὸν Ἄλεξᾱν, ὦ Ἄλεξᾱ (πρβλ. Γεράσιμος — Μεμᾱς)

ὁ Φιλῆς (ἐκ τοῦ Φιλήμων), τοῦ Φιλῆ, τῷ Φιλῆ, τὸν Φιλῆν, ὦ Φιλῆ (πρβλ. Σπυρίδων — Πίπης)

ὁ Διονῦς (ἐκ τοῦ Διονύσιος), τοῦ Διονῦ, τῷ Διονῦ, τὸν Διονῦν, ὦ Διονῦ

ὁ Ἰησοῦς, τοῦ Ἰησοῦ, τῷ Ἰησοῦ, τὸν Ἰησοῦν, ὦ Ἰησοῦ (Ἐβραϊκὸν ὄνομα)

ὁ Νεκῶς, τοῦ Νεκῶ, τῷ Νεκῶ, τὸν Νεκῶν, ὦ Νεκῶ (Αἰγυπτιακὸν ὄνομα)

6) ἄ κ λ ι τ α, ὅσα δὲν κλίνονται, ἤτοι ἔχουν τὸν αὐτὸν τύπον εἰς πάσας τὰς πτώσεις· ἄκλιτα δὲ εἶναι :

α') ἡ λέξις τὸ χρεῶν (= ἡ ἀνάγκη), τοῦ χρεῶν, τῷ χρεῶν

β') πολλὰ ὀνόματα προσώπων ἢ πραγμάτων, εἰλημμένα, ὅπως δὲ ποτε ἀμετάβλητα, ἐκ ξένων γλωσσῶν, οἷον ὁ Ἀδάμ (τοῦ Ἀδάμ κλπ.), ὁ Δαβίδ (τοῦ Δαβίδ κλπ.), ὁ Ἰῶβ (τοῦ Ἰῶβ κλπ.), τὸ Πάσχα (τοῦ Πάσχα κλπ.), λέξεις Ἐβραϊκαὶ — τὸ ἄλφα (τοῦ ἄλφα κλπ.), τὸ βῆτα (τοῦ βῆτα κλπ.), τὸ γάμμα (τοῦ γάμμα κλπ.)· ὁμοίως δὲ καὶ τὸ δίγαμμα (τοῦ δίγαμμα κλπ.), τὸ δέλτα, ὡς καὶ τὰ λοιπὰ ὀνόματα τῶν γραμμάτων, ἀρχῆθεν λέξεις Φοινικικαὶ (πρβλ. νῦν : ὁ Γκαῖτε, ὁ Κλεμανσῶ — τὸ φούτ-μπῶλ, τὸ ρεκόρ — τὸ τράμ, τὸ ζενίθ, τὸ ναδίρ)

7) ἐ λ λ ε ι π τ ι κ ᾶ, ὅσα δὲν εἶναι εὐχρηστα, εἰς πάντας τοὺς ἀριθμοὺς ἢ εἰς πάσας τὰς πτώσεις (ἔλλειπτικά κατ' ἀριθμὸν — ἔλλειπτικά κατὰ πτώσιν)

α') ἔλλειπτικά κατ' ἀριθμὸν εἶναι :

1) τὰ κύρια ὀνόματα· ταῦτα κανονικῶς ἀπαντῶσιν ἢ εἰς μόνον τὸν ἐνικὸν ἢ εἰς μόνον τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν : Μενέλαος, Ἀριστεί-

δης — ὁ Πειραιεύς, οἱ Δελφοί, ἡ Κέρκυρα, αἱ Ἀθῆναι — ὁ Ὀλυμπος, ἡ Πίνδος, τὸ Πτῶνον, τὰ Κεραῖνια — τὰ Ὀλύμπια, τὰ Παναθήναια, τὰ Διονύσια (πρβλ. ὁ Πύργος, ἡ Καρδίτσα, αἱ Σπέτσαι, τὰ Χριστούγεννα κτλ.)·

2) τὰ ὀνόματα τῶν μετάλλων ἢ φυσικῶν σωμάτων ἢ φαινομένων : ὁ ἄργυρος, ὁ σίδηρος, ὁ χρυσός — ἡ γῆ, ὁ οὐρανός, ὁ αἶθρ, τὸ ἔαρ, οἱ ἐτησίαι (§ 48, 3) — ἡ νεότης, τὸ γῆρας κτλ.·

β') ἐλλειπτικά κατὰ πτώσιν (ἢ ἄμα καὶ κατ' ἀριθμὸν) εἶναι :

1) αἱ λέξεις **τὸ ὄφελος, τὸ ὄναρ, τὸ ὕπαρ** (= ὀπτασία ἐν ἐγρηγόρσει), εὐχρηστοὶ μόνον κατ' ὀνομαστικὴν καὶ αἰτιατικὴν τοῦ ἐνικοῦ (πρβλ. νῦν : τὸ σέβας — τὰ σέβη, τὰ ἄρματα = τὰ ὄπλα)·

2) ἡ λέξις **μάλη**, εὐχρηστος μόνον εἰς τὴν γενικὴν εἰς τὴν φράσιν **ὕπο μάλης** (= ὑπὸ τὴν μασχάλην)·

3) ἡ λέξις **νέωτα**, αἰτιατικῆς ἐνικοῦ, εὐχρηστος εἰς τὴν φράσιν **ἐς νέωτα** (= τοῦ χρόνου)·

4) αἱ λέξεις **ὦ τᾶν** (= ὦ φίλε) καὶ **ὦ μέλε** (= καλέ μου)·

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'

Τ Α Ε Π Ι Θ Ε Τ Α

1. Ὅρισμός. Γενικαὶ παρατηρήσεις.

§ 105. Ἐπιθετὰ λέγονται αἱ λέξεις, αἱ ὁποῖαι σημαίνουν ποιότητα ἢ ιδιότητα οὐσιαστικοῦ τινος : (ἄρτος) λευκός, (οἰκία) ὑψηλή, (ὄπλον) βαρύ.

§ 106. Ἐκ τῶν ἐπιθέτων :

1) τὰ πλεῖστα ἔχουν τρία γένη, ἀρσενικόν, θηλυκόν καὶ οὐδέτερον, καὶ ταῦτα λέγονται τριγενῆ : ὁ καλός, ἡ καλή, τὸ καλόν — ὁ ἄκαρπος, ἡ ἄκαρπος, τὸ ἄκαρπον — ὁ εὐθύς, ἡ εὐθεῖα, τὸ εὐθὺ — ὁ εὐγενής, ἡ εὐγενής, τὸ εὐγενές·

2) πολλὰ ἔχουν δύο μόνον γένη, τὸ ἀρσενικόν καὶ τὸ θηλυκόν, καὶ ταῦτα λέγονται διγενῆ : ὁ φυγός, ἡ φυγάς — ὁ ἄρπαξ, ἡ ἄρπαξ.

§ 107. Ἐκ τῶν τριγενῶν ἐπιθέτων :

1) ὅσα ἔχουν τρεῖς καταλήξεις, ἤτοι μίαν δι' ἕκαστον γένος, λέγονται τρικατάληκτα : κακός, κακή, κακὸν — βαρῦς, βαρεῖα, βαρῦ·

2) ὅσα ἔχουν δύο καταλήξεις, ἤτοι μίαν διὰ τὸ ἀρσενικὸν καὶ τὸ θηλυκὸν καὶ μίαν διὰ τὸ οὐδέτερον, λέγονται δικατάληκτα : ὁ, ἢ βάρβαρος, τὸ βάρβαρον — ὁ, ἢ εὐελπις, τὸ εὐελπι.

§ 108. Τὰ διγενῆ ἐπίθετα εἶναι μονοκατάληκτα : ὁ πένης, ἢ πένης — ὁ βλάξ, ἢ βλάξ.

§ 109. 1) Τῶν τρικατάληκτων ἐπιθέτων τὸ θηλυκὸν κλίνεται πάντοτε κατὰ τὴν α' κλίσειν, τὸ δὲ ἀρσενικὸν καὶ τὸ οὐδέτερον ἄλλων μὲν κατὰ τὴν β' κλίσειν, καὶ ταῦτα λέγονται δευτερόκλιτα, ἄλλων δὲ κατὰ τὴν γ' κλίσειν, καὶ ταῦτα λέγονται τριτόκλιτα : δίκαι-ος, δικαί-α, δίκαι-ον — εὐρ-ύς, εὐρ-εῖα, εὐρ-ύ·

2) τὰ δικατάληκτα ἐπίθετα κλίνονται ἄλλα μὲν κατὰ τὴν β' κλίσειν, ἄλλα δὲ κατὰ τὴν γ' : ὁ, ἢ βάνανσ-ος, τὸ βάνανσ-ον — ὁ, ἢ εὐγενής, τὸ εὐγενές·

3) τὰ μονοκατάληκτα ἐπίθετα κλίνονται τὰ πλεῖστα κατὰ τὴν γ' κλίσειν.

2. Κλίσις τῶν ἐπιθέτων.

Α') Δευτερόκλιτα.

1. Ἄσυναίρετα.

§ 110. Παραδείγματα δευτεροκλίτων ἀσυναιρέτων ἐπιθέτων.

Ἐνικὸς

(θ. καλο-, καλη-, καλο-)			(θ. δικαιο-, δικαία-, δικαιο-)		
καλ-ός	καλ-ή	καλ-όν	δίκαι-ος	δικαί-α	δίκαι-ον
καλ-οῦ	καλ-ῆς	καλ-οῦ	δικαί-ου	δικαί-ας	δικαί-ου
καλ-ῶ	καλ-ῆ	καλ-ῶ	δικαί-ω	δικαί-α	δικαί-ω
καλ-όν	καλ-ήν	καλ-όν	δίκαι-ον	δικαί-αν	δίκαι-ον
καλ-έ	καλ-ή	καλ-όν	δίκαι-ε	δικαί-α	δίκαι-ον

Πληθυντικός

καλ-οὶ	καλ-αὶ	καλ-ᾶ	δίκαϊ-οι	δίκαϊ-αι	δίκαϊ-α
καλ-ῶν	καλ-ῶν	καλ-ῶν	δικαί-ων	δικαί-ων	δικαί-ων
καλ-οῖς	καλ-αῖς	καλ-οῖς	δικαί-οις	δικαί-αις	δικαί-οις
καλ-οὺς	καλ-ᾶς	καλ-ᾶ	δικαί-ους	δικαί-ας	δίκαϊ-α
καλ-οὶ	καλ-αὶ	καλ-ᾶ	δίκαϊ-οι	δίκαϊ-αι	δίκαϊ-α

(βλ. § 46, 2, § 53, α, β).

§ 111. Τῶν τρικατάληκτων εἰς -ος ἐπιθέτων τὸ θηλυκόν :

1) κανονικῶς λήγει εἰς -η : σοφός, σοφή — τερπνός, τερπνή. Ἄλλ' ὅταν πρὸ τῆς καταλήξεως -ος τοῦ ἀρσενικοῦ ὑπάρχη φωνῆεν ἡ ρ, τότε τὸ θηλυκόν λήγει εἰς α μακρὸν (§ 50, 1) : νέ-ος, νέ-α — τέλει-ος, τε-λεί-α — νεκρ-ός, νεκρ-ᾶ (πλὴν ὄγδο-ος, ὄγδό-η) :

2) εἰς τὴν πληθυντικὴν ὀνομαστικὴν καὶ γενικὴν τονίζεται ὅπου καὶ ὅπως τὸ ἀρσενικόν εἰς τὰς ἰδίαις πτώσεις : πλούσιαι, πλουσίων (πλούσιοι, πλουσίων) — ἀρχαῖαι, ἀρχαίων (ἀρχαῖοι, ἀρχαίων) — μικραί, μικρῶν (μικροί, μικρῶν).

§ 112. Ἐκ τῶν εἰς -ος ἐπιθέτων δικατάληκτα εἶναι :

1) τὰ πλεῖστα ἐκ τῶν συνθέτων εἰς -ος : (ὁ, ἡ) ἄ-καρπος, (ὁ, ἡ) ἄ-θάνατος, (ὁ, ἡ) ἐπί-τιμος, (ὁ, ἡ) ἔν-δοξος κλπ. :

2) μερικὰ ἀπλᾶ, τὰ ὅποια λήγουν εἰς -ειος ἢ -ιος ἢ -ιμος : (ὁ, ἡ) βόρ-ειος, (ὁ, ἡ) γαμήλ-ιος, (ὁ, ἡ) δόκ-ιμος :

3) τὰ ἐπίθετα βάνασος, βάρβαρος, ἡμερος, ἡρεμος, ἡσυχος, κίβδηλος, λάβρος, λάλος.

Σημείωσις. Μερικὰ σύνθετα εἰς -ος εἶναι τρικατάληκτα, ὡς ἀντάξιος, ἀνταξία, ἀντάξιον — ἐναντίος, ἐναντία, ἐναντίον — πάγκαλος, παγκάλη, πάγκαλον.

Ὅμοίως τὰ εἰς -ικος παρασύνθετα : (ἐξεταστής) ἐξεταστικός, ἐξεταστική, ἐξεταστικόν — (εὐδαίμων) εὐδαιμονικός, εὐδαιμονική, εὐδαιμονικόν.

Μερικὰ δὲ ἀπλᾶ ἢ σύνθετα εἰς -ος εἶναι συγχρόνως τρικατάληκτα καὶ δικατάληκτα : ὁ βέβαιος, ἡ βεβαία ἢ βέβαιος, τὸ βέβαιον — ὁ ἔρημος, ἡ ἐρήμη ἢ ἔρημος, τὸ ἔρημον — ὁ ἀναίτιος, ἡ ἀναίτια ἢ ἀναίτιος, τὸ ἀναίτιον — ὁ ἀνάξιος, ἡ ἀναξία ἢ ἀνάξιος, τὸ ἀνάξιον.

2. Συνηρημένα.

§ 113. Παραδείγματα δευτεροκλίτων συνηρημένων επίθετων.

Ἐνικὸς

(θ. χρυσεο-, χρυσεᾶ-, χρυσεο-)

(θ. εὔνοο-, εὔνου-)

χρυσοῦς	χρυσῆ	χρυσοῦν	ὁ	ἡ	εὔνοος	τὸ	εὔνου
χρυσοῦ	χρυσῆς	χρυσοῦ	τοῦ	τῆς	εὔνου	τοῦ	εὔνου
χρυσῶ	χρυσῆ	χρυσῶ	τῶ	τῆ	εὔνω	τῶ	εὔνω
χρυσοῦν	χρυσῆν	χρυσοῦν	τόν	τήν	εὔνου	τό	εὔνου

Πληθυντικὸς

χρυσοῖ	χρυσᾶῖ	χρυσᾶ	οἱ	αἱ	εὔνοι	τὰ	εὔνοα
χρυσῶν	χρυσῶν	χρυσῶν		τῶν	εὔνων	τῶν	εὔνων
χρυσοῖς	χρυσᾶῖς	χρυσοῖς	τοῖς	ταῖς	εὔνοις	τοῖς	εὔνοις
χρυσοῦς	χρυσᾶς	χρυσᾶ	τούς	τάς	εὔνοους	τὰ	εὔνοα

(βλ. § 57 κ. ἐ.).

Παρατηρήσεις

§ 114. Τὰ τρικατάληκτα συνηρημένα εἰς -οῦς ἐπίθετα κανονικῶς σχηματίζουν τὸ θηλυκὸν εἰς -ῆ: *κνανοῦς, κνανῆ — χαλκοῦς, χαλκῆ*. Ἄλλ' ὅταν πρὸ τῆς καταλήξεως -οῦς τοῦ ἀρσενικοῦ ὑπάρχη ε ἢ ρ, τότε σχηματίζουν τὸ θηλυκὸν εἰς -α: *ἐρεοῦς, ἐρεᾶ — κεραμεοῦς, κεραμεᾶ — ἀργυροῦς, ἀργυρᾶ* (πρβλ. § 111, 1).

§ 115. Δικατάληκτα συνηρημένα εἰς -οῦς ἐπίθετα εἶναι σύνθετα ἐπίθετα μὲ δεῦτερον συνθετικὸν τὰς λέξεις *νοῦς, πλοῦς, ῥοῦς, χροῦς*: *ὁ, ἡ κακόνοος, τὸ κακόνοον — ὁ, ἡ εὐπλοος, τὸ εὐπλοον — ὁ, ἡ εὐροος, τὸ εὐροον — ὁ, ἡ ἄχροος, τὸ ἄχροον*.

Σημείωσις. Τὰ πολλαπλασιαστικὰ ἀριθμητικὰ εἰς -πλοῦς εἶναι τρικατάληκτα καὶ κλίνονται κατὰ τὸ συνηρημένον ἐπίθετον ὁ χρυσοῦς, ἡ χρυσῆ, τὸ χρυσοῦν: *ἀπλοῦς, ἀπλῆ, ἀπλοῦν — διπλοῦς, διπλῆ, διπλοῦν κλπ.*

§ 116. Τῶν δικατάληκτων συνηρημένων εἰς -οῦς ἐπιθέτων

1) τὸ -οα τοῦ πληθυντικοῦ τοῦ οὐδετέρου μένει ἀσυναίρετον: *τὰ εὐπλοα, τὰ ἄχροα*.

2) ἡ ἐκ συναιρέσεως προερχομένη κατάληξις **-οι** τῆς πληθυντικῆς ὀνομαστικῆς ὡς πρὸς τὸν τονισμὸν λαμβάνεται ὡς βραχεῖα : οἱ εἶνοι, εὐχροί (ὅπως π. χ. οἱ ταῦροι).

3. Ἄττικὸ κλίτα.

§ 117. Παραδείγματα ἄττικοκλίτων ἐπιθέτων.

Ἐνικὸς			Πληθυντικὸς						
			(θ. ἰλεω-)						
ὁ	ἡ	ἰλεως	τὸ	ἰλεων	οἱ	αἱ	ἰλεω	τὰ	ἰλεα
τοῦ	τῆς	ἰλεω	τοῦ	ἰλεω	τῶν		ἰλεων	τῶν	ἰλεων
τῷ	τῇ	ἰλεω	τῷ	ἰλεω	τοῖς ταῖς		ἰλεως	τοῖς	ἰλεως
τὸν	τὴν	ἰλεων	τὸ	ἰλεων	τούς τὰς		ἰλεως	τὰ	ἰλεα
	ᾧ	ἰλεως	ᾧ	ἰλεων	ᾧ		ἰλεω	ᾧ	ἰλεα

Παρατηρήσεις.

§ 118. Τὰ ἄττικὸ κλίτα ἐπίθετα

1) εἶναι δικατάληκτα : ὁ, ἡ ἀξιόχρεως, τὸ ἀξιόχρεων — ὁ, ἡ ἀγήρως, τὸ ἀγήρων — ὁ, ἡ ἔμπλεως, τὸ ἔμπλεων — ὁ, ἡ εὐκερως, τὸ εὐκερον· τρικατάληκτον δὲ εἶναι μόνον τὸ ἐπίθετον πλέως (πλέα, πλέων).

2) εἰς τὴν πληθυντικὴν ὀνομαστικὴν, αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν τοῦ οὐδετέρου ἔχουν κατάληξιν οὐχὶ **-ω**, ἀλλὰ **-α**, ὅπως τὰ οὐδέτερα τῆς κοινῆς β' κλίσεως : τὰ ἔμπλεα (ὅπως π. χ. τὰ δίκαια).

Β') Τριτό κλίτα.

1. Φωνηεντόληκτα. Τρικατάληκτα.

§ 119. Παραδείγματα τρικαταλήκτων ἐπιθέτων.

			Ἐνικὸς					
εὐθύ-ς	εὐθεῖα	εὐθὺν	εὐθέ-ος	ἡμισυ-ς	ἡμίσεια	ἡμισυ		
εὐθέ-ος		εὐθεῖας		ἡμίσε-ος	ἡμίσειας	ἡμίσε-ος		
εὐθεῖ		εὐθεῖα		ἡμίσει	ἡμίσεια	ἡμίσει		
εὐθύ-ν		εὐθεῖαν		ἡμισυ-ν	ἡμίσειαν	ἡμισυ		
εὐθὺ		εὐθεῖα		ἡμισυ	ἡμίσεια	ἡμισυ		

Πληθυντικός

εὐθεῖς	εὐθεῖαι	εὐθέ-α	ἡμίσεις	ἡμίσειαι	ἡμίσε-α (καὶ ἡμίση)
εὐθέ-ων	εὐθειῶν	εὐθέ-ων	ἡμισέ-ων	ἡμισειῶν	ἡμισέ-ων
εὐθέ-σι	εὐθείαις	εὐθέ-σι	ἡμίσε-σι	ἡμισείαις	ἡμίσε-σι
εὐθεῖς	εὐθείας	εὐθέ-α	ἡμίσεις	ἡμισείας	ἡμίσεα (καὶ ἡμίση)
εὐθεῖς	εὐθεῖαι	εὐθέ-α	ἡμίσεις	ἡμίσειαι	ἡμίσεα (καὶ ἡμίση)

§ 120. Τὰ εἰς -υς τρικατάληκτα ἐπίθετα τὰ πλεῖστα εἶναι ὀξύτονα : (βαθύς, βαρῦς, εὐρύς, παχύς, ταχύς κτλ.)· βαρύτονα δὲ εἶναι μόνον τὸ ἡμισυς καὶ θῆλυς (θήλεια, θῆλυ). Τὸ δὲ θηλυκὸν αὐτῶν σχηματίζεται ἀπὸ τὸ θέμα, τὸ ὁποῖον λήγει εἰς -ε, μὲ τὴν κατάληξιν -ια : (βαρέ-ια) βαρεῖα.

§ 121. Κατὰ τὴν γ' κλίσιν κλίνονται καὶ δικατάληκτα ἐπίθετα εἰς -υς (γεν. -υος ἢ -εος) σύνθετα, μὲ δεῦτερον συνθετικὸν ὄνομα φωνηεντόληκτον, τὸ ὁποῖον λήγει εἰς -υς (γεν. -υος ἢ -εως), ὡς

ὁ	ἡ	εὐβοτρυ-ς	τὸ	εὐβοτρυ	δίπηχυ-ς	δίπηχυ
τοῦ	τῆς	εὐβότρυ-ος	τοῦ	εὐβότρυ-ος	διπήχε-ος	διπήχε-ος
τῷ	τῇ	εὐβότρυ-ϊ	τῷ	εὐβότρυ-ϊ	διπήχει	διπήχει
τὸν	τὴν	εὐβοτρυ-ν	τὸ	εὐβοτρυ	δίπηχυ-ν	δίπηχυ
		κλπ.		κλπ.	κλπ.	κλπ.
οἱ	αἱ	εὐβότρυ-ες	τὰ	εὐβότρυ-α	διπήχεις	διπήχε-α (καὶ διπήχη)
τῶν		εὐβοτρύ-ων	τῶν	εὐβοτρύ-ων	διπήχέ-ων	
		κλπ.		κλπ.	κλπ.	

2. Συμφωνόληκτα.

§ 122. α') Ἀφωνόληκτα.

Ἐνικός

(θ. ἀπαντ-)

(θ. χαριεντ-, χαριετ-)

ἅπας	ἅπασα	ἅπαν	χαρῖεις	χαρίεσσα	χαρίεν
ἅπαντ-ος	ἅπάσης	ἅπαντ-ος	χαρίεντ-ος	χαριέσσης	χαρίεντ-ος
ἅπαντ-ι	ἅπαση	ἅπαντ-ι	χαρίεντ-ι	χαριέσση	χαρίεντ-ι
ἅπαντ-α	ἅπασαν	ἅπαν	χαρίεντ-α	χαρίεσσαν	χαρίεν
ἅπας	ἅπασα	ἅπαν	χαρίεν	χαρίεσσα	χαρίεν

Πληθυντικός

ἄπαντ-ες	ἄπασαι	ἄπαντ-α	χαριέντ-ες	χαρίεσσαί	χαριέντ-α
ἄπάντ-ων	ἀπασῶν	ἀπάντ-ων	χαριέντ-ων	χαριεσσῶν	χαριέντ-ων
ἄπα-σι	ἀπάσαις	ἄπα-σι	χαρίε-σι	χαριέσαις	χαρίε-σι
ἄπαντ-ας	ἀπάσας	ἄπαντ-α	χαριέντ-ας	χαριέσσας	χαριέντ-α
ἄπαντ-ες	ἄπασαι	ἄπαντ-α	χαριέντ-ες	χαρίεσσαί	χαριέντ-α

Ἑνικός

Πληθυντικός

ἄκων	ἄκουσα	ἄκων	ἄκοντ-ες	ἄκουσαι	ἄκοντ-α
ἄκοντ-ος	ἀκούσης	ἄκοντ-ος	ἀκόντ-ων	ἀκουσῶν	ἀκόντ-ων
ἄκοντ-ι	ἀκούσῃ	ἄκοντ-ι	ἄκου-σι	ἀκούσαις	ἄκου-σι
ἄκοντ-α	ἄκουσαν	ἄκων	ἄκοντ-ας	ἀκούσας	ἄκοντ-α
ἄκων	ἄκουσα	ἄκων	ἄκοντ-ες	ἄκουσαι	ἄκοντ-α

(βλ. § 80 κ. ἐ.).

Σημειώσεις. Κατὰ τὰ **ἄπας** κλίνεται καὶ τὸ ἐπίθετον **πᾶς, πᾶσα, πᾶν** (παντός, παντί — πάντες, πάντων), (βλ. § 36, 4, ε' καὶ § 101 - § 103).

Κατὰ τὸ ἐπίθετον **χαριεῖς** κλίνονται καὶ τὰ ἐπίθετα **ἀστερόεις** (ἀστερόεσσα, ἀστερόεν), **ιχθυόεις, ὑλήεις, φωνήεις** (φωνήεσσα, φωνήεν) κτλ. Τούτων ἡ πληθυντικὴ δοτικὴ καὶ τὸ θηλυκὸν σχηματίζονται ἀπὸ τὸ θέμα εἰς **-ετ** : (τοῖς φωνήετ-αι =) φωνήεσι, (ἡ φωνήετ-ια =) φωνήεσσα (βλ. § 33, 4 καὶ § 36, 4 γ').

Κατὰ τὸ **ἄκων** κλίνεται καὶ τὸ ἐπίθετον **ἐκῶν, ἐκούσα, ἐκόν** (βλ. § 36, 4 ε καὶ § 81).

§ 123. Ἀφωνόληκτα τριτόκλιτα ἐπίθετα εἶναι προσέτι :

1) δικατάληκτα ἐπίθετα σύνθετα, με δευτερον συνθετικὸν ὄνομα οὐσιαστικὸν τριτόκλιτον ἀφωνόληκτον. Τὰ ἐπίθετα ταῦτα κλίνονται κατὰ τὸ πλεῖστον ὅπως καὶ τὸ δευτερον συνθετικὸν των, οἶον

ὁ, ἡ ἄχαρις, τὸ ἄχαρι — τοῦ, τῆς ἀχάριτος — τόν, τὴν ἄχαριν κτλ. (βλ. § 82).

ὁ, ἡ εὐέλπις, τὸ εὐέλπι — τοῦ, τῆς εὐέλπιδος — τόν, τὴν εὐελπιν κτλ. — οἱ, αἱ εὐέλπιδες, τῶν εὐελπίδων κτλ.

ὁ, ἡ δίπους, τὸ δίπουν κτλ. (βλ. § 82, Σημ. 1).

ὁ, ἡ μονόδους, τὸ μονόδουν — τοῦ, τῆς μονόδοντος, τοῦ μονόδοντος κτλ. (βλ. § 81 κ. ἐ.).

2) μονοκατάληκτα ἐπίθετα ἀπλᾶ ἢ σύνθετα, οἶον

ό, ή βλάξ — τοῦ, τῆς βλακ-ός κτλ., ό, ή άραξ — τοῦ, τῆς άρ-
παγ-ος κτλ.

ό, ή πένης — τοῦ, τῆς πένητ-ος κτλ., ό, ή φυγάς — τοῦ, τῆς φυ-
γάδ-ος κτλ.

ό, ή άπαις — τοῦ, τῆς άπαιδ-ος κτλ., ό, ή έπηλυς — τοῦ, τῆς έπή-
λυδ-ος κτλ.

β') Ἐνρινόληκτα καί ὕγρόληκτα.

§ 124. α'. Τρικατάληκτα.

Ἐνικὸς

Πληθυντικὸς

(θ. μελαν-)

μέλας	μέλαινα	μέλαν	μέλαν-ες	μέλαιναι	μέλαν-α
μέλαν-ος	μελαίνης	μέλαν-ος	μελάν-ων	μελαινῶν	μελάν-ων
μέλαν-ι	μελαίνη	μέλαν-ι	μέλα-σι	μελαίναις	μέλα-σι
μέλαν-α	μέλαιναν	μέλαν	μέλαν-ας	μελαίνας	μέλαν-α
μέλαν	μέλαινα	μέλαν	μέλαν-ες	μέλαιναι	μέλαν-α

Οὕτω κλίνεται καί τὸ ἐπίθετον **τάλας** (τάλαινα, τάλαν)· (βλ.
§ 33, 35).

§ 125. Τῶν τριτοκλίτων τρικαταλήκτων ἐπιθέτων τὸ θηλυκὸν

1) λήγει πάντοτε εἰς **α** βραχύ: ταχύς, ταχειᾶ — πᾶς, πᾶσά — φω-
νήεις, φωνήεσᾶ — ἐκών, ἐκουσᾶ — τάλας, τάλαινα.

2) εἰς τὴν γενικὴν τοῦ πληθυντικοῦ τονίζεται πάντοτε ἐπὶ τῆς
ληγούσης: τῶν ταχειῶν, πασῶν, φωνηεσῶν, ἐκουσῶν, ταλαινῶν (βλ.
καὶ § 111, 2).

§ 126. β'. Δικατάληκτα

Ἐνικὸς

(θ. εὐδαιμων-, εὐδαιμον-)

(θ. ἄρρην-, ἄρρεν-)

ό	ή	εὐδαίμων	τὸ	εὐδαιμον	ό	ή	ἄρρην	τὸ	ἄρρεν
τοῦ	τῆς	εὐδαίμον-ος	τοῦ	εὐδαίμον-ος	τοῦ	τῆς	ἄρρεν-ος	τοῦ	ἄρρεν-ος
τῷ	τῇ	εὐδαίμον-ι	τῷ	εὐδαίμον-ι	τῷ	τῇ	ἄρρεν-ι	τῷ	ἄρρεν-ι
τὸν	τὴν	εὐδαίμον-α	τὸ	εὐδαιμον	τὸν	τὴν	ἄρρεν-α	τὸ	ἄρρεν
ᾧ		εὐδαιμον			ᾧ		ἄρρεν		

Πληθυντικός

οί	αἱ	εὐδαίμον-ες	τὰ	εὐδαίμον-α	οἱ	αἱ	ἄρρεν-ες	τὰ	ἄρρεν-α
	τῶν			εὐδαιμόν-ων		τῶν			ἄρρέν-ων
τοῖς	ταῖς	εὐδαίμο-σι	τοῖς	εὐδαίμο-σι	τοῖς	ταῖς	ἄρρε-σι	τοῖς	ἄρρε-σι
τούς	τάς	εὐδαίμον-ας	τὰ	εὐδαίμον-α	τούς	τάς	ἄρρεν-ας	τὰ	ἄρρεν-α
	ᾧ	εὐδαίμον-ες	ᾧ	εὐδαίμον-α		ᾧ	ἄρρεν-ες	ᾧ	ἄρρεν-α

'Ενικός

Πληθυντικός

ὁ	ἡ	ἀπάτωρ	τὸ	ἀπάτορ	οἱ	αἱ	ἀπάτορ-ες	τὰ	ἀπάτορ-α
τοῦ	τῆς	ἀπάτορ-ος	τοῦ	ἀπάτορ-ος	τῶν		ἀπατόρ-ων		
τῷ	τῇ	ἀπάτορ-ι	τῷ	ἀπάτορ-ι	τοῖς	ταῖς	ἀπάτορ-σι	τοῖς	ἀπάτορ-σι
τὸν	τὴν	ἀπάτορ-α	τὸ	ἀπάτορ	τούς	τάς	ἀπάτορ-ας	τὰ	ἀπάτορ-α
	ᾧ		ἀπάτορ*			ᾧ	ἀπάτορ-ες	ᾧ	ἀπάτορ-α

§ 127. Ἐνρινόληκτα καὶ ὑγρόληκτα τριτόκλιτα ἐπίθετα εἶναι προσέτι μονοκατάληκτα ἐπίθετα ἀπλᾶ ἢ σύνθετα μὲ δευτερον συνθετικὸν ὄνομα οὐσιαστικὸν τριτόκλιτον ἐνρινόληκτον ἢ ὑγρόληκτον, οἷον

ὁ	ἡ	μάκαρ,	τοῦ	τῆς	μάκαρ-ος,	κτλ.
ὁ	ἡ	ὑψαύχην,	τοῦ	τῆς	ὑψαύχεν-ος,	κτλ.
ὁ	ἡ	μακρόχειρ,	τοῦ	τῆς	μακρόχειρ-ος,	κτλ.

§ 128. Τὰ ἐνρινόληκτα καὶ ὑγρόληκτα τριτόκλιτα ἐπίθετα

1) τὴν ἐνικήν κλητικὴν τὴν σχηματίζουσαν πάντα ὁμοίαν μὲ τὸ θέμα, καὶ ἂν εἶναι διπλόθεμα, ὁμοίαν μὲ τὸ ἀσθενὲς θέμα : ᾧ μέλαν, ᾧ τάλαν — (ἐλεήμων, τὸ ἐλεῆμον) ᾧ ἐλεῆμον — (νοήμων, τὸ νοῆμον) ᾧ νοῆμον — (ἄρρην, ἄρρεν-ος) ᾧ ἄρρεν — (ἀπάτωρ, ἀπάτορ-ος) ᾧ ἀπάτορ.

2) ἐκ τῶν συνθέτων εἰς **-ων** τὰ πλεῖστα ἀναβιβάζουσι τὸν τόνον εἰς τὴν ἐνικήν κλητικὴν τοῦ ἀρσενικοῦ καὶ τοῦ θηλυκοῦ καὶ εἰς τὴν ἐνικήν ὀνομαστικὴν (αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν) τοῦ οὐδετέρου : (ὁ, ἡ εὐγνώμων) ᾧ εὐγνώμων, τὸ εὐγνώμων· (ὁ, ἡ εὐσχήμων) ᾧ εὐσχημον, τὸ εὐσχημον· ἀλλὰ (ὁ, ἡ ἀμνήμων) ᾧ ἀμνήμον, τὸ ἀμνήμον· (ὁ, ἡ μεγαλόφρων) ᾧ μεγαλόφρον, τὸ μεγαλόφρον.

* « αἱ δὲ εἰς **-ορ** ὑπὲρ δύο συλλαβὰς κλητικαὶ ἐν ταύτῃ τῇ συλλαβῇ φυλάττουσι τὸν τόνον, ἐν ᾗ συλλαβῇ ἔχει αὐτὸν ἡ εὐθεΐα ». Ἡρωδιανός, Α, σελ. 419, 13 - 16.

Υ') Σιγμόληκτα.

§ 129. Τὰ σιγμόληκτα τριτόκλιτα επίθετα εἶναι πάντα δικατάληκτα, διπλόθεμα, εἰς **-ης** τὸ ἀρσενικὸν καὶ θηλυκὸν καὶ εἰς **-ες** τὸ οὐδέτερον, σύνθετα δὲ τὰ πλεῖστα, μὲ δεύτερον συνθετικὸν ὄνομα οὐδέτερον σιγμόληκτον εἰς **-ος** ἢ ῥῆμα: ὁ, ἡ ὑγίης, τὸ ὑγιές — ὁ, ἡ εὐγενής, τὸ εὐγενές (εὔ, γένος) — ὁ, ἡ πλήρης, τὸ πλήρες — ὁ, ἡ εὐσεβής, τὸ εὐσεβές (εὔ, σέβομαι) — ὁ, ἡ ἀμελής, τὸ ἀμελές (ἀ, μέλει) — ὁ, ἡ εὐώδης, τὸ εὐώδες (εὔ, ὄζω, θ. ὀδ-).

Παραδείγματα.

Ἐνικὸς

Πληθυντικὸς

(θ. ἐπιμελησ-, ἐπιμελεσ-)

ὁ	ἡ	ἐπιμελής	τὸ	ἐπιμελές	οἱ	αἱ	ἐπιμελεῖς	τὰ	ἐπιμελῆ
τοῦ	τῆς	ἐπιμελοῦς	τοῦ	ἐπιμελοῦς	τῶν		ἐπιμελῶν		
τῶ	τῇ	ἐπιμελεῖ/ε-	τῶ	ἐπιμελεῖ	τοῖς	ταῖς	ἐπιμελέσι	τοῖς	ἐπιμελέσι
τόν	τήν	ἐπιμελεῖ/ε-	τὸ	ἐπιμελές	τούς	τάς	ἐπιμελεῖς	τὰ	ἐπιμελῆ
		ᾧ	ἐπιμελές		ᾧ	ἐπιμελεῖς	ᾧ	ἐπιμελῆ	

Ἐνικὸς

Πληθυντικὸς

(θ. εὐήθησ-, εὐήθεσ-)

ὁ	ἡ	εὐήθης	τὸ	εὐήθες	οἱ	αἱ	εὐήθεις	τὰ	εὐήθη
τοῦ	τῆς	εὐήθους	τοῦ	εὐήθους	τῶν		εὐήθων		
τῶ	τῇ	εὐήθει	τῶ	εὐήθει	τοῖς	ταῖς	εὐήθεσι	τοῖς	εὐήθεσι
τόν	τήν	εὐήθη	τὸ	εὐήθες	τούς	τάς	εὐήθεις	τὰ	εὐήθη
		ᾧ	εὐήθες		ᾧ	εὐήθεις	ᾧ	εὐήθη	

Παρατηρήσεις.

§ 130. Τὰ εἰς **-ης**, **-ες** σιγμόληκτα τριτόκλιτα επίθετα

1) ἀπὸ τὸ ἰσχυρὸν θέμα σχηματίζουν μόνον τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν τοῦ ἀρσενικοῦ καὶ τοῦ θηλυκοῦ γένους·

2) τοῦ ἀρσενικοῦ καὶ τοῦ θηλυκοῦ γένους τὴν μὲν ἐνικὴν κλητικὴν σχηματίζουν ὁμοίαν μὲ τὸ ἀσθενές θέμα, τὴν δὲ πληθυντικὴν αἰτιατικὴν ὁμοίαν μὲ τὴν πληθυντικὴν ὀνομαστικὴν: ὁ, ἡ εὐσεβής, ᾧ εὐσεβές — (οἱ, αἱ εὐγενεῖς) τούς, τὰς εὐγενεῖς·

3) τὰ βαρύτερα εἰς τὴν ἐνικὴν κλητικὴν τοῦ ἀρσενικοῦ καὶ τοῦ

θηλυκοῦ καὶ εἰς τὴν ἐνικήν ὀνομαστικὴν (αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν) τοῦ οὐδέτερου ἀναβιβάζουσι τὸν τόνον, εἰς δὲ τὴν πληθυντικὴν γενικὴν παντὸς γένους τονίζονται εἰς τὴν παραλήγουσαν παρὰ τὸν κανόνα : ὁ, ἡ συνήθης, ὦ σύνηθες, τὸ σύνηθες — ὁ, ἡ αὐτάρκης, ὦ αὐταρκες, τὸ αὐταρκες — οἱ, αἱ πλήρεις, τὰ πλήρη, τῶν πλήρων (ἐκ τοῦ πληρέσ-ων, πληρέσ-ων) — οἱ, αἱ εὐμεγέθεις, τὰ εὐμεγέθη, τῶν εὐμεγέθων (ἐκ τοῦ εὐμεγεθέσ-ων, εὐμεγεθέ-ων) (βλ. § 25).

Σημείωσις 1. Τονίζονται κανονικῶς εἰς τὴν ἐνικήν κλητικὴν τοῦ ἀρσενικοῦ καὶ τοῦ θηλυκοῦ καὶ εἰς τὸ οὐδέτερον τὰ σύνθετα ὅσα λήγουσι εἰς **-ώδης, -ώλης** καὶ **-ήρης**: εὐώδης, ὦ εὐώδες, τὸ εὐώδες—ἐξώλης, ὦ ἐξώλες, τὸ ἐξώλες — ξιφήρης, ὦ ξιφήρες, τὸ ξιφήρες.

Σημείωσις 2. Ἐπίθετον εἰς **-ης** ἀρχῆθεν ἦτο καὶ ἡ λέξις ἡ τριήρης (τῆς τριήρους, τῆ τριήρει, τὴν τριήρη, ὦ τριήρες — αἱ τριήρεις, τῶν τριήρων, ταῖς τριήρεισι, τὰς τριήρεις), ἐγένετο δὲ ὀνομαστικὸν ἡ λέξις αὕτη κατὰ παράλειψιν τῆς λέξεως ναῦς.

3. Ἀνώμαλα ἐπίθετα.

§ 131. Συνήθη ἀνώμαλα ἐπίθετα τῆς ἀρχαίας γλώσσης εἶναι πέντε : **μέγας, πολὺς, πρᾶος, σῶος ἢ σῶς** καὶ **φρουδός**.

Ἐνικήος Πληθυντικός

(θ. μεγα- καὶ μεγαλο-)

μέγας	μεγάλη	μέγα	μεγάλοι	μεγάλοι	μεγάλα
μεγάλου	μεγάλης	μεγάλου	μεγάλων	μεγάλων	μεγάλων
μεγάλῳ	μεγάλῃ	μεγάλῳ	μεγάλοις	μεγάλαις	μεγάλοις
μέγα-ν	μεγάλην	μέγα	μεγάλους	μεγάλας	μεγάλα
ὦ μέγα ἢ μέγαλε	μεγάλῃ	μέγα	μεγάλοι	μεγάλοι	μεγάλα

(θ. πολυ- καὶ πολλο-)

πολὺς	πολλή	πολύ	πολλοὶ	πολλοὶ	πολλά
πολλοῦ	πολλῆς	πολλοῦ	πολλῶν	πολλῶν	πολλῶν
πολλῳ	πολλῇ	πολλῳ	πολλοῖς	πολλαῖς	πολλοῖς
πολύ-ν	πολλήν	πολύ	πολλούς	πολλάς	πολλά
πολύ	πολλῇ	πολύ	πολλοὶ	πολλοὶ	πολλά

(θ. πραο- και πραε-)

πρᾶος	πραεῖα	πρᾶον	πρᾶοι	πραεῖαι	πραέα
πράου	πραείας	πράου	πράεων	πραειῶν	πράεων
πράω	πραεῖα	πράω	πράεσι	πραεῖαις	πράεσι
πρᾶον	πραεῖαν	πρᾶον	πράους	πραείας	πραέα
	κτλ.			κτλ.	

ὁ σῶς ἡ σῶς τὸ σῶν οἱ σῶ αἱ σῶ τὰ σᾶ
 τὸν σῶν τὴν σῶν τὸ σῶν τοὺς σῶς τὰς σῶς τὰ σᾶ

Οἱ ἄλλοι τύποι ἀναπληροῦνται ὑπὸ τοῦ ὁμαλοῦ σῶος, σῶα, σῶον.

Τὸ δὲ φροῦδος, φρούδη (καὶ φροῦδος), φροῦδον εἶναι ἐλλειπτικὸν καὶ εὐρίσκεται μόνον εἰς τὴν ὀνομαστικὴν τοῦ ἐνικοῦ καὶ τοῦ πληθυντικοῦ.

Π α ρ ἄ ρ τ η μ α .

Κλίσις τῶν μετοχῶν.

§ 132. Πᾶσαι αἱ μετοχαὶ εἶναι τρικατάληκτοι καὶ (ὅπως τῶν τρικατάληκτων ἐπιθέτων) τὸ μὲν θηλυκὸν των κλίνεται πάντοτε κατὰ τὴν πρώτην κλίσιν, τὸ δὲ ἀρσενικὸν καὶ τὸ οὐδέτερον ἄλλων μὲν κατὰ τὴν δευτέραν κλίσιν, ἄλλων δὲ κατὰ τὴν τρίτην (πρβλ. § 109, 1).

§ 133. Αἱ δευτερόκλιτοι μετοχαὶ λήγουν πᾶσαι εἰς **-μένος, -μένη, -μένον**: γραφόμενος, γραφομένη, γραφόμενον — γεγραμμένος, γεγραμμένη, γεγραμμένον (βλ. § 110, καλός, καλή, καλόν).

§ 134. Αἱ τριτόκλιτοι μετοχαὶ λήγουν

1) εἰς **-ᾶς, ᾶσᾶ, -ᾶν**: λούσας, λούσασα, λούσαν (τοῦ λούσαντ-ος, τῆς λουσάσης, τοῦ λούσαντ-ος κτλ., ὦ λούσας, ὦ λούσασα, ὦ λούσαν — οἱ λούσαντ-ες, αἱ λούσασαι, τὰ λούσαντ-α, τοῖς λούσασι κτλ.) (βλ. § 125, ἄπας):

2) εἰς **-εῖς, -εῖσα, -έν**: παιδευθεῖς, παιδευθεῖσα, παιδευθέν (τοῦ παιδευθέντ-ος, τῆς παιδευθείσης κτλ., ὦ παιδευθεῖς, ὦ παιδευθεῖσα, ὦ παιδευθέν — οἱ παιδευθέντ-ες, αἱ παιδευθεῖσαι, τὰ παιδευθέντ-α, τοῖς παιδευθεῖ-σι κτλ.) (πρβλ. § 122, χαρίεις):

3) εἰς **-οὺς, -οῦσα, -όν**: διδούς, διδοῦσα, διδόν (τοῦ διδόντ-ος, τῆς διδούσης, τοῦ διδόντ-ος κτλ., ὦ διδούς, ὦ διδοῦσα, ὦ διδόν — οἱ

διδόντ-ες, αἱ διδοῦσαι, τὰ διδόντ-α, τοῖς διδοῦ-σι κτλ.) (πρβλ. § 80), ὀδοῦς, ὀδόντ-ος)·

4) εἰς -ύς, -ῦσα, -ύν : ἀπολλύς, ἀπολλῦσα, ἀπολλύν (τοῦ ἀπολλύντ-ος, τῆς ἀπολλύσης, τοῦ ἀπολλύντ-ος κτλ., ὧ ἀπολλύς, ὧ ἀπολλῦσα, ὧ ἀπολλύν — οἱ ἀπολλύντ-ες, αἱ ἀπολλῦσαι, τὰ ἀπολλύντ-α, τοῖς ἀπολλῦ-σι κτλ.) (πρβλ. § 80, ἀνδριάς, καὶ § 122)·

5) εἰς -ων, -ουσα, -ον (ἡ -ῶν, -ῶσα, -ῶν ἢ -ῶν, -οῦσα, -οῦν) : γράφον, γράφουσα, γράφον (τοῦ γράφοντ-ος, τῆς γραφούσης, τοῦ γράφοντ-ος κτλ., ὧ γράφον, ὧ γράφουσα, ὧ γράφον, — οἱ γράφοντ-ες, αἱ γράφουσαι, τὰ γράφοντ-α, τοῖς γράφου-σι κτλ.) (βλ. § 122, ἄκων) — τιμῶν (τιμῶντ-ος), τιμῶσα (τιμώσης), τιμῶν (τιμῶντ-ος) (πρβλ. § 82, Σημ. 2, Ξενοφῶν) — καλῶν (καλοῦντ-ος), καλοῦσα (καλούσης) καλοῦν (καλοῦντ-ος)·

6) εἰς -ώς, -υῖα, -ός : λευκώς, λευκυῖα, λευκός.

(θ. λευκωσ-, λευκοτ-)	(θ. λευκυσ-)	(θ. λευκοσ-, λευκοτ-)
λευκῶς	λευκυῖα	λευκός
λευκότη-ος	λευκυῖας	λευκότη-ος
λευκότη-ι	λευκυῖα	λευκότη-ι
λευκότη-α	λευκυῖαν	λευκός
ὧ λευκῶς	ὧ λευκυῖα	ὧ λευκός
λευκότη-ες	λευκυῖαι	λευκότη-α
λευκότη-ων	λευκυῖων	λευκότη-ων
λευκότη-σι	λευκυῖαις	λευκότη-σι
κτλ.	κτλ.	κτλ.

7) εἰς -ώς, -ῶσα, ῶς : ἐστῶς, ἐστῶσα, ἐστῶς (τοῦ ἐστῶτ-ος, τῆς ἐστῶσης, τοῦ ἐστῶτ-ος κτλ., ὧ ἐστῶς, κτλ., τοῖς ἐστῶσι κτλ.) (βλ. § 16, 9).

Σημείωσις. Ἡ λύσσα ἐκ τοῦ ἡ λυσάντ-ια, ἡ παιδευθεῖσα ἐκ τοῦ ἡ παιδευθέντ-ια, ἡ διδοῦσα ἐκ τοῦ ἡ διδόντ-ια, ἡ ἀπολλῦσα ἐκ τοῦ ἡ ἀπολλύντ-ια, ἡ γράφουσα ἐκ τοῦ ἡ γραφόντ-ια (βλ. § 36, 4, ε'), ἡ λευκυῖα ἐκ τοῦ ἡ λευκῶσ-ια (βλ. § 33,3) — τοῖς λύσσασι, τοῖς παιδευθεῖσι, τοῖς διδοῦσι κτλ. ἐκ τοῦ λυσάντ-σι, παιδευθέντ-σι, δίδοντ-σι κτλ. (βλ. § 33, 5).

§ 135. Ἡ ἐνική κλητική τοῦ ἀρσενικοῦ (ὅπως καὶ τοῦ θηλυκοῦ καὶ τοῦ οὐδετέρου) τῶν τριτοκλίτων μετοχῶν εἶναι πάντοτε ὁμοία μὲ τὴν ὀνομαστικὴν : ὁ γράψας — ὧ γράψας, ὁ λυθείς — ὧ λυθείς κτλ.

4. Παραθετικά.

§ 136. Ἡ ιδιότης ἢ ποιότης, τὴν ὁποῖαν δηλοῖ ἐν ἐπίθετον, δύναται νὰ ὑπάρχη εἰς περισσότερα τοῦ ἑνὸς ὄντα, ἀλλ' εἰς διάφορον βαθμὸν : *λευκὸς ὁ ἄρτος, λευκὴ ἡ χιών, λευκὸν τὸ ὄστον.*

1) Ὅταν τὸ ἐπίθετον δηλοῖ, ὅτι ἐν οὐσιαστικὸν ἔχει ἀπλῶς τὴν δηλουμένην ὑπ' αὐτοῦ ποιότητα ἢ ιδιότητα, λέγεται ἐπίθετον **θετικῶ** **βαθμοῦ** ἢ **θετικόν** : ὁ *ὑψηλὸς Ὀλυμπος* :

2) ὅταν τὸ ἐπίθετον δηλοῖ, ὅτι ἐν οὐσιαστικὸν ἔχει τὴν δηλουμένην ὑπ' αὐτοῦ ποιότητα ἢ ιδιότητα εἰς ἀνώτερον βαθμὸν ἐν συγκρίσει πρὸς ἓν ἄλλο οὐσιαστικὸν ὁμοειδὲς ἢ ἑτεροειδὲς ἢ ἐν συγκρίσει πρὸς πολλὰ ἄλλα, ὡς ἐν τι λαμβανόμενα, λέγεται ἐπίθετον **συγκριτικῶ** **βαθμοῦ** ἢ **συγκριτικόν** : ὁ *Ὀλυμπὸς ἐστὶν ὑψηλότερος τῆς Ὀσσης* — ἵππος *λευκότερος* χιόνος — χρυσὸς δὲ *κρείσσων* μυρίων λόγων βροτοῖς :

3) ὅταν τὸ ἐπίθετον δηλοῖ ὅτι ἐν οὐσιαστικὸν ἔχει τὴν δηλουμένην ὑπ' αὐτοῦ ποιότητα ἢ ιδιότητα εἰς ἀνώτατον βαθμὸν **καθ' ἑαυτὸ** ἢ ἐν συγκρίσει πρὸς πάντα τὰ ἄλλα ὁμοειδῆ ὄντα, λέγεται ἐπίθετον **ὑπερθετικῶ** **βαθμοῦ** ἢ **ὑπερθετικόν** : ὁ *ὑψηλότερος Ὀλυμπος* — ὁ *Ὀλυμπὸς ἐστὶ τὸ ὑψηλότερον* πάντων τῶν ὀρέων τῆς Ἑλλάδος.

§ 137. Τὸ συγκριτικὸν καὶ τὸ ὑπερθετικὸν ἑνὸς ἐπιθέτου ὁμοῦ λέγονται μὲ ἐν ὄνομα **παραθετικά** τοῦ ἐπιθέτου· διακρίνονται δὲ ταῦτα ἀπὸ τοῦ θετικῶ δια τῆς καταλήξεως αὐτῶν.

Συνήθεις καταλήξεις τῶν παραθετικῶν καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν εἶναι **-τερος**, (**-τέρα**, **-τερον**) διὰ τὸ συγκριτικὸν καὶ **-τατος**, (**-τάτη**, **-τατον**) διὰ τὸ ὑπερθετικόν.

α') Ὁ μ α λ ά π α ρ α θ ε τ ι κ ά.

§ 138. Τὰ παραθετικά παντὸς ἐπιθέτου κανονικῶς σχηματίζονται ἐκ τοῦ θετικῶ, ἀφοῦ εἰς τὸ θέμα αὐτοῦ (τοῦ ἀρσενικοῦ γένους) προσθεθῶν αἱ παραθετικάι καταλήξεις, οἷον :

ξηρὸς	(θ. ξηρο-)	ξηρό-τερος	ξηρό-τατος
βραχύς	(θ. βραχυ-)	βραχύ-τερος	βραχύ-τατος
ὑγιής	(θ. ὑγιεσ-)	ὑγιέσ-τερος	ὑγιέσ-τατος
χαριεῖς	(θ. χαριεσ-)	χαριέσ-τερος,	χαριέσ-τατος

§ 139. Τοῦ θέματος τῶν δευτεροκλίτων ἐπιθέτων ὁ χαρακτήρ ο, ἐὰν ἢ πρὸ αὐτοῦ συλλαβὴ εἶναι βραχεῖα, μετὰ τὴν προσθήκην τῶν παραθετικῶν καταλήξεων ἐκτείνεται εἰς ω (§ 32, 6) :

νέος	(θ. νεο-)	νεώ-τερος	νεώ-τατος *
σοφός	(θ. σοφο-)	σοφώ-τερος	σοφώ-τατος
ικανός	(θ. ἰκάνο-)	ικανώ-τερος	ικανώ-τατος
ἡσυχος	(θ. ἡσῦχο-)	ἡσυχώ-τερος	ἡσυχώ-τατος
τίμιος	(θ. τιμῖο-)	τιμιώ-τερος	τιμιώ-τατος
ἄνιάρος		ἀνιαρό-τερος	ἀνιαρό-τατος
ἰσχυρός		ἰσχυρό-τερος	ἰσχυρό-τατος
λιτός		λιτό-τερος	λιτό-τατος
ἐντίμος		ἐντιμό-τερος	ἐντιμό-τατος
ἀκίνδυνος		ἀκινδυνό-τερος	ἀκινδυνό-τατος
εὐθυμός		εὐθυμό-τερος	εὐθυμό-τατος
ἄλυπος		ἄλυπό-τερος	ἄλυπό-τατος
ἐλαφρός		ἐλαφρό-τερος	ἐλαφρό-τατος
σεμνός		σεμνό-τερος	σεμνό-τατος
ἐνδοξος		ἐνδοξό-τερος	ἐνδοξό-τατος (βλ. § 11,2).

§ 140. Πολλῶν ἐπιθέτων τῆς ἀρχαίας γλώσσης τὰ παραθετικά σχηματίζονται οὐχὶ κανονικῶς διὰ τῆς προσθήκης μόνον τῶν παραθετικῶν καταλήξεων -τερος καὶ -τατος εἰς τὸ θέμα αὐτῶν, ἀλλὰ κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὰ παραθετικά ἄλλων ἐπιθέτων (πρβλ. νῦν : ἐλαφρός — ἐλαφρού-τερος ἀντὶ ἐλαφρό-τερος, κατὰ τὸ βαρύ-τερος, γλυκός — γλυκό-τερος ἀντὶ γλυκύ-τερος, κατὰ τὸ πικρό-τερος). Οὕτω :

1) τὰ παραθετικά τῶν εἰς -ων, -ον, γεν. -ονος τριτοκλίτων ἐπιθέτων καὶ τῶν ἐπιθέτων ἄσμενος (= εὐχαριστημένος), ἔρρωμένος (= δυνατός) καὶ πένης (= πτωχός) σχηματίζονται εἰς -έστερος -έστατος (κατὰ τὰ παραθετικά τῶν εἰς -ης, -ες σιγμολόηκτων) :

εὐδαίμων	(θ. εὐδαιμον-)	εὐδαιμον-έσ-τερος	εὐδαιμον-έσ-τατος
ἄσμενος	(θ. ἄσμενο-)	ἄσμεν-έσ-τερος	ἄσμεν-έσ-τατος
ἔρρωμένος	(θ. ἔρρωμενο-)	ἔρρωμεν-έσ-τερος	ἔρρωμεν-έσ-τατος
πένης	(θ. πενητ-)	πεν-έσ-τερος	πεν-έσ-τατος

* Τὰ ἐπίθετα κενός καὶ στενός ἀρχῆθεν ἦσαν κεινός, στεινός καὶ δι' αὐτὸ τὰ ἀρχικά παραθετικά τῶν εἶναι κενότερος, στενότερος κτλ.

Ὅμοίως σχηματίζονται τὰ παραθετικά τοῦ ἐπιθέτου **ἀπλοῦς** καὶ τῶν ἐπιθέτων τῶν συνθέτων μὲ δεύτερον συνθετικόν τὸ ὄνομα **νοῦς** :

ἀπλοῦς	(θ. ἀπλοο-)	ἀπλοῦς-τερος	ἀπλοῦς-τατος
		(ἐκ τοῦ ἀπλο-έσ-τερος	ἀπλο-έσ-τατος)
εὔνοος	(θ. εὔνοο-)	εὔνοος-τερος	εὔνοος-τατος
		(ἐκ τοῦ εὔνο-έσ-τερος	εὔνο-έσ-τατος)

2) τὰ παραθετικά τοῦ ἐπιθέτου **παλαιός** σχηματίζονται οὐχὶ μὲ τὸ θέμα αὐτοῦ **παλαιο-**, ἀλλὰ μὲ θέμα τὸ ἐπίρρημα **πάλαι** : **παλαί-τερος**, **παλαί-τατος** (πρβλ. **ἄνω** — **ἄνω-τερος**). Κατὰ δὲ τὰ παραθετικά ταῦτα τοῦ **παλαιός** ἐσχηματίσθησαν κατόπιν (μὲ ἀποκοπὴν τοῦ χαρακτῆρος **ο** τοῦ θέματος) καὶ τὰ παραθετικά τῶν ἐπιθέτων

γεραῖος	(γεραί-τερος	γεραί-τατος)
σχολαῖος	(σχολαί-τερος	σχολαί-τατος)

Κατὰ ταῦτα δὲ κατόπιν ἐσχηματίσθησαν τὰ παραθετικά τῶν ἐπιθέτων

ὄψιος	(ὄψι-αί-τερος	ὄψι-αί-τατος)
ἴδιος	(ἴδι-αί-τερος	ἴδι-αί-τατος ἀλλὰ καὶ
	ἰδιώ-τερος	ἰδιώ-τατος)
ἴσος	(ἴσ-αί-τερος	ἴσ-αί-τατος)

3) τὰ παραθετικά τῶν ἐπιθέτων **ἄρπαξ**, **βλάξ**, **λάλος** (=φλύαρος), **κλέπτης** καὶ **πλεονέκτης** σχηματίζονται εἰς **-ίστερος**, **-ίστατος** (κατὰ τὰ παραθετικά τοῦ ἐπιθέτου **ἄχαρις** — **ἄχαρις-τερος**, **ἄχαρις-τατος**) :

ἄρπαξ	(θ. ἀρπαγ-)	ἀρπαγ-ίστερος	ἀρπαγ-ίστατος
βλάξ	(θ. βλακ-)	βλακ-ίστερος	βλακ-ίστατος
λάλος	(θ. λαλο-)	λαλ-ίστερος	λαλ-ίστατος
κλέπτης	(θ. κλεπτα-)	κλεπτι-ίστερος	κλεπτι-ίστατος
πλεονέκτης	(θ. πλεονεκτα-)	πλεονεκτι-ίστερος	πλεονεκτι-ίστατος

Σημείωσις. Τοῦ ἐπιθέτου **φίλος** τὰ παραθετικά εἶναι καὶ **φίλ-τερος** καὶ **μᾶλλον φίλος**—**φίλ-τατος** καὶ **μάλιστα φίλος**.

β') Ἀνώμαλα παραθετικά.

§ 141. Μερικῶν ἐπιθέτων τῆς ἀρχαίας γλώσσης τὰ παραθετικά ἔχουν καταλήξεις οὐχὶ **-τερος**, **-τατος**, ἀλλὰ **-ίων**, **-ιον** εἰς τὸ συγκριτικόν καὶ **-ιστος**, **-ίστη**, **-ιστον** εἰς τὸ ὑπερθετικόν.

Οὕτω μὲ διαφόρους φθογγικὰς παθήσεις καὶ ἀνωμαλίαις σχηματίζονται τὰ παραθετικὰ τῶν ἐξῆς ἐπιθέτων :

<i>ἀδύνατος</i> αἰσχροδῶς	<i>ἐπιφθονία</i> ὁ, ἡ αἰσχίων	τὸ αἰσχίον	(θ. αἰσχ-)	<i>ὀφθαλμικός</i> αἰσχιστος-ῶ-ιν
<i>ἐπιφθονία</i> ἐχθροδῶς	ὁ, ἡ ἐχθίων	τὸ ἐχθιον	(θ. ἐχθ-)	ἐχθιστος
<i>ἐπιφθονία</i> ἠδύς	ὁ, ἡ ἠδίων	τὸ ἠδίον	(θ. ἠδ-)	ἠδιστος-ῶ-ιν
καλός	ὁ, ἡ καλλίων	τὸ κάλλιον	(θ. καλλ-)	κάλλιστος
μέγας	ὁ, ἡ μείζων	τὸ μείζων	(ἐκ τοῦ μέγ-ων)	μέγιστος
ῥάδιος	ὁ, ἡ ῥάων	τὸ ῥᾶον	(θ. ῥα-)	ῥᾶστος
ταχύς	ὁ, ἡ θάττων	τὸ θᾶτιον	(θ. θαχ-)	τάχιστος
<i>ἐπιφθονία</i> ἀγαθός	ὁ, ἡ ἀμείνων	τὸ ἄμεινον	(θ. ἀμειν-)	ἄριστος
	ὁ, ἡ βελτίων	τὸ βέλτιον	(θ. βελτ-)	βέλτιστος
	ὁ, ἡ κρείττων	τὸ κρείττων	(θ. κρετ-)	κράτιστος
				(προβλ. κράτος)
	ὁ, ἡ λῶων	τὸ λῶον	(θ. λω-)	λῶστος
κακός	ὁ, ἡ κακίων	τὸ κάκιον	(θ. κακ-)	κάκιστος
	ὁ, ἡ χείρων	τὸ χείριον	(θ. χειρ-)	χείριστος
	ὁ, ἡ ἥττων	τὸ ἥτιον	(θ. ἦκ-)	ἐπίρρ. ἥκιστα
μικρός	μικρότερος			μικρότατος
	ὁ, ἡ ἐλάττων	τὸ ἔλαττον	(θ. ἐλάχ-)	ἐλάχιστος
ὀλίγος	ὁ, ἡ μείων	τὸ μείον	(θ. μει-)	ὀλίγιστος
	ὁ, ἡ ἥττων	τὸ ἥτιον	(θ. ἦκ.)	ἐπίρρ. ἥκιστα
πολύς	ὁ, ἡ πλέων	τὸ πλέον	(θ. πλε-)	πλεῖστος

γεν. τοῦ πλείονος καὶ τοῦ πλέονος.

§ 142. Τὰ εἰς -ίων (-ων), -ιον (-ον) συγκριτικὰ κλίνονται κατὰ τὸ ἐξῆς παράδειγμα :

Ἐνικὸς

(θ. ἀμεινων-, ἄμεινον- καὶ ἀμεινοσ-)

ὁ, ἡ	ἀμείνων	τὸ	ἄμεινον
τοῦ, τῆς	ἀμείνον-ος	τοῦ	ἀμείνον-ος
τῶ, τῇ	ἀμείνον-ι	τῶ	ἀμείνον-ι
τόν, τὴν	ἀμείνον-α ἢ ἀμείνω	τὸ	ἄμεινον
ὦ	ἄμεινον	ὦ	ἄμεινον

Πληθυντικός

οί,	αί	ἀμείνον-ες ἢ ἀμείνους	τά	ἀμείνον-α ἢ ἀμείνω
τῶν		ἀμεινόν-ων	τῶν	ἀμεινόν-ων
τοῖς,	ταῖς	ἀμείνο-σι	τοῖς	ἀμείνο-σι
τούς,	τάς	ἀμείνον-ας ἢ ἀμείνους	τά	ἀμείνον-α ἢ ἀμείνω
ᾧ		ἀμείνον-ες ἢ ἀμείνους	ᾧ	ἀμείνον-α ἢ ἀμείνω

(πρβλ. § 126, εὐδαίμων).

Σημείωσις. Οἱ τύποι **ἀμείνω**, **ἀμείνους** σχηματίζονται ἀπό τὸ συγκόλλητον θέμα **ἀμεινοσ-** (ἀμεινοσ-α, ἀμεινοσ-ες βλ. 33, 3).

γ') Παραθετικά περιφραστικά καὶ ἔλλειπτικά.

§ 143. Παραθετικά ἐπιθέτων σχηματίζονται εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν καὶ διὰ περιφράσεως, ἥτοι τὸ μὲν συγκριτικὸν μὲ τὸ ἐπίρρημα **μᾶλλον** καὶ τὸ θετικὸν τοῦ ἐπιθέτου, τὸ δὲ ὑπερθετικὸν μὲ τὸ ἐπίρρημα **μάλιστα** καὶ τὸ θετικὸν τοῦ ἐπιθέτου : σοφός — **μᾶλλον** σοφός — **μάλιστα** σοφός (πρβλ. νῦν : πῶς σοφός, πάρα πολὺ σοφός) (βλ. καὶ § 140, 3, Σημ.).

Περιφραστικῶς σχηματίζουσι τὰ παραθετικά

- 1) κανονικῶς αἰ μετοχαί : συμφέρον — **μᾶλλον** συμφέρον — **μάλιστα** συμφέρον
- 2) συνήθως μονοκατάληκτα ἐπίθετα : εὐέλπις — **μᾶλλον** εὐέλπις — **μάλιστα** εὐέλπις κτλ.

§ 144. Πολλὰ ἐπίθετα, ἐπειδὴ δηλοῦν ποιότητα ἢ ιδιότητα, ἢ ὅποια δὲν δύναται νὰ παρουσιάσῃ διαφόρους βαθμούς, δὲν ἔχουν παραθετικά. Τοιαῦτα ἐπίθετα ἄνευ παραθετικῶν εἶναι ὅσα δηλοῦν

- 1) ὕλην : χαλκοῦς, ξύλινος
- 2) καταγωγὴν ἢ συγγένειαν : πατρικός, μητρικός, παππῶς, ἀδελφικός, παιδικός
- 3) τόπον ἢ χρόνον : γήινος, θαλάσσιος, ἡμερινός, νυκτερινός
- 4) μέτρον : σπιθαμιαίος, δίπηχυς.

Ἐπίσης πολλὰ σύνθετα μὲ πρῶτον συνθετικὸν τὸ ἐπίθετον **πᾶς** ἢ τὸ στερητικὸν **ἀ-** : πάντιμος, πάγκαλος — ἀθάνατος, ἄπνους.

§ 145. Μερικῶν ἐπιθέτων ἐλλείπει τὸ θετικὸν ἢ ἐκτὸς τοῦ θετικοῦ ἐλλείπει καὶ τὸ ἕτερον τῶν παραθετικῶν. Τοῦτο συμβαίνει πρὸ πάντων εἰς ἐπίθετα, τὰ ὅποια παράγονται ἀπὸ ἐπίρρηματα ἢ προθέσεις :

(ἄνω)	ἀνώ-τερος	ἀνώ-τατος
(κάτω)	κατώ-τερος	κατώ-τατος
(πρὸ)	πρό-τερος	(πρώτος)
(ὑπέρ)	ὑπέρ-τερος	ὑπέρ-τατος
—	ὑστερος	ὑστατος
(ἐπικρατῶν)	ἐπικρατέστερος	
(προτιμώμενος)	προτιμώ-τερος	
—		ὑπατος
—	—	ἔσχατος

δ') Παραθετικά ἐπιρρήματα.

§ 146. Παραθετικά σχηματίζουν καὶ πλεῖστα ἐπιρρήματα, πρὸ πάντων ὅσα παράγονται ἀπὸ ἐπίθετα, καθὼς καὶ ὅσα ἔχουν τοπικὴν ἢ χρονικὴν σημασίαν.

1) Τῶν ἐπιρρημάτων, τὰ ὅποια παράγονται ἐξ ἐπιθέτων, παραθετικὸν συγκριτικοῦ μὲν βαθμοῦ εἶναι ἢ ἐνικὴ αἰτιατικὴ τοῦ οὐδετέρου τοῦ συγκριτικοῦ τοῦ ἐπιθέτου, ὑπερθετικοῦ δὲ βαθμοῦ ἢ πληθυντικὴ αἰτιατικὴ τοῦ οὐδετέρου τοῦ ὑπερθετικοῦ αὐτοῦ :

(δίκαιος)	δικαίως	δικαιότερον	δικαιότατα
(σαφής)	σαφῶς	σαφέστερον	σαφέστατα
(ἡδύς)	ἡδέως	ἡδιον	ἡδιστα

Οὕτω καὶ

(ἀγαθός) εὖ — ἄμεινον, βέλτιον, κρεῖττον — ἄριστα, βέλτιστα, κράτιστα
 (ὀλίγος) ὀλίγον — ἔλαττον, μείον, ἥττον — ἐλάχιστα, ἥκιστα
 (πολὺς) πολὺ, μάλα — πλεόν, μᾶλλον — πλείστον, πλείστα, μάλιστα.

2) Τῶν τοπικῶν ἐπιρρημάτων τὰ παραθετικά σχηματίζονται συνήθως μὲ τὰς καταλήξεις **-τέρω, -τάτω**, τῶν δὲ χρονικῶν μὲ τὰς καταλήξεις **-τερον, -τατα** :

ἄνω	—	ἀνωτέρω	ἀνωτάτω
κάτω	—	κατωτέρω	κατωτάτω
πέρα	—	περαιτέρω	—
ἐγγύς	—	ἐγγυτέρω	ἐγγυτάτω καὶ
	—	ἐγγύτερον	ἐγγύτατα
πόρρω	—	πορρωτέρω	πορρωτάτω
πρωὶ ἢ πρῶ	—	πρωιαίτερον	πρωιαίτατα καὶ
		πρωιαίτερον	πρωιαίτατα (πρβλ. § 140, 2).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Σ'

ΑΝΤΩΝΥΜΙΑΙ

§ 147. Ἄντωνυμίαι λέγονται αἱ λέξεις, αἱ ὁποῖαι λαμβάνονται εἰς τὸν λόγον ἀντὶ ὀνομάτων οὐσιαστικῶν ἢ ἐπιθέτων: **ἐκεῖνος** γράφει (π.χ. ὁ Πλάτων)—**τοιοῦτος** ἦν Ἀριστείδης (δηλ. δίκαιος).

Αἱ ἀντωνυμίαι εἶναι ἑννέα εἰδῶν : προσωπικαί, δεικτικαί, ὀριστικὴ ἢ ἐπαναληπτικὴ, κτητικαί, αὐτοπαθεῖς, ἀλληλοπαθεῖς, ἐρωτηματικαί, ἀόριστοι καὶ ἀναφορικαί.

Σημείωσις. Πολλοὶ τύποι τῶν ἀντωνυμιῶν τῆς ἀρχαίας γλώσσης εἶναι οἱ ἴδιοι μὲ τοὺς ἀντιστοίχους τύπους τῶν ἀντωνυμιῶν τῆς νέας γλώσσης, οἱ πλεῖστοι ὁμῶς διαφέρουν.

✕ α') Προσωπικαὶ ἀντωνυμίαι. ✕

§ 148. Προσωπικαί λέγονται αἱ ἀντωνυμίαι, αἱ ὁποῖαι δηλοῦν τὰ τρία πρόσωπα τοῦ λόγου, ἦτοι ἐκεῖνον, ὁ ὁποῖος ὀμιλεῖ (**ἐγώ**, πρῶτον πρόσωπον), ἐκεῖνον, πρὸς τὸν ὁποῖον ἀπευθύνεται ὁ λόγος (**σύ**, δεῦτερον πρόσωπον) καὶ ἐκεῖνον ἢ ἐκεῖνο, περὶ τοῦ ὁποῖου γίνεται ὁ λόγος (**ὄδε**, **οὗτος** κτλ., τρίτον πρόσωπον).

Αἱ προσωπικαὶ ἀντωνυμίαι κλίνονται ὡς ἑξῆς :

Ἐνικὸς			Πληθυντικὸς		
α' προσ.	β' προσ.	γ' προσ.	α' προσ.	β' προσ.	γ' προσ.
ἐγώ	σύ	—	ἡμεῖς	ὑμεῖς	(σφεῖς)
ἐμοῦ, μου	σοῦ, σου	(οὔ)	ἡμῶν	ὑμῶν	(σφῶν)
ἐμοί, μοι	σοί, σοι	οἷ, οἰ	ἡμῖν	ὑμῖν	σφίσι(ν)
ἐμέ, με	σέ, σε	(ἐ)	ἡμᾶς	ὑμᾶς	(σφᾶς)

(Δυνικός : α' προσ. *νώ*, *νῶν*, — β' προσ. *σφῶ*, *σφῶν*. βλ. § 20, 1).

Σημείωσις. Ἐκ τῶν τύπων τῆς προσωπικῆς ἀντωνυμίας τοῦ γ' προσώπου εὐχρηστοὶ εἶναι κυρίως οἱ τύποι τῆς δοτικῆς οἱ, οἰ — σφίσι. Ἀντὶ τῆς ἐλλειπούσης ἐνικῆς ὀνομαστικῆς αὐτῆς γίνεται χρῆσις τῶν δεικτικῶν *ὄδε*, *οὗτος*, *ἐκεῖνος*, ἀντὶ δὲ τῶν πλαγίων πτώσεων αὐτῆς γίνεται συνήθως χρῆσις τῶν πλαγίων πτώσεων τῆς ὀριστικῆς ἀντωνυμίας.

Ὅταν πρὸς ἔμφασιν προστίθεται εἰς τοὺς τύπους τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν τὸ (ἐγκλιτικὸν) μόριον *γέ*, τότε οἱ τύποι τοῦ ἐνικοῦ τῆς προσωπικῆς ἀντωνυμίας τοῦ α' προσώπου τονίζονται ὡς ἑξῆς: *ἐγωγε*, *ἐμοῦγε*, *ἐμοιγε*, *ἐμέγε*.

6') Δεικτικά άντωνυμιαί.

§ 149. Δεικτικά λέγονται αἱ άντωνυμιαί, αἱ ὁποῖαι δηλοῦν δεῖξιν.

Δεικτικά άντωνυμιαί τῆς ἀρχαίας γλώσσης εἶναι αἱ ἐξῆς :

ὄδε ἦδε τόδε (= αὐτός ἐδῶ, αὐτός δά)·

οὗτος αὕτη τοῦτο (= ἐτοῦτος, αὐτός)·

ἐκεῖνος ἐκείνη ἐκεῖνο

τοιόσδε τοιάδε τοιόνδε τοιοῦτος, τοιαύτη, τοιοῦτο(ν) (= τέτοιος)·

τοσόσδε τοσήδε τοσονδέ τοσοῦτος, τοσαύτη, τοσοῦτον(ν) (= τόσος)·

τηλικόσδε τηλικήδε τηλικόνδε τηλικούτος, τηλικαύτη, τηλικούτο(ν).

§ 150. Ἐκ τῶν δεικτικῶν άντωνυμιῶν

1) ἡ ὄδε, ἦδε, τόδε κλίνεται ὅπως ἀκριβῶς τὸ ἄρθρον μὲ τὸ (ἐγκλιτικὸν) δὲ κατόπιν αὐτοῦ : τοῦδε, τῆσδε, τοῦδε — τῶδε, τῆδε, τῶδε κτλ. — οἴδε, αἶδε, τάδε — τῶνδε κτλ.

Ὁμοίως αἱ άντωνυμιαί τοιόσδε, τοιάδε, τοιόνδε — τοσόσδε, τοσήδε, τοσονδέ καὶ τηλικόσδε, τηλικήδε, τηλικόνδε κλίνονται μόνον κατὰ τὸ πρῶτον μέρος αὐτῶν (τοῖος, τοία, τοῖον — τόσος, τόση, τόσον — τηλίκος, τηλική, τηλικον) μὲ τὸ ἐγκλιτικὸν δὲ κατόπιν : τοιόσδε τοιάδε, τοιόνδε — τοιοῦδε, τοιαῶδε, τοιοῦδε — τοιῶδε κτλ.

2) ἡ οὗτος, αὕτη, τοῦτο κλίνεται ὡς ἐξῆς :

	Ἐνικὸς			Πληθυντικὸς		
ὄν.	οὗτος	αὕτη	τοῦτο	οὗτοι	αὗται	ταῦτα
γεν.	τούτου	ταύτης	τούτου	τούτων	ταύτων	τούτων
δοτ.	τούτῳ	ταύτῃ	τούτῳ	τούτοις	ταύταις	τούτοις
αἰτ.	τοῦτον	ταύτην	τοῦτο	τούτους	ταύτας	ταῦτα
κλητ.	ὦ οὗτος	αὕτη	—	—	—	—

Σημείωσις. Ἐκτὸς τῶν κλητικῶν ὦ οὗτος καὶ ὦ αὕτη, ἄλλη κλητικὴ άντωνυμία δὲν ὑπάρχει.

3) ἡ ἐκεῖνος, ἐκείνη, ἐκεῖνο κλίνεται ὡς δευτερόκλιτον τριπλάτηκτον ἐπίθετον, ἀλλὰ χωρὶς ν εἰς τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν καὶ αἰτιατικὴν τοῦ οὐδετέρου (βλ. § 110, καλὸς)·

4) αἱ άντωνυμιαί τοιοῦτος, τοσοῦτος καὶ τηλικούτος (σύνθετοι ἐκ τῶν ἀρχαιοτέρων άντωνυμιῶν τοῖος, τόσος, τηλίκος καὶ τῆς οὔτος) κλίνονται ὁμοίως μὲ τὴν άντωνυμίαν οὗτος, αὕτη, τοῦτο· π. χ.

Ἐνικὸς

Πληθυντικὸς

τοιούτος	τοιαῦτη	τοιούτο(ν)	τοιούτοι	τοιαῦται	τοιαῦτα
τοιούτου	τοιαῦτης	τοιούτου	τοιούτων	τοιούτων	τοιούτων
τοιούτω	τοιαῦτη	τοιούτω	τοιούτοις	τοιαῦταις	τοιούτοις
τοιούτων	τοιαῦτην	τοιούτο(ν)	τοιούτους	τοιαῦτας	τοιαῦτα

Ἡ ἐνικὴ ὀνομαστικὴ καὶ αἰτιατικὴ τοῦ οὐδετέρου τῶν ἀντωνυμιῶν τούτων διφοροεῖται, ἤτοι λήγει εἰς **-ο** ἢ εἰς **-ον**: τοσοῦτο ἢ τοσοῦτον, τηλιχοῦτο ἢ τηλικούτον.

Σημείωσις. Ἴνα ἐπιτεινῆται περισσότερο ἡ δεικτικὴ σημασία τῶν δεικτικῶν ἀντωνυμιῶν, προσέθετον πολλάκις οἱ ἀρχαῖοι εἰς τὸ τέλος αὐτῶν τὸ λεγόμενον δεικτικὸν **-l**: οὔτοσί (= οὔτος-ί), τουτοὶ κτλ., αὐτήι, ταυτησί κτλ. (πρβλ. νῦν: ἐτοῦτο δά, αὐτὸ δά).

Ὁ τόνος τότε πίπτει πάντοτε ἐπὶ τοῦ δεικτικοῦ **-l** (τὸ ὅποιον εἶναι μακρὸν), ἐὰν δὲ πρὸ αὐτοῦ ὑπάρχη βραχὺ φωνῆεν, τοῦτο ἀποβάλλεται: ὀδί (= ὄδε-ί), τουτί (= τοῦτο-ί), ταυτί (= ταῦτα-ί).

Τὸ δεικτικὸν **-l** προσλαμβάνουσι καὶ δεικτικὰ ἐπιρρήματα, ὡς ὠδί, οὔτωσι (= ἔτσι δά).

γ') Ὀριστικὴ ἢ ἐπαναληπτικὴ.

§ 151. Ὀριστικὴ ἢ ἐπαναληπτικὴ λέγεται ἡ ἀντωνυμία αὐτός, αὐτή, αὐτό.

1) Ὀριστικὴ εἶναι ἡ ἀντωνυμία αὐτός (κατὰ πᾶσαν πτώσιν), ὅταν λαμβάνεται, ἵνα ὀρίση τι (ἤτοι ἵνα διαστείλῃ, ξεχωρίσῃ τι, ἀπὸ ἄλλα ὁμοειδῆ): *Κῦρος ἀποκτεῖναι λέγεται αὐτός τῇ ἑαυτοῦ χειρὶ Ἀρταγέρσῃ* (= μόνος του, αὐτοπροσώπως, καὶ ὄχι κανεὶς ἄλλος ἐκ τῶν ἀκολουθῶν του).

2) Ἐπαναληπτικὴ δὲ εἶναι ἡ ἀντωνυμία αὐτός (εἰς τὰς πλαγίας μόνον πτώσεις), ὅταν λαμβάνεται, ἵνα ἐπαναλάβῃ τι, περὶ τοῦ ὁποίου ἔγινε προηγουμένως λόγος: *Κλεάρχῳ συγγενόμενος ὁ Κῦρος ἠγάσθη τε αὐτὸν καὶ δίδωσιν αὐτῷ μυρίαὺς δαρεικοῦς* (= τὸν ἐξετίμησε πολὺ καὶ τοῦ δίδει).

§ 152. Ἡ ἀντωνυμία αὐτός (αὐτή, αὐτό)

1) κλίνεται ὅπως ἡ δεικτικὴ ἀντωνυμία ἐκεῖνος (ἐκεῖνη, ἐκεῖνο)

2) λαμβάνεται καὶ μετὰ τοῦ ἄρθρου (ὁ αὐτός, ἡ αὐτή, τὸ αὐτό) καὶ τότε σημαίνει ὁ ἴδιος (ὄχι διάφορος).

Σημείωσις. Ὄταν πάσχη κρᾶσιν μετὰ τοῦ κρθρου ἢ ἀντωνυμία αὐτός, τότε ἡ ἐνική ὀνομαστική καὶ αἰτιατική τοῦ οὐδετέρου αὐτῆς σχηματίζεται ὄχι μόνον μετὰ τὴν κατάληξιν -ο, ἀλλὰ καὶ μετὰ τὴν κατάληξιν -ον: (τὸ αὐτὸ =) ταῦτὸ καὶ ταῦτόν: (βλ. § 27, 1 καὶ § 150, 4).

δ') Κτητικά ἀντωνυμιαί.

§ 153. Κτητικαὶ λέγονται αἱ ἀντωνυμιαί, αἱ ὁποῖα σημαίνουν κτήσιν. Κτητικά δὲ ἀντωνυμιαί τῆς ἀρχαίας γλώσσης εἶναι:

α' προσώπου, ἐπὶ ἐνὸς κτήτορος: ἐμός, ἐμή, ἐμόν (= ἰδικός μου):

β' προσώπου, ἐπὶ ἐνὸς κτήτορος: σός, σή, σόν (= ἰδικός σου):

α' προσώπου, ἐπὶ πολλῶν κτητόρων: ἡμέτερος, ἡμέτερα, ἡμέτερον (= ἰδικός μας):

β' προσώπου, ἐπὶ πολλῶν κτητόρων: ὕμετερος, ὕμετέρα, ὕμετερον (ἰδικός σας).

Σημείωσις. Τοῦ γ' προσώπου κτητικὴ ἀντωνυμία ἀρχῆθεν ἦτο ἐπὶ ἐνὸς μὲν κτήτορος ἢ ἐός, ἐή, ἐόν (= ἰδικός του), ἐπὶ πολλῶν δὲ κτητόρων ἢ σφέτερος, σφετέρα, σφέτερον (= ἰδικός των): ἀλλ' ἡ μὲν ἐός, ἐή, ἐόν εἶναι ὅλως ἀχρηστος εἰς τοὺς πεζοὺς Ἀττικοὺς συγγραφεῖς, ἡ δὲ σφέτερος, σφετέρα, σφέτερον σπανία, καὶ ἀντὶ αὐτῶν γίνεται χρῆσις τῆς γενικῆς τῶν δεικτικῶν ἀντωνυμιῶν ἢ τῆς ὀριστικῆς ἢ αὐτοπαθοῦς ἀντωνυμίας: ὁ τοῦτου πατήρ, ὁ πατήρ αὐτοῦ—τοὺς ἐκείνων φίλους, τοὺς ἑαυτῶν φίλους.

ε') Αὐτοπαθεῖς ἀντωνυμιαί.

§ 154. Αὐτοπαθεῖς ἀντωνυμιαί λέγονται ἐκεῖναι, αἱ ὁποῖα λαμβάνονται ἐπὶ αὐτοπαθείας, ἤτοι ὅταν δηλοῦται ὅτι ἐν καὶ τὸ αὐτὸ πρόσωπον ἐνεργεῖ συγχρόνως καὶ πάσχει: γινῶθι σαυτὸν (= γινώρισε σὺ τὸν ἑαυτὸν σου).

Αἱ αὐτοπαθεῖς ἀντωνυμιαί ἔχουν μόνον τὰς πλαγίας πτώσεις, κλίνονται δὲ ὡς ἐξῆς:

	α' προσώπου		β' προσώπου	
	Ἐνικός			
	Ἄρσ.	Θηλ.	Ἄρσ.	Θηλ.
γεν.	ἑμαυτοῦ	ἑμαυτῆς	σεαυτοῦ	σεαυτῆς
δοτ.	ἑμαυτῶ	ἑμαυτῇ	σεαυτῶ	σεαυτῇ
αἰτ.	ἑμαυτὸν	ἑμαυτήν	σεαυτὸν	σεαυτήν

	Α' πρσ.		Πληθυντικός		Β' πρσ.	
	Άρσ.	Θηλ.	Άρσ.	Θηλ.	Άρσ.	Θηλ.
γεν.	ἡμῶν	αὐτῶν	ἡμῶν	αὐτῶν	ὑμῶν	αὐτῶν
δοτ.	ἡμῖν	αὐτοῖς	ἡμῖν	αὐταῖς	ὑμῖν	αὐτοῖς
αἰτ.	ἡμᾶς	αὐτούς	ἡμᾶς	αὐτάς	ὑμᾶς	αὐτάς

γ' προσώπου

Ένικός

	Άρσ.	Θηλ.	Οὐδ.
γεν.	ἑαυτοῦ	ἑαυτῆς	—
δοτ.	ἑαυτῷ	ἑαυτῇ	—
αἰτ.	ἑαυτόν	ἑαυτήν	ἑαυτό

Πληθυντικός

	Άρσ.	Θηλ.	Οὐδ.		
γεν.	ἑαυτῶν ἢ σφῶν	αὐτῶν	ἑαυτῶν ἢ σφῶν	αὐτῶν	—
δοτ.	ἑαυτοῖς ἢ σφίσιν	αὐτοῖς	ἑαυταῖς ἢ σφίσιν	αὐταῖς	—
αἰτ.	ἑαυτούς ἢ σφᾶς	αὐτούς	ἑαυτάς ἢ σφᾶς	αὐτάς	ἑαυτά

Σημείωσις 1. Οἱ τύποι σεαυτοῦ, σεαυτῆς κτλ., ἑαυτοῦ, ἑαυτῆς κτλ. εὐρίσκονται καὶ συνηρημένοι: σαυτοῦ, σαυτῆς κτλ., αὐτοῦ, αὐτῆς κτλ.

Σημείωσις 2. Αἱ ἀντωνυμῖαι ἀντωνυμῖαι προῆλθεν ἐκ συνεκφορᾶς τῶν πλαγίων πτώσεων τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν μετὰ τὰς πλαγίας πτώσεις τῆς ὀριστικῆς ἀντωνυμίας αὐτὸς (ἐμὲ - αὐτόν = ἑμαυτόν, σὲ - αὐτόν = σεαυτόν κτλ.), ὅπως τοῦτο καταφαίνεται εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν.

ς') Ἡ ἀλληλοπαθῆς ἀντωνυμία.

§ 155. Ἀλλήλοπαθῆς λέγεται ἡ ἀντωνυμία, ἡ ὁποία λαμβάνεται ἐπὶ ἀλληλοπαθείας, ἥτοι ὅταν δηλοῦται ὅτι δύο ἢ περισσότερα πρόσωπα ἐνεργοῦν καὶ πάσχουν ἀμοιβαίως: ἀγαπᾶτε ἀλλήλους (= ὁ εἰς τὸν ἄλλον).

Ἡ ἀλληλοπαθῆς ἀντωνυμία ἔχει μόνον τὰς πλαγίας πτώσεις τοῦ πληθυντικοῦ καὶ τοῦ δυνικοῦ, κλίνεται δὲ ὡς ἐξῆς (πρβλ. § 110):

Πληθυντικός	X	Άρσ.	Θηλ.	Οὐδ.	} οὐδ.	} οὐδ.		
		γεν.	ἀλλήλων	ἀλλήλων			ἀλλήλων	ἀλλήλων
		δοτ.	ἀλλήλοις	ἀλλήλαις			ἀλλήλοις	ἀλλήλων
		αἰτ.	ἀλλήλους	ἀλλήλας			ἀλλήλα	ἀλλήλω

Σημείωσις. Ἡ ἀλληλοπαθῆς ἀντωνυμία προῆλθεν ἐκ συνεκφορᾶς τῶν πᾶν τῆς ὀριστικῆς ἀντωνυμίας ἄλλος, ὡς ἄλλοι - ἄλλους (= ἀλλήλους), ἄλλαι - ἄλλας (= ἀλλήλας) κτλ.

ζ') Ἑρωτηματικά ἀντωνυμιαί.

§ 156. Ἑρωτηματικά ἀντωνυμιαί λέγονται ἐκεῖναι, αἱ ὁποῖαι λαμβάνονται ἐπὶ ἐρωτήσεως.

Ἑρωτηματικά ἀντωνυμιαί τῆς ἀρχαίας γλώσσης εἶναι :

- 1) τίς, τί (= ποῖος ;)
- 2) πότερος, ποτέρα, πότερον (= ποῖος ἀπὸ τοὺς δύο ;)
- 3) πόσος, πόση, πόσον
- 4) ποῖος, ποία, ποῖον (= ποιᾶς λογῆς ;)
- 5) πηλίκος, πηλίκη, πηλίκον (= ποῖας ἡλικίας ; πόσον μεγάλος ;)
- 6) ποδαπός, ποδαπή, ποδαπὸν (= ἀπὸ ποῖο μέρος ;)
- 7) πῶστος, πῶστη, πῶστον (= ποῖος κατὰ τὴν ἀλφαβητικὴν σειρὰν ; πρβλ. τρίτος, τέταρτος κτλ.)
- 8) ποστᾶϊος, ποστᾶία, ποστᾶιον (= ἐντὸς πόσων ἡμερῶν ; πρβλ. τεταρταῖος).

§ 157. Ἐκτὸς τῆς ἀντωνυμίας τίς, τί, αἱ λοιπαὶ ἐρωτηματικά ἀντωνυμιαί εἶναι δευτερόκλιτοι τρικατάληκτοι (βλ. § 110).

Ἡ ἐρωτηματικὴ ἀντωνυμία τίς, τί κλίνεται κατὰ τὴν γ' κλισίῳ ὡς ἐξῆς :

	Ἐνικὸς		Πληθυντικὸς		Δυϊκὸς
	Ἄρσ. καὶ Θηλ.	Οὐδ.	Ἄρσ. καὶ Θηλ.	Οὐδ.	
ὄν.	τίς	τί	τίνες	τίνα	τίνε
γεν.	τίνος ἤ τοῦ	τίνος ἤ τοῦ	τίνων	τίνων	τίνοιν
δοτ.	τίνι ἤ τῶ	τίνι ἤ τῶ	τίσι(ν)	τίσι(ν)	τίνοιν
αἰτ.	τίνα	τί	τίνας	τίνα	τίνε

Σημείωσις. Ἡ ἐρωτηματικὴ ἀντωνυμία τίς, τί δὲν τονίζεται ὅπως κανονικῶς τονίζονται τὰ μονοσύλλαβα (βλ. § 101).

η') Ἀόριστοι ἀντωνυμιαί.

§ 158. Ἀόριστοι λέγονται αἱ ἀντωνυμιαί, αἱ ὁποῖαι δηλοῦν ἀορίστως ἐν πρόσωπον ἢ πρᾶγμα.

Ἀόριστοι ἀντωνυμιαί τῆς ἀρχαίας γλώσσης εἶναι :

- 1) τίς, τί (= κάποιος, βλ. § 20, 2)
- 2) ὁ δεῖνα, ἡ δεῖνα, τὸ δεῖνα (= ὁ τάδε κτλ.)
- 3) ἔνιοι, ἔνιαι, ἔνια (= μερικοί).

§ 159. Ἡ ἀόριστος ἀντωνυμία *ἐνιοι, ἐναι, ἐνια* εὐρίσκεται μόνον εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν καὶ εἶναι δευτερόκλιτος τρικατάληκτος.

Ἡ *τίς, τί* καὶ ἡ *δεῖνα* κλίνονται κατὰ τὴν γ' κλίσιν ὡς ἐξῆς :

	Ἐνικὸς	Πληθυντικὸς		Δυικὸς	
#	Ἄρσ. καὶ Θηλ.	Οὐδ.	Ἄσ. καὶ Θηλ.	Οὐδ.	
ὄν.	τίς	τί	τινές	τινὰ ἢ <u>ἄττα</u>	τινέ
γεν.	τινὸς ἢ του	τινὸς ἢ του	τινῶν	τινῶν	τινοῖν
δοτ.	τινὶ ἢ τῷ	τινὶ ἢ τῷ	τισὶ (ν)	τισὶ (ν)	τινοῖν
αἰτ.	τινὰ	τί	τινάς	τινὰ ἢ <u>ἄττα</u>	τινέ

	Ἐνικὸς			Πλυσθυντικὸς			
ὄν.	ὁ	ἡ	τὸ	δεῖνα	οἱ	αἱ	δεῖνες
γεν.	τοῦ	τῆς	τοῦ	δεῖνος	τῶν		δεῖνων
δοτ.	τῷ	τῇ	τῷ	δεῖνι	(τοῖς ταῖς)		δεῖσι)
αἰτ.	τὸν	τὴν	τὸ	δεῖνα	τούς	τάς	δεῖνας

Σημείωσις. Ἡ ἀντωνυμία *δεῖνα* λαμβάνεται καὶ ἀκλιτος: *τοῦ, τῆς δεῖνα* — *τῷ, τῇ δεῖνα* — *τόν, τὴν δεῖνα* — *πληθ. οἱ δεῖνα, τῶν δεῖνα* κτλ.

§ 160. Ὡς ἀόριστοι ἀντωνυμίαι λαμβάνονται καὶ αἱ ἐξῆς λέξεις, αἱ ὁποῖαι εἰδικώτερον καλοῦνται ἐπιμεριστικαὶ ἀντωνυμίαι :

- 1) *πᾶς, πᾶσα, πᾶν* (= ὁ καθείς· βλ. § 122)·
- 2) *ἕκαστος, ἐκάστη, ἕκαστον* (βλ. § 110)·
- 3) *ἄλλος, ἄλλη, ἄλλο* (βλ. § 150, 3, ἐκεῖνος)·
- 4) *οὐδεῖς, οὐδεμία, οὐδὲν* — *μηδεῖς, μηδεμία, μηδὲν* (= κανεῖς)·
- 5) *ἀμφότεροι, ἀμφότεραι, ἀμφότερα* (= καὶ οἱ δύο· βλ. § 159, ἐνιοι)·
- 6) *ἐκάτερος, ἐκάτερα, ἐκάτερον* (= καθεὶς ἀπὸ τοὺς δύο)·
- 7) *ἕτερος, ἕτερα, ἕτερον* (= ἄλλος, ἐπὶ δύο)·
- 8) *οὐδέτερος, οὐδετέρα, οὐδέτερον* — *μηδέτερος, μηδετέρα, μηδέτερον* (= οὔτε ὁ εἷς οὔτε ὁ ἄλλος)·
- 9) *ποσός, ποσὴ, ποσόν* (= κάμποσος· βλ. § 156, 3)·
- 10) *ποιός, ποιὰ, ποιόν* (= κάποιας λογῆς· βλ. § 156, 4)·
- 11) *ἀλλοδαπός, ἀλλοδαπή, ἀλλοδαπόν* (= ἀπὸ ἄλλον τόπον· βλ. § 156, 6)·

Σημείωσις. Ἡ ἐπιμεριστικὴ ἀντωνυμία *οὐδεῖς, οὐδεμία, οὐδὲν* (μηδεῖς, μηδεμία, μηδὲν) κλίνεται ὅπως τὸ ἀριθμητικὸν *εἷς, μία, ἐν*, ἀλλὰ εἰς τὸ ἀρσενικὸν γένος ἔχει καὶ πληθυντικὸν ἀριθμὸν :

	Ἐνικὸς			Πληθυντικὸς
	Ἄρσ.	Θηλ.	Οὐδ.	
ὄν.	οὐδεις	οὐδεμία	οὐδέν	οὐδένας
γεν.	οὐδενός	οὐδεμιᾶς	οὐδενός	οὐδένων
δοτ.	οὐδενί	οὐδεμιᾷ	οὐδενί	οὐδέσι
αἰτ.	οὐδένα	οὐδεμίαν	οὐδέν	οὐδένας

δ') Ἀναφορικαὶ ἀντωνυμίαι.

§ 161. Ἀναφορικὰ λέγονται αἱ ἀντωνυμίαι, διὰ τῶν ὁποίων κανονικῶς μία πρότασις ὀλόκληρος ἀναφέρεται (ἤτοι ἀποδίδεται) εἰς μίαν λέξιν ἄλλης προτάσεως: Ἔστι Δίκης ὀφθαλμός, **ὃς** τὰ πάνθ' ὄρα.

Ἀναφορικαὶ ἀντωνυμίαι τῆς ἀρχαίας γλωσσῆς εἶναι :

1) ὅς, ἧ, δ (= ὁ ὁποῖος, ἡ ὁποία, τὸ ὁποῖον) :

2) ὅσπερ, ἧπερ, ὅπερ (= ὁ ὁποῖος ἀκριβῶς) :

3) ὅστις, ἧτις, ὅτι (= ὅποιος, ὅποια, ὅποιο) :

4) ὁπότερος, ὁπότερα, ὁπότερον (= ὅποιος ἀπὸ τοῦς δύο· πρβλ.

§ 156, 2) :

5) ὅσος, ὅση, ὅσον (πρβλ. § 156, 3) :

6) οἷος, οἷα, οἷον (= τέτοιος πού· πρβλ. § 156, 4) :

7) ὅποιος, ὁποία, ὁποῖον (= ὅποιος λογιῆς· πρβλ. § 156, 4) :

8) ἡλίκος, ἡλίκη, ἡλίκον
ὀπηλίκος, ὀπηλίκη, ὀπηλίκον } (= ὅσον μέγας· πρβλ. 156, 5) :

9) ὀποδαπός, ὀποδαπή, ὀποδαπὸν (= ἀπὸ τὸν τόπον πού· πρβλ.

§ 156, 6) :

§ 162. Αἱ ἀναφορικαὶ ἀντωνυμίαι **ὃς, ὅσπερ** καὶ **ὅστις** κλίνονται ὡς ἐξῆς (πρβλ. § 150, 1 καὶ § 159) :

	Ἐνικὸς			Πληθυντικὸς		
	Ἄρσ.	Θηλ.	Οὐδ.	Ἄρσ.	Θηλ.	Οὐδ.
ὄν.	ὃς	ἧ	ὃ	ὅσπερ	ἧπερ	ὅπερ
γεν.	οὗ	ῆς	οὗ	οὗπερ	ῆσπερ	οὗπερ
δοτ.	ὧ	ῆ	ὧ	ὧπερ	ῆπερ	ὧπερ
αἰτ.	ὄν	ῆν	ὃ	ὄνπερ	ῆνπερ	ὅπερ
ὄν.	οἷ	αἷ	ὃ	οἷπερ	αἷπερ	ὅπερ
γεν.	ὧν	ῶν	ὧν	ὧνπερ	ῶνπερ	ὧνπερ
δοτ.	οἷς	αἷς	οἷς	οἷσπερ	αἷσπερ	οἷσπερ
αἰτ.	οὗς	ᾶς	ὃ	οὗσπερ	ᾶσπερ	ὅπερ

Ἐνικὸς

ὄν.	ὅστις	ἧτις	ὅ,τι
γεν.	οὐτινος ἢ ὄτου	ἧστινος	<u>οὐτινος ἢ ὄτου</u>
δοτ.	ὧτινι ἢ ὄτω	ἧτινι	ὧτινι ἢ ὄτω
αἰτ.	ὄντινα	ἧντινα	ὅ,τι

Πληθυντικὸς

ὄν.	οἵτινες	αἵτινες	<u>ἅτινα ἢ ἅττα</u>
γεν.	ὧντινων	ὧντινων	ὧντινων
δοτ.	οἷστισι	αἷστισι	οἷστισι
αἰτ.	οὓστινας	ἄστινας	ἅτινα ἢ ἅττα

§ 163. Πίναξ τῶν συσχετικῶν ἀντωνυμιῶν καὶ ἐπιρρημάτων.

Ἐρωτηματικά	Δεικτικά	Ἀόριστοι	Ἀναφορικά
<u>τίς ;</u>	ὁδε, οὗτος, ἐκεῖνος	τίς, οὐδεὶς, ὁ δεῖνα, ἐκαστος, ἄλλος, ἔνιοι	<u>ὅς, ὅστις</u>
<u>πότερος ;</u>	(ὁ ἕτερος)	οὐδέτερος, ἐκάτε- ρος, ἕτερος, ἀμ- φότεροι	<u>ὁπότερος</u>
<u>πόσος ;</u> <u>ποῖος ;</u> <u>πηλίκος ;</u>	τοσόσδε, τοσοῦτος τοιούσδε, τοιούτος τηλικόσδε, τηλι- κοῦτος	ποσός ποιός —	<u>ὅσος, ὁπόσος</u> <u>οἷος, ὁποῖος</u> <u>ἧλίκος, ὀπηλίκος</u>
<u>ποδαπός ,</u>		—	<u>ὁποδαπός</u>
<u>ποῦ ;</u>	ἐνθάδε, ἐνταῦθα αὐτοῦ, ἐκεῖ	πού	οὔ, ὅπου, ἐνθα
<u>ποῖ ;</u>	ἐνθάδε, ἐνταῦθα αὐτόσε, ἐκεῖσε	ποῖ	οἷ, ὅποι, ἐνθα
<u>πόθεν ;</u>	ἐνθένδε, ἐντεῦθεν αὐτόθεν, ἐκεῖθεν	ποθὲν	ὅθεν, ὁπόθεν, ἐν- θεν
<u>πότε ;</u>	τότε	ποτὲ	ὅτε, ὁπότε
<u>πηνίκα ;</u>	τηνικάδε, τηνι- καῦτα	—	ἠνίκα, ὀπηνίκα
<u>πῆ ;</u> <u>πῶς ;</u>	τῆδε, ταύτη ὧδε, οὕτως(ς)	πῆ πῶς	ἦ, ἦπερ, ὀπη ὡς, ὥσπερ, ὅπως

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'

ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΑ

§ 164. Τὰ ἀριθμητικά, ἤτοι αἱ λέξεις, αἱ ὁποῖαι δηλοῦν ὄρισμένον πλῆθος ἢ μέτρον, εἶναι ὀνόματα ἐπίθετα ἢ οὐσιαστικά καὶ ἐπιρρήματα.

α') Ἀριθμητικά ἐπίθετα.

§ 165. Τὰ ἀριθμητικὰ ἐπίθετα λέγονται

1) ἀπόλυτα, ὅταν δηλοῦν ἀπλῶς ὄρισμένον πλῆθος ὄντων τῶν ἀπολύτως, ἤτοι ἀσχέτως πρὸς ἄλλα ὄντα: εἰς στρατιώτης, δέκα βιβλία.

2) τακτικά, ὅταν δηλοῦν τὴν τάξιν, ἤτοι τὴν θέσιν, τὴν ὁποίαν κατέχει τι ἐντὸς μιᾶς σειρᾶς ὁμοειδῶν ὄντων: ἡ δεκάτη ἡμέρα τοῦ μηνός — τὸ πέμπτον ἔτος τοῦ πολέμου.

Τῶν τακτικῶν ἀριθμητικῶν τὰ πλεῖστα σχηματίζονται ἀπὸ τὸ θέμα τῶν ἀπολύτων, ἀφοῦ εἰς αὐτὸ προστεθῆ μέχρι μὲν τοῦ 19 ἡ κατάληξις -τος, ἀπὸ δὲ τοῦ 20 καὶ ἄνω ἡ κατάληξις -στός: (τρία) τρί-τος, (δέκα) δέκα-τος, (εἴκοσι) εἴκο-στός, (τριάκοντα) τριακο-στός, (χίλιοι) χιλιοστός (βλ. § 110, καλός).

3) χρονικά, ὅταν δηλοῦν χρόνον, ἤτοι τὸν ἀριθμὸν τῆς ἡμέρας, κατὰ τὴν ὁποίαν συμβαίνει κάτι τι, ἀφοῦ τοῦτο ἤρχισε μίαν προηγουμένην ἡμέραν: ἐναυαῖος ἀφίκετο εἰς Ἀθήνας (= τὴν ἐνάτην ἡμέραν, ἀφότου ἐξεκίνησε).

Τὰ χρονικὰ ἀριθμητικὰ σχηματίζονται ἀπὸ τὸ θέμα τῶν τακτικῶν, ἀφοῦ εἰς αὐτὸ προστεθῆ ἡ κατάληξις -αῖος: (τρίτος) τριτ-αῖος, (τέταρτος) τεταρτ-αῖος πυρετός (βλ. § 110, δίκαιος).

4) πολλαπλασιαστικά, ὅταν δηλοῦν ἀπὸ πόσα μέρη σύγκειται κάτι τι: ἄλμα τριπλοῦν.

Καὶ τῶν πολλαπλασιαστικῶν ἀριθμητικῶν τὰ πλεῖστα σχηματίζονται ἀπὸ τὸ θέμα τῶν ἀπολύτων, ἀφοῦ εἰς αὐτὸ προστεθῆ ἡ κατάληξις -πλοῦς: (τρία) τρι-πλοῦς, (ἑπτὰ) ἑπτα-πλοῦς (βλ. § 115, Σημ.).

5) ἀναλογικά, ὅταν δηλοῦν ποία ἡ ἀναλογία ἐνὸς ποσοῦ πρὸς ἄλλο ποσὸν ὁμοειδές, ἤτοι ποσάκις ἐν ποσὸν εἶναι μεγαλύτερον ἄλλου ὁμοειδοῦς ποσοῦ: ὁ τῶν Περσῶν στρατός ἦν δεκαπλάσιος τοῦ τῶν Ἑλλήνων.

Καὶ τῶν ἀναλογικῶν ἀριθμητικῶν τὰ πλεῖστα σχηματίζονται ἀπὸ τὸ θέμα τῶν ἀπολύτων, ἀφοῦ προστεθῆ εἰς αὐτὸ ἡ κατάληξις **-πλάσιος**: (τρία) **τρι-πλάσιος**, (δέκα) **δεκα-πλάσιος** (βλ. § 110, δίκαιος).

§ 166. Ἐκ τῶν ἀπολύτων ἀριθμητικῶν, τὰ ἀπὸ τοῦ **πέντε** μέχρι τοῦ **ἐκατὸν** εἶναι ἄκλιτα· τὰ δὲ ἀπὸ τοῦ **διακόσιοι** (διακόσια, διακόσια) καὶ ἄνω εἶναι τρικατάληκτα δευτερόκλιτα ἐπίθετα πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ (βλ. § 110, δίκαιος).

Ἐνίστε ὅμως λαμβάνονται ταῦτα καὶ εἰς τὸν ἐνικὸν ἀριθμὸν μὲ ὀνόματα περιληπτικά: **διακοσία ἵππος** (= 200 ἵππεῖς), **χιλία ναῦς** (= 1000 νῆες).

Τὰ τέσσαρα πρῶτα ἀπόλυτα ἀριθμητικὰ κλίνονται ὡς ἐξῆς:

ὄν.	εἰς	μία	ἐν	δύο	τρεις	τρία	τέτταρες	τέτταρα
γεν.	ἐνός	μιάς	ἐνός	δυοῖν	τριῶν		τεττάρων	
δοτ.	ἐνὶ	μιᾷ	ἐνὶ	δυοῖν	τρισὶ		τέτταρσι	
αἰτ.	ἓνα	μίαν	ἐν	δύο	τρεις	τρία	τέτταρας	τέτταρα

Σημείωσις 1. Τὸ δύο λαμβάνεται καὶ ὡς ἄκλιτον, ἰδίᾳ μετὰ τοῦ ἄρθρου, π.χ. τῶν δύο μερῶν, τοῖς δύο μέρεσι.

Σημείωσις 2. Ἀριθμούς συνθέτους, οἱ οἱ ἀριθμοὶ 18, 19, 28, 29 κτλ. τοὺς ἐξέφερον οἱ ἀρχαῖοι συνήθως δι' ἀφαιρέσεως ὡς ἐξῆς: **δυοῖν δέοντα εἴκοσι** (= 18), **ἐνός δέοντα εἴκοσι** (= 19), **δυοῖν δέοντα τριάκοντα** (= 28) κτλ. (πρβλ. εἴκοσι **παρὰ** δύο, σαράντα **παρὰ** ἓνα κτλ.).

Τοὺς δὲ ἄλλους συνθέτους ἀριθμούς ἐν γένει τοὺς ἐξέφερον οἱ ἀρχαῖοι κατὰ τρεῖς τρόπους, ἥτοι ἢ προέτασσαν τὸν ἐκάστοτε μικρότερον πρὸ τοῦ μεγαλύτερου, ὅπότε κανονικῶς ἔθετον μεταξύ αὐτῶν τὴν σύνδεσμον **καὶ**, ἢ προέτασσαν τὸν ἐκάστοτε μεγαλύτερον πρὸ τοῦ μικροτέρου μετὰ τοῦ **καὶ** μεταξύ αὐτῶν ἢ κνευ τοῦ **καὶ**, ὅπως νῦν: **πέντε καὶ τριάκοντα καὶ διακόσιοι—διακόσιοι καὶ τριάκοντα καὶ πέντε—διακόσιοι τριάκοντα πέντε**.

Ὁμοίως ἐπὶ τῶν τακτικῶν: **πέμπτος καὶ τριακοστός—τριακοστός καὶ πέμπτος—τριακοστός πέμπτος**.

Σημείωσις 3. Τοὺς κλασματικούς ἀριθμούς οἱ ἀρχαῖοι ἐξέφερον δι' ἀπολύτων ἀριθμητικῶν κατ' ἀμφοτέρους τοὺς ὄρους, προσθέτοντες ὅμως εἰς τὸν ἓνα ἐξ αὐτῶν τὴν λέξιν **μέρος** ἢ **μοῖρα**: π.χ. τῶν **ἑπτὰ μερῶν** τὰ **πέντε** ἢ τῶν **ἑπτὰ αἰ πέντε μοῖραι** (= $\frac{5}{7}$).

Ἐὰν δὲ ὁ παρονομαστής ἦτο μόνον κατὰ μίαν μονάδα μεγαλύτερος τοῦ ἀριθμοῦ, παρελείπετο: τὰ **πέντε μέρη** (= $\frac{5}{6}$), τὰ **ἑννέα μέρη** (= $\frac{9}{10}$).

β') 'Αριθμητικά ούσιαστικά.

§ 167. Τὰ ούσιαστικά ἀριθμητικά σημαίνουν ἀφρημένην ἀριθμητικὴν ποσότητα. Ταῦτα πάντα εἶναι θηλυκοῦ γένους καὶ σχηματίζονται τὰ πλεῖστα ἀπὸ τὸ θέμα τῶν ἀπολύτων, ἀφοῦ εἰς αὐτὸ προστεθῆ ἡ κατάληξις **-άς** (γεν. **-άδος**) : (δύο) **δυ-άς**, (τρία) **τρι-άς**, (δέκα) **δεκ-άς**, (ἑκατὸν) **ἑκατοντ-άς**.

Σημείωσις. Τοῦ **εἷς** (μία, ἓν) τὸ ούσιαστικὸν εἶναι ἡ **μονάς** τοῦ **τέτταρα**—ἡ **τετράς**, τοῦ **πέντε**—ἡ **πεμπάς** (= ἡ πεντάς), τοῦ **εἴκοσιν**—ἡ **εἰκάς** (= εἰκοσάς, εἰκοσαριά), τοῦ **τριάκοντα**—ἡ **τριακάς** (= ἡ τριακοντάς, τριανταριά).

γ') 'Αριθμητικά ἐπιρρήματα.

§ 168. 'Αριθμητικά ἐπιρρήματα λέγονται αἱ λέξεις, μετὰ τὰς ὁποίας δίδεται ὠρισμένη ἀπάντησις εἰς τὴν ἐρώτησιν **ποσάκις**. Καὶ τούτων τὰ πλεῖστα σχηματίζονται ἀπὸ τὸ θέμα τῶν ἀπολύτων, ἀφοῦ εἰς αὐτὸ προστεθῆ ἡ κατάληξις **-κις** ἢ **-άκις** : (ἑπτὰ) **ἐπτά-κις**, (δέκα) **δεκά-κις**, (ἕξ) **ἕξ-άκις**, (πέντε) **πεντ-άκις**.

Τῶν τριῶν πρώτων ἀριθμητικῶν (**εἷς**, **δύο**, **τρεις**) ἐπιρρήματα εἶναι τοῦ **εἷς** — **ἄπαξ** (= μίαν φοράν), τοῦ **δύο** — **δὶς** (= δύο φορές), τοῦ **τρεις** — **τρις** (= τρεῖς φορές).

Σημείωσις. Τὸ σημεῖον **ς'**, μετὰ τὸ ὅποιον οἱ ἀρχαῖοι παρίστανον τὸ 6, καλεῖται **στίγμα**, τὸ δὲ σημεῖον **ϛ'**, μετὰ τὸ ὅποιον παρίστανον τὸ 90, καλεῖται **κόππα**, καὶ τὸ σημεῖον **Ϡ**, μετὰ τὸ ὅποιον παρίστανον τὸ 900, καλεῖται **σαμπί**.

Πρὸς παράστασιν δὲ τῶν ἀριθμῶν ἐν γένει οἱ ἀρχαῖοι ἐχρησιμοποιοῦν τὰ στοιχεῖα τοῦ ἀλφαβήτου μετὰ μίαν κεραίαν πρὸς τὰ ἄνω καὶ δεξιὰ ἢ κάτω καὶ ἀριστερά.

Διήρουν δὲ πρὸς τοῦτο τὰ 24 στοιχεῖα τοῦ ἀλφαβήτου εἰς τρεῖς ομάδας, α — θ, ι — π, ρ — ω· καὶ τῆς μὲν πρώτης ομάδος τὰ στοιχεῖα τὰ ἐχρησιμοποιοῦν πρῶτον πρὸς παράστασιν τῶν ἀπλῶν μονάδων (α' = 1, β' = 2, γ' = 3 κτλ.), τῆς δὲ δευτέρας ομάδος πρὸς παράστασιν τῶν δεκάδων (ι' = 10, κ' = 20, λ' = 30 κτλ.) καὶ τῆς τρίτης πρὸς παράστασιν τῶν ἑκατοντάδων (ρ' = 100, σ' = 200, τ' = 300 κτλ.).

Πρὸς παράστασιν δὲ τῶν χιλιάδων ἐχρησιμοποιοῦν τὰ ἴδια στοιχεῖα, ἀλλὰ μετὰ τὴν κεραίαν πρὸς τὰ κάτω καὶ ἀριστερά (α = 1000, β = 2000, γ = 3000 κτλ., αωκα' = 1821, αλιβ' = 1912, αλιμς' = 1946).

Πίναξ τῶν ἀριθμητικῶν

Ἑλλ. σημ.	Ἀραβ. ψηφία	Ἀπόλυτα	Τακτικά	Ἐπιρροήματα
α'	1	εἷς, μία, ἕν	πρῶτος, -η, -ον	ἅπαξ
β'	2	δύο	δεύτερος, -α, -ον	δις
γ'	3	τρεις, τρία	τρίτος, -η, -ον	τρὶς
δ'	4	τέτταρες, τέτταρα	τέταρτος	τετράκις
ε'	5	πέντε	πέμπτος	πεντάκις
ς'	6	ἕξ	ἕκτος	ἑξάκις
ζ'	7	ἑπτὰ	ἑβδομος	ἑπτάκις
η'	8	ὀκτώ	ὀγδοος	ὀκτάκις
θ'	9	ἐννέα	ἐνάτος	ἐνάκις
ι'	10	δέκα	δέκατος	δεκάκις
ια'	11	ἕνδεκα	ἐνδέκατος	ἐνδεκάκις
ιβ'	12	δώδεκα	δωδέκατος	δωδεκάκις
ιγ'	13	τρεις (τρία) και δέκα	τρίτος και δέκατος	τρισκαιδεκάκις
ιδ'	14	τέτταρες (-ρα) και δέκα	τέταρτος και δέκατος	τετρακαιδεκάκις
ιε'	15	πεντεκαίδεκα	πέμπτος και δέκατος	πεντεκαιδεκάκις
ισ'	16	ἑκκαίδεκα	ἕκτος και δέκατος	ἑκκαιδεκάκις
ις'	17	ἑπτακαίδεκα	ἑβδομος και δέκατος	ἑπτακαιδεκάκις
ιη'	18	ὀκτωκαίδεκα	ὀγδοος και δέκατος	ὀκτωκαιδεκάκις
ιβ'	19	ἐννεακαίδεκα	ἐνάτος και δέκατος	ἐννεακαιδεκάκις
κ'	20	εἴκοσι (ν)	εἰκοστός	εἰκοσάκις
λ'	30	τριάκοντα	τριακοστός	τριακοντάκις
μ'	40	τετταράκοντα	τετταρακοστός	τετταρακοντάκις
ν'	50	πεντήκοντα	πεντηκοστός	πεντηκοντάκις
ς'	60	ἑξήκοντα	ἑξηκοστός	ἑξηκοντάκις
ο'	70	ἑβδομήκοντα	ἑβδομηκοστός	ἑβδομηκοντάκις
π'	80	ὀγδοήκοντα	ὀγδοηκοστός	ὀγδοηκοντάκις
ς'	90	ἐνενήκοντα	ἐνενηκοστός	ἐνενηκοντάκις
ρ'	100	ἑκατόν	ἑκατοστός	ἑκατοντάκις
σ'	200	διακόσιοι -αι -α	διακοσιοστός	διακοσιάκις
τ'	300	τριακόσιοι -αι -α	τριακοσιοστός	τριακοσιάκις
υ'	400	τετρακόσιοι -αι -α	τετρακοσιοστός	τετρακοσιάκις
φ'	500	πεντακόσιοι -αι -α	πεντακοσιοστός	πεντακοσιάκις
χ'	600	ἑξακόσιοι -αι -α	ἑξακοσιοστός	ἑξακοσιάκις
ψ'	700	ἑπτακόσιοι -αι -α	ἑπτακοσιοστός	ἑπτακοσιάκις
ω'	800	ὀκτακόσιοι -αι -α	ὀκτακοσιοστός	ὀκτακοσιάκις
ξ'	900	ἐνακόσιοι -αι -α	ἐνακοσιοστός	ἐνακοσιάκις
α	1000	χίλιοι -αι -α	χιλιοστός	χιλιάκις
β	2000	δισχίλιοι -αι -α	δισχιλιοστός	δισχιλιάκις
ι	10000	μύριοι -αι -α	μυριοστός	μυριάκις
κ	20000	δισμύριοι -αι -α	δισμυριοστός	δισμυριάκις

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η'

Ρ Η Μ Α Τ Α

α') Ὅρισμός καὶ παρεπόμενα τοῦ ῥήματος.

Γενικά τινα περὶ τοῦ σχηματισμοῦ αὐτῶν.

§ 169. Ῥήματα λέγονται αἱ λέξεις, αἱ ὁποῖαι σημαίνουν ὅτι τὸ ὑποκείμενον ἐνεργεῖ ἢ πάσχει κατὰ τι ἢ εὐρίσκεται εἰς μίαν κατάστασιν.

§ 170. Πᾶν ῥήμα ἔχει πολλοὺς καὶ διαφόρους τύπους καὶ με αὐτοὺς δηλοῦνται τὰ παρεπόμενα τοῦ ῥήματος, ἧτοι ἡ διάθεσις, ἡ συζυγία, ἡ φωνή, ὁ χρόνος, ἡ ἔγκλισις, τὸ πρόσωπον καὶ ὁ ἄριθμός αὐτοῦ (πρβλ. § 41, 3, Σημ.).

§ 171. Διάθεσις ῥήματος λέγεται ἡ σηματομένη ὑπ' αὐτοῦ κατάστασις τοῦ ὑποκειμένου. Εἶναι δὲ αἱ διαθέσεις τῶν ῥημάτων τέσσαρες: ἐνεργητικὴ, μέση, παθητικὴ καὶ οὐδετέρα.

1) Ῥήματα ἐνεργητικῆς διαθέσεως ἢ ἐνεργητικὰ λέγονται ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα σημαίνουν ὅτι τὸ ὑποκείμενον ἐνεργεῖ: ὁ παῖς χορεύει· κρούει τὴν θύραν.

2) Ῥήματα μέσης διαθέσεως ἢ μέσα λέγονται ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα σημαίνουν ὅτι τὸ ὑποκείμενον ἐνεργεῖ, ἡ δὲ ἐνέργειά του ἐπιστρέφει εἰς αὐτὸ τὸ ἴδιον: ὁ παῖς ἐνδύεται (=ἐνδύει τὸν ἑαυτόν του).

3) Ῥήματα παθητικῆς διαθέσεως ἢ παθητικὰ λέγονται ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα σημαίνουν ὅτι τὸ ὑποκείμενον πάσχει: ὁ παῖς λούεται ὑπὸ τῆς μητρὸς.

4) Ῥήματα οὐδετέρας διαθέσεως λέγονται ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα σημαίνουν ὅτι τὸ ὑποκείμενον οὔτε ἐνεργεῖ οὔτε πάσχει τι, ἀλλ' ἀπλῶς εὐρίσκεται εἰς μίαν κατάστασιν: ὁ παῖς καθεύδει (κοιμᾶται).

§ 172. Συζυγία ῥημάτων λέγεται ὁ τρόπος τῆς κλίσεως αὐτῶν. Εἶναι δὲ αἱ συζυγίαι τῶν ῥημάτων δύο, ἧτοι ἡ συζυγία τῶν εἰς -ω (-ομαι) καὶ ἡ συζυγία τῶν εἰς -μι (-μαι): λύ-ω (λύ-ομαι), δείκνυ-μι (δείκνυ-μαι).

§ 173. Φωνὴ ῥήματος λέγεται ἐν σύνολον τῶν τύπων αὐτοῦ. Πᾶν δὲ ῥήμα ἔχει δύο φωνάς ἢ δύο σύνολα τύπων, ἧτοι:

1) τὴν ἐνεργητικὴν φωνήν, ἥτοι ἐν σύνολον τύπων, τὸ ὁποῖον ἀρχίζει μὲ τὴν κατάληξιν **-ω** ἢ **-μι**: *λύ-ω*, *λύ-εις* κτλ., *δείκνυ-μι*, *δείκνυ-ς* κτλ.

2) τὴν μέσην φωνήν, ἥτοι ἕτερον σύνολον τύπων, τὸ ὁποῖον ἀρχίζει μὲ τὴν κατάληξιν **-ομαι** ἢ **-μαι**: *λύ-ομαι*, *λύ-η*, *λύ-εται* κτλ., *δείκνυ-μαι*, *δείκνυ-σαι* κτλ.

§ 174. Χρόνος ῥήματος λέγεται ὁ τύπος αὐτοῦ, μὲ τὸν ὁποῖον δηλοῦται πότε γίνεται ἡ πράξις.

Οἱ χρόνοι τοῦ ῥήματος τῆς ἀρχαίας γλώσσης εἶναι ἑπτὰ, οἱ ἐξῆς:

1) ὁ ἐνεστώς, ὁ ὁποῖος δηλοῖ ὅτι ἡ πράξις **γίνεται τώρα**, ἥτοι καθ' ὃν χρόνον ὁμιλεῖ ὁ λέγων: ὁ μαθητὴς **γράφει**.

2) ὁ παρατατικός, ὁ ὁποῖος δηλοῖ ὅτι ἡ πράξις **ἐγένετο** (διαρκῶς ἢ ἐπανεληθμένως) εἰς τὸ παρελθόν: ὁ μαθητὴς **ἔγραφεν**.

3) ὁ μέλλων (ὁ ἀπλοῦς), ὁ ὁποῖος δηλοῖ ὅτι ἡ πράξις **θὰ γίνῃ** ἢ **θὰ γίνεται** εἰς τὸ μέλλον: ὁ μαθητὴς **γράψει** (θὰ γράψῃ ἢ θὰ γράφῃ).

4) ὁ ἀόριστος, ὁ ὁποῖος δηλοῖ ἀπλῶς ὅτι ἡ πράξις **ἔγινεν** εἰς τὸ παρελθόν: ὁ παῖς **ἔγραψε** τὴν ἐπιστολήν.

5) ὁ παρακείμενος, ὁ ὁποῖος δηλοῖ ὅτι ἡ πράξις **ἔχει γίνε**, ἥτοι εἶναι τετελεσμένη: ὁ παῖς **γέγραφε** τὴν ἐπιστολήν (= τὴν ἔχει γραμμένην).

6) ὁ ὑπερσυντέλικος, ὁ ὁποῖος δηλοῖ ὅτι ἡ πράξις **εἶχε γίνε**, ἥτοι ἦτο τετελεσμένη κατὰ τι χρονικὸν σημεῖον τοῦ παρελθόντος: ὁ παῖς **ἔγεγράφε** τὴν ἐπιστολήν (= τὴν εἶχε γραμμένην).

7) ὁ τετελεσμένος μέλλων, ὁ ὁποῖος δηλοῖ ὅτι ἡ πράξις **θὰ ἔχη γίνε**, ἥτοι θὰ εἶναι τετελεσμένη κατὰ τι χρονικὸν σημεῖον τοῦ μέλλοντος: **γεγραφῶς ἔσομαι** τὴν ἐπιστολήν (= θὰ ἔχω γράψει τὴν ἐπιστολήν)· ἢ ἐπιστολή **γεγράφεται** (= θὰ ἔχη γραφῆ ἢ θὰ εἶναι γραμμένη ἢ ἐπιστολή).

Σημείωσις 1. Ἡ σημασία ἐκάστου χρόνου εἶναι οἷα ἐδηλώθη ἀνωτέρω μόνον εἰς τὴν ὀριστικὴν ἐγκλίσιν. Περὶ τῆς σημασίας δὲ τῶν χρόνων εἰς τὰς ἄλλας ἐγκλίσεις ἰδὲ τὸ Συνακτικόν.

Σημείωσις 2. Ὁ ἐνεστώς, ὁ μέλλων (ἀπλοῦς καὶ τετελεσμένος) καὶ ὁ παρακείμενος λέγονται χρόνοι **ἀρκτικοί**, ὁ δὲ παρατατικός, ὁ ἀόριστος καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος λέγονται χρόνοι **παραγόμενοι** (ἢ **ιστορικοί** ἢ **παρωχημένοι**).

Ὁ παρακείμενος, ὁ ὑπερσυντέλικος καὶ ὁ τετελεσμένος μέλλων λέγονται προσ-
ἔτι χρόνοι **συντελικοί**.

§ 175. Ἐγκλισις ῥήματος λέγεται ὁ τύπος αὐτοῦ, ὁ ὁποῖος δηλοῖ τὴν ψυχικὴν διάθεσιν τοῦ ὁμιλοῦντος. Εἶναι δὲ αἱ ἐγκλίσεις τοῦ ῥήματος τῆς ἀρχαίας γλώσσης τέσσαρες, ἧτοι ἡ **ὀριστική**, ἡ **ὑποτακτική**, ἡ **προστακτική** καὶ ἡ **εὐκτική**.

1) Ὀριστική λέγεται ἡ ἐγκλισις τοῦ ῥήματος, ἡ ὁποία παριστᾷ τὴν πράξιν ὡς βεβαίαν: **προσέχωμεν**

2) Ὑποτακτικὴ λέγεται ἡ ἐγκλισις, ἡ ὁποία παριστᾷ τὴν πράξιν ὡς ἐπιθυμητὴν ἢ προσδοκωμένην: **προσέχωμεν** (= ἄς προσέχωμεν)· **ἐὰν ζητῆς καλῶς, εὐρήσεις**

3) Προστακτικὴ λέγεται ἡ ἐγκλισις, ἡ ὁποία παριστᾷ τὴν πράξιν ὡς ἀξίωσιν ἢ προσταγὴν τοῦ ὁμιλοῦντος: **προσέχετε**.

4) Εὐκτικὴ λέγεται ἡ ἐγκλισις, ἡ ὁποία παριστᾷ τὴν πράξιν ὡς εὐχὴν τοῦ ὁμιλοῦντος: **ὕγιαίνετε** (= εἴθε νὰ ὕγιαίνετε).

Σημειώσεις 1. Ἡ εὐκτικὴ μετὰ τοῦ (δυνητικοῦ) μορίου **ἄν** κανονικῶς παριστᾷ τὴν πράξιν ὡς δυνατὴν: λέγοιτε **ἄν** (= θὰ ἐλέγατε, ἤμπορεῖτε νὰ λέγετε).

Σημειώσεις 2. Ἡ σημασία ἐκάστης ἐγκλίσεως εἶναι οἷα ἀνωτέρω ἐδηλώθη εἰς τὰς ἀνεξαρτήτους προτάσεις. Τίνας δὲ σημασίας λαμβάνει ἐκάστη ἐγκλισις εἰς τὰς δευτερευούσας προτάσεις, διδάσκει τὸ Συντακτικόν.

§ 176. Πρὸσωπον ῥήματος λέγεται τύπος αὐτοῦ, μὲ τὸν ὁποῖον δηλοῦται τίνος προσώπου εἶναι τὸ ὑποκείμενον αὐτοῦ, ἧτοι ἂν τὸ ὑποκείμενον τοῦ ῥήματος εἶναι **πρώτου προσώπου** ἢ **δευτέρου** ἢ **τρίτου**: λέγω (ἐγώ), λέγεις (σύ), λέγει (ἐκεῖνος) (βλ. § 148).

§ 177. Ἀριθμὸς ῥήματος λέγεται τύπος αὐτοῦ, μὲ τὸν ὁποῖον δηλοῦται, ἂν τὸ ὑποκείμενον αὐτοῦ περιλαμβάνῃ ἓν ἢ πολλὰ πρόσωπα ἢ ζῶα ἢ πράγματα: παίζω (ἐγώ, εἷς), παίζομεν (ἡμεῖς, πολλοί), παίζει (ὁ παῖς, εἷς), παίζουνσιν (οἱ παῖδες, πολλοί).

§ 178. Ἐκτὸς τῶν τεσσάρων ἐγκλίσεων τὸ ῥῆμα ἔχει προσέτι δύο ὀνομαστικούς τύπους, ἧτοι τὸ ἀπαρέμφατον καὶ τὴν μετοχήν.

1) Τὸ ἀπαρέμφατον εἶναι ῥηματικὸν **οὐσιαστικόν**, τὸ ὁποῖον ὅμως δηλοῖ συγχρόνως διάθεσιν καὶ χρόνον: **λύειν, λύεσθαι** — λῦσαι, λυθῆναι. Καλεῖται δὲ ἀπαρέμφατον, διότι εἰς πάντα χρόνον ἔχει μίαν

μόνον κατάληξιν καὶ μόνον του δὲν (παρεμφαίνει, ἦτοι δὲν) δηλοῦν ὠρισμένον πρόσωπον καὶ ἀριθμὸν: βούλομαι λέγειν (=θέλω νὰ λέγω)· βουλόμεθα λέγειν (=θέλομεν νὰ λέγωμεν) βούλονται λέγειν (=θέλουν νὰ λέγουν).

2) Ἡ μετοχὴ εἶναι ῥηματικὸν ἐπίθετον, τὸ ὁποῖον ὅμως δηλοῦ συγχρόνως διάθεσιν καὶ χρόνον (βλ. § 132 κ.έ.): γράφων, γράφουσα, γράφον — γραφόμενος, γραφομένη, γραφόμενον — γράφας, γράφασα, γράφαν, — γραφεῖς, γραφεῖσα, γραφέν. Καλεῖται δὲ μετοχή, διότι μετῆξι τῶν παρεπομένων καὶ τοῦ ὀνόματος καὶ τοῦ ῥήματος.

§ 179. Πᾶσαι αἱ ἐγκλίσεις καὶ οἱ χρόνοι τοῦ ῥήματος τῆς ἀρχαίας γλώσσης, ἐξαίρεσει ὠρισμένων τύπων αὐτῶν, σχηματίζονται μονολεκτικῶς. Πρβλ. ὑγαίνετε (=εἶθε νὰ ὑγαίνετε), λεγέτω (=ἄς λέγη), κόψω (=θὰ κόψω ἢ θὰ κόπτω), κέκοφα (=ἔχω κόψει), ἐκεκόφειν (=εἶχον κόψει), κοπήσομαι (=θὰ κοπῶ), κέκομαι (=ἔχω κοπῆ), ἐκεκκόμην (=εἶχον κοπῆ) κτλ.

§ 180. Τοῦ ῥήματος τῆς ἀρχαίας γλώσσης

1) ὁ ἀπλοῦς μέλλων δὲν ἔχει δύο τύπους ὅπως εἰς τὴν νέαν γλώσσαν, ἀλλὰ ἓνα μόνον τύπον, μὲ αὐτὸν δὲ δηλοῦται ἢ μέλλουσα πρᾶξις εἴτε ἀπλῶς ἐν συνόψει εἴτε κατὰ διάρκειαν ἢ ἐπανάληψιν: γράψω (=θὰ γράψω ἢ θὰ γράφω).

2) ὁ τετελεσμένος μέλλων

α') τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς ἐν γένει σχηματίζεται περιφραστικῶς μὲ τὴν μετοχὴν τοῦ ἐνεργητικοῦ παρακειμένου καὶ τὸν μέλλοντα τοῦ ῥήματος εἰμί: (λύω) λελυκώς ἔσομαι (=θὰ ἔχω λύσει).

β') τῆς μέσης φωνῆς ἐν γένει σχηματίζεται καὶ μονολεκτικῶς καὶ περιφραστικῶς μὲ τὴν μετοχὴν τοῦ μέσου παρακειμένου καὶ τὸν μέλλοντα τοῦ ῥήματος εἰμί: (λύομαι) λελύσομαι καὶ λελυμένος ἔσομαι (=θὰ ἔχω λυθῆ ἢ θὰ εἶμαι λυμένος).

β') Συστατικά μέρη τοῦ ῥήματος, θέμα, χαρακτήρ.

§ 181. Εἰς τοὺς ῥηματικούς τύπους κανονικῶς διακρίνομεν δύο θέματα, τὸ χρονικὸν θέμα καὶ τὸ ῥηματικὸν θέμα.

1) Χρονικὸν θέμα λέγεται ἐκεῖνο, ἀπὸ τὸ ὁποῖον σχηματίζονται οἱ τύποι ἐνὸς ὠρισμένου χρόνου ἢ ὠρισμένων χρόνων τοῦ

ρήματος. Κανονικῶς δὲ ἔχουν κοινὸν τὸ χρονικὸν θέμα ὁ ἐνεστώτῳ μὲ τὸν παρατατικόν, ὁ ἀπλοῦς μέλλον μὲ τὸν ἀόριστον καὶ ὁ παρακειμενός μὲ τὸν ὑπερσυντέλικον (καὶ τὸν τετελεσμένον μέλλοντα). Πρβλ. κόπτ-ω, ἔ-κοπιον — κόψ-ω, ἔ-κοψ-α — κέκοψ-α, ἔ-κεκόψ-ειν (κεκοψ-ῶς ἔσομαι) κτλ.

2) Ῥηματικὸν θέμα λέγεται τὸ ἀρχικὸν θέμα τοῦ ῥήματος, ἦται ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον εἶναι ἡ βᾶσις τοῦ σχηματισμοῦ πάντων τῶν χρονικῶν θεμάτων αὐτοῦ. Οὕτω τὸ ῥηματικὸν θέμα τοῦ ῥ. κόπτ-ω εἶναι κόπ-, ἐξ αὐτοῦ δὲ ἐσχηματίσθη τὸ ἐνεστωτικὸν θέμα κόπ-τ-, τὸ τοῦ μέλλοντος κοψ = κοπ-σ- καὶ τὸ τοῦ παρακειμένου κε-κοψ-, ἐκ τοῦ κε-κοπ- κτλ.

Σημείωσις. Τὸ ῥηματικὸν θέμα ἐνίοτε μὲν εἶναι τὸ ἴδιον μὲ τὸ θέμα τοῦ ἐνεστώτος (λύ-ω, λέγ-ω, μὲν-ω), συνήθως ὅμως εὐρίσκεται ἀπὸ τὸν ἀόριστον β' (ὡς τοῦ βάλω, ῥηματικὸν θ. βάλ-, ἀορ. β' ἔ-βαλ-ον), καὶ συνηθέστερον ἀπὸ κάποιαν λέξιν ἐτυμολογικῶς συγγενῆ πρὸς τὸ ῥημα (βλάπτω — βλάβη, τύπτω — τύπος, ῥάπτω — ῥαφή, ἀγγέλω — ἀγγελος, αἴρω — ἄρσις κτλ.).

§ 182. Ὁ χαρακτήρ ἐνὸς χρονικοῦ θέματος λέγεται **χρονικὸς** χαρακτήρ, ὁ δὲ χαρακτήρ τοῦ ῥηματικοῦ θέματος λέγεται **ῥηματικὸς** χαρακτήρ.

§ 183. Κατὰ τὸν χαρακτῆρα τοῦ ῥηματικοῦ θέματος αὐτῶν τὰ ῥήματα διαιροῦνται εἰς **φωνηεντόληκτα** καὶ **συμφωνόληκτα**: λύ-ω, χρί-ω — γραφ-ω, κόπτ-ω (βλ. § 66).

ὑποδιαιροῦνται δὲ

1) τὰ μὲν φωνηεντόληκτα ῥήματα εἰς **ἀσυναίρετα** (κολύ-ω, βασιλεύ-ω, κορού-ω) καὶ εἰς **συνηρημένα** (τιμάω-ῶ, φιλέω-ῶ, πληροῶ-ῶ)

2) τὰ δὲ συμφωνόληκτα εἰς **ἀφωνόληκτα** (ἄγ-ω, βλέπ-ω, πειθ-ω) καὶ εἰς **ἐνρινόληκτα** ἢ **ὕγρόληκτα** (μὲν-ω, ἀγγέλλ-ω, καθαίρ-ω).

§ 184. Κατὰ τὸν σχηματισμὸν τῶν διαφόρων τύπων ἐνὸς ῥήματος τὸ ῥηματικὸν θέμα αὐτοῦ ὑφίσταται διαφόρους μετασχηματισμούς, ἄλλους μὲν εἰς τὴν ἀρχὴν αὐτοῦ, ἄλλους δὲ εἰς τὸ τέλος αὐτοῦ πρὸ τῶν ῥηματικῶν καταλήξεων. Πρβλ. ῥηματικὸν θέμα ταγ-, ἐξ οὗ τάσσ-ω, ἔ-τασσ-ον, τάξ-ω, ἔ-ταξ-α, τέ-ταχ-α, ἐ-τε-τάχ-ειν, ταχ-θή-σομαι, ἐ-τά-χθην, τέ-ταχ-ται κτλ.

γ') Αύξεις και αναδιπλασιασμός.

1. Αύξεις.

§ 185. Οί παραγόμενοι χρόνοι τῶν ῥημάτων εἰς τὴν ὀριστικὴν ἔχουν αὐξῆσιν εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ θέματος, ἀπὸ τὸ ὅποιον ἕκαστος ἐξ αὐτῶν σχηματίζεται. Ἡ αὐξῆσις δηλοῦ τὸ παρελθόν, εἶναι δὲ δύο εἰδῶν, **συλλαβικὴ καὶ χρονικὴ**.

1) Συλλαβικὴν αὐξῆσιν ἔχουν οἱ παραγόμενοι χρόνοι τῶν ῥημάτων, τῶν ὁποίων τὸ θέμα ἀρχίζει ἀπὸ σύμφωνον. Εἶναι δὲ ἡ συλλαβικὴ αὐξῆσις ἔν **ε ψιλῶμενον**, τὸ ὅποιον προτάσσεται* τοῦ θέματος, ἀπὸ τὸ ὅποιον σχηματίζεται ἕκαστος ἐκ τῶν παραγομένων χρόνων :

πιστεύ-ω — ἐ-πίστευ-ον, ἐ-πίστευ-σα, ἐ-πεπιστεύ-κειν

ῥίπτ-ω — ἔ-ροιπτ-ον, ἔ-ροιψ-α, ἐ-ρρίψ-ειν (34, 1).

2) Χρονικὴν αὐξῆσιν ἔχουν οἱ παραγόμενοι χρόνοι τῶν ῥημάτων, τῶν ὁποίων τὸ θέμα ἀρχίζει ἀπὸ φωνῆεν. Εἶναι δὲ ἡ χρονικὴ αὐξῆσις **ἔκτασις** τοῦ ἀρκτικοῦ βραχέος φωνήεντος τοῦ θέματος, ἀπὸ τὸ ὅποιον σχηματίζεται ἕκαστος ἐκ τῶν παραγομένων χρόνων (§ 32, 6).

Κατὰ τὴν χρονικὴν αὐξῆσιν εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ θέματος

τὸ ᾶ ῆ ε γίνεται	η : ἀγοράζω, ἡγόραζον — ἐλπίζω, ἤλπιζον
τὸ ο γίνεται	ω : ὀδύρομαι, ὠδύρομην
τὸ ι γίνεται	ι : ἰκετεύω, ἰκέτεον
τὸ υ γίνεται	υ : ὑβρίζω, ὑβρίζον
τὸ αι ῆ ει γίνεται	η : αἰσθάνομαι, ἡσθανόμην — εἰκάζω, ἤκαζον
τὸ αυ ῆ ευ γίνεται	ηυ : αὐξάνω, ηὔξανον — εὐρίσκω, ηὔρισκον
τὸ οι γίνεται	ω : οἰκτιρῶ, ὤκτιρον.

Σημεῖοις 1. Τὸ ἀρκτικὸν **ει** γίνεται κατὰ τὴν αὐξῆσιν **η** προσέτι εἰς τὸν παρατατικὸν τοῦ ῥήματος **εἶμι** — **ἦα ῆ ἦεν** καὶ εἰς τὸν ὑπερσυντέλικον τοῦ **οἶδα** (θ. εἶδ-) — **ἦδειν**. Εἰς τὰ ἄλλα ῥήματα μένει : **εἶκω—εἶκον· εἶργω—εἶργον· εἶρω—εἶρον**.

Τὸ ἀρκτικὸν **ᾶ ῆ α**, καίτοι εἶναι μακρὸν, τρέπεται κατὰ τὴν αὐξῆσιν εἰς **η ῆ η** κατ' ἀναλογίαν: **ἄθλω—ἤθλων, ἀργῶ—ἤργων, ἄδω—ἤδων** (ὅπως **ἄγω—ἤγον, αἰτῶ—ἤτουν**).

Σημεῖοις 2. Ὑπερσυντέλικοι ῥήματα, τῶν ὁποίων ὁ παρακείμενος ἔχει ἀναδιπλασιασμόν **ε**, δὲν ἔχουν αὐξῆσιν : **ἐστράτευκα—ἐστρατεύκειν, ἐζήτηκα—ἐζήτηκειν**.

* Τὸ **ε** δηλαδὴ τῆς συλλαβικῆς αὐξήσεως ἀρχήθεν ἦτο ἐπίρρημα καὶ ἐσήμαινε τότε.

2. Ἀναδιπλασιασμός.

§ 186. Οἱ συντελικοὶ χρόνοι (ἦτοι ὁ παρακείμενος, ὁ ὑπερσυντέλικος καὶ ὁ τετελεσμένος μέλλων) ἔχουν εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ θέματος ἀναδιπλασιασμόν εἰς πάσας τὰς ἐγκλίσεις (καὶ εἰς τὸ ἀπαρέμφατον καὶ τὴν μετοχήν).

Ὁ ἀναδιπλασιασμός δηλοῖ τὸ τετελεσμένον τῆς πράξεως, εἶναι δὲ δύο εἰδῶν:

1) ἐπανάληψις τοῦ ἀρκτικοῦ συμφώνου τοῦ θέματος μὲ ἐν ε κατόπιν αὐτοῦ. Τοιοῦτον ἀναδιπλασιασμόν λαμβάνουν τὰ θέματα, τὰ ὁποῖα ἀρχίζουσι ἀπὸ ἐν ἀπλοῦν συμφώνων ἐκτὸς τοῦ ρ, ἢ ἀπὸ δύο συμφωνῶν, ἐκ τῶν ὁποίων τὸ πρῶτον εἶναι ἄφωνον καὶ τὸ δευτέρον ἔνρινον ἢ ὑγρόν:

παιδεύω	—πε-παιδευ-κα	ἐ-πε-παιδευ-κειν
θύω	—τέ-θυ-κα (θέ-θυ-κα)	ἐ-τε-θύ-κειν (ἐ-θε-θύ-κειν)
φυτεύω	—πε-φύτευ-κα (φε-φύτευ-κα)	ἐ-πε-φυτεύ-κειν (ἐ-φε-φυτεύ-κειν)
χορεύω	—κε-χόρευ-κα (χε-χόρευ-κα)	ἐ-κε-χορεύ-κειν (ἐ-χε-χορεύ-κειν) (§ 37,7)
κάμνω (θ. κμη-)	—κέ-κμη-κα	
πνέω (θ. πνευ-)	—πέ-πνευ-κα	
δρῶ (δρά-ω)	—δέ-δρα-κα	
γράφωμαι	—γέ-γραμ-μαι	ἐ-γε-γράμ-μην, γε-γράφ-ομαι

2) ὅ,τι καὶ ἡ αὔξησις. Λαμβάνουν δὲ

α) συλλαβικὴν αὔξησιν ὡς ἀναδιπλασιασμόν τὰ ῥήματα, τῶν ὁποίων τὸ θέμα ἀρχίζει ἀπὸ συμφώνων διπλοῦν ἢ ἀπὸ ρ ἢ ἀπὸ δύο συμφωνῶν, χωρὶς ὅμως νὰ εἶναι τὸ πρῶτον ἐξ αὐτῶν ἄφωνον καὶ τὸ δευτέρον ἔνρινον ἢ ὑγρόν ἢ ὄσων τὸ θέμα ἀρχίζει ἀπὸ τρία συμφωνῶν:

ζητῶ	—ἐ-ζήτηκα	(ὅπως ἐ-ζήτησα)
ρίπτω	—ἔ-ριψα	(ὅπως ἔ-ριψα)
σπείρω (θ. σπερ-, σπαρ-)	—ἔ-σπαρκα	(ὅπως ἔ-σπειρα)
φθείρω (θ. φθερ-, φθαρ-)	—ἔ-φθαρκα	(ὅπως ἔ-φθειρα)
στρατεύω	—ἐ-στράτευκα	(ὅπως ἐ-στράτευσα)

β) χρονικὴν αὔξησιν ὡς ἀναδιπλασιασμόν τὰ ῥήματα, τῶν ὁποίων τὸ θέμα ἀρχίζει ἀπὸ φωνῆν:

<i>ἀδικῶ</i>	— ἡ-δίκη-κα	(ὅπως ἡδίκησα)
<i>ἐρημῶ</i>	— ἡ-ρήμω-κα	(ὅπως ἡρήμωσα)
<i>δμολογῶ</i>	— ὦ-μολόγη-κα	(ὅπως ὠμολόγησα)
<i>αἰτῶ</i>	— ἦ-τη-κα	(ὅπως ἦτησα)
<i>οἰκῶ</i>	— ῶ-κη-κα	(ὅπως ῶκησα)

3. Αὔξεις και ἀναδιπλασιασμός τῶν συνθέτων ῥημάτων.

§ 187. 1) Τὰ μετὰ προθέσεων σύνθετα (ἢ παρασύνθετα) * ῥήματα ἔχουν τὴν αὔξῃσιν καὶ τὸν ἀναδιπλασιασμόν μετὰ τὴν πρόθεσιν :

<i>εἰσ-πέμπω</i>	— εἰσ-έ-πεμπον	<i>εἰσ-πέ-πομψα</i>
<i>συν-οικῶ</i>	— συν-ῶ-κουν	<i>συν-ῶ-κηκα</i>
<i>παρα-νομῶ</i>	— παρα-ε-νόμουν	<i>παρα-νε-νόμηκα</i>
<i>ἐγ-κωμιάζω</i>	— ἐν-ε-κωμιάζον	<i>ἐγ-κε-κωμίακα</i>
<i>ἐγ-χειρίζω</i>	— ἐν-ε-χειρίζον	<i>ἐγ-κε-χείρικα</i> (§ 37, 7).

2) Τὰ παρασύνθετα ῥήματα, ὅσα ἔχουν πρῶτον συνθετικὸν ἄλλην λέξιν ἐκτὸς προθέσεως, ἔχουν τὴν αὔξῃσιν καὶ τὸν ἀναδιπλασιασμόν εἰς τὴν ἀρχήν, ὡς ἐὰν ἦσαν ἀπλᾶ ῥήματα :

(ἄ-δικος)	<i>ἀδικῶ</i>	— ἡδίκουν	<i>ἡδίκηκα</i>
(δυσ-τυχής)	<i>δυστυχῶ</i>	— ἐ-δυστύχουν	<i>δε-δυστύχηκα</i>
(μυθο-λόγος)	<i>μυθολογῶ</i>	— ἐ-μυθολόγουν	<i>με-μυθολόγηκα</i>
(οἰκο-δόμος)	<i>οἰκοδομῶ</i>	— ὠκοδόμουν	<i>ὠκοδόμηκα.</i>

Σημείωσις. Τὰ παρασύνθετα ῥήματα, εἰς τὰ ὅποια τὸ πρῶτον συνθετικὸν εἶναι τὸ ἐπίρρημα **εὖ**, συνήθως δὲν λαμβάνουν αὔξῃσιν οὐδὲ ἀναδιπλασιασμόν :

<i>εὐδοκιμῶ</i>	<i>εὐδοκίμουν</i>	<i>εὐδοκίμησα</i>	<i>εὐδοκίμηκα</i>
<i>εὐεργετῶ</i>	<i>εὐεργέτουν</i>	<i>εὐεργέτησα</i>	<i>εὐεργέτηκα</i>
<i>εὐτυχῶ</i>	<i>εὐτύχουν</i>	<i>εὐτύχησα</i>	<i>εὐτύχηκα</i>
<i>εὐωχοῦμαι</i>	<i>εὐωχούμην</i>	<i>εὐωχήθην.</i>	

4. Ἄνωμαλῖαι αὐξήσεως.

§ 188. 1) Τὰ ῥήματα **βούλομαι**, **δύναμαι** καὶ **μέλλω** ἔχουν αὐξῃσιν κανονικῶς **έ** καὶ ἀνωμάλως **ἦ** (κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὸ **ῥ. ἐθέλω ἦ θέλω** — ἦθελον).

* Τί λέγονται **παρασύνθετοι** λέξεις βλ. κατωτέρω, εἰς τὸ τέλος τοῦ περι συνθέσεως κεφαλαίου.

ἐβουλόμην καὶ ἠβουλόμην — ἐβουλήθην καὶ ἠβουλήθην
 ἐδυνάμην καὶ ἠδυνάμην — ἐδυνήθην καὶ ἠδυνήθην
 ἔμελλον καὶ ἤμελλον.

2) Τὰ ῥήματα (κατ)άγνυμι, ὠνοῦμαι καὶ ὠθῶ, ἐνῶ τὸ θέμα των ἀρχίζει ἀπὸ φωνῆεν, ἔχουν συλλαβικὴν αὔξησιν **ἐ**: κατ-έ-αξα, ἐ-ωνοῦμην, ἐ-ώθουν.

3) Τὰ ῥήματα ἐθίζω, ἐλίττω, ἔλκω, ἔπομαι, (περι)έπω, ἐργάζομαι, ἔρπω, ἐστιῶ, ἔχω καὶ ἔω κατὰ τὴν αὔξησιν τρέπουν τὸ ἀρκτικὸν **ε** ὄχι εἰς **η** ἀλλὰ εἰς **ει**: εἰθίζον, εἰλιπτον, εἶλκον, εἰπόμην, περι-εἶπον, εἰργαζόμην, εἶρπον, εἰστίων, εἶχον, εἶων.

Σημείωσις. Τοῦ ῥ. ἐργάζομαι ὁ παρατατικὸς καὶ ὁ ἀόριστος σχηματίζονται καὶ μὲ κανονικὴν αὔξησιν: ἠεργαζόμην, ἠεργασάμην.

4) Τὸ ῥῆμα ἀν-οίγω εἰς πάντας τοὺς παραγομένους χρόνους, τὸ ῥ. ὀρῶ εἰς τὸν παρατατικὸν καὶ τὸ ῥ. ἀλίσκομαι εἰς τὸν ἀόριστον ἔχουν καὶ συλλαβικὴν καὶ χρονικὴν αὔξησιν ὁμοῦ: ἀν-έωγον, ἀν-έωξα, ἐώρων, ἐᾶ'λων.

5) Τὸ ῥῆμα ἐορτάζω κατὰ τὴν αὔξησιν ἐκτείνει ὄχι τὸ ἀρκτικὸν φωνῆεν **ἐ** ἀλλὰ τὸ κατόπιν αὐτοῦ **ο**: ἐώρταζον, ἐώρτασα.

Σημείωσις. Πᾶσαι αἱ ἀνωτέρω ἀνωμαλῖαι τῆς αὔξησεως εἶναι φαινομενικαὶ καὶ ὀφείλονται εἰς διαφόρους φθογγικὰς παθήσεις· π.χ. τὸ ῥῆμα ἐργάζομαι ἀρχῆθεν ἦτο *Φεργάζομαι* καὶ τὸ ῥῆμα ἔχω ἀρχῆθεν ἦτο *σέχω*, ὁ παρατατικὸς δὲ αὐτῶν ἀρχῆθεν ἦτο κανονικῶς *έ-Φεργαζόμην*, *έ-σεχον*, ἐκ τούτων δὲ κατόπιν προῆλθον οἱ τύποι *εεργαζόμην*, *εεχον* καὶ μετὰ συναίρεσιν τοῦ **εε** εἰς **ει** προῆλθον τέλος οἱ τύποι *εἰεργαζόμην*, *εἶχον* (βλ. § 33, 3).

Ἐπίσης οἱ τύποι *εώρταζον*, *εώρτασα* προῆλθον ἐκ παλαιότερων κανονικῶν τύπων *ἠόρταζον*, *ἠόρτασα* δι' ἀντιμεταχωρήσεως (βλ. § 32, 4).

Ὁμοίως δὲ ἐκ τῶν παλαιότερων τύπων *ἀν-ἠΦοῖγον*, *ἠΦόρων* (μὲ ἰσχυροτέρην συλλαβικὴν αὔξησιν **η**) προῆλθον οἱ τύποι *ἀν-έωγον*, *εώρων* (μὲ δασεῖαν κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὸ δασυνόμενον *δρῶ*) (βλ. § 32, 4).

6) Ἐκ τῶν συνθέτων ἢ παρασυνθέτων ῥημάτων :

α') τὰ ῥήματα ἀμφι-έννυμι, ἐγγυῶ (ἐκ τῆς λ. ἐγ-γύη), ἐμπεδῶ (ἐκ τῆς λ. ἐμ-πεδος), ἐναντιοῦμαι (ἐκ τῆς λ. ἐν-αντίος), ἐπ-είγω, ἐπ-ίσταμαι καὶ καθ-έζομαι ἔχουν τὴν αὔξησιν ὅλως εἰς τὴν ἀρχὴν, ὡσὰν νὰ ἦσαν ἀπλᾶ: ἠμφιέννυν, ἠγγύων, ἠμπέδουν, ἠναντιοῦμην, ἠπειγον, ἠπιστάμην, ἐκαθεζόμην.

β') τὰ ῥήματα **ἐκκλησιάζω** (ἐκ τῆς λ. ἐκ-κλησία), **καθ-εύδω**, **κάθ-ημαι** καὶ **καθ-ίζω** διαφοροῦνται, ἥτοι ἔχουν τὴν αὐξήσιν ἄλλοτε μὲν ὅλως εἰς τὴν ἀρχὴν ὡς ἀπλᾶ, ἄλλοτε δὲ μετὰ τὴν πρόθεσιν : **ἠκ-κλησιάζον** καὶ **ἐξ-εκκλησιάζον**, **ἐκάθειδον** καὶ **καθ-ηῦδον**, **ἐκαθήμην** καὶ **καθ-ήμην**, **ἐκάθιζον**, **ἐκάθισα** καὶ **καθ-ῖσα**·

γ') τὰ ῥήματα **ἀν-έχομαι**, **ἀμφι-σβητῶ** (ἀρχῆθεν ἀμφισ-βητῶ), **ἐν-οχλῶ** καὶ (**ἐπ**) **αν-ορθῶ** ἔχουν συγχρόνως δύο αὐξήσεις, ἥτοι καὶ ὅλως εἰς τὴν ἀρχὴν ὡς ἀπλᾶ καὶ μετὰ τὴν πρόθεσιν : **ἦν-ειχόμεν**, **ἦμφ-εσβήτων**, **ἦν-ώχλων**, (**ἐπ**) **ἦν-ώρθων**.

5. Ἄνωμαλῖαι ἀναδιπλασιασμοῦ.

§ 189. 1) Τὰ ῥ. **γιγνώσκω** καὶ **γνωρίζω** ἔχουν ἀναδιπλασιασμόν τοῦ β' εἶδους, ἀντιστρόφως δὲ τὰ ῥ. **κτῶμαι**, **μιμνήσκομαι** καὶ **πίπτω** ἔχουν ἀναδιπλασιασμόν τοῦ α' εἶδους, παρὰ τὸν κανόνα (§ 186) : **ἔγνωκα** (θ. γνω-), **ἔ γνώρικα** (θ. γνωριδ-) — **κέκτημαι** (θ. κτα-), **μέμνημαι** (θ. μνη-), **πέπτωκα** (θ. πτω-)·

2) τὰ ῥ. **ἐθίζω**, **ἔλκω**, **ἐργάζομαι**, **ἐστιῶ** καὶ **ἔῶ** καὶ τὸ ῥ. (**ἀν**) **οίγω** ἔχουν ἀναδιπλασιασμόν ὅμοιον μὲ τὴν αὐξήσιν των : **εἶθικα**, **εἴλκυκα**, **εἴργασμαι**, **εἰστίακα**, **εἶσακα**, (**ἀν**) **έφωχα**, (**ἀν**) **έφωγμα**, (**ἀν**) **εῶ** ζεταί (βλ. § 188, 3 καὶ 4)·

3) τὰ ῥ. (**κατ**) **ἀγνυμι**, **ἀλίσκομαι**, **ὄρῶ**, **ὠθοῦμαι** καὶ **ὠνοῦμαι** ἔχουν ἀναδιπλασιασμόν **ε**, ἂν καὶ ἀρχίζουσιν ἀπὸ φωνῆεν : (**κατ**) **έαγα**, **εάλωκα**, **εόρακα** (καὶ **εώρακα**), **ἔωσμαι**, **ἐώνημαι**·

4) τὰ ῥ. **λαμβάνω**, **λαγχάνω**, **λέγω**, (**συλ**) **λέγω** καὶ (**δια**) **λέγομαι** ἔχουν ἀναδιπλασιασμόν **ει** : **εἴληφα**, **εἴληχα**, **εἶρηκα** (θ. Φερ-, Φερε-), (**συν**) **εἴλοχα**, (**δι**) **εἴλεγμα**.

Ὅμοίως **εἴωθα** (= συνθηίζω), **εἴμαρται** (= εἶλαι πεπρωμένον) τῶν ἀχρήστων εἰς τὸν ἐνεστῶτα ῥημάτων **ἔθω** (θ. Φεθ-, Φηθ-) καὶ **μείρομαι** (θ. σμερ-, σμαρ-)·

Σημείωσις. Καὶ τῶν ἀνωμαλιῶν τοῦ ἀναδιπλασιασμοῦ ἄλλαι μὲν ὀφείλονται εἰς φθογγικὰς παθήσεις, ἄλλαι δὲ εἰς ἀναλογίαν (πρβλ. § 188, 5, Σημ.).

§ 190. Ἄττικὸς ἀναδιπλασιασμός. Εἰς μερικὰ ῥήματα, τῶν ὁποίων τὸ θέμα ἀρχίζει ἀπὸ **α ἦ ε ἦ ο**, κατὰ τὸν ἀναδιπλασιασμόν ἐπαναλαμβάνονται οἱ δύο ἀρκτικοὶ φθόγγοι τοῦ θέματος καὶ συγχρόνως ἐκτείνεται τὸ ἀρκτικὸν φωνῆεν αὐτοῦ. Ὁ τοιοῦτος ἀναδιπλασιασμός καλεῖται Ἄττικὸς (πρβλ. § 59).

συν-φθ

ἀκούω	(θ. ἀκο-)	ἀκ-ήκο-α
ἐλαύνω	(θ. ἔλα-)	ἐλ-ήλα-κα
ἐλέγχομαι	(θ. ἐλεγχ-)	ἐλ-ήλεγ-μαι (ἐκ τοῦ ἐλ-ήλεγγ-μαι)
ἐσθίω	(θ. ἐδε-, ἐδο-)	ἐδ-ήδο-κα
ἔρχομαι	(θ. ἔλυθ-)	ἐλ-ήλυθ-α
ὄμνυμι	(θ. ὄμο-)	ὄμ-ώμο-κα
(ἀπ)όλλυμι	(θ. ὄλε-)	(ἀπ)ολ-ώλε-κα
(ἀπ)όλλυμαι	(θ. ὄλ-)	(ἀπό)ὀλ-ωλ-α
ὀρούτω	(θ. ὀρυχ-)	ὀρ-ώρυχ-α
φέρω	(θ. ἐνεκ-)	ἐν-ήνοχ-α
ἐγείρομαι	(θ. ἐγερ-)	ἐγ-ήγερ-μαι
ἐγείρομαι	(θ. ἐγορ-)	ἐγορ-ήγορ-α (μὲ ἐπανάληψιν ὄχι μόνον τῶν δύο ἀρктиκῶν φθόγγων ἐγ , ἀλλὰ καὶ τοῦ ρ).

Σημείωσις 1. Ἐκ τῶν ῥημάτων τούτων αὔξησιν (χροنيκὴν) εἰς τὸν ὑπερσυντέλικον ἔχουν μόνον ὅσα ἀρχίζουσιν ἀπὸ α ἢ ο :

ἀκήκοα — ἠκηκόειν
ὀμώμοκα — ὠμωμόκειν

τὰ ἄλλα δὲν λαμβάνουσιν αὔξησιν εἰς τὸν ὑπερσυντέλικον :

ἐλήλακα — ἐληλάκειν
ἐλήλυθα — ἐληλύθειν.

Σημείωσις 2. Ἀναδιπλώσις τοῦ ῥηματικοῦ θέματος συμβαίνει εἰς τινὰ ῥήματα καὶ κατὰ τὸν σχηματισμὸν δευτέρων χρόνων αὐτῶν ἢ παραγωγῆν λέξεων ἐξ αὐτῶν : **ἄγ-ω**, ἤγ-αγ-ον (ἐκ τοῦ ἄγ-αγ-ον), **φέρω** (θ. ἐνεκ-), ἤν-εγκ-ον (ἐκ τοῦ ἐν-ἐνεκ-ον, ἐν-ενκ-ον) (βλ. § 32, 6) — ἀγωγῆ (ἐκ τοῦ ἄγ-αγ-ῆ), ἐδώδῃ (ἐκ τοῦ ἐδ-εδ-ῆ) (βλ. § 32, 1 καὶ 2).

δ') Τὸ βοθητικὸν ῥῆμα εἰμί (=εἶμαι).

§ 191. Ἀρκετοὶ τύποι τοῦ ῥήματος τῆς ἀρχαίας γλώσσης σχηματίζονται περιφραστικῶς μὲ τὸ ῥῆμα εἰμί ὡς βοθητικόν. (Πρβλ. τῆς νέας γλώσσης : **ἔχω** γράφει — **εἶχα** γράφει — **εἶμαι** γραμμένος — **ἤμουν** γραμμέ-νος).

§ 192. Τὸ ῥῆμα εἰμί εἶναι ἀνώμαλον, οἱ δὲ χρόνοι αὐτοῦ εἶναι : ἐνεστ. εἰμί, παρατ. ἦν (= ἦμην), μέλλ. ἔσομαι (= θά εἶμαι), ἀόρ. ἐγενόμην (= ὑπῆρξα ἢ ἔγινα), πρκμ. γέγονα (= ἔχω ὑπάρξει ἢ ἔχω γίνε), ὑπερσ. ἐγεγόνειν (= εἶχα ὑπάρξει ἢ εἶχα γίνε). Ἐκ τούτων

ὡς βοηθητικοὶ πρὸς σχηματισμὸν τῶν ῥημάτων ἐν γένει λαμβάνονται ὁ ἐνεστώσ, ὁ παρατατικὸς καὶ ὁ μέλλων, οἱ ὅποιοι κλίνονται ὡς ἑξῆς :

Ὀ ρ ι σ τ ι κ ῆ		Ῥ ὑ π ο τ α κ τ ι κ ῆ	Ε ὑ κ τ ι κ ῆ	Π ρ ο σ τ α κ τ ι κ ῆ
Ἐνεστώσ	Παρατατικὸς			
εἰ-μί	ἦ ἢ ἦν	ᾶ	εἶη-ν	
εἶ	ἦ-σθα	ἦς	εἶη-ς	ἴσ-θι
ἔσ-τι(ν)	ἦν	ἦ	εἶη	ἔσ-τω
ἔσ-μὲν	ἦ-μεν	ᾶ-μεν	εἶη-μεν ἢ εἶ-μεν	
ἔσ-τέ	ἦ-τε (ἦσ-τε)	ἦ-τε	εἶη-τε ἢ εἶ-τε	ἔσ-τε
εἶ-σι(ν)	ἦ-σαν	ᾶ-σι(ν)	εἶη-σαν ἢ εἶ-εν	ἔσ-των, ὄντων (ἢ ἔσ-τωσαν)
ἔσ-τόν	ἦσ-τον	ἦ-τον	εἶη-τον ἢ εἶ-τον	ἔσ-τον
ἔσ-τόν	ἦσ-την	ἦ-τον	εἶη-την ἢ εἶ-την	ἔσ-των

*Απαρέμφ.: εἶναι. Μετοχή: ᾶν (ὄντ-ος), οὔσα (οὔσης), ὄν (ὄντ-ος)

Μέλλων	Ὀριστική:	ἔσομαι, ἔσῃ (ἢ ἔσει), ἔσται —ἐσόμεθα, ἔσεσθε, ἔσονται
	Εὐκτική:	ἔσοίμην, ἔσοιο, ἔσοιτο — ἐσοίμεθα, ἔσοισθε, ἔσονται
	*Απαρέμφατον:	ἔσεσθαι
	Μετοχή:	ἐσόμενος, ἐσομένη, ἐσόμενον.

Σημείωσις. Τὸ γ' ἐνικόν τῆς ὀριστικῆς τοῦ ἐνεστώτος (ἔστι) τονίζεται εἰς τὴν παραλήγουσαν (ἔστι):

1) ὅταν ἔχη τὴν σημασίαν τοῦ **ὑπάρχει** ἢ τοῦ **εἶναι** δυνατὸν: ἔστι θεός — ἔστι λαβεῖν·

2) ὅταν εὐρίσκειται κατόπιν τῶν λέξεων **τούτ'** (= τοῦτο), **ἀλλ'** (= ἀλλά), **εἰ**, καί, **οὐκ**: **τούτ' ἔστι**, **οὐκ ἔστι**·

3) ὅταν εὐρίσκειται εἰς τὴν ἀρχὴν προτάσεως: **ἔστι** τις σοφός.

ε') Σχηματισμὸς τῶν ἐγκλίσεων καὶ τῶν χρόνων τῶν ῥημάτων.

Ι. Συζυγία τῶν εἰς -ω ῥημάτων.

§ 193. Ἡ συζυγία τῶν εἰς -ω ῥημάτων περιλαμβάνει :

1) ῥήματα βαρύτενα, ἤτοι ῥήματα, τὰ ὅποια λήγουν εἰς -ω ἄτονον (§ 17, 6) : **λύω**, **πείθω**·

2) ῥήματα συνηρημένα ἢ περισπώμενα, ἤτοι ῥήματα, τὰ ὅποια λήγουν εἰς -ω περισπώμενον : **τιμῶ**, **ποιῶ** (§ 17, 4).

§ 194. Παράδειγμα βαρυτόνου ρήματος

	Όριστική		Υποτακτική
	Χρόνοι άρκτικοί	Χρόνοι παραγόμενοι <i>(δευτερεύουσα)</i>	
Ένεστώς Παρατατικός	λύ'-ω λύ-εις λύ-ει λύ-ομεν λύ-ετε λύ-ουσι(ν)	ἔ-λυ-ον ἔ-λυ-ες ἔ-λυ-ε(ν) ἐ-λύ-ομεν ἐ-λύ-ετε ἔ-λυ-ον	(ἔνα) λύ-ω λύ-ης λύ-η λύ-ομεν λύ-ητε λύ-ωσι(ν)
Μέλλων	λύ-σω λύ-σεις λύ-σει λύ-σομεν λύ-σετε λύ-σουσι(ν)		
Άόριστος α'		ἔ-λυ-σα ἔ-λυ-σας ἔ-λυ-σε(ν) ἐ-λύ-σαμεν ἐ-λύ-σατε ἔ-λυ-σαν	(ἔνα) λύ-σω λύ-σης λύ-ση λύ-σωμεν λύ-σητε λύ-σωσι(ν)
Παρακείμενος Υπερσυντέλικος <i>(δευτερεύουσα)</i>	λέ-λυ-κα λέ-λυ-κας λέ-λυ-κε(ν) λε-λύ-καμεν λε-λύ-κατε λε-λύ-κασι(ν)	ἐ-λε-λύ-κειν ¹ ἐ-λε-λύ-κεις ἐ-λε-λύ-κει ἐ-λε-λύ-κειμεν ² ἐ-λε-λύ-κετε ἐ-λε-λύ-κεσαν	(ἔνα) λε-λύ-κα λε-λύ-κης λε-λύ-κη κλπ. καί (συνηθέστερον) λελυκώς ὦ, ἦς, ἦ, λελυκότες ὦμεν, ἦτε, ὦσι(ν)
Τετέλ. Μέλλων	λελυκώς ἔσομαι, ἔσει, ἔσται λελυκότες ἐσόμεθα, ἔσεσθε, ἔσονται		

1. Αρχαιότεροι τύποι προσέτι : ἐλελύ-κη(ν), ἐλελύ-κης, ἐλελύ-κη.
2. Μεταγενέστεροι τύποι προσέτι : ἐλελύ-κειμεν, ἐλελύ-κειτε, ἐλελύ-κεισαν.

ένεργητικῆς φωνῆς (§ 173, 1).

Εὐκτικῆ	Προστακτικῆ	Μετοχῆ 'Απαρέμφατον
(εἶθε) λύ-οιμι λύ-οις λύ-οι λύ-οιμεν λύ-οιτε λύ-οιεν	λύ-ε λυ-έτω — λύ-ετε λυ-όντων ⁵ ἤ λυ-έτωσαν	λύ-ειν — λύ-ων (λύ-οντος) λύ-ουσα (λυ-ούσης) λύ-ον (λύ-οντος)
(ὅτι) λύ-σοιμι ³ λύ-σοις λύ-σοι λύ-σοιμεν λύ-σοιτε λύ-σοιεν		λύ-σειν — λύ-σων (λύσοντος) λύ-σουσα (λυσούσης) λύ-σον (λύσοντος)
(εἶθε) λύ-σαιμι λύσαις ἢ λύ-σειας ⁴ λύ-σαι ἢ λύ-σειε(ν) λύ-σαιμεν λύ-σαιτε λύ-σαιεν ἢ λύ-σειαν	λύ-σον λυ-σάτω — λύ-σατε λυ-σάντων ⁵ ἤ λυ-σάτωσαν	λύ-σαι — λύ-σας (λύσαντος) λύ-σασα (λυσάσης) λύ-σαν (λύσαντος)
(εἶθε) λε-λύ-κοιμι λε-λύ-κοις λε-λύ-κοι κτλ. καὶ (συνηθέστερον) λελυκώς εἶην, εἶης, εἶη λελυκότες εἶημεν ἢ εἶμεν, εἶητε ἢ εἶτε, εἶησαν ἢ εἶεν	λελυκώς ἔσθι ἔστω λελυκότες ἔσθε ἔστων	λελυ-κέναι — λελυ-κώς (λελυ-κότος) λελυ-κυῖα (λελυ-κυίας) λελυ-κός (λελυ-κότος)
(ὅτι) λελυκώς ἐσοίμην, ἔσοιο, ἔσοιτο ³ λελυκότες ἐσοίμεθα, ἔσοισθε, ἔσoinτο		λελυκώς ἔσεσθαι — λελυκώς ἐσόμενος λελυκότες ἐσόμενοι

3. Ἡ εὐκτικῆ τοῦ μέλλοντος ἐν γένει οὐδέποτε λαμβάνεται ὡς εὐχητικῆ.

4. Οἱ τύποι τῆς εὐκτικῆς τοῦ ἐνεργ. ἀορ. α', οἱ ὅποιοι λήγουν εἰς -ειας, -ειε, -ειαν, λέγονται **αἰολικοί** καὶ εἶναι εὐχρηστότεροι τῶν ἄλλων.

5. Οἱ τύποι τοῦ γ' πληθυντικῆς τῆς προστακτικῆς, οἱ ὅποιοι λήγουν εἰς -ντων, εἶναι εὐχρηστότεροι τῶν τύπων, οἱ ὅποιοι λήγουν εἰς -τωσαν.

§ 195. Παράδειγμα βαρυτόνου ρήματος μέσης φωνής

	Όριστική		Υποτακτική
	Χρόνοι άρκτικοί	Χρόνοι παραγόμενοι	
Ένεστώς Παρατατικός	λύ'-ομαι λύ-η (·ῆ λύει)* λύ-εται λυ-όμεθα λύ-εσθε λύ-ονται	ἐ-λύ-όμην ἐ-λύ-ου ἐ-λύ-ετο ἐ-λυ-όμεθα ἐ-λύ-εσθε ἐ-λύ-οντο	(ἵνα) λύ-ομαι λύ-η λύ-ηται λυ-ώμεθα λύ-ησθε λύ-ωνται
Μέσος μέλλων	λύ'-σομαι λύ-ση (ῆ λύ-σει)* λύ-σεται λυ-σόμεθα λύ-σεσθε λύ-σονται		
Μέσος 'Αόριστος α'		ἐ-λύ-σάμην ἐ-λύ-σω ἐ-λύ-σατο ἐ-λυ-σάμεθα ἐ-λύ-σασθε ἐ-λύ-σαντο	(ἵνα) λύ-σωμαι λύ-ση λύ-σηται λυ-σώμεθα λύ-σησθε λύ-σωνται
Παρακείμενος 'Υπερσυντέλικος	λέ-λυ-μαι λέ-λυ-σαι λέ-λυ-ται λε-λύ-μεθα λέ-λυ-σθε λέ-λυ-νται	ἐ-λε-λύ-μην ἐ-λέ-λυ-σο ἐ-λέ-λυτο ἐ-λε-λύ-μεθα ἐ-λέ-λυ-σθε ἐ-λέ-λυ-ντο	(ἵνα) λελυμένος ὦ λελυμένος ῆς λελυμένος ῆ λελυμένοι ὦμεν λελυμένοι ῆτε λελυμένοι ὦσι(ν)
Τετέλ. Μέλλων	λε-λύ-σομαι ἢ λελυμένος ἔσομαι λε-λύ-ση (ῆ-σει) » ἔσει λε-λύ-σεται » ἔσται λε-λυ-σόμεθα ἢ λελυμένοι ἐσόμεθα λε-λύ-σεσθε » ἔσεσθε λε-λύ-σονται » ἔσονται		

* Ἀντί τῶν εἰς -η παλαιότερων τύπων τοῦ προσώπου τούτου συνηθέστεροι εἶναι ὁ εἰς -ει. Οὗτω δὲ κανονικῶς ἐκφέρονται διὰ τοῦ -ει τὰ δευτέρα ἐνικά τοῦ βούλομαι, οἴομαι καὶ ἔρομαι (βούλει, οἶει, εἴψει).

(§ 173, 2), μέσης διαθέσεως (§ 171, 2). Λύομαι = λύω τὸν ἑαυτὸν μου.

Εὐκτιχῆ	Προστακτικῆ	Ἀπαρέμφατον Μετοχῆ
(εἶθε) λυ-οίμην λύ-οιο λύ-οιτο λυ-οίμεθα λύ-οισθε λύ-οιντο	λύ- <u>ου</u> λυ-έσθω — λύ-εσθε λυ-έσθων ἤ λυ-έσθωσαν	λύ- <u>εσθαι</u> λυ-όμενος λυ-ομένη λυ-όμενον
(ὅτι) λυ-σοίμην λύ-σοιο λύ-σοιτο λυ-σοίμεθα λύ-σοισθε λύ-σοιντο		λύ- <u>σεσθαι</u> λυ-σόμενος λυ-σομένη λυ-σόμενον
(εἶθε) λυ-σαίμην λύ-σαιο λύ-σαιτο λυ-σαίμεθα λύ-σαισθε λύ-σαιντο	λύ- <u>σαι</u> λυ-σάσθω — λύ-σασθε λυ-σάσθων* ἤ λυ-σάσθωσαν	λύ- <u>σασθαι</u> λυ-σάμενος λυ-σαμένη λυ-σάμενον
(εἶθε) λελυμένος εἶην λελυμένος εἶης λελυμένος εἶη λελυμένοι εἶημεν ἢ εἶμεν λελυμένοι εἶητε ἢ εἶτε λελυμένοι εἶησαν ἢ εἶσαν	λέ-λυ- <u>σο</u> λε-λύ-σθω — λέ-λυ-σθε λε-λύ-σθων* ἢ λε-λύ-σθωσαν	λε-λύ- <u>σθαι</u> λε-λυ-μένος λε-λυ-μένη λε-λυμένον
λε-λυ-σοίμην ἢ λελυμένος ἐσοίμην λε-λύ-σοιο » ἔσοιο λε-λύ-σοιτο » ἔσοιτο λε-λυ-σοίμεθα ἢ λελυμένοι ἐσοίμεθα λε-λύ-σοισθε » ἔσοισθε λε-λύ-σοιντο » ἔσοιντο	λε-λύ-σεσθαι ἢ λε-λυ-μένος ἔσεσθαι	λε-λυ-σόμενος, -η, -ον, ἢ λελυμένος ἐσόμενος, -η, -ον λελυμένοι ἐσόμενοι, -αι, -α

* Οἱ εἰς -σθων τύποι εἶναι παλαιότεροι καὶ συνηθέστεροι.

§ 196. Παράδειγμα βαρυτόνου ρήματος μέσης φωνής

	Όριστική		Υποτακτική
	Χρόνοι άρκτικοί	Χρόνοι παραγόμενοι	
Ένεστώς Παρατατικός	λύ'-ομαι λύ-η (ἤ λύ-ει) λύ-εται κτλ.	ἐ-λύ-όμην ἐ-λύ-ου ἐ-λύ-ετο κτλ.	(ἵνα) λύ-ωμαι λύ-η λύ-ηται κτλ.
ὅπως τῆς μέσης διαθέσεως			
Παθ. Μέλλων α'	λυ-θή-σομαι λυ-θή-ση (ἤ -σει) λυ-θή-σεται λυ-θή-σόμεθα λυ-θή-σεσθε λυ-θή-σονται		
Παθητικός 'Αόριστος α'		ἐ-λύ-θην ἐ-λύ-θης ἐ-λύ-θη ἐ-λύ-θημεν ἐ-λύ-θητε ἐ-λύ-θησαν	(ἵνα) λυ-θῶ λυ-θῆς λυ-θῆ λυ-θῶμεν λυ-θῆτε λυ-θῶσι ¹
Παρακείμενος 'Υπερσυντέλ.	λέ-λύ-μαι λέ-λυ-σαι λέ-λυ-ται κτλ.	ἐ-λε-λύ-μην ἐ-λέ-λυ-σο ἐ-λέ-λυ-το κτλ.	(ἵνα) λελυμένος ὤ ῆς ῆ κτλ.
ὅπως τῆς μέσης διαθέσεως			
Τετέλ. Μέλλων	λε-λύ-σομαι λε-λύ-ση (ἤ -σει) λε-λύ-σεται κτλ.		
ὅπως τῆς μέσης διαθέσεως			

1. Οἱ τύποι οὗτοι προῆλθον διὰ συναίρεσεως ἐκ παλαιότερων τύπων λυ-θή-ω, λυ-θή-ης, λυ-θή-η κτλ.

(§ 173, 2), παθητικῆς διαθέσεως (§ 171, 3). Λύομαι = λύομαι ὑπὸ ἄλλου.

Εὐκτικὴ	Προστακτικὴ	Ἀπαρέμφατον Μετοχὴ
(εἶθε) λυ-οίμην λύ-οιο λύ-οιτο κτλ. ὅπως τῆς μέσης διαθέσεως	— λύ-ου λυ-έσθω κτλ.	λύ-εσθαι λυ-όμενος λυ-ομένη λυ-όμενον
(ὅτι) λυ-θη-σοίμην λυ-θή-σοιο λυ-θή-σοιτο λυ-θη-σοίμεθα λυ-θή-σοισθε λυ-θή-σοιντο		λυ-θή-σεσθαι λυ-θη-σόμενος λυ-θη-σομένη λυ-θη-σόμενον
(εἶθε) λυ-θείην ² λυ-θείης λυ-θείη λυ-θείημεν ἢ λυ-θειῖμεν λυ-θείητε ἢ λυ-θειῖτε λυ-θείησαν ἢ λυθειῖεν ³	— λύ-θη-τι ⁴ λυ-θή-τω — λύ-θη-τε λυ-θέ-ντων ἢ λυ-θή-τωσαν	λυ-θῆναι λυ-θῆεις (λυ-θέντος) λυ-θεῖσα (λυ-θείσης) λυ-θὲν ⁵ (λυ-θέντος)
(εἶθε) λελυμένος εἶην εἶης εἶη κτλ. ὅπως τῆς μέσης διαθέσεως	— λέ-λυ-σο λε-λύ-σθω κτλ.	λε-λύ-σθαι λε-λυ-μένος, -η, -ον
λε-λυ-σοίμην λε-λύ-σοιο λε-λύ-σοιτο κτλ. ὅπως τῆς μέσης διαθέσεως		λε-λύ-σεσθαι λε-λυ-σόμενος, -η, -ον κτλ.

2. Ἐκ τῶν τύπων λυ-θε-ίη-ν, λυ-θε-ίη-ς, λυ-θε-ίη, λυ-θε-ίη-μεν ἢ λυ-θε-ί-μεν κτλ. (βλ. § 208).

3. Οἱ βραχύτεροι τύποι λυθειῖμεν, λυθειῖτε, λυθειῖεν εἶναι συνθητέστεροι τῶν μακροτέρων τύπων λυθείημεν, λυθείητε, λυθείησαν.

4. Ἐξ ἀρχικοῦ τύπου λύ-θη-θι (βλ. § 37, 7, Σημ.).

5. Ἐξ ἀρχικῶν τύπων λυ-θέ-ντ-ς, λυ-θέ-ντ-ια, λυ-θέ-ντ, (βλ. § 33, 5 καὶ § 36, 4, ε').

Γενικαὶ παρατηρήσεις
εἰς τὸν σχηματισμὸν τῶν χρόνων καὶ τῶν ἐγκλίσεων.

§ 197. Τὰ ῥήματα μέσης καὶ παθητικῆς διαθέσεως (§ 171), ἦτοι τὰ μέσα καὶ τὰ παθητικὰ ῥήματα, ἔχουν πάντας τοὺς χρόνους κοινούς, ἐκτὸς τοῦ μέλλοντος καὶ τοῦ ἀορίστου: *λύομαι* (= λύω τὸν ἑαυτὸν μου ἢ λύομαι ὑπὸ ἄλλου), *ἐλύομην*, *λέλυμαι*, *ἐλελύμην*, *λελύσομαι*: ἄλλὰ: *λύσομαι* (= θὰ λύσω τὸν ἑαυτὸν μου), *λυθήσομαι* (= θὰ λυθῶ ὑπὸ ἄλλου), *ἐλύσαμην* (= ἔλυσα τὸν ἑαυτὸν μου), *ἐλύθην* (= ἐλύθην ὑπὸ ἄλλου).

§ 198. Αἱ καταλήξεις τοῦ μέλλοντος ἐν γένει (ἐνεργητικοῦ, μέσου, παθητικοῦ καὶ μονολεκτικοῦ τετελεσμένου) εἰς πάσας τὰς ἐγκλίσεις εἶναι αἱ ἴδιαι μὲ τὰς καταλήξεις τοῦ ἀντιστοίχου ἐνεστῶτος: *λύσ-ω* (λύ-ω), *λύσ-ομαι*, *λυθήσ-ομαι*, *λελύσ-ομαι* (λύ-ομαι). Ἀλλὰ

1) πρὸς σχηματισμὸν τοῦ ἐνεργητικοῦ καὶ τοῦ μέσου (ἀπλοῦ ἢ τετελεσμένου μονολεκτικοῦ) μέλλοντος προστίθεται εἰς τὸ θέμα πρὸ τῶν καταλήξεων ὁ **χρονικὸς χαρακτήρ** αὐτοῦ **σ**: (λύ-ω) *λύσ-ω*, (λύ-ομαι) *λύσ-ομαι*, *λελύσ-ομαι*.

2) πρὸς σχηματισμὸν τοῦ παθητικοῦ μέλλοντος προστίθεται εἰς τὸ θέμα πρῶτον τὸ **πρόσφωμα** **θη** καὶ ἔπειτα ὁ χρονικὸς χαρακτήρ **σ** πρὸ τῶν καταλήξεων: (λύ-ομαι) *λυ-θήσ-ομαι*.

§ 199. Χρονικὸν χαρακτήρα **σ** ἐκτὸς τοῦ μέλλοντος ἔχει καὶ ὁ ἐνεργητικὸς καὶ μέσος ἀόριστος **α'**: *ἔλυσ-α*, *ἔλυσ-άμην*.

§ 200. Ὁ ἐνεργητικὸς παρακείμενος πλείστων ῥημάτων σχηματίζεται εἰς **-κα**, ὁ δὲ ὑπερσυντέλικος αὐτῶν εἰς **-κειν**, ἦτοι ὁ ἐνεργητικὸς παρακείμενος καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος τῶν φωνηεντολήκτων, τῶν ὀδοντοκλήκτων καὶ τῶν ἐνρινολήκτων ἢ ὑγρολήκτων ῥημάτων ἔχει **χρονικὸν χαρακτήρα κ**: (λύ-ω) *λέλυ-κ-α*, *ἐλελύ-κ-ειν*, (πειθω, θ. πειθ-) *πέπει-κ-α*, (φαίνω, θ. φαν-) *πέφαγ-κ-α*, (καθαίρω, θ. καθαρ-) *κεκάθαυ-κ-α*.

§ 201. Τὸ **ο** καὶ τὸ **ε**, ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἀρχίζουσι πᾶσαι σχεδὸν αἱ καταλήξεις τοῦ ἐνεστῶτος καὶ τοῦ παρατατικοῦ, καθὼς καὶ τοῦ μέλλοντος ἐνεργητικοῦ καὶ μέσου ἢ παθητικοῦ εἰς πάσας τὰς ἐγκλίσεις, ἐκτὸς

τῆς ὑποτακτικῆς, καὶ εἰς τὸ ἀπαρέμφατον καὶ τὴν μετοχὴν, λέγονται **θεματικὰ φωνήεντα** τῶν ἐγκλίσεων τούτων.

Σημεῖωσις. Κανονικῶς τὸ μὲν θεματικὸν φωνῆεν **ο** ὑπάρχει πρὸ τοῦ **μ** ἢ τοῦ **ν** ἢ πρὸ φωνήεντος : **λύ-ο-μεν**, **λύ-ο-νται**, **ἔλυ-ο-ν**, **λύ-ο-μεν** τὸ δὲ θεματικὸν φωνῆεν **ε** ὑπάρχει πρὸ τοῦ **σ** ἢ **τ** : **λύ-ε-σθε** **λύ-ε-ται**.

Τῆτοι οἱοὶ λύουσι, λέγουσι κτλ. προῆλθον ἐκ παλαιότερων τύπων λύουσι, λέγουσι, οἱ ὅποιοι πάλιν προῆλθον ἐξ ἀρχικῶν τύπων λύοντι, λέγοντι (βλ. § 32, 6 καὶ § 37, 5).

Ὁμοίως τύποι οἷος ὁ λύουσι προῆλθον ἐκ παλαιότερων λύουσι — λύοντι (βλ. § 37, 5).

Ὁμοίως τύποι οἱοὶ λελύκασι — γεγράφασι κτλ. προῆλθον ἐκ παλαιότερων τύπων λελύκασι — λελύκασι, γεγράφασι — γεγράφαντι (βλ. § 37, 5).

Τῆτοι δὲ οἱοὶ οἱ τοῦ β' ἐνικοῦ τοῦ μέσου ἢ τοῦ παθητικοῦ ἐνεστώτος κτλ. λύη (λύεσαι), λέγη (= λέγεσαι) κτλ. προῆλθον διὰ συναϊρέσεως ἐκ παλαιότερων τύπων λύει, λέγει, οἱ ὅποιοι πάλιν προῆλθον ἐξ ἀρχικῶν τύπων λύεσαι, λέγεσαι (βλ. § 33, 3 καὶ ὑποσημ.* τῆς σελ. 100).

Ὁμοίως τύποι οἱοὶ ἐλύου, ἐλέγου κτλ., ἐλύω, ἐτάξω κτλ. προῆλθον διὰ συναϊρέσεως ἐκ παλαιότερων τύπων ἐλύ-εο, ἐλέγ-εο κτλ., ἐλύσ-ασο, ἐτάξ-ασο κτλ., οἱ ὅποιοι πάλιν προῆλθον ἐξ ἀρχικῶν τύπων ἐλύ-εσο, ἐλέγ-εσο κτλ., ἐλύσ-ασο, ἐτάξ-ασο κτλ. (βλ. § 33, 3).

Ὁμοίως προῆλθον τύποι τῆς εὐκτικῆς οἱοὶ λύουσι, παιδεύουσι κτλ. ἐξ ἀρχικῶν τύπων λύ-ουσι, παιδεύ-ουσι κτλ. (βλ. § 33, 3).

Ὁμοίως προῆλθον τύποι τῆς προστακτικῆς λύου, παιδεύου κτλ. ἐκ παλαιότερων τύπων λύ-εο, παιδεύ-εο κτλ., οἱ ὅποιοι πάλιν προῆλθον ἐξ ἀρχικῶν τύπων λύ-εσο, παιδεύ-εσο κτλ. (βλ. § 33, 3).

Τοῦ δὲ ἐνεργητικοῦ ἀπαρεμφάτου τύποι οἱοὶ λύειν, λέγειν κτλ. προῆλθον διὰ συναϊρέσεως ἐκ παλαιότερων τύπων λύ-ε-εν, λέγ-ε-εν κτλ., ἤτοι ἡ κατάληξις τοῦ ἐνεργητικοῦ ἀπαρεμφάτου **-ειν** προῆλθεν ἐκ τῆς **-εεν**.

§ 202. Ἡ ὑποτακτικὴ πάντων τῶν χρόνων καὶ τῆς ἐνεργητικῆς καὶ τῆς μέσης φωνῆς ἔχει θεματικὰ φωνήεντα **ω** καὶ **η** (ἀντίστοιχα πρὸς τὰ θεματικὰ φωνήεντα **ο** καὶ **ε** τῆς ὀριστικῆς) : **λύ-ω-μεν** (λύ-ο-μεν), **λύ-η-σθε** (λύ-ε-σθε).

§ 203. Ὁ ἐνεργητικὸς καὶ μέσος ἀόριστος **α'** εἰς πάσας τὰς ἐγκλίσεις, πλὴν τῆς ὑποτακτικῆς, καὶ ὁ ἐνεργητικὸς παρακείμενος εἰς τὴν ὀριστικὴν ἔχουν θεματικὸν φωνῆεν **α** : **ἐλύσ-α-μεν**, **ἐλύσ-α-ντο**, **λύσ-α-ιμεν**, **λύσ-α-σθε**, **λύσ-α-ντο**, **λελύκ-α-μεν**.

§ 204. Ὁ ἐνεργητικὸς ὑπερσυντέλικος εἰς τὴν ὀριστικὴν εἰς μὲν

τὸν ἐνικὸν ἔχει θεματικὸν φωνῆεν **ει**, εἰς δὲ τὸν πληθυντικὸν (καὶ τὸν δυϊκὸν) **ε**: ἐλελύκ-ει-ν, ἐλελύκ-ει-μεν, (ἐλελύκ-ε-τον, ἐλελυκ-έ-την).

§ 205. 1) Ὁ ἐνεργητικὸς παρακείμενος εἰς τὴν ὑποτακτικὴν, τὴν εὐκτικὴν καὶ τὴν προστακτικὴν σπανίως σχηματίζεται μονολεκτικῶς (λελύκω, λελύκοιμι, λελυκέτω)· συνηθέστερον σχηματίζεται περιφραστικῶς μὲ τὴν μετοχὴν αὐτοῦ καὶ τὰς ἀντιστοίχους ἐγκλίσεις τοῦ ἐνεστώτος τοῦ ῥήματος **εἰμί**: λελυκῶς ᾧ, λελυκῶς εἶην, λελυκῶς ἔστω.

2) Ὁ μέσος παρακείμενος εἰς μὲν τὴν ὑποτακτικὴν καὶ τὴν εὐκτικὴν σχηματίζεται πάντοτε περιφραστικῶς, μὲ τὴν μετοχὴν του καὶ τὰς ἀντιστοίχους ἐγκλίσεις τοῦ ἐνεστώτος τοῦ ῥήματος **εἰμί** (λελυμένος ᾧ, λελυμένος εἶην), εἰς δὲ τὴν προστακτικὴν σχηματίζεται καὶ μονολεκτικῶς καὶ περιφραστικῶς: λέλυσο ἢ λελυμένος ἴσθι.

§ 206. Εἰς πάντας τοὺς τύπους τοῦ μέσου καὶ παθητικοῦ παρακειμένου καὶ ὑπερσυντελείου, οἱ ὅποιοι σχηματίζονται μονολεκτικῶς, δὲν ὑπάρχουν θεματικὰ φωνήεντα, αἱ δὲ καταλήξεις προστίθενται ἀμέσως εἰς τὸ θέμα αὐτοῦ: λέλυ-μαι, ἐλέλυ-ντο, λελύ-σθαι, λελυ-μένος.

§ 207. 1) Καὶ τοῦ παθητικοῦ ἀορίστου οἱ τύποι ἐν γένει σχηματίζονται χωρὶς θεματικὰ φωνήεντα, ἀλλὰ πρὸς σχηματισμὸν αὐτῶν προστίθεται εἰς τὸ θέμα πρὸ τῶν καταλήξεων τὸ πρόσφυμα **θη**, τὸ ὅποιον πρὸ τοῦ (ἐγκλιτικοῦ) φωνήεντος **ι** καὶ πρὸ τοῦ **ντ** πάσχει συστολὴν καὶ γίνεται **θε**: ἐλύ-θη-ν, ἐλύ-θη-σαν, λυ-θε-ῖ-μεν, λυ-θέ-ντων (βλ. § 32, 6 καὶ § 198, 2).

2) Τὸ πρόσφυμα **θη** εἰς τὴν ὑποτακτικὴν τοῦ παθητικοῦ ἀορίστου συναϊρεῖται μὲ τὰς καταλήξεις καὶ οὕτω προκύπτουν (φαινομενικὰ) καταλήξεις, **-θῶ**, **-θῆς**, **-θῆ** κτλ. (βλ. § 196, ὑποσ.).

Σημείωσις. Καὶ τοῦ ἀπαρεμφάτου τοῦ παθητικοῦ ἀορίστου ἡ κατάληξις **-θῆναι** προήλθε διὰ συναίρεσως ἐκ τοῦ **-θῆναι** (λυ-θη-ῆναι) **λυ-θῆναι**.

§ 208. Ἡ εὐκτικὴ ἔχει ἐγκλιτικὰ φωνήεντα **ιη** ἢ ἀπλοῦν **ι**, τὰ ὅποια προστίθενται εἰς τὸ θέμα πρὸ τῶν καταλήξεων μετὰ τὸ θεματικὸν φωνῆεν (ὅπου ὑπάρχει τοιοῦτον φωνῆεν). Τὸ ἐγκλιτικὸν φωνῆεν **ι** συναϊρεῖται μὲ τὸ προηγούμενον φωνῆεν τοῦ θέματος: λυ-θε-ῖ-η-μεν, λυ-θε-ῖ-μεν, λύ-ο-ι-μεν, λύ-σα-ι-μεν, λύ-σ-α-ι-ντο.

ς') Ὁ δυϊκὸς ἀριθμὸς τῶν ῥημάτων.

§ 209. Τοῦ δυϊκοῦ ἀριθμοῦ τῶν ῥημάτων ἐν γένει ἰδιαιτέραι καταλήξεις ὑπάρχουν μόνον διὰ τὸ β' καὶ τὸ γ' πρόσωπον, εἶναι δὲ αἱ ἐξῆς :

I. Τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς

α') τῆς ὀριστικῆς εἰς τοὺς ἀρκτικούς χρόνους καὶ τῆς ὑποτακτικῆς ἐν γένει (ἄνευ τοῦ θεματικοῦ φωνήεντος) **-τον, -τον :** *λύ-ε-τον, λύ-ε-τον — λύσ-ε-τον, λύσ-ε-τον — λελύκ-α-τον, λελύκ-α-τον* λύ-η-τον, λύ-η-τον — λύσ-η-τον, λύσ-η-τον — (λελύκ-η-τον, λελύκ-η-τον)*·

β') τῆς ὀριστικῆς εἰς τοὺς παραγομένους χρόνους καὶ τῆς εὐκτικῆς ἐν γένει (ἄνευ τοῦ θεματικοῦ ἢ καὶ τοῦ ἐγκλιτικοῦ φωνήεντος) **-τον, -την :** *ἐλύ-ε-τον, ἐλυ-έ-την — ἐλύσ-α-τον, ἐλυσ-ά-την — ἐλελύκ-ε-τον, ἐλελυκ-έ-την* λύ-οι-τον, λυ-οί-την — λύσ-οι-τον, λυσ-οί-την — λύσ-αι-τον, λυσ-αί-την — (λελύκ-οι-τον, λελυκ-οί-την)*·

γ') τῆς προστακτικῆς ἐν γένει (ἄνευ τοῦ θεματικοῦ φωνήεντος) **-τον, -των :** *λύ-ε-τον, λυ-έ-των — λύσ-α-τον, λυσ-ά-των — (λελύκ-ε-τον, λελυκ-έ-των)*.

II. Τῆς μέσης φωνῆς (ἐξαίρεσει τοῦ παθητικοῦ ἀορίστου)

α') τῆς ὀριστικῆς εἰς τοὺς ἀρκτικούς χρόνους καὶ τῆς ὑποτακτικῆς ἐν γένει (ἄνευ τοῦ θεματικοῦ φωνήεντος) **-σθον, -σθον :** *λύ-ε-σθον, λύ-ε-σθον — λύσ-ε-σθον, λύσ-ε-σθον — λυθῆσ-ε-σθον, λυθῆσ-ε-σθον — λέλυ-σθον, λέλυ-σθον — λελύσ-ε-σθον, λελύσ-ε-σθον — λύ-η-σθον, λύ-η-σθον — λύσ-η-σθον, λύσ-η-σθον**

β') τῆς ὀριστικῆς εἰς τοὺς παραγομένους χρόνους καὶ τῆς εὐκτικῆς ἐν γένει (ἄνευ τοῦ θεματικοῦ ἢ καὶ τοῦ ἐγκλιτικοῦ φωνήεντος) **-σθον, -σθην :** *ἐλύ-ε-σθον, ἐλυ-έ-σθην — ἐλύσ-α-σθον, ἐλυσ-ά-σθην — ἐλέ-λυ-σθον, ἐλελύ-σθην* λύ-οι-σθον, λυ-οί-σθην — λύσ-οι-σθον, λυσ-οί-σθην — λύσ-αι-σθον, λυσ-αί-σθην — λυθῆσ-οι-σθον, λυθησ-οί-σθην**

γ') τῆς προστακτικῆς ἐν γένει (ἄνευ τοῦ θεματικοῦ φωνήεντος) **-σθον, -σθων :** *λύ-ε-σθον, λυ-έ-σθων — λύσ-α-σθον, λυσ-ά-σθων — λέλυ-σθον, λελύ-σθων.*

Σημείωσις. Τοῦ δυϊκοῦ τοῦ παθητικοῦ ἀορίστου ἐν γένει καταλήξεις εἶναι αἱ τοῦ δυϊκοῦ τῶν ἀντιστοίχων ἐγκλίσεων τοῦ ἐνεργητικοῦ ἀορίστου (ἄνευ τοῦ θεματικοῦ φωνήεντος) : *ἐλύθη-τον, ἐλυθή-την — λυθῆ-τον, λυθή-τον — λυθείη-τον ἢ λυθεῖ-τον, λυθειή-την ἢ λυθεί-την — λύθη-τον, λυθή-των.*

ζ') Σχηματισμός τῶν χρόνων τῶν ἀφωνολήκτων ῥημάτων.

α') Ἐνεστῶς καὶ παρατατικός.

§ 210. Τῶν ἀφωνολήκτων ῥημάτων ὀλίγα σχηματίζουν τὸν ἐνεστῶτα καὶ τὸν παρατατικὸν ἀπὸ τὸ ῥηματικὸν θέμα ἀμετάβλητον, ὡς ἄγ-ω, ἄδ-ω, ἀλείφ-ω, ἀμείβ-ω, ἄρχ-ω, βλέπ-ω, γράφ-ω, διώκ-ω, ἔχ-ω, πείθ-ω, τρέπ-ω, φεύγ-ω, ψεύδ-ω κτλ.

Τὰ πλεῖστα δὲ τῶν ἀφωνολήκτων ῥημάτων σχηματίζουν τὸν ἐνεστῶτα καὶ τὸν παρατατικὸν ἀπὸ τὸ ῥηματικὸν θέμα μετεσχηματισμένον, ἤτοι

1) τὰ **χειλικόληκτα** ἀφωνόληκτα ῥήματα πρὸς σχηματισμὸν τοῦ θέματος τοῦ ἐνεστῶτος καὶ τοῦ παρατατικοῦ προσλαμβάνουν εἰς τὸ ῥηματικὸν τῶν θέμα τὸ πρόσφυμα **τ** καὶ οὕτω λήγουν εἰς **-πτω**: (θ. κοπ-) κόπ-τ-ω, (θ. βλάβ-, βλάβ-τ-ω) βλάπτω, (θ. κρυφ-, κρύφ-τ-ω) κρύπτω (βλ. § 37, 1).

2) τὰ **οὐρανικόληκτα** καὶ τὰ **ὀδοντικόληκτα** πρὸς σχηματισμὸν τοῦ θέματος τοῦ ἐνεστῶτος καὶ τοῦ παρατατικοῦ προσλαμβάνουν εἰς τὸ ῥηματικὸν τῶν θέμα τὸ πρόσφυμα **ι** (§ 1, σημ.) καὶ οὕτω

α') τὰ οὐρανικόληκτα καὶ ἐκ τῶν ὀδοντικόληκτων ὅσα ἔχουν χαρακτῆρα **θ** ἢ **τ** λήγουν εἰς τὸν ἐνεστῶτα εἰς **-ττω** ἢ **-σσω**. Π. χ.

(θ. φυλακ-, φυλάκ-ιω) φυλάττω ἢ φυλάσσω

(θ. ἀλλαγ-, ἀλλάγ-ιω) ἀλλάττω ἢ ἀλλάσσω

(θ. ταραχ-, τaráχ-ιω) ταραττω ἢ ταρασσω

(θ. ἀρμοτ-, ἀρότ-ιω) ἀροττω ἢ ἀροσσω

(θ. πυρετ-, πυρέτ-ιω) πυρέττω ἢ πυρέσσω (βλ. § 36,4,γ')

β') τῶν ὀδοντικόληκτων ὅσα ἔχουν χαρακτῆρα **δ** λήγουν εἰς τὸν ἐνεστῶτα εἰς **-ζω**. Π. χ.

(θ. ἐλπιδ-, ἐλπίδ-ιω) ἐλπίζω

(θ. ὄδ-, ὄδ-ιω) ὄζω

(θ. παιδ-, παιδ-ιω) παίζω

Σημείωσις. Ἐνεστῶτα εἰς **-ζω**, σχηματίζουν, καὶ μερικὰ ῥήματα οὐρανικόληκτα, τὰ ὅποια σημαίνουν συνήθως ἤχον. Π.χ.

(θ. οἰμωγ-, οἰμώγ-ιω) οἰμώζω

(θ. στεναγ-, στενάγ-ιω) στενάζω

(θ. ἀλαλαγ-, ἀλαλάγ-ιω) ἀλαλάζω

(θ. κραγ-, κράγ-ιω) κράζω

(θ. ὀλολυγ-, ὀλολύγ-ιω) ὀλολύζω.

β') Οι άλλοι χρόνοι.

§ 211. Τῶν ὀδοντικολήκτων ῥημάτων

1) ὁ μέλλων ὁ ἐνεργητικὸς λήγει εἰς **-σω** καὶ ὁ μέσος εἰς **-σομαι**, ὁ ἀόριστος α' ὁ ἐνεργητικὸς λήγει εἰς **-σα** καὶ ὁ μέσος εἰς **-σάμην**, ὅπως καὶ τῶν φωνηεντολήκτων ῥημάτων : (θ. πειθ-) **πεί-σω** (ἐκ τοῦ πειθ-σω), **πεί-σομαι** (ἐκ τοῦ πειθ-σομαι) — (θ. σπενδ-) **σπεί-σω** (ἐκ τοῦ σπένδ-σω), **σπεί-σομαι** (ἐκ τοῦ σπένδ-σομαι) — (θ. γυμναδ-) **ἐγύμνα-σα** (ἐκ τοῦ ἐγύμναδ-σα), **ἐγύμνα-σάμην** (ἐκ τοῦ ἐγύμναδ-σάμην) (βλ. § 198 κ. ἐ.).

Ἄλλὰ τὰ ὑπερδισύλλαβα ὀδοντικόληκτα εἰς **-ίζω**, ὅσα ἔχουν χαρακτηριστὴρα **δ**, σχηματίζουν τὸν ἐνεργητικὸν καὶ μέσον μέλλοντα χωρὶς τὸν χρονικὸν χαρακτηριστὴρα **σ** εἰς **-ιῶ**, **-ιοῦμαι** (κατὰ τὰ εἰς **-έω** συνηρημένα ῥήματα). Οὕτω **κτίζω** — **κτίσω**, **σχίζω** — **σχίσω**, ἀλλὰ **κομίζω** (θ. κομιδ-), **κομιῶ** (**κομιεῖς**, **κομιεῖ**), **κομιοῦμαι** (**κομιεῖ**, **κομιεῖται**).

Σημεῖοις. Μέλλοντα ἄσιγμον συνηρημένον κατὰ τὰ εἰς **-άω** συνηρημένα ῥήματα ἔχει καὶ τὸ ῥῆμα **βιβάζω**: **βιβῶ**, **βιβᾶς**, **βιβᾶξ** κτλ.

2) ὁ ἐνεργητικὸς παρακείμενος λήγει εἰς **-κα** καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος εἰς **-κειν**: (θ. κομιδ-), **κεκόμι-κα**, **ἐκεκομί-κειν** (βλ. § 200).

3) ὁ παθητικὸς μέλλων α' λήγει εἰς **-σθήσομαι** καὶ ὁ παθητικὸς ἀόριστος α' εἰς **-σθην**: (θ. ψευδ-) **ψευσθήσομαι** (ἐκ τοῦ ψευδ-θήσομαι), **εψεύσθην** (ἐκ τοῦ ἐψεύδ-θην) — (θ. ἄρμωτ-) **ἠρμώσθην** (ἐκ τοῦ ἠρμώτ-θην) (βλ. § 37, 4).

4) ὁ μέσος παρακείμενος λήγει εἰς **-σομαι** καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος εἰς **-σμην**: (θ. πειθ-) **πέπεισομαι** (ἐκ τοῦ πέπειθ-μαι), **ἐπεπέισμην** (ἐκ τοῦ ἐπεπειθ-μην) — (θ. κομιδ-) **κεκόμισομαι** (ἐκ τοῦ κεκόμιδ-μαι), **ἐκεκομίσμην** (ἐκ τοῦ ἐκεκομίδ-μην).

§ 212. Τῶν οὐρανικολήκτων ῥημάτων

1) ὁ μέλλων ὁ ἐνεργητικὸς λήγει εἰς **-ξω** καὶ ὁ μέσος εἰς **-ξομαι**, ὁ ἀόριστος α' ὁ ἐνεργητικὸς εἰς **-ξα** καὶ ὁ μέσος εἰς **-ξάμην**: (θ. φυλακ-) **φυλάξω**, **ἐφύλαξα** (ἐκ τοῦ φυλάκ-σω, ἐφύλακ-σα) — (θ. ταγ-) **τάξομαι**, **ἐταξάμην** (ἐκ τοῦ τάγ-σομαι, ἐταγ-σάμην) (βλ. § 36, 1).

2) ὁ ἐνεργητικὸς παρακείμενος λήγει εἰς **-χα** καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος εἰς **-χειν** (ἤτοι εἰς τοὺς χρόνους τούτους ὁ οὐρανικὸς χαρακτηριστὴρ

τοῦ ῥηματικοῦ θέματος, ἐὰν εἶναι ψιλὸν ἢ μέσον, τρέπεται εἰς δασύ) :
 (θ. κηρυκ-) κεκήρυχα, ἐκεκηρύχθειν — (θ. ταχ-) τέταχα, ἐτετάχθειν

3) ὁ παθητικὸς μέλλων ἀ' λήγει εἰς **-χθήσομαι** καὶ ὁ παθητικὸς ἀόριστος ἀ' εἰς **-χθην** : (θ. πλεκ-) πλεχθήσομαι, ἐπλέχθην (ἐκ τοῦ πλεκ-θήσομαι) — (θ. ἀγ-) ἀχθήσομαι, ἤχθην (ἐκ τοῦ ἀγ-θήσομαι κτλ.) (βλ. § 37, 1)·

4) ὁ μέσος παρακείμενος λήγει εἰς **-γμαί** καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος εἰς **-γμην** : (θ. πλεκ-) πέπλεγμαι, ἐπεπλέγμην (ἐκ τοῦ πέπλεκ-μαι, ἐπεπλέκ-μην) — (θ. ταραχ-) τετάραγμαί, ἐτεταράγμην (ἐκ τοῦ τετάραχ-μαι, ἐτεταράχ-μην) (βλ. § 37, 2)·

§ 213. Τῶν χειλικολήκτων ῥημάτων

1) ὁ μέλλων ὁ ἐνεργητικὸς λήγει εἰς **-ψω** καὶ ὁ μέσος εἰς **-ψομαι**, ὁ ἀόριστος ἀ' ὁ ἐνεργητικὸς λήγει εἰς **-ψα** καὶ ὁ μέσος εἰς **-ψάμην** : (θ. κοπ-) κόψω, ἔκοψα (ἐκ τοῦ κόπ-σω, ἔκοπ-σα) — (θ. τριβ-) τρίψομαι, ἐτριψάμην (ἐκ τοῦ τρίβ-σομαι, ἐτριβ-σάμην) — (θ. γραφ-) γράψομαι, ἐγραψάμην (ἐκ τοῦ γράφ-σομαι, ἐγραφ-σάμην) (βλ. § 36, 2)·

2) ὁ ἐνεργητικὸς παρακείμενος λήγει εἰς **-φα** καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος εἰς **-φειν** (ἦται εἰς τοὺς χρόνους τούτους ὁ χειλικὸς χαρακτήρ τοῦ ῥηματικοῦ θέματος, ἐὰν εἶναι ψιλὸν ἢ μέσον, τρέπεται εἰς δασύ) : (θ. κοπ-) κέκοφα, ἐκεκόφειν — (θ. τριβ-) τέτριφα, ἐτετρίφειν (βλ. § 212, 2)·

3) ὁ παθητικὸς μέλλων ἀ' λήγει εἰς **-φθήσομαι** καὶ ὁ παθητικὸς ἀόριστος ἀ' λήγει εἰς **-φθην** : (θ. πεμπ-) πεμφθήσομαι, ἐπέμφθην (ἐκ τοῦ πεμπ-θήσομαι, ἐπέμπ-θην) — (θ. καλυβ-) καλυφθήσομαι, ἐκαλύφθην (ἐκ τοῦ καλυβ-θήσομαι, ἐκαλύβ-θην) (βλ. § 37, 1)·

4) ὁ μέσος παρακείμενος λήγει εἰς **-μμαί** καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος εἰς **-μμην** : (θ. κοπ-) κέκομμαί, ἐκεκόμμην (ἐκ τοῦ κέκοπ-μαι κτλ.) — (θ. τριβ-) τέτριμμαί, ἐτετρίμμην (ἐκ τοῦ τέτριβ-μαι κτλ.) — (θ. γραφ-) γέγραμμαί, ἐγεγράμμην (ἐκ τοῦ γέγραφ-μαι κτλ.) (βλ. § 37, 3)·

§ 214. Ἐκ τῶν ἀφωνολήκτων ῥημάτων

1) ὅσα ἔχουν πρὸ τοῦ χαρακτῆρος τοῦ ῥηματικοῦ θέματος **ε**, ἀντὶ τοῦ **ε** τούτου εἰς τὸν ἐνεργητικὸν παρακείμενον καὶ ὑπερσυντέλικον ἔχουν **ο** : κλέπτω, (θ. κλέπ-), κέκλοφα, ἐκεκλόφειν — τρέπω (θ. τρεπ-), τέτροφα, ἐτετρόφειν — φέρω (θ. ἐνεκ-), ἐνήνοχα, ἐνήνόχθειν (βλ. § 190)·

2) τὰ ῥήματα **στρέφω**, **τρέπω** καὶ **τρέφω** εἰς τὸν μέσον παρακειμένοι καὶ ὑπερσυντέλικον ἀντὶ τοῦ εἰς τοῦ ῥηματικοῦ θέματος ἔχουν **α** (βραχύ): (θ. στρεφ-) ἔστραμμαι, ἐστράμμην — (θ. τρεπ-) τέτραμμαι, ἐτετράμμην — (θ. θρεφ-) τέθραμμαι, ἐτεθράμμην.

§ 215. Παράδειγμα κλίσεως

μέσου παρακειμένου καὶ ὑπερσυντελικού ἀφωνολήκτων ῥημάτων

Ὀριστική	Προστακτική	Ἀπαρέμφατον Μετοχή
<i>γίνω</i> ἔψευσ-μαι ἔψευ-σαι ἔψευσ-ται ἔψεύσ-μεθα ἔψευ-σθε ἔψευσμένοι εἰσὶ	ἔψεύσ-μην ἔψευ-σο ἔψευσ-το ἔψεύσ-μεθα ἔψευ-σθε ἔψευσμένοι ἦσαν	— ἔψευ-σο ἔψεύ-σθω — ἔψευ-σθε ἔψεύ-σθων
<i>πέπραχ</i> πέπραγ-μαι πέπραξ-αι πέπρακ-ται πεπράγ-μεθα πέπραχ-θε πεπραγμένοι εἰσὶ	ἐπεπράγ-μην ἐπέπραξο ἐπέπρακ-το ἐπεπράγ-μεθα ἐπέπραχ-θε πεπραγμένοι ἦσαν	— πέπραξο πεπράχ-θω — πέπραχ-θε πεπράχ-θων
<i>γέγραμ</i> γέγραμ-μαι γέγραψ-αι γέγραπ-ται γεγράμ-μεθα γέγραφ-θε γεγραμμένοι εἰσὶ	ἐγεγράμ-μην ἐγέγραψο ἐγέγραπ-το ἐγεγράμ-μεθα ἐγέγραφ-θε γεγραμμένοι ἦσαν	— γέγραψο γεγράφ-θω — γέγραφ-θε γεγράφ-θων

(Βλ. § 37 καὶ § 33, 5)

Σημειώσεις. Συμφωνολήκτων ῥημάτων ἐν γένει μονολεκτικοὶ τύποι τοῦ γ' πληθυντικοῦ προσώπου τοῦ μέσου παρακειμένου καὶ ὑπερσυντελικού εἶναι σπανιώτατοι, ὡς *τετάχεται* (= τεταγμένοι εἰσὶ), *γεγράφαται* (= γεγραμμένοι εἰσὶ), *ἐφθάρηται* (ἐφθαρμένοι εἰσὶ), *ἐτετάχато* (= τεταγμένοι ἦσαν).

η') Σχηματισμός τῶν χρόνων τῶν ἐνρινολήκτων καὶ ὑγρολήκτων ῥημάτων.

α') Ἐνεστώσ καὶ παρατατικός.

§ 216. Καὶ τῶν ἐνρινολήκτων καὶ ὑγρολήκτων ῥημάτων πολὺ ὀλίγα σχηματίζουν τὸν ἐνεστώτα καὶ τὸν παρατατικὸν ἀπὸ τὸ ῥηματικὸν θέμα ἀμετάβλητον, ὡς δέο-ω, μέν-ω, νέμ-ω κτλ.

Τὰ πλεῖστα δὲ ἐνρινολήκτα καὶ ὑγρολήκτα ῥήματα σχηματίζουν τὸν ἐνεστώτα καὶ τὸν παρατατικὸν ἀπὸ τὸ ῥηματικὸν θέμα μετεσχηματισμένον, ἀφοῦ εἰς αὐτὸ προσετέθη τὸ πρόσφουμα j. Οὕτω

1) τῶν ῥημάτων, τὰ ὅποια ἔχουν χαρακτηῖρα λ, τὸ ἐνεστωτικὸν θέμα ἔχει διπλασιασμένον τὸ λ:

(θ. βαλ-,	βάλ-ιω)	βάλλω
(θ. ἀγγελ-,	ἀγγέλ-ιω)	ἀγγέλλω (βλ. § 36, 4, α')

2) τῶν ῥημάτων, τὰ ὅποια ἔχουν χαρακτηῖρα ν ἢ ρ, τὸ θέμα τὸ ὁποῖον ἀρχῆθεν ἔληγεν εἰς -αν, -αρ, -εν, -ερ, -ῖν, -ῖρ, ὤν, -ῶρ, μετεσχηματίσθη εἰς τὸν ἐνεστώτα καὶ λήγει εἰς -αιν, -αιρ, -ειν, -ειρ, -ῖν, -ῖρ, -ῶν, -ῶρ:

(θ. ὕφαν-,	ὕφάν-ιω)	ὕφαινω
(θ. καθάρ-,	καθάρ-ιω)	καθαίρω
(θ. κτεν-,	κτέν-ιω)	κτείνω
(θ. σπερ-,	σπέρ-ιω)	σπείρω
(θ. κρῖν-,	κρῖν-ιω)	κροῖνω
(θ. οἰκτίρ-,	οἰκτίρ-ιω)	οἰκτιῶρω
(θ. πλῦν-,	πλῦν-ιω)	πλύνω
(θ. σῦρ-,	σῦρ-ιω)	σῦρω (βλ. § 35 καὶ 36, 4, β')

Σημείωσις. Τὸ ῥῆμα *οὐφείλω* προῆλθεν ἐκ παλαιότερου τύπου *οὐφέλλω*, ὁ ὁποῖος πάλιν προῆλθεν ἐξ ἀρχικοῦ τύπου *οὐφέλλνω* (πρβλ. § 36, 3).

β') Οἱ ἄλλοι χρόνοι.

§ 217. Τῶν ἐνρινολήκτων καὶ ὑγρολήκτων ῥημάτων

1) ὁ ἐνεργητικὸς καὶ ὁ μέσος μέλλων σχηματίζεται χωρὶς τὸν χρονικὸν χαρακτηῖρα σ (συνηρημένος) εἰς -ῶ, -οῦμαι (ἔτσι κατὰ τὰ εἰς -έω συνηρημένα ῥήματα):

νέμω	(θ. νεμ- νεμέω)	νεμῶ (νεμέομαι)	νεμοῦμαι
μένω	(θ. μεν- μενέω)	μενῶ	
ἀγγέλλω	(θ. ἀγγελ- ἀγγελέω)	ἀγγελλῶ	
καθαίρω	(θ. καθαρ- καθαρέω)	καθαροῦ	
κτείνω	(θ. κτεν- κτενέω)	κτενῶ	

2) ὁ ἐνεργητικὸς καὶ ὁ μέσος ἀόριστος α' σχηματίζονται χωρὶς τὸν χρονικὸν χαρακτῆρα σ εἰς **-α**, **-άμην**, μὲ ἐκτεταμένον τὸ πρὸ τοῦ χαρακτῆρος τοῦ ῥηματικοῦ θέματος βραχὺ φωνῆεν, ἦτοι μὲ ἔκτασιν τοῦ ᾠ εἰς **η** (ἢ κατόπιν **ε** ἢ **ι** ἢ **ρ** εἰς ᾠ), τοῦ **ε** εἰς **ει**, τοῦ **ἰ** ἢ **ῶ** εἰς **ἰ** ἢ **ῶ** :

ὕφαινω	(θ. ὑφᾶν-)	ὑφην-α	ὑφην-άμην
λεαίνω	(θ. λεᾶν-)	ἐλέᾶν-α	(λεᾶναι)
μιαίνω	(θ. μιᾶν-)	ἐμίᾶ-να	(μιᾶναι)
μαραίνω	(θ. μαρᾶν-)	ἐμάρᾶν-α	(μαρᾶναι)
καθαίρω	(θ. καθᾶρ-)	ἐκάθηρ-α	ἐκαθηρ-άμην
ἀγγέλλω	(θ. ἀγγελ-)	ἤγγελ-α	ἤγγελ-άμην
νέμω	(θ. νέμ-)	ἐνειμ-α	ἐνειμ-άμην
μένω	(θ. μεν-)	ἔμειν-α	
κρίνω	(θ. κρίν-)	ἐκρίν-α	(κρίναι)
ἀμύνω	(θ. ἀμῦν-)	ἤμῦν-α	(ἀμῦναι)

Σ η μ ε ἰ ὼ σ ι ς 1. Οἱ τύποι οὗτοι προῆλθον ἐκ παλαιότερων ὕφαν-σα, ὕφανα—ἐκάθαρ-σα, ἐκάθαρρα—ἤγγελ-σα, ἤγγελλα—ἐκριν-σα, ἐκριννα κτλ. (βλ. § 36, 3).

Σ η μ ε ἰ ὼ σ ι ς 2. Ἔχουν ᾠ ἀντὶ **η** εἰς τὸν ἐνεργητικὸν καὶ μέσον ἀόριστον α' προσέτι τὰ ῥήματα **αἴρω**, **ἄλλομαι**, **κερδαίνω** καὶ **κοιλαινῶ**, ἂν καὶ τοῦ **α** δὲν προηγῆται εἰς τὸ θέμα αὐτῶν (**ἀρ-**, **ἄλ-**, **κερδαν-**, **κοιλαν-**) ἐ **η** ἢ **ρ** : ἦρα (ὑποτ. ἄρω, εὐκτ. ἄρα-μι, προστ. ἄρον, ἀπρφ. ἄραι κτλ.), ἠλάμην (ὑποτ. ἄλωμαι, εὐκτ. ἄλαιμην κτλ.), ἐκέρδᾶνα (ἀπρφ. κερδᾶναι κτλ.), ἐκοίλᾶνα (ἀπρφ. κοιλᾶναι).

Εἰς τὴν ὀριστικὴν ἔχουν **η** ἀντὶ ᾠ οἱ ἀόριστοι ἦρα καὶ ἠλάμην ἕνεκα τῆς αὐ-ξήσεως (βλ. § 185, 2, Σημ. α').

3) ὁ ἐνεργητικὸς παρακείμενος σχηματίζεται εἰς **-κα** καὶ ὁ ἐνεργητικὸς ὑπερσυντέλικος εἰς **-κειν** (§ 200) :

φαίνω	(θ. φαν-)	πέφαγ-κα	(§ 37, 6, α')
ἀγγέλλω	(θ. ἀγγελ-)	ἤγγελ-κα	ἠγγέλ-κειν

4) ὁ παθητικὸς μέλλων α' καὶ ὁ παθητικὸς ἀόριστος α' σχηματίζονται κανονικῶς εἰς **-θήσομαι, -θην**: **μιαίνομαι** (θ. μιαν-), **μιαν-θήσομαι**, **ἐμιάν-θην** — **ἀγγέλλομαι** (θ. ἀγγελ-), **ἀγγελ-θήσομαι**, **ἡγγέλ-θην**

5) ὁ μέσος παρακείμενος καὶ ὑπερσυντέλικος

α') τῶν ὑγρολήκτων ῥημάτων σχηματίζονται κανονικῶς εἰς **-μαι, -μην**: **ἀγγέλλομαι** (θ. ἀγγελ-), **ἡγγελ-μαι**, **ἡγγέλ-μην** — **αἴρωμαι** (θ. ἀρ-), **ἤρ-μαι**, **ἤρ-μην**

β') τῶν ἐνρινολήκτων μὲ χαρακτηριστῆρα **ν** σχηματίζονται ἄλλων μὲν (κανονικῶς) εἰς **-μμαι, -μμην**, ἄλλων δὲ εἰς **-σμαι, -σμην**: **ὀξύνομαι** (θ. ὀξυν-), **ὠξύμμαι**, **ὠξύμμην** — **φαίνομαι** (θ. φαν-), **πέφασμαι**, **ἐπεφάσμην** (βλ. § 37, 6, γ' σημ.).

§ 218. Παράδειγμα ένεργητικού και μέσου μέλλοντος και μέσου παρακειμένου και ύπερσυντελικού ένρινολήκτων και ύγρολήκτων ρημάτων (βλ. § 37, 6, γ').

Όριστική	Εύκτική	Άπαρέμφατον Μετοχή	
νεμ-ῶ νεμ-εἶς νεμ-εἶ νεμ-οὔμεν νεμ-εὔτε νεμ-οὔσι	νεμ-οἶμι ἢ νεμ-οίην νεμ-οἶς ἢ νεμ-οίης νεμ-οἶ ἢ νεμ-οίη νεμ-οὔμεν νεμ-οὔτε νεμ-οὔεν	νε-μεῖν	
νεμ-οὔμαι νεμ-εἶ (ἢ -ῆ) νεμ-εὔται νεμ-οὔμεθα νεμ-εἶσθε νεμ-οὔνται	νεμ-οίμην νεμ-οἶο νεμ-οἶτο νεμ-οίμεθα νεμ-οἶσθε νεμ-οἶντο	νεμ-εἶσθαι νεμ-οὔμενος νεμ-ουμένη νεμ-οὔμενον	
Όριστική		Προστακτική	Άπαρέμφατον Μετοχή
ἡγγελ-μαι ἡγγελ-σαι ἡγγελ-ται ἡγγέλ-μεθα ἡγγελ-θε ἡγγελ-μένοι εἰσὶ	ἡγγέλ-μην ἡγγελ-σο ἡγγελ-το ἡγγέλ-μεθα ἡγγελ-θε ἡγγελ-μένοι ἦσαν	— ἡγγελ-σο ἡγγέλ-θω — ἡγγελ-θε ἡγγέλ-θων	ἡγγέλ-θαι ἡγγελ-μένος ἡγγελ-μένη ἡγγελ-μένον
ᾠξυμ-μαι ᾠξυν-σαι ᾠξυν-ται ᾠξύμ-μεθα ᾠξυν-θε ᾠξυμ-μένοι εἰσὶ	ᾠξύμ-μην ᾠξυν-σο ᾠξυν-το ᾠξύμ-μεθα ᾠξυν-θε ᾠξυμ-μένοι ἦσαν	— ᾠξυν-σο ᾠξύν-θω — ᾠξυν-θε ᾠξύν-θων	ᾠξύν-θαι ᾠξυμ-μένος ᾠξυμ-μένη ᾠξυμ-μένον
πέφασ-μαι πέφαν-σαι πέφαν-ται πεφάσ-μεθα πέφαν-θε πεφασ-μένοι εἰσὶ	ἐπέφασ-μην ἐπέφαν-σο ἐπέφαν-το ἐπεφάσ-μεθα ἐπέφαν-θε πεφασ-μένοι ἦσαν	— πέφαν-σο πεφάν-θω — πέφαν-θε πεφάν-θων	πεφάν-θαι πεφασ-μένος πεφασ-μένη πεφασ-μένον

§ 219. Τὰ ἐνρινόληκτα ῥήματα κλίνω, κρίνω, πλύνω καὶ τείνω τὸν ἐνεργητικὸν καὶ μέσον παρακείμενον καὶ ὑπερσυντέλικον καὶ τὸν παθητικὸν μέλλοντα καὶ ἀόριστον α' τοὺς σχηματίζουσι ἀπὸ τοῦ ῥηματικὸν θέμα μετ' ἀποβολῆν τοῦ χαρακτῆρος ν :

(θ. κλιν-)	κέ-κλι-κα	ἐκεκλί-κειν	κλι-θήσομαι	ἐκλί-θην
(θ. κριν-)	κέ-κρι-κα	ἐκεκρί-κειν	κρι-θήσομαι	ἐκρί-θην
(θ. πλυν-)	πέ-πλυ-κα	ἐπεπλύ-κειν	πλυ-θήσομαι	ἐπλύ-θην
(θ. τεν-,τα-)	τέ-τα-κα	έτετά-κειν	τα-θήσομαι	ετά-θην

§ 220. Τὰ ἐνρινόληκτα καὶ ὑγρόληκτα ῥήματα, ὅσα ἔχουσι θέμα μονοσύλλαβον μὲ φωνῆεν ε, εἰς τὸν ἐνεργητικὸν παρακείμενον καὶ ὑπερσυντέλικον α', εἰς τὸν μέσον παρακείμενον καὶ ὑπερσυντέλικον καὶ εἰς τὸν παθητικὸν μέλλοντα καὶ ἀόριστον α' ἢ β' ἀντὶ τοῦ φωνήεντος ε ἔχουσι ᾱ (πρβλ. § 214, 2) :

σπείρω (θ. σπερ-)	ἔ-σπαρ-κα,	ἐσπάρ-κειν,	ἔσπαρμαι,	ἐσπάρ-μην,
	σπαρ-ήσομαι,	ἐσπάρ-ην		
στέλλω (θ. στελ-)	ἔ-σταλ-κα,	ἐστάλ-κειν,	ἔσταλμαι,	ἐστάλ-μην,
	σταλ-ήσομαι,	ἐστάλ-ην		
τείνω (θ. τετ-,τα-)	τέ-τα-κα,	έτετά-κειν,	τέταμαι,	έτετά-μην,
	τα-θήσομαι,	ετά-θην		
φθείρω (θ. φθερ-)	ἔ-φθαρ-κα,	ἐφθάρ-κειν,	ἐφθαρμαι,	ἐφθάρ-μην,
	φθαρ-ήσομαι,	ἐφθάρ-ην.		

δ') Δεύτεροι χρόνοι τῶν ῥημάτων.

§ 221. Ὁ ἐνεργητικὸς ἀόριστος καὶ ὁ μέσος ἀόριστος πολλῶν ῥημάτων σχηματίζονται χωρὶς τὸν χρονικὸν χαρακτῆρα σ καὶ μὲ θεματικὸν φωνῆεν οὐχὶ τὸ α, ἀλλὰ τὸ ο καὶ τὸ ε : ἔλαβ-ο-ν, ἐλαβ-ό-μην (βλ. § 199 καὶ § 201).

Ὁ τοιοῦτος ἀόριστος λέγεται ἐνεργητικὸς ἀόριστος δεύτερος ἢ μέσος ἀόριστός δεύτερος καὶ εἰς μὲν τὴν ὀριστικὴν ἔχει τὰς καταλήξεις τοῦ ἀντιστοίχου παρατατικοῦ (ἔλαβ-ον, ἐλάμβαν-ον — ἐλαβ-όμην, ἐλαμβάν-όμην), εἰς δὲ τὰς ἄλλας ἐγκλίσεις ἔχει τὰς καταλήξεις τοῦ ἀντιστοίχου ἐνεστώτος.

Π. χ. ὁ ἐνεργητικὸς ἀόριστος β' τοῦ ρ. βάλλω καὶ ὁ μέσος ἀόριστος β' τοῦ ρ. γίγνομαι κλίνονται ὡς ἐξῆς :

Όριστική	Υποτακτική	Εὐκτική	Προστακτική	Απαρέμφατον Μετοχή
ἔβαλ-ον ἔβαλ-ες ἔβαλ-ε ἔβάλ-ομεν ἔβάλ-ετε ἔβαλ-ον	βάλ-ω βάλ-ης βάλ-η βάλ-ωμεν βάλ-ητε βάλ-ωσι	βάλ-οιμι βάλ-οις βάλ-οι βάλ-οιμεν βάλ-οιτε βάλ-οιεν	— βάλ-ε βάλ-έτω — βάλ-ετε βάλ-όντων	βαλ-εῖν βαλῶν — (ὄντος) βαλοῦσα βαλ-όν
ἔγεν-όμην ἔγέν-ου ἔγέν-ετο ἔγεν-όμεθα ἔγέν-εσθε ἔγέν-οντο	γέν-ομαι γέν-ῃ γέν-ηται γέν-όμεθα γέν-εσθε γέν-ωνται	γεν-οίμην γέν-οιο γέν-οιτο γεν-οίμεθα γέν-οισθε γέν-οιντο	— γεν-οῦ γεν-έσθω — γέν-εσθε γεν-έσθων	γεν-έσθαι γεν-όμενος γεν-ομένη γεν-όμενον

Σημείωσις 1. Τοῦ ἐνεργητικοῦ ἀορίστου β' τὸ ἀπαρέμφατον καὶ ἡ μετοχή, εἴτε ἀπλᾶ εἴτε σύνθετα, τονίζονται ἐπὶ τῆς ληγούσης: λαβεῖν — παραλαβεῖν, λαβῶν (λαβόν) — παραλαβῶν (παραλαβόν.)

Πέντε δὲ ῥημάτων, ἦτοι τῶν ῥημάτων λέγω, ἔρχομαι, εὐρίσκω, ὀρῶ καὶ λαμβάνω προσεῖτι τὸ δεύτερον ἐνικὸν τῆς προστακτικῆς τοῦ ἀορίστου β' ἀπλοῦν τονίζεται ἐπὶ τῆς ληγούσης: εἰπέ, ἔλθέ, εὐρέ, ἰδέ, λαβέ. Ἄλλὰ: πρόσειπε, ἄπειθε, ἔξενρε, ἔπιδε, παράλαβε.

Σημείωσις 2. Τοῦ μέσου ἀορίστου β' τὸ ἀπαρέμφατον τονίζεται ἐπὶ τῆς παραληγούσης: (ἄγομαι — ἠγαγόμην) ἀγαγέσθαι, (γίνομαι — ἐγενόμην) γενέσθαι.

Τὸ δὲ δεύτερον ἐνικὸν τῆς προστακτικῆς τοῦ μέσου ἀορίστου β', ἐὰν μὲν εἶναι πολυσύλλαβον, εἴτε ἀπλοῦν εἴτε σύνθετον, τονίζεται ἐπὶ τῆς ληγούσης: ἐλαβόμην — λαβοῦ, ἀντιλαβοῦ· ἐγενόμην — γενοῦ, παραγενοῦ· ἐὰν δὲ εἶναι μονοσύλλαβον, συντιθέμενον μὲ δισύλλαβον πρόθεσιν, ἀναβιβάζει τὸν τόνον: ἔχομαι, ἐσχόμην — σχοῦ, παράσχο· ἔπομαι, ἐσιτόμην — σποῦ, ἐκίστου.

§ 222. Ὁ ἐνεργητικὸς παρακείμενος καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος πολλῶν ῥημάτων σχηματίζονται χωρὶς τὸν χρονικὸν χαρακτῆρα κ ἢ χωρὶς δάσυνσιν τοῦ φιλοῦ ἢ μέσου ἀφώνου χαρακτῆρος τοῦ θέματος (πρβλ. § 200, § 212, 2 καὶ § 213, 2).

Ὁ τοιοῦτος ἐνεργητικὸς παρακείμενος καὶ ὑπερσυντέλικος λέγεται δεύτερος, κλίνεται δὲ ὅπως ἀκριβῶς ὁ α', ἀλλὰ εἰς τὸ θέμα αὐτοῦ συνήθως ἀντὶ τοῦ ε τοῦ ῥηματικοῦ θέματος ἔχει ο καὶ ἀντὶ τοῦ ᾠ ἔχει η (ἢ ᾠ κατόπιν ρ):

κτείνω	(θ. κτεν-)	(ἄπ.) ἐ-κτον-α	(ἄπ.) εκτόν-ειν
τίκτω	(θ. τεκ-)	τέ-τοκ-α	ε̅τετόκ-ειν
λείπω	(θ. λειπ-)	λέ-λοιπ-α	ε̅λελοίπ-ειν
φαίνω	(θ. φᾶν-)	πέ-φην-α	ε̅πεφῆν-ειν
μαίνομαι	(θ. μᾶν-)	μέ-μην-α	ε̅μεμῆν-ειν
πράττω	(θ. πρᾶγ-)	πέ-πρᾶγ-α	ε̅πεπράγ-ειν
κράζω	(θ. κρᾶγ-)	κέ-κρᾶγ-α	ε̅κεκράγ-ειν

§ 223. Ὁ παθητ. μέλλων καὶ ὁ παθητ. ἀόριστος πολλῶν ῥημάτων σχηματίζονται μὲ πρόσφυμα **η** καὶ ὄχι **θη**, ἤτοι χωρὶς τὸ **θ**: κόπτομαι (θ. κοπ-) — κοπ-ή-σομαι, ἐκόπ-η-ν (πρβλ. νῦν : ἐγράφ-θη-κα ἢ ἐγράφ-τη-κα καὶ ἐγράφ-η-κα).

Ὁ τοιοῦτος παθητικὸς μέλλων καὶ παθητικὸς ἀόριστος λέγεται δεύτερος, κλίνεται δὲ ὅπως ἀκριβῶς καὶ ὁ α'.

Π. χ. ὁ παθητικὸς μέλλων β' καὶ ὁ παθητικὸς ἀόριστος β' τοῦ ῥ. γράφομαι κλίνονται ὡς ἐξῆς :

Ὅριστική	Ὑποτακτική	Εὐκτική	Προστακτική	Ἀπαρέμφρατον Μετοχή
γράφ-ή-σομαι γράφ-ή-σει γράφ-ή-σεται γράφ-η-σόμεθα γράφ-ή-σεσθε γράφ-ή-σονται		γραφ-η-σοίμην γραφ-ή-σοιο γραφ-ή-σοιτο γραφ-η-σοίμεθα γραφ-ή-σοισθε γραφ-ή-σοιντο		γραφ-ή-σεσθαι γραφ-η-σόμενος γραφ-η-σομένη γραφ-η-σόμενον
ἐγράφ-η-ν ἐγράφ-η-ς ἐγράφ-η ἐγράφ-η-μεν ἐγράφ-η-τε ἐγράφ-η-σαν	γραφ-ῶ γραφ-ῆς γραφ-ῆ γραφ-ῶμεν γραφ-ῆτε γραφ-ῶσι	γραφ-εῖην γραφ-εῖης γραφ-εῖη γραφ-εῖημεν γραφ-εῖητε γραφ-εῖησαν*	— γράφ-η-θι γραφ-ῆ-τῶ — γράφ-ητε γραφ-έ-ντων	γραφ-ῆ-ναι γραφ-εῖς γραφ-εῖσα γραφ-έν

Σημείωσις. Ὁ παθητικὸς ἀόριστος β' εἰς τὸ β' ἐνικὸν πρόσωπον τῆς προστακτικῆς ἔχει (τὴν ἀρχικὴν) κατάληξιν -θι : ἀλλάγη-θι, φάνη-θι (βλ. § 196, ὑποσ. 4).

* ἢ γραφ-εῖμεν, γραφ-εῖτε, γραφ-εῖεν.

§ 224. 1) Τὰ ῥήματα (ἐκ)πλήττομαι ἢ (κατα)πλήττομαι, σήπομαι καὶ τήκομαι εἰς τὸν παθητικὸν μέλλοντα καὶ ἀόριστον β' ἀντὶ τοῦ η τοῦ ῥηματικοῦ θέματος ἔχουν ᾗ: (θ. πληγ-) ἐκ-πλᾶγ-ήσομαι, κατα-πλᾶγ-ήσομαι, ἐξ-επλᾶγ-ην, κατ-επλᾶγ-ην — (θ. σηπ-) σᾶπ-ήσομαι, ἐσᾶπ-ην — (θ. τηκ-) τᾶκ-ήσομαι, ἐτᾶκ-ην.

2) τὰ ῥήματα κλέπτω, πλέκω, καὶ τρέπω εἰς τὸν παθητικὸν ἀόριστον β' καὶ τὰ ῥήματα στρέφω καὶ τρέφω εἰς τὸν παθητικὸν μέλλοντα β' καὶ εἰς τὸν παθητικὸν ἀόριστον β' ἀντὶ τοῦ ε τοῦ ῥηματικοῦ θέματος ἔχουν ᾗ: (θ. κλεπ-) ἐ-κλά-πην, (θ. πλεκ-) ἐ-πλάκ-ην, (θ. τρεπ-) ἐ-τράπ-ην, (θ. στρεφ-) στραφ-ήσομαι, ἐ-στράφ-ην, (θ. τρεφ-) τραφ-ήσομαι, ἐ-τράφ-ην (πρβλ. § 214, 2).

§ 225. Σπανίως ὁ αὐτὸς χρόνος ἐνὸς ῥήματος σχηματίζεται καὶ ὡς α' καὶ ὡς β' (1), ὡς (διαφθείρω) διέφθορα καὶ διέφθορα, (ἀλλάττομαι) ἠλλάχθην καὶ ἠλλάγην, (βλάπτομαι) ἐβλάφθην καὶ ἐβλάβην. Συνήθως δὲ τότε ὁ εἰς τύπος ἔχει διάφορον σημασίαν τοῦ ἐτέρου· π.χ.: πέπεικα (= ἔχω πείσει), πέποιθα (= εἶμαι πεπεισμένος) πέφαγκα (= ἔχω φανερώσει), πέφηνα (= ἔχω φανερωθῆ) ἐτρεφάμην (τινά = ἔτρεφά τινα εἰς φυγὴν), ἐτραπόμην (= διηυθύνθην) ἐφάνθην (= ἀπεδείχθην ὑπὸ ἄλλου), ἐφάνην (= ἐδείχθην ἐγώ).

2.) Περισπώμενα ἢ συνηρημένα ῥήματα.

§ 226. Περισπώμενα ἢ συνηρημένα εἰς τὸν ἐνεστώτα καὶ παρατατικὸν εἶναι τὰ φωνηεντόληκτα ῥήματα, τὰ ὅποια ἔχουν χαρακτῆρα α ἢ ε ἢ ο. Ταῦτα διαιροῦνται εἰς τρεῖς τάξεις, ἧτοι

- 1) τὴν τάξιν τῶν εἰς -άω: τιμάω - τιμῶ (2).
- 2) τὴν τάξιν τῶν εἰς -έω: ποιέω - ποιῶ.
- 3) τὴν τάξιν τῶν εἰς -όω: δουλόω - δουλῶ.

Κλίνονται δὲ ταῦτα εἰς τὸν ἐνεστώτα καὶ τὸν παρατατικὸν κατὰ τὰ ἐπόμενα παραδείγματα:

1. Μόνον τὸ ῥ. τρέπω ἔχει πάντας τοὺς ἀορίστους α' καὶ β': ἔτρεφα — ἔτραπον (ποιητικὸς), ἐτρεφάμην — ἐτραπόμην, ἐτρέφθην — ἐτράπην.

2. Τὰ ῥ. κᾶ'ω καὶ κλαί'ω, τὰ ὅποια ἀρχῆθεν ἦσαν κάF-ω, κλαίF-ω, ἔπειτα καίF-ω, κλαίF-ω, καὶ τέλος καί-ω, κλαί-ω, μένουσιν ἀσυναίρετα (πρβλ. § 33, 3 καὶ § 35).

$$\frac{\alpha + \omega}{\nu \pm \sigma} = \omega$$
 § 227. Παράδειγμα συνηρημένου ῥήματος εἰς -άω (θ. τιμᾶ-)

	Ἑνεργητικὸν		Μέσον καὶ Παθητικὸν	
+ Οριστική	Ἑνεστώτος	(τιμᾶω) τιμῶ	(τιμᾶομαι) τιμῶμαι	
		(τιμᾶεις) τιμᾶς	(τιμᾶή, -ει) τιμᾶ	
+ Υποτακτική	Ἑνεστώτος	(τιμᾶει) τιμᾶ	(τιμᾶεται) τιμᾶται	
		(τιμᾶομεν) τιμῶμεν	(τιμᾶόμεθα) τιμῶμεθα	
Οριστική	Παρατετατοῦ	(τιμᾶετε) τιμᾶτε	(τιμᾶεσθε) τιμᾶσθε	
		(τιμᾶουσι) τιμῶσι	(τιμᾶόνται) τιμῶνται	
+ Υποτακτική	Παρατετατοῦ	(ἐτίμαον) ἐτίμων	(ἐτιμᾶομην) ἐτιμῶμην	
		(ἐτίμαες) ἐτίμας	(ἐτιμᾶού) ἐτιμᾶ	
Υποτακτική	Παρατετατοῦ	(ἐτίμαε) ἐτίμα	(ἐτιμᾶετο) ἐτιμᾶτο	
		(ἐτιμᾶομεν) ἐτιμῶμεν	(ἐτιμᾶόμεθα) ἐτιμῶμεθα	
Υποτακτική	Παρατετατοῦ	(ἐτιμᾶετε) ἐτιμᾶτε	(ἐτιμᾶεσθε) ἐτιμᾶσθε	
		(ἐτίμαον) ἐτίμων	(ἐτιμᾶόντο) ἐτιμῶντο	
Ἐξόχτικῆ	Ἐξόχτικῆ	(τιμᾶώ) τιμῶ	(τιμᾶώμαι) τιμῶμαι	
		(τιμᾶῆς) τιμᾶς	(τιμᾶή) τιμᾶ	
Ἐξόχτικῆ	Ἐξόχτικῆ	(τιμᾶῆ) τιμᾶ	(τιμᾶήται) τιμᾶται	
		(τιμᾶωμεν) τιμῶμεν	(τιμᾶόμεθα) τιμῶμεθα	
Ἐξόχτικῆ	Ἐξόχτικῆ	(τιμᾶήτε) τιμᾶτε	(τιμᾶήσθε) τιμᾶσθε	
		(τιμᾶωσι) τιμῶσι	(τιμᾶώνται) τιμῶνται	
Ἐξόχτικῆ	Ἐξόχτικῆ	(τιμᾶοιμι) τιμῶμι ἢ τιμῶν	(τιμᾶοίμην) τιμῶμην	
		(τιμᾶοις) τιμῶς ἢ τιμῶης	(τιμᾶοιο) τιμῶο	
Ἐξόχτικῆ	Ἐξόχτικῆ	(τιμᾶοι) τιμῶ ἢ τιμῶη	(τιμᾶοιτο) τιμῶτο	
		(τιμᾶοιμεν) τιμῶμεν	(τιμᾶοίμεθα) τιμῶμεθα	
Ἐξόχτικῆ	Ἐξόχτικῆ	(τιμᾶοιτε) τιμῶτε	(τιμᾶοισθε) τιμῶσθε	
		(τιμᾶοιεν) τιμῶεν	(τιμᾶοίντο) τιμῶντο	
Προστακτικῆ	Προστακτικῆ	(τίμαε) τίμα	(τιμᾶού) τιμῶ	
		(τιμᾶέτω) τιμάτω	(τιμᾶέσθω) τιμάσθω	
Προστακτικῆ	Προστακτικῆ	(τιμᾶέτε) τιμᾶτε	(τιμᾶέσθε) τιμᾶσθε	
		(τιμᾶόντων) τιμώντων	(τιμᾶέσθων) τιμάσθων	
Ἀπερ.	Ἀπερ.	(τιμᾶειν) τιμᾶν	(τιμᾶεσθαι) τιμᾶσθαι	
Μετοχή	Μετοχή	(τιμᾶων) τιμῶν (δὲν)	(τιμᾶόμενος) τιμῶμενος	
		(τιμᾶουσα) τιμῶσα	(τιμᾶομένη) τιμῶμένη	
		(τιμᾶόν) τιμῶν	(τιμᾶόμενον) τιμῶμενον	

$\epsilon + \epsilon = \epsilon\iota$
 $\epsilon + \theta(\sigma\upsilon) = \sigma\upsilon$

Μηδὲ ἐπιπέδη
 121

§ 228. Παράδειγμα συνηρημένου ῥήματος εἰς -έω (θ. ποιε-)

		Ἐνεργητικὸν		Μέσον καὶ Παθητικὸν	
Ὅριστα ἴχνη	Ἐνεστώτος	(ποιέω) ποιῶ (ποιέεις) ποιεῖς (ποιέει) ποιεῖ (ποιέομεν) ποιούμεν (ποιέετε) ποιείτε (ποιέουσι) ποιοῦσι		(ποιέομαι) ποιούμαι (ποιέη, -ει) ποιῆ ἢ ποιεῖ (ποιέεται) ποιεῖται (ποιέομεθα) ποιούμεθα (ποιέεσθε) ποιεῖσθε (ποιέονται) ποιοῦνται	
	Παρατατικού	(ἐποίεον) ἐποίουν (ἐποίεις) ἐποίεις (ἐποίει) ἐποίει (ἐποιόμεν) ἐποιούμεν (ἐποιέετε) ἐποιείτε (ἐποίεον) ἐποίουν		(ἐποιόμην) ἐποιόμην (ἐποιέου) ἐποιού (ἐποιέετο) ἐποιεῖτο (ἐποιόμεθα) ἐποιούμεθα (ἐποιέεσθε) ἐποιεῖσθε (ἐποιέοντο) ἐποιούντο	
	Ἑπιτακτική	(ποιέω) ποιῶ (ποιέης) ποιῆς (ποιέη) ποιῆ (ποιέωμεν) ποιῶμεν (ποιέητε) ποιῆτε (ποιέωσι) ποιῶσι		(ποιέωμαι) ποιῶμαι (ποιέη) ποιῆ (ποιέηται) ποιῆται (ποιέωμεθα) ποιῶμεθα (ποιέησθε) ποιῆσθε (ποιέωνται) ποιῶνται	
	Εὐκτική	(ποιέοιμι) ποιούμι (ποιέοις) ποιούεις (ποιέοι) ποιούει (ποιέοιμεν) ποιούομεν (ποιέοιτε) ποιούοιτε (ποιέοιεν) ποιούοιεν	ἢ ποιοῖν ἢ ποιοῖς ἢ ποιοῖ ἢ ποιοῖν	(ποιεοίμην) ποιοίμην (ποιεοιο) ποιοῖο (ποιεοίτο) ποιοῖτο (ποιεοίμεθα) ποιοίμεθα (ποιεοίσθε) ποιοῖσθε (ποιεοίντο) ποιοῖντο	
	Προστακτική	(ποιέε) ποίει (ποιέετω) ποιεῖτω (ποιέετε) ποιεῖτε (ποιέόντων) ποιούντων		(ποιέου) ποιοῦ (ποιέεσθω) ποιεῖσθω (ποιέεσθε) ποιεῖσθε (ποιέεσθων) ποιεῖσθων	
	Ἀπαρ.	(ποιέειν) ποιεῖν		(ποιέεσθαι) ποιεῖσθαι	
	Μετοχή	(ποιέων) ποιῶν (ποιέουσα) ποιούσα (ποιέον) ποιούν	(ποιῶν/οῦν/ος) (ποιούσα/ων) (ποιούν/οῦν/ος)	(ποιεόμενος) ποιούμενος (ποιεομένη) ποιουμένη (ποιεόμενον) ποιούμενον	

§ 229. Παράδειγμα συνηρημένου ρήματος εις -όω (θ. δουλο-)

	Ἑνεργητικόν	Μέσον και Παθητικόν
Ἑνεστώτης	(δουλόω) δουλώ (δουλόεις) δουλοῖς (δουλόει) δουλοῖ (δουλόομεν) δουλοῦμεν (δουλόετε) δουλοῦτε (δουλόουσι) δουλοῦσι	(δουλόομαι) δουλοῦμαι (δουλόη, ει) δουλοῖ (δουλόεται) δουλοῦται (δουλοόμεθα) δουλοῦμεθα (δουλόεσθε) δουλοῦσθε (δουλόονται) δουλοῦνται
	(ἐδούλοον) ἐδούλου (ἐδούλοες) ἐδούλους (ἐδούλοε) ἐδούλου (ἐδουλόομεν) ἐδουλοῦμεν (ἐδουλόετε) ἐδουλοῦτε (ἐδούλοον) ἐδούλου	(ἐδουλοόμην) ἐδουλοῦμην (ἐδουλόου) ἐδουλοῦ (ἐδουλόετο) ἐδουλοῦτο (ἐδουλοόμεθα) ἐδουλοῦμεθα (ἐδουλόεσθε) ἐδουλοῦσθε (ἐδουλόοντο) ἐδουλοῦντο
Ἑποπτακτική	(δουλόω) δουλώ (δουλόης) δουλοῖς (δουλόη) δουλοῖ (δουλόωμεν) δουλώμεν (δουλόητε) δουλώτε (δουλόωσι) δουλώσι	(δουλόωμαι) δουλώμαι (δουλόη) δουλοῖ (δουλόηται) δουλώται (δουλώμεθα) δουλώμεθα (δουλόησθε) δουλώσθε (δουλόωνται) δουλώνται
Εὐκτική	(δουλοοίμι) δουλοῖμι ἤ -οίην (δουλοοίς) δουλοῖς ἤ -οίης (δουλοοί) δουλοῖ ἤ -οίη (δουλοοίμεν) δουλοῖμεν (δουλοοίτε) δουλοῖτε (δουλοοίεν) δουλοοίεν	(δουλοοίμην) δουλοοίμην (δουλοοίο) δουλοοῖο (δουλοοίτο) δουλοοῖτο (δουλοοίμεθα) δουλοοίμεθα (δουλοοίσθε) δουλοοίσθε (δουλοοίντο) δουλοοίντο
Προστακτική	(δούλοε) δούλου (δουλοέτω) δουλοῦτω (δουλόετε) δουλοῦτε (δουλοόντων) δουλούντων	(δουλόου) δουλοῦ (δουλοέσθω) δουλοῦσθω (δουλόεσθε) δουλοῦσθε (δουλοέσθων) δουλοῦσθων
Ἄπερ.	(δουλόειν) δουλοῦν	(δουλόεσθαι) δουλοῦσθαι
Μετοχή	(δουλόων) δουλών (δουλόουσα) δουλοῦσα (δουλόον) δουλοῦν	(δουλοόμενος) δουλούμενος (δουλοομένη) δουλουμένη (δουλοόμενον) δουλούμενον

§ 230. Εἰς τὰ συνηρημένα ῥήματα γίνονται αἱ ἐξῆς συναίρεσεις :

1) Εἰς τὰ εἰς -άω, -ῶ ῥήματα συναίρουνται

α') τὸ α + ε ἢ α + η εἰς ᾱ : (τίμαε) τίμᾱ, (τιμάητε) τιμᾱτε·

β') τὸ α + εἰ ἢ α + η εἰς ᾱ : (τιμάει) τιμᾱ̄, (τιμάη) τιμᾱ̄·

γ') τὸ α + ο ἢ α + ω ἢ α + ου εἰς ω : (τιμάομεν) τιμῶμεν, (τιμάωμεν) τιμῶμεν, (τιμάουσι) τιμῶσι·

δ') τὸ α + οἱ εἰς ω̄ : (τιμάοιμι) τιμῶμι.

Σημείωσις. Εἰς τὸ ἐνεργητικὸν ἀπαρέμφατον τὸ α + ε συναίρεται εἰς α ἀπλοῦν (καὶ ὄχι εἰς ᾱ), διότι ἡ κατάληξις αὐτοῦ -ειν προῆλθεν ἀπὸ τὴν κατάληξιν -εεν καὶ δὲν περιεῖχεν ἐξ ἀρχῆς ι (βλ. § 201, Σημ.).

2) Εἰς τὰ εἰς -έω, -ῶ ῥήματα συναίρουνται

α') τὸ ε + ε εἰς εἰ : (ποίεε) ποίει, (ποίετε) ποιεῖτε·

β') τὸ ε + ο εἰς ου : (ποιέομεν) ποιούμεν·

γ') τὸ ε μὲ μακρὸν φωνῆεν ἢ δίφθογγον εἰς τὸ ἴδιον μακρὸν φωνῆεν ἢ δίφθογγον (ἦτοι ε + ω = ω, ε + η = η, ε + εἰ = εἰ κτλ.) : (ποιέω) ποιῶ, (ποιέητε) ποιῆτε, (ποιέεις) ποιεῖς, (ποιέουσι) ποιοῦσι κτλ.

3) Εἰς τὰ εἰς -όω, -ῶ ῥήματα συναίρουνται

α') τὸ ο + ε ἢ ο + ο ἢ ο + ου εἰς ου : (δηλόετε) δηλοῦτε, (δηλόομεν) δηλοῦμεν, (δηλόουσι) δηλοῦσι·

β') τὸ ο + η ἢ ο + ω εἰς ω : (δηλόητε) δηλῶτε, (δηλόω) δηλῶ·

γ') τὸ ο + εἰ ἢ ο + η ἢ ο + οἱ εἰς οἰ : (δηλόει) δηλοῖ, (δηλόη) δηλοῖ, (δηλόοιμεν) δηλοῖμεν.

Σημείωσις. Εἰς τὸ ἐνεργητικὸν ἀπαρέμφατον τὸ ο + ε συναίρεται εἰς ου (καὶ ὄχι εἰς οἰ), διότι ἡ κατάληξις αὐτοῦ -ειν προῆλθεν ἀπὸ τὴν κατάληξιν -εεν καὶ δὲν περιεῖχον ἐξ ἀρχῆς ι (βλ. § 201, Σημ.).

§ 231. Τὰ ῥ. ζῶ, πεινῶ, διψῶ καὶ χρῶμαι ἔχουν θέμα μὲ χαρακτῆρα η (καὶ ὄχι α) καὶ διὰ τοῦτο ταῦτα, ἂν καὶ ἐν γένει κλίνωνται κατὰ τὰ εἰς -άω συνηρημένα ῥήματα, ἐν τούτοις ἔχουν η (ἢ η̄), ὅπου τὰ εἰς -άω ἔχουν ᾱ (ἢ ᾱ).

(ζή-ω) ζῶ, ζῆς, ζῆ, ζῶμεν, ζῆτε κτλ.

(ἔζη-ον) ἔζων, ἔζης, ἔζη, ἔζῶμεν, ἔζητε κτλ.

ζῆ, ζήτω κτλ.

ζῆν — ζῶν, ζῶσα, ζῶν.

(πεινή-ω) πεινῶ, πεινῆς, πεινῆ πεινῶμεν, πεινῆτε κτλ.

(ἐπεινή-ον)	ἐπεινῶν, ἐπεινῆς, ἐπεινή, ἐπεινῶμεν, ἐπεινήτε κτλ. πεινήν κτλ.
(διψή-ω)	διψῶ, διψῆς, διψῆ, διψῶμεν, διψήτε κτλ.
(ἐδήψη-ον)	ἐδήπων, ἐδήρης, ἐδήψη, ἐδιψῶμεν, ἐδιψήτε κτλ. διψῆν κτλ.
(χρώ-ομαι)	χρώμαι, χρωῆ, χρωῆται, χρώμεθα, χρωῆσθε κτλ.
(ἐχρωή-ομην)	ἐχρώμην, ἐχρωῶ, ἐχρωῆτο, ἐχρώμεθα, ἐχρωῆσθε κτλ. χρωῶ, χρωῆσθω κτλ. χρωῆσθαι — χρώμενος, χρωμένη, χρώμενον.

Σημείωσις. Τοῦ ῥ. ζῶ οἱ τύποι ζῶ, ζῆς, ζῆ, ζῆτε, ζήτω ὑπάρχουν καί εἰς τὴν κοινὴν ὁμιλουμένην.

§ 232. Τὰ εἰς **-έω** ῥήματα μὲ μονοσύλλαβον θέμα (ὡς πλέ-ω, πνέ-ω, δέ-ομαι) συναίρουσιν μόνον, ὅπου μετὰ τὸν χαρακτῆρα **ε** ἀκολουθεῖ **ε** ἢ **ει** τῆς καταλήξεως :

(πλέ-ω)	πλείς, πλεῖ, πλέ-ομεν, πλεῖτε κτλ.
(ἔ-πλε-ον)	ἔπλεις, ἐπλει, ἐπλέ-ομεν, ἐπλεῖτε κτλ. πλεῖν κτλ.
(δέ-ομαι)	δέη (ἢ δέει), δεῖται, δε-όμεθα, δεῖσθε κτλ.
(ἐ-δε-όμην)	ἐδέου, ἐδεῖτο, ἐδε-όμεθα, ἐδεῖσθε κτλ. δεῖσθαι—δε-όμενος, δε-ομένη, δε-όμενον.

Σημείωσις. Τὸ ῥ. δέω, τὸ ὁποῖον σημαίνει δένω (καὶ ὄχι ἔχω ἀνάγκη), συνήθως συναίρεται εἰς πάντας τοὺς τύπους :

(δέ-ω) δῶ, δεῖς, δεῖ, δοῦμεν, δεῖτε, δοῦσι—(ἐ-δε-ον) ἔδουν, ἔδεις, ἔδει κτλ.

§ 233. Τὸ ῥ. ῥιγῶ, τὸ ὁποῖον κλίνεται ἐν γένει κατὰ τὰ εἰς **-όω**, ἔχει θέμα μὲ χαρακτῆρα **ω** (καὶ ὄχι **ο**) καὶ διὰ τοῦτο συνηρημένον ἔχει **ω** ἢ **ω**, ὅπου τὰ εἰς **-όω** ἔχουν **ου** ἢ **οι** :

(ῥιγῶ-ω) ῥιγῶ, ῥιγῶς, ῥιγῶ κτλ. — (ἔρριγῶ-ον) ἔρριγων, ἔρριγως κτλ.
(ῥιγῶ-οίην) ῥιγῶην, ῥιγῶης κτλ. — (ῥιγῶ-ειν) ῥιγῶν, (ῥιγῶ-ων) ῥιγῶν, ῥιγῶντος κτλ.

§ 234. Τῆς εὐκτικῆς τοῦ ἐνεργ. ἐνεστῶτος τῶν συνηρημένων ῥημάτων τὰ τρία ἐνικά σχηματίζονται συνηθέστερον μὲ τὰς καταλήξεις **-οίην, -οίης, -οίη**, αἱ ὁποῖαι λέγονται Ἄττικαὶ καταλήξεις :

(τιμαοίην)	τιμῶην	(τιμαοίης)	τιμῶης	(τιμαοίη)	τιμῶη
(καλεοίην)	καλοίην	(καλεοίης)	καλοίης	(καλεοίη)	καλοίη
(δηλοοίην)	δηλοίην	(δηλοοίης)	δηλοίης	(δηλοοίη)	δηλοίη

β') Οι Άλλοι χρόνοι.

§ 235. Οι Άλλοι πλὴν τοῦ ἐνεστώτος καὶ τοῦ παρατατικοῦ χρόνοι τῶν φωνηεντολήκτων ῥημάτων ἐν γένει, συνηρημένων καὶ ἀσυναίρετων, σχηματίζονται, ἀφοῦ προστεθοῦν εἰς τὸ ῥηματικὸν θέμα αἱ σχετικαὶ καταλήξεις (-σω, -σα, -κα, -κειν, -σομαι, -σάμην, -θήσομαι, -θην, -μαι, -μην).

Ἄλλὰ εἰς τοὺς χρόνους τούτους ὁ βραχὺς χαρακτήρ τοῦ θέματος πρὸ τῶν (ἀπὸ συμφώνου ἀρχομένων) καταλήξεων τούτων κανονικῶς **ἐκτείνεται**, ἤτοι τὸ **ἄ** γίνεται **η** (ἢ **ᾱ** κατόπιν **ε** ἢ **ι** ἢ **ρ**), τὸ **ε** γίνεται ὡσαύτως **η**, τὸ **ο** γίνεται **ω** καὶ τὸ (**ἰ** ἢ) **ῦ** γίνεται (**ἰ** ἢ) **ῠ** :

τιμῶ (θ. τιμᾶ-), τιμῆσω, ἐτίμη-σα, τετίμη-κα, ἐτετιμή-κειν
τιμή-σομαι, ἐτιμη-σάμην, τιμη-θήσομαι, ἐτιμή-θην
τε-τίμη-μαι, ἐτετιμή-μην·

εἰῶ (θ. εἰᾶ-), εἰᾶ-σω, εἰᾶ-σα, εἰᾶ-κα

εἰᾶ-σομαι, εἰᾶ-θην

εἰᾶ-μαι·

ιῶμαι (θ. ιᾶ-), ιᾶ-σομαι, ιᾶ-σάμην, ιᾶ-θην·
θηρῶ (θ. θηρᾶ-), θηρᾶ-σω, ἐθήρᾶ-σα, τεθήρᾶ-κα, ἐτεθηρᾶ-κειν
θηρᾶ-σομαι, ἐθηρᾶ-σάμην
θηρᾶ-θήσομαι, ἐθηρᾶ-θην
τεθήρᾶ-μαι, ἐτεθηρᾶ-μην·

μηνῶ (θ. μηνῦ-), μηνῦ-σω, ἐμῆνῦ-σα, μεμῆνῦ-κα, ἐμεμηνῦ-κειν
μηνῦ-σομαι, ἐμηνῦ-σάμην
μηνῦ-θήσομαι, ἐμηνῦ-θην
μεμῆνῦ-μαι, ἐμεμηνῦ-μην·

Σ η μ ε ἰ ω σ ι ς. (Ἀκροᾶ-ομαι, ἀκροῶμαι), ἀκροᾶ'-σομαι, ἠκροᾶ-σάμην,
ὄπως (θηρᾶ-ομαι, θηρῶμαι), θηρᾶ'-σομαι, ἐθηρᾶ-σάμην.

§ 236. Παρὰ τὸν προηγούμενον κανόνα, ἀρκετὰ φωνηεντολήκτα ῥήματα εἰς τοὺς ἄλλους, πλὴν τοῦ ἐνεστώτος καὶ τοῦ παρατατικοῦ, χρόνους πάντας ἢ τινὰς μόνον

1) διατηροῦν τὸν βραχὺν χαρακτήρα τοῦ θέματος·

2) διατηροῦν τὸν χαρακτήρα βραχὺν ἢ τὸν ἐκτείνουν καὶ συγχρόνως προσλαμβάνουν **σ** πρὸ τοῦ **θ** τοῦ προσφύματος **θη** (**θε**) ἢ καὶ πρὸ τούτου καὶ πρὸ τῶν καταλήξεων, αἱ ὁποῖαι ἀρχίζουσι ἀπὸ **μ** ἢ **τ**·

3) παρουσιάζουσι προσέτι διαφοροὺς ἄλλας ἀνωμαλίας, οἷον :

ἐπ-αινέω, -ῶ	(παρ-)αινέ-σω ἐπ-αινέ-σομαι (=θὰ ἐπαινέσω)	(ἐπ-)ῆνε-σα (ἐπ-)ῆνε-θην	(ἐπ-)ῆνεκ-α (ἐπ-)ῆνη-μαι
αἰρέ-ω, -ῶ (=συλλαμ- βάνω, κυριεύω θ. αἶρε-, Feλ-)	αἰρή-σω	εἶλ-ον	ῆρη-κα
αἰροῦμαι (= ἐκλέγω, προτιμῶ)	αἰρή-σομαι	εἰ-λόμην	ῆρη-μαι
αἰροῦμαι (=ἐκλέγομαι)	αἶρε-θήσομαι	ῆρε-θην	ῆρη-μαι
δέ-ω, δῶ (= δένω)	δή-σω	ἔδη-σα	δέ-δε-κα
δέ-ομαι, δοῦμαι	δε-θήσομαι	ἐδέ-θην	δέ-δε-μαι
δύω (= βυθίζω)	δῦ'-σω	ἔδῦ-σα	δέ-δῦ-κα
δύ-ομαι (=βυθίζομαι)	δῦ'-σομαι	ἔδῦ-ν	δέ-δῦ-μαι
θύ-ω (= θυσιάζω)	δῦ-θήσομαι	ἐδῦ'-θην	τέ-θῦ-κα
θύομαι (= προσφέρω θυσίαν)	θύ'-σω	ἔθῦ-σα	τέ-θῦ-μαι
θύ-ομαι (=θυσιάζομαι)	θύ'-σομαι	ἐθῦ-σάμην	
λύ-ω	τῦ-θήσομαι	ἐτῦ'-θην § 37,7	λέ-λῦ-κα
λύ-ομαι	λῦ'-σω	ἔλῦ-σα	λέ-λῦ-μαι
	λῦ'-σομαι	ἐλῦ-σάμην	
	λῦ-θήσομαι	ἐλῦ'-θην	
χέ-ω (=χύνω, θ. χευ-, χεF-, χυ-)	χέ-ω	ἔχε-α	κέ-χῦ-κα
χέ-ομαι	χέ-ομαι	ἔχε-άμην	κέ-χῦ-μαι
	χῦ-θήσομαι	ἐχῦ-θην	
αἰδέ-ομαι (= ἐντρέπο- μαι, σέβομαι, θ. αἰ- δεσ-, αἶδε-)	αἰδέ-σομαι	ῆδε-σάμην ῆδέ-σ-θην	ῆδε-σ-μαι
άνύ-ω ἢ άνύτ-ω (= τε- λειώνω)	άνῦ'-σω	ῆνῦ-σα ῆνῦ'-σ-θην	ῆνῦ-κα ῆνῦ-σ-μαι
γελά-ω, -ῶ (θ. γελασ-, γελα-)	γελαῖ'-σομαι (=θὰ γελάσω)	ἐγέλα-σα	γε-γέλα-κα
	γελα-σ-θήσομαι	ἐγελαῖ'-σ-θην	γε-γέλα-σ-μαι
	σπά'-σω	ἔσπα-σα	ἔ-σπα-κα
σπά-ω, σπῶ (=ἔλκω, θ. σπασ-, σπα-) (σπά-ομαι, -ῶμαι)	σπᾶ'-σομαι	ἐσπᾶ-σάμην	ἔ-σπᾶ-σ-μαι
	σπᾶ-σ-θήσομαι	ἐσπᾶ'-σ-θην	
χαλά-ω, -ῶ (=χαλα- ρώνω)	χαλαῖ'-σω	ἐχαλαῖ-σα	
τελέ-ω, -ῶ (= ἐκτελῶ)	τελῶ	ἐχαλαῖ'-σ-θην	
τελέ-ομαι, -οῦμαι	τελῶ	ἐτέλε-σα	τε-τέλε-κα
	τελε-σ-θήσομαι	ἐτέλε-σάμην	τε-τέλε-σ-μαι
		ἐτελέ-σ-θην	

καλέ-ω, -ῶ καλέ-ομαι, -οῦμαι δρά-ω, -ῶ (=πράττω) χό-ω ἢ χών-νυμι (=σκεπάζω μὲ χῶμα) χρῖ'-ω (=ἀλείφω, μυ- ρώνω)	καλῶ καλοῦμαι κλή-θήσομαι δρα'-σω χώ-σω χρῖ'-σω	ἐκάλε-σα ἐκάλε-σάμην ἐκλή-θην ἔδρα-σα ἔδρα'-σ-θην ἔχω-σα ἔχῶ-σ-θην ἔχρῖ-σα ἔχρῖ-σάμην ἔχρῖ'-σ-θην	κέκλη-κα κέκλη-μαι δέδρα-κα δέδρα-μαι κέχω-κα κέχω-σ-μαι κέχρῖ-κα κέχρῖ-μαι
ἀκού-ω (θ. ἀκου-, ἀκοF-, ἀκο-) θραύ-ω (=σπῶ, συν- τρίβω) κελεύ-ω (=διατάσσω) κλεί-ω ἢ (κλή-ω) παύ-ω (θ. παυσ-, παύ-) σει-ω πλέ-ω (θ. πλευ-,πλεF-, πλε-) πνέ-ω (θ. πνευ-, πνεF-, πνε-)	ἀκού-σομαι (= θὰ ἀκούσω) — — κελεύ-σω κλεί-σω κλει-σ-θήσομαι παύ-σω παύ-σομαι παυ-σ-θήσομαι σει-σω πλεύ-σομαι ἢ πλευ-σοῦμαι πνεύ-σομαι ἢ πνευ-σοῦμαι	ἤκου-σα ἤκού-σ-θην ἔθραυ-σα ἔθραύ-σ-θην ἐκέλευ-σα ἐκελεύ-σ-θην ἔκλει-σα ἔκλει-σάμην ἐκλεί-σ-θην ἔπαυ-σα ἐπαυ-σάμην ἐπαύ-σ-θην ἔσει-σα ἔσει-σάμην ἔσει-σ-θην ἔπλευ-σα ἔπνευ-σα	ἀκήκο-α ἤκου-σ-μαι τέθραυ-σ-μαι κεκέλευ-κα κεκέλευ-σ-μαι κέκλει-κα κέκλει-μαι πέπαυ-κα πέπαυ-μαι σέσει-κα σέσει-σ-μαι πέπλευ-κα πέπλευ-σ-μαι πέπνευ-κα

Σ η μ ε ί σ ι ς. Τὸ σ, τὸ ὁποῖον ὑπάρχει μεταξύ τοῦ θέματος καὶ τῶν ἀπὸ θ, μ, τ ἀρχομένων καταλήξεων, εἰς μερικὰ ἐκ τῶν ἀνωτέρω ῥημάτων ὑπῆρχεν ἐξ ἀρχῆς εἰς τὸ θέμα αὐτῶν, καὶ ἀόριστοι, ὡς ὁ ἐτέλε-σα, ἐγέλα-σα, προῆλθον ἀπὸ παλαιότερους τύπους ἐτέλεσ-σα, ἐγέλασ-σα, μὲ ἀπλοποιήσιν τῶν δύο σ εἰς ἓν (βλ. § 33, 3. Σημ.).

Εἰς ἄλλα τὸ σ τοῦτο παρενεβλήθη κατ' ἀναλογίαν.

Ὁ συνηρημένος μέλλων τῶν ῥημάτων **καλῶ** καὶ **τελῶ** προῆλθεν ἐξ ἀρχικῶν τύπων **καλέ-σω**, **τελέ-σω** (βλ. § 217, 1, Σημ.).

Ὁ ἐναίγιμος καὶ συγχρόνως συνηρημένος μέλλων **πλευσοῦμαι**, **πνευσοῦμαι** τῶν ῥημάτων **πλέω** καὶ **πνέω** καλεῖται **Δ ω ρ ι κ ὁ ς**.

II. Συζυγία τῶν εἰς -μι ῥημάτων.

§ 237. Τὰ εἰς -μι ῥήματα διαιροῦνται εἰς δύο τάξεις :

1) τὰ φωνηεντόληκτα εἰς -μι, ἥτοι ὅσα ἔχουν ῥηματικὸν θέμα μὲ χαρακτηριστὰ φωνῆεν : (ῥ. θ. δω-) δί-δω-μι.

2) τὰ συμφωνόληκτα εἰς -μι, ἥτοι ὅσα ἔχουν ῥηματικὸν θέμα μὲ χαρακτηριστὰ σύμφωνον : (ῥ. θ. δεικ-) δείκ-νυ-μι.

§ 238. Τὰ εἰς -μι ῥήματα ἐν γένει κλίνονται διαφόρως ἀπὸ τὰ εἰς -ω ῥήματα μόνον εἰς τὸν ἐνεστώτα καὶ τὸν παρατατικόν. Τεσσάρων μόνον φωνηεντολήκτων εἰς -μι ῥημάτων, ἥτοι τῶν ῥημάτων ἴστημι, τίθημι, ἴημι καὶ δίδωμι κλίνεται διαφόρως ἀπὸ τὰ εἰς -ω ῥήματα καὶ ὁ ἀόριστος β', ἐνεργητικὸς καὶ μέσος.

§ 239. Τὸ θέμα τοῦ ἐνεστώτος καὶ τοῦ παρατατικοῦ :

1) τῶν φωνηεντολήκτων, τῶν πλείστων, σχηματίζεται ἀπὸ τὸ ῥηματικὸν θέμα, ἀφοῦ τοῦτο λάβῃ ἐνεστωτικὸν ἀναδιπλασιασμόν. Ἐνεστωτικὸς δὲ ἀναδιπλασιασμός ἐστὶν ἡ ἐπανάληψις τοῦ ἀρκτικοῦ συμφώνου τοῦ θέματος μὲ ἐν ι κατόπιν αὐτοῦ :

(ῥ. θ. δω-) δί-δω-μι, (ῥ. θ. θη-, θί-θη-μι) τί-θη-μι, (ῥ. θ. στη-, σί-στη-μι) ῥ-στη-μι, (ῥ. θ. ἰη-, ἰι-ἰη-μι) ἴ-η-μι (βλ. § 33, 3 καὶ § 37, 7).

2) τῶν συμφωνολήκτων σχηματίζεται ἀπὸ τὸ ῥηματικὸν θέμα, ἀφοῦ προστεθῆ εἰς αὐτὸ τὸ πρόσφυμα νυ :

(ῥ. θ. ζευγ-) ζεύγ-νυ-μι, (ῥ. θ. μείγ-) μείγ-νυ-μι. *-αἰνυ-*

Σ η μ ε ἰ ω σ ι ς. Τῶν σιγμολήκτων εἰς -μι ῥημάτων ὁ χαρακτήρ σ ἀφωμοιώθη πρὸς τὸ ἐπόμενον ν τοῦ πρόσφυματος νυ καὶ διὰ τοῦτο ταῦτα λήγουν εἰς -ννυμι : (ρ. θ. κερασ-, κεράσ-νυμι) κερά-ννυμι, (ῥ. θ. σβεσ-, σβέσ-νυμι) σβέ-ννυμι (πρβλ. Πέλοπος νῆσος = Πελοπόννησος).

Κατὰ ταῦτα ἐσχηματίσθη καὶ τὸ ρ. στρώ-ννυμι, τοῦ ὁποίου τὸ ῥηματικὸν θέμα εἶναι στρω-. Τὸ (ἀπ)όλλυμι προῆλθεν ἐξ ἀρκτικοῦ τύπου (ἀπ)όλνυμι. (Πρβλ. § 216,2 Σημ.).

§ 240. Τὸ ἐνεστωτικὸν θέμα τῶν εἰς -μι ῥημάτων εἶναι ἰσχυρόν (ἴστη-, δεικνῦ- κτλ.) καὶ ἀσθενές (ἰστιά, δεικνῦ- κτλ. Πρβλ. § 64). Καὶ ἀπὸ μὲν τὸ ἰσχυρόν θέμα σχηματίζονται τὰ τρία ἐνικὰ πρόσωπα τῆς ὀριστικῆς τοῦ ἐνεργητικοῦ ἐνεστώτος καὶ παρατατικοῦ, τὸ β' ἐνικὸν πρόσωπον τῆς προστακτικῆς τοῦ ἐνεργητικοῦ ἐνεστώτος καὶ ἡ ὑποτακτικὴ ἐν γένει, ἀπὸ δὲ τὸ ἀσθενές θέμα σχηματίζονται πάντες οἱ ἄλλοι τύποι αὐτῶν.

§ 241. Παράδειγμα κλίσεως συμφωνολήκτου ρήματος εις -μι,
ἦτοι εις -νυμι (ἦ -νυμι)

Ἐνεργητικὴ φωνή		Μέση φωνή	
Ὅριστικὴ	Ἐνεστώς	δείκ-νῦ-μι. δείκ-νῦ-ς δείκ-νῦ-σι δείκ-νῦ-μεν δείκ-νῦ-τε δει-κνύ'-ασι	δείκ-νῦ-μαι δείκ-νῦ-σαι δείκ-νῦ-ται δεικ-νύ'-μεθα δείκ-νῦ-σθε δείκ-νῦ-νται
	Παρατατικός	ἐ-δείκ-νῦ-ν ἐδείκ-νῦ-ς ἐδείκ-νῦ ἐδείκ-νῦ-μεν ἐδείκ-νῦ-τε ἐδείκ-νῦ-σαν	ἐ-δεικ-νύ'-μην ἐδεικ-νυ-σο ἐδείκ-νυ-το ἐδεικ-νύ'-μεθα ἐδείκ-νυ-σθε ἐδεικ-νυ-ντο
Ἑποτακτικὴ	δεικ-νύ-ω, δεικ-νύ-ης, δεικ-νύ-η κτλ.	δεικ-νύ-ωμαι, δεικ-νύ-η, δεικ-νύ-ηται κτλ.	
Εὐκτικὴ	δεικ-νύ-οιμι, δεικ-νύ-οις δεικ-νύ-οι κτλ.	δεικ-νυ-οίμην, δεικ-νύ-οιο, δεικ-νύ-οιτο κτλ.	
Προστακτικὴ	δείκ-νῦ, δεικ-νύ'-τω δείκ-νυ-τε, δεικ-νύ-ντων	δείκ-νῦ-σο, δεικ-νύ-σθω δείκ-νυ-σθε, δεικ-νύ-σθων	
Ἀπαρέμφατον	δεικ-νύ'-ναι	δείκ-νῦ-σθαι	
Μετοχὴ	δεικ-νύ-ς (εὐλος) δεικ-νῦ-σα δεικ-νύ-ν (§ 134,7, Σημ.)	δεικ-νῦ-μενος δεικ-νυ-μένη δεικ-νύ-μενον	
Μέλλον Ἄδριστος Παρακείμενος	δείξω ἔδειξα δέδειχα (§ 212, 2)	δείξομαι — δειχ-θήσομαι ἔδειξάμην — ἐδείχ-θην δέδειγ-μαι	

§ 242. Παράδειγμα κλίσεως φωνηεντολήκτων εις -μι ῥημάτων

Α') Ἐνεργητική φωνή

1. Ἐνεστώσ και Παρατατικὸς

(θ. ἰστη-, ἰστα-) (θ. τιθη-, τιθε-) (θ. ἰη-, ἰε-) (θ. διδω-, διδο-)

	'Οριστική	'Ενεστώσ			
		ἰ-στη-μι ἰστη-ς. ἰστη-σι ἰστά-μεν ἰστά-τε ἰστάσι	τί-θη-μι τιθ-ης τιθη-σι τιθε-μεν τιθε-τε τιθέ-ασι	ἰ-η-μι ἰη-ς ἰη-σι ἰε-μεν ἰε-τε ἰᾶσι	δι-δω-μι διδω-ς διδω-σι διδω-μεν διδω-τε διδό-ασι
	Παρατατικὸς	ἰ-στη-ν ἰστη-ς ἰστη ἰστά-μεν ἰστά-τε ἰστά-σαν	ἐ-τί-θη-ν ἐ-τίθει-ς ἐ-τίθει ἐτίθε-μεν ἐτίθε-τε ἐτίθε-σαν	ἰ-η-ν ἰει-ς ἰει ἰε-μεν ἰε-τε ἰε-σαν	ἐ-δί-δουν ἐδίδου-ς ἐδίδου ἐδίδο-μεν ἐδίδο-τε ἐδίδο-σαν
	'Υποτακτική	ἰ-στώ ἰσῆς ἰσῆ ἰσῶμεν ἰσῆτε ἰσῶσι	τι-θῶ τιθῆς τιθῆ τιθῶμεν τιθῆτε τιθῶσι	ἰ-ῶ ἰῆς ἰῆ ἰῶμεν ἰῆτε ἰῶσι	δι-δῶ διδῶς διδῶ διδῶμεν διδῶτε διδῶσι
	Εὐκτική	ἰ-σταίη-ν ἰσταίη-ς ἰσταίη ἰσταίη-μεν, ἰσταί-μεν ἰσταίη-τε, ἰσταί-τε ἰσταίη-σαν, ἰσταί-εν	τι-θειή-ν τιθειή-ς τιθειή τεθειή-μεν, τιθει-μεν τιθειή-τε, τιθει-τε τιθειή-σαν, τιθει-εν	ἰ-εῖη-ν ἰεῖη-ς ἰεῖη ἰεῖη-μεν, ἰεῖ-μεν ἰεῖη-τε, ἰεῖ-τε ἰεῖη-σαν, ἰεῖ-εν	δι-δοίη-ν διδοίη-ς διδοίη διδοίη-μεν, διδοί-μεν διδοίη-τε, διδοί-τε διδοίη-σαν, διδοί-εν
	Προσ-ακτική	ἰ-στη ἰστά-τω ἰστα-τε ἰστά-ντων	τί-θει τιθέ-τω τίθε-τε τιθέ-ντων	ἰ-ει ἰέ-τω ἰε-τε ἰέ-ντων	δί-δου διδό-τω διδω-τε διδό-ντων
	'Απαρ.	ἰ-στά-ναι	τι-θέ-ναι	ἰ-έ-ναι	δι-δό-ναι
	Μετοχή	ἰ-σᾶς (ἰσάν-τος) ἰ-σᾶσα (ἰσά-σης) ἰ-σάν (ἰσάν-τος)	τι-θείς (τιθέν-τος) τι-θείσα (τι-θείσης) τι-θέν (τιθέν-τος)	ἰ-εῖς (ἰέντος) ἰ-εῖσα (ἰείσης) ἰ-έν (ἰέντος)	δι-δούς (διδόν-τος) δι-δούσα (δι-δούσης) δι-δόν (διδόντος)

2. Ἄοριστος

Ἄοριστή	ἔ-στη-ν ἔ-στη-ς ἔ-στη ἔ-στη-μεν ἔ-στη-τε ἔ-στη-σαν	ἔ-θη-κα ἔ-θη-κας ἔ-θη-κε ἔ-θε-μεν ἔ-θε-τε ἔ-θε-σαν	ἦ-κα ἦ-κας ἦ-κε εἶμ-εν εἶ-τε εἶ-σαν	ἔ-δω-κα ἔ-δω-κας ἔ-δω-κε ἔ-δο-μεν ἔ-δο-τε ἔ-δο-σαν
Ἐπιτακτική	στῶ στῆς στή στῶμεν στήτε στῶσι	θῶ θῆς θῆ θῶμεν θήτε θῶσι	ῶ ῆς ῆ ῶμεν ῆτε ῶσι	δῶ δῶς δῶ δῶμεν δῶτε δῶσι
Εὐκτική	σταίη-ν σταίη-ς σταίη σταίη-μεν, σταῖ-μεν σταίη-τε, σταῖ-τε σταίη-σαν, σταῖ-εν	θείη-ν θείη-ς θείη θείη-μεν θεῖ-μεν θείη-τε, θεῖ-τε θείη-σαν, θεῖ-εν	εἶη-ν εἶη-ς εἶη εἶη-μεν, εἶ-μεν εἶη-τε, εἶ-τε εἶη-σαν, εἶ-εν	δοίη-ν δοίη-ς δοίη δοίη-μεν δοῖ-μεν δοίη-τε, δοῖ-τε δοίη-σαν, δοῖ-εν
Προστακτική	στή-θι στή-τω στή-τε στά-ντων	θές-ς θέ-τω θέ-τε θέ-ντων	ές-ς έ-τω έ-τε έ-ντων	δός-ς δό-τω δό-τε δό-ντων
Ἄπαρ.	στήναι	θεῖναι	εἶναι	δοῦναι
Μετοχή	στάς, σάντος στάσα, στάσης σταν, σάντος	θείς, θέντος θεῖσα, θείσης θέν, θέντος	εἷς, ἔντος εἶσα, εἶσης ἔν, ἔντος	δούς, δόντος δοῦσα, δούσης δόν, δόντος

B') Μέση φωνή

1. Ένεστώς και Παρατατικός

'Οριστική	Ένεστώς	ΐ-σᾶ-μαι ΐστα-σαι ΐστα-ται ΐσά-μεθα ΐστα-σθε ΐστα-νται	τίθε-μαι τίθε-σαι τίθε-ται τιθέ-μεθα τίθε-σθε τίθε-νται	ΐ-ε-μαι ΐε-σαι ΐε-ται ΐέ-μεθα ΐε-σθε ΐε-νται	δί-δο-μαι δίδο-σαι δίδο-ται διδό-μεθα δίδο-σθε δίδο-νται
	Παρατατικός	ΐ-σά'-μην ΐστα-σο ΐστα-το ΐσά-μεθα ΐστα-σθε ΐστα-ντο	έ-τι-θέ-μην έτιθε-σο έτιθε-το έτιθέ-μεθα έτιθε-σθε έτιθε-ντο	ΐ-έ-μην ΐε-σο ΐε-το ΐέ-μεθα ΐε-σθε ΐε-ντο	έ-διδό-μην έδιδό-σο έδιδό-το έδιδό-μεθα έδιδό-σθε έδιδό-ντο
Υποτακτική	ΐ-σῶμαι ΐσῆ ΐσῆται ΐσῶμεθα ΐσῆσθε ΐσῶνται	τι-θῶμαι τιθῆ τιθῆται τιθῶμεθα τιθῆσθε τιθῶνται	ΐ-ῶμαι ΐῆ ΐῆται ΐῶμεθα ΐῆσθε ΐῶνται	δι-δῶμαι διδῶ διδῶται διδῶμεθα διδῶσθε διδῶνται	
Εὐκτική	ΐ-σταῖ-μην ΐσταῖ-ο ΐσταῖ-το ΐσταῖ-μεθα ΐσταῖ-σθε ΐσταῖ-ντο	τι-θεῖ-μην τιθεῖ-ο τιθεῖ-το τιθεῖ-μεθα τιθεῖ-σθε τιθεῖ-ντο	ΐ-εῖ-μην ΐεῖ-ο ΐεῖ-το ΐεῖ-μεθα ΐεῖ-σθε ΐεῖ-ντο	δι-δοῖ-μην διδοῖ-ο διδοῖ-το διδοῖ-μεθα διδοῖ-σθε διδοῖ-ντο	
Προστακτική	ΐ-σᾶ-σο ΐσά-σθω ΐστα-σθε ΐσά-σθων	τί-θε-σο τιθέ-σθω τίθε-σθε τιθέ-σθων	ΐ-ε-σο ΐέ-σθω ΐε-σθε ΐέ-σθων	δί-δο-σο διδό-σθω δίδο-σθε διδό-σθων	
Απαρ.	ΐ-σᾶ-σθαι	τί-θε-σθαι	ΐ-ε-σθαι	δί-δο-σθαι	
Μετοχή	ΐ-σά'-μενος ΐστα-μένη ΐσά-μενον	τι-θέ-μενος τιθε-μένη τιθέ-μενον	ΐ-έ-μενος ΐε-μένη ΐέ-μενον	δι-δύ-μενος διδυ-μένη διδύ-μενον	

2. Ἄδριστος

Ὀριστική		ἐ-θέ-μην ἐ-θου ἐ-θε-το ἐ-θέ-μεθα ἐ-θε-σθε ἐ-θε-ντο	εἶ-μην εἶ-σο εἶ-το εἶ-μεθα εἶ-σθε εἶ-ντο	ἐ-δό-μην ἐ-δου ἐ-δο-το ἐ-δό-μεθα ἐ-δο-σθε ἐ-δο-ντο
Ὑποτακτική		θῶμαι θῆ θῆται θώμεθα θῆσθε θῶνται	ῶμαι ῆ ῆται ώμεθα ῆσθε ῶνται	δῶμαι δῶ δῶται δώμεθα δῶσθε δῶνται
Εὐκτική		θεῖ-μην θεῖ-ο θεῖ-το θεῖ-μεθα θεῖ-σθε θεῖ-ντο	εἶ-μην εἶ-ο εἶ-το εἶ-μεθα εἶ-σθε εἶ-ντο	δοῖ-μην δοῖ-ο δοῖ-το δοῖ-μεθα δοῖ-σθε δοῖ-ντο
Προστακτική		θοῦ θέ-σθω θέ-σθε θέ-σθων	οὔ ἔ-σθω ἔ-σθε ἔ-σθων	δοῦ δό-σθω δό-σθε δό-σθων
Ἀπαρ.		θέ-σθαι	ἔ-σθαι	δό-σθαι
Μετοχή		θέ-μενος θε-μένη θέ-μενον	ἔ-μενος ἔ-μένη ἔ-μενον	δό-μενος δο-μένη δό-μενον

Παρατηρήσεις.

§ 243. 1) Οἱ τύποι τῶν εἰς -μι ῥημάτων, ὅσοι κλίνονται διαφόρως ἀπὸ τὰ εἰς -ω ῥήματα, σχηματίζονται χωρὶς θεματικῶν φωνῆν, αἱ δὲ προσωπικαὶ καταλήξεις προστίθενται ἀμέσως εἰς τὸ θέμα. Πρβλ. ἴστα-μεν, δείκνυ-μεν ἄλλὰ λέγ-ο-μεν (§ 201).

2) Πάντα τὰ εἰς **-μι** ῥήματα εἰς τὴν ὑποτακτικὴν ἔχουν τὰς καταλήξεις τῶν εἰς **-ω** ῥημάτων, τὰ δὲ εἰς **-νυμι** ἔχουν τὰς καταλήξεις τῶν εἰς **-ω** καὶ εἰς τὴν εὐκτικήν : *δεικνύ-οιμι, δεικνυ-οίμην*.

3) Εἰς τὰ φωνηεντόληκτα εἰς **-μι** ῥήματα αἱ καταλήξεις τῆς ὑποτακτικῆς συναϊροῦνται μὲ τὸ προηγούμενον φωνῆεν τοῦ θέματος, ἦτοι
 α') τὸ **η** + **η** εἰς **η** καὶ τὸ **η** + **η** εἰς **η** : (ἰστή-ητε) *ἰστήτε*, (τιθή-ης) *τιθής*·

β') τὸ **η** + **ω** ἢ **ω** + **η** ἢ **ω** + **ω** εἰς **ω** καὶ τὸ **ω** + **η** εἰς **ω** : (ἰστή-ω) *ἰστώ*, (διδώ-ητε) *διδῶτε*, (διδώ-ω) *διδῶ*, (διδώ-η) *διδῶ*.

4) Εἰς τὴν εὐκτικήν τῶν φωνηεντολήκτων εἰς **-μι** ῥημάτων τὸ **ι** τῶν ἐγκλιτικῶν φωνηέντων *ιη ἢ ι* συναϊρεῖται μὲ τὸ προηγούμενον φωνῆεν τοῦ (ἀσθενοῦς) θέματος **α ἢ ε ἢ ο** εἰς **αι, ει, οι** : (ἰσῶ-ίη-ν) *ἰσταίην* (τιθε-ί-μεθα) *τιθειμεθα* (διδο-ίη-ν) *διδούην* (πρβλ. § 208).

5) Τῆς καταλήξεως τῆς μέσης φωνῆς **-σο** τὸ **σ** διατηρεῖται εἰς τὸ β' ἐνικὸν τοῦ παρατατικοῦ, εἰς τὸ β' ἐνικὸν τῆς προστακτικῆς τοῦ ἐνεστώτος καὶ εἰς τὸ β' ἐνικὸν τῆς ὀριστικῆς τοῦ ἀορίστου β' *εἴμην* : *ἐδείκνυσο — δείκνυσο, ἐτίθεσο — τίθεσο, ἴστασο, εἴσο* (ἀλλὰ *ἰσταῖο, ἔθου, δοῦ* κτλ. § 33, 3).

§ 244. 1) Τῶν ῥημάτων **τίθημι** καὶ **ἴημι** τὸ β' ἐνικὸν τῆς προστακτικῆς τοῦ ἐνεργητικοῦ ἐνεστώτος καὶ τὸ β' καὶ γ' ἐνικὸν τῆς ὀριστικῆς τοῦ παρατατικοῦ αὐτῶν κανονικῶς σχηματίζονται κατὰ τὰ συνηρημένα ῥήματα (εἰς **-έω**) : *τίθει, ἴει — ἐτίθεις, ἐτίθει — ἴεις, ἴει*. Οὕτω σχηματίζεται σπανίως καὶ τὸ β' ἐνικὸν τῆς ὀριστικῆς τοῦ ἐνεστώτος : *τιθεῖς* (= τίθης), *ἴεις* (= ἴης).

2) Τοῦ ῥ. **δίδωμι** τὰ τρία ἐνικά τῆς ὀριστικῆς τοῦ ἐνεργητικοῦ παρατατικοῦ καὶ τὸ β' ἐνικὸν τῆς προστακτικῆς τοῦ ἐνεργητικοῦ ἐνεστώτος αὐτοῦ σχηματίζονται ὁμοίως κατὰ τὰ συνηρημένα ῥήματα (εἰς **-οω**) : *ἐδίδουν, ἐδίδους, ἐδίδου — δίδου*.

§ 245. Ἄοριστον β' κατὰ τὰ εἰς **-μι** κλινόμενον τὸ μὲν ῥήμα **ἴσθημι** ἔχει μόνον ἐνεργητικῆς φωνῆς (*ἔστην*), τὰ δὲ ῥήματα **τίθημι, ἴημι** καὶ **δίδωμι** ἔχουν καὶ ἐνεργητικῆς καὶ μέσης φωνῆς : *ἔθηκα, ἐθέμην — ἦκα, εἴμην — ἔδωκα, ἐδόμην*.

§ 246. Ὁ ἀόριστος *ἔστην*

1) εἰς πάσας τὰς ἐγκλίσεις, πλὴν τῆς εὐκτικῆς καὶ τῆς μετοχῆς (καὶ τοῦ δευτέρου τύπου τοῦ γ' πληθυντικοῦ τῆς προστακτικῆς **στάντων**), σχηματίζεται ἀπὸ τὸ ἰσχυρὸν θέμα (**στη-**)·

2) εἰς τὸ β' ἐνικὸν τῆς προστακτικῆς ἔχει κατάληξιν **-θι**: **σῆθι**.

§ 247. Οἱ ἀόριστοι β' ἔθηκα, ἦκα καὶ ἔδωκα

1) εἰς τὰ τρία ἐνικά τῆς ὀριστικῆς σχηματίζονται ὡς πρῶτοι ἀόριστοι, ἀλλὰ μὲ χαρακτηριστ. **κ** (πρβλ. § 199)·

2) εἰς τὸ β' ἐνικὸν τῆς προστακτικῆς ἔχουν κατάληξιν **-ς**: **θέ-ς**, **ἔ-ς**, **δό-ς**·

3) εἰς τὰς ἄλλας, πλὴν τῆς ὀριστικῆς καὶ τοῦ ἀπαρεμφάτου, ἐγκλίσεις ἐν γένει σχηματίζονται ὅπως αἱ ἀντίστοιχοι ἐγκλίσεις τοῦ ἐνεργητικοῦ ἐνεστώτος (χωρὶς ἐνεστωτικὸν ἀναδιπλασιασμόν)· πρβλ. **θῶ**, **θῆς**, **θῆ** κτλ. — **τιθῶ**, **τιθῆς**, **τιθῆ** κτλ.

Σημείωσις. Καὶ τῶν μέσων ἀορίστων **ἐθέμην**, **εἶμην**, **ἔδομην** καὶ ἄλλαι, πλὴν τῆς ὀριστικῆς, ἐγκλίσεις σχηματίζονται ὅπως αἱ ἀντίστοιχοι ἐγκλίσεις τοῦ μέσου ἐνεστώτος (χωρὶς ἐνεστωτικὸν ἀναδιπλασιασμόν)· πρβλ. **θῶμαι**, **θεῖμην** κτλ., **τι-θῶμαι**, **τι-θεῖμην** κτλ.

§ 248. Ὁ τόνος τῶν εἰς **-μι** ῥημάτων, ὅταν ταῦτα συντίθενται μετὰ προθέσεως

1) εἰς τὴν προστακτικὴν τοῦ ἐνεργητικοῦ καὶ τοῦ μέσου ἀορίστου β' ἀναβιβάζεται, ἀλλ' ἔχι καὶ πέραν τῆς ληγουσῆς τῆς προθέσεως, ἐὰν αὕτη εἶναι δισύλλαβος: **ἀνά-στηθι**, **ἀπό-δος**, **ἐπί-θες**, **ἀπό-δοτε**, **κατά-θου**, **κατά-θεσθε**. Ἀλλὰ τοῦ β' ἐνικοῦ τῆς προστακτικῆς τοῦ μέσου ἀορίστου β' ὁ τόνος δὲν ἀναβιβάζεται, ὅταν τοῦτο συντίθεται μὲ πρόθεσιν μονοσύλλαβον ἢ μὲ δισύλλαβον, ἢ ὅποια πάσχει πρὸ αὐτοῦ ἐκθλιψιν: (**θοῦ**) **ἐν-θοῦ** (οὔ, ἀπὸ — οὔ) **ἀφοῦ**, (τοῦ ῥ. ἀφ-ίμαι)·

2) εἰς τὸ ἀπαρέμφατον καὶ τὴν μετοχὴν διατηρεῖται ὅπου καὶ ἐπὶ τοῦ ἀπλοῦ: (**ιστάναι**) **ἀφιστάναι**, (**τιθέναι**) **συντιθέναι**, (**δοῦναι**) **ἀποδοῦναι**, (**θέσθαι**) **μεταθέσθαι**, (**ιστάς**) **συνιστάς**, (**τιθεῖς**) **μετατιθεῖς**.

§ 249. Οἱ ἄλλοι χρόνοι τῶν φωνηεντολήκτων εἰς **-μι** ῥημάτων **ἴστημι**, **τίθημι**, **ἴημι** καὶ **δίδωμι** σχηματίζονται ὅπως τῶν φωνηεντολήκτων ἐν γένει ῥημάτων, ἦτοι ἄλλοι ὁμαλῶς καὶ ἄλλοι ἀνωμάλως (βλ. § 235 κ. ἑ.).

Ένεστώς	Μέλλον	Αόριστος	Παρακείμενος
ἴστημι (=στήνω, ῥ. θ. στή-, στή-))	στή-σω στή-σομαι στή-θήσομαι ἑστήξω	ἔστη-σα ἔστη-σάμην (ἔστη-ν) ἑστά-θην	ἔστη-κα (= στέκομαι) εἰστή-κειν (= ἑστεκόμην)
τίθημι (=θέτω, ῥ. θ. θή-, θε-)	θή-σω θή-σομαι τε-θήσομαι	(ἔθη-κα) ἔτέ-θην (§ 37 , 7)	τέθη-κα (ἤ τέθει-κα) τέθει-μαι (παθητ. κείμεναι = εἶμαι τοιοῦτε- τημένος)
ἵημι (=ρίπτω, ῥ. θ. ἦ-, ἔ-) (§ 239 , 1)	ἦ-σω ἦ-σομαι ἔ-θήσομαι	(ἦ-κα) εἶ-θην	εἶ-κα εἶ-μαι
δίδωμι (=δίδω, ῥ. θ. δώ-, δο-)	δώ-σω δώ-σομαι δο-θήσομαι	ἔδω-κα ἔδό-θην	δέδω-κα δέδο-μαι

§ 250. Ὁ παρακείμενος **ἔστηκα** καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος **εἰστήκειν** ἐκτὸς τῶν κανονικῶν τύπων ἔχουν καὶ δευτέρους τύπους, οἱ ὁποῖοι σχηματίζονται κατὰ τὰ εἰς **-μι** ἐκ τοῦ θέματος **ἔστα-**. Τοιοῦτοι τύποι συνήθεις εἶναι οἱ ἐξῆς : Ὀριστ. Παρακ. ἔστα-μεν, ἔστα-τε, ἑστά-σι. Ὑπερσ. ἔστα-σαν. Ἀπαρ. ἐστά-ναι. Μετχ. ἐστώς, ἐστώσα, ἐστώς (ἢ ἐστός, κατὰ τὰ πολλὰ οὐδέτερα τῆς μετοχῆς τοῦ ἐνεργ. παρακειμένου, π. χ. τὸ γεγον-ός), γεν. ἐστῶτος, ἐστώσης, ἐστῶτος.

§ 251. Ἄλλα ῥήματα εἰς **-μι** συμφωνόληκτα κλινόμενα εἰς τὸν ἐνεστώτα καὶ τὸν παρατατικὸν κατὰ τὸ **δείκνυμι** ὑπάρχουν ἀρκετά, ὡς **κατ-άγγυμι**, **ἀμφι-έννυμι**, **ζεύγγυμι**, **ζώνγγυμι**, **μείγγυμι** κτλ.

Φωνηεντόληκτα δὲ εἰς **-μι** ῥήματα συνήθη εἶναι τὰ ἐξῆς ἔξ, τὰ ὁποῖα κλίνονται κατὰ τὸ **ἴστημι — ἴσταμαι**.

Ἐνεστῶς Παρατατικός	Μέλλων	Ἀόριστος	Παρακεί- μενος	
ὀ-νί-νη-μι (= ὠφελῶ) παρτ. ὠφέλου ὀ-νί-να-μαι ὠνινά-μην	ὀνή-σω ὀνή-σομαι	ὠνη-σα ὠνή-μην ὠνή-θην		ῥ. θ. ὀνη-, ἐνεστ. θ. ὀ-νι-νη-, ὀ-νι-να-
πίμ-πλη-μι (= γεμίζω) ἐ-πίμπλη-ν πίμ-πλα-μαι ἐ-πιμπλά-μην	πλή-σω πλη-σ-θή- σομαι	ἔπλη-σα ἐπλησά-μην ἐπλή-σ-θην	πέπλη-κα πέπλη-σ-μαι	ῥ. θ. πλη-, ἐνεστ. θ. πι-μ-πλη-, πι-μ-πλα-
πίμ-πρη-μι (= πυρπολῶ, καίω) ἐ-πίμπρη-ν πίμ-πρα-μαι (ἐ-πιμπρά-μην)	πρή-σω	ἔπρη-σα ἐπρή-σ-θην		ῥ. θ. πρη-, ἐνεστ. θ. πι-μ-πρη-, πι-μ-πρα-
ἄγα-μαι (= θαυμάζω) ἡγά-μην	(ἀγά-σο- μαι)	(ἡγα-σά- μην) ἡγά-σ-θην		ῥ. θ. ἀγα-
δύνα-μαι ἐ-δυνά-μην (ἐδύνω, ἐδύνα- το κτλ.)	δυνή-σομαι	ἐδυνή-θην (ἢ ἐδυνά- σ-θην)	δεδύνη-μαι	ῥ. θ. δυνα- (βλ. § 188,1)
ἐπί-στα-μαι (= γνωρίζω καλῶς) ἡπιστά-μην (ἡπίστω, ἡπί- στα-το κτλ.)	ἐπιστή-σο- μαι	(ἡπιστή- θην)		ῥ.θ. ἐπι-στα- (βλ. § 188,6)

Ὁμοίως πρὸς τὸν παρατατικὸν καὶ τὸν ἐνεστώτα τῶν τριῶν τελευταίων (ἀποθετικῶν) ῥημάτων κλίνεται καὶ ὁ (ἄσιγμος) μέσος ἀόριστος α' (τοῦ ῥ. ὠνοῦμαι) ἐπιοίμην (= ἡγήρασα), ἐπιοίω, ἐπιοίατο, ἐπιοίμεθα κτλ.

Ἡ ὑποτακτικὴ καὶ ἡ εὐκτικὴ πάντων τούτων τονίζονται κατὰ τὰ βαρύτερα :

Υποτ.	δύνομαι	δύνη	δύνηται	κτλ.
	ἐπίστωμαι	ἐπίστη	ἐπίσθηται	κτλ.
	πρίομαι	πρή	πρήται	κτλ.
Εὐκτ.	δυναίμην	δύναιο	δύναιτο	κτλ.

ια') Ἀόριστοι β' βαρυτόνων ῥημάτων κλινόμενοι κατὰ τὰ εἰς -μι

§ 252. Ὁ ἀόριστος β' μερικῶν βαρυτόνων ῥημάτων κλίνεται κατὰ τὰ εἰς -μι, ὁμοίως μὲ τὸν ἀόριστον β' ἔστην (βλ. § 246).

Τὸ ῥηματικὸν θέμα τῶν ῥημάτων τούτων ἔχει χαρακτῆρα

1) $\bar{\alpha}$ ἢ η — $\bar{\alpha}$: ἀποδιδάσκω — ἀπ-έ-δοῦ-ν (θ. δρᾶ-, δρᾶ-), βαίνω — ἔβη-ν (θ. βη-, βᾶ-), φθάνω — ἔφθη-ν (θ. φθη-, φθᾶ-).

2) η — ϵ : ῥέω — ἐρούη-ν (θ. ῥη-, ῥυε-), χαιρώ — ἐχάρη-ν (θ. χαρη-, χαρε-).

3) ω — σ : ἀλίσκομαι — ἐάλω-ν (θ. Γαλω-, ἄλω-, ἄλο-), ζῶ — ἐβίω-ν (θ. βιω-, βιο-), γινώσκω — ἔγνω-ν (θ. γνω-, γνω-).

4) $\bar{u}$ — $\bar{u}$: δύομαι — ἔδῦ-ν (θ. δῦ-, δῦ-), φύομαι — ἔφῦ-ν (θ. φῦ-, φῦ-).

βαίνω
 εβάνον
 βίωσθαι
 ἔβην
 ἔβην
 ἄβριστος β'

βγίνωσθαι
 βγίωσθαι
 βγίωσθαι
 βγίωσθαι
 βγίωσθαι
 βγίωσθαι

139
 βγίωσθαι
 βγίωσθαι
 βγίωσθαι
 βγίωσθαι
 βγίωσθαι

'Οριστική	(ἀπ-)ἔδρᾱ-ν ἔδρα-ς ἔδρα ἔδρα-μεν ἔδρα-τε ἔδρα-σαν	ἔβη-ν ἔβη-ς ἔβη ἔβη-μεν ἔβη-τε ἔβη-σαν	ἔρρῦη-ν ἔρρῦη-ς ἔρρῦη ἔρρῦη-μεν ἔρρῦη-τε ἔρρῦη-σαν	ἔγνω-ν ἔγνω-ς ἔγνω ἔγνω-μεν ἔγνω-τε ἔγνω-σαν	ἔδου-ν ἔδου-ς ἔδου ἔδου-μεν ἔδου-τε ἔδου-σαν
'Υποτακτική	δρῶ δρᾶς δρᾶ δρῶμεν κτλ.	βῶ (πρβλ. στῶ) βῆς βῆ βῶμεν κτλ.	ῥῶ (πρβλ. θῶ) ῥῆς ῥῆ ῥῶμεν κτλ.	γνῶ (πρβλ. δῶ) γνῶς γνῶ γνῶμεν κτλ.	δῦ-ω (πρβλ. δεικνύ-ω) -ης -η δου-ῶμεν κτλ.
Εὐκτική	δραίη-ν δραίη-ς δραίη δραῖ-μεν κτλ.	βαίη-ν βαίη-ς βαίη βαῖ-μεν κτλ.	ῥυεῖη-ν ῥυεῖη-ς ῥυεῖη ῥυεῖ-μεν κτλ.	γνοίη-ν γνοίη-ς γνοίη γνοῖ-μεν κτλ.	
Προστακτική	δρᾶ-θι δρά-τω δρᾶ-τε δρά-ντων	βῆ-θι βῆ-τω βῆ-τε βᾶ-ντων		γνῶ-θι γνώ-τω γνῶ-τε γνό-ντων	δῦ-θι δύ-τω δῦ-τε δύ-ντων
'Απαρ.	δρᾶ-ναι	βῆ-ναι	ῥυῆ-ναι	γνῶ-ναι	δῦ-ναι
Μετοχή	δράς, δράντος δράσα, δράσης δράν, δράντος	βάς, βάντος βάσα, βάσης βάν, βάντος	ῥυεῖς, ῥυέντος ῥυεῖσα, ῥυεῖσης ῥυέν, ῥυέντος	γνοῦς, γνόντος γνοῦσα, γνούσης γνόν, γνόντος	δύς, δύντος δῦσα, δύσης δύν, δύντος

§ 253. Κατὰ τὰ εἰς -μι μὲ διαφόρους ἀνωμαλίας κλίνονται προσέτι τὰ ἐξῆς ῥήματα :

1. **Φημι** = λέγω, συμφωνῶ, ἰσχυρίζομαι (ῥ. θ. φη-, φᾶ· βλ. καὶ § 240).

Ὁριστικὴ		Ὑποτακτικὴ	Εὐκτικὴ	Προστακτικὴ
Ἐνεστώς	Παρατατικός			
φη-μι	ἔ-φη-ν	φῶ	φαίη-ν	—
φή-ς (ἢ φήης)	ἔ-φη-σθα	φῆς	φαίης-ς	φά-θι
φη-σί	ἔ-φη	φῆ	φαίη	φά-τω
φᾶ-μέν	ἔ-φα-μεν	φῶ-μεν	φαῖ-μεν	—
φᾶ-τέ	ἔ-φα-τε	φῆ-τε	φαῖ-τε	φά-τε
φᾶ-σι	ἔ-φα-σαν	φῶσι	φαῖ-εν	φά-ντων

Ἄπαρ. φά-ναι. Μετοχὴ φά-σκ-ων, φά-σκ-ουσα, φά-σκ-ον.

Μέλλων φή-σω. Ἄοριστος ἔ-φη-σα.

Σημείωσις 1. Τοῦ φημι ὁ παρατατικός ἔφην, καθὼς καὶ ἡ ὑποτακτικὴ, ἢ εὐκτικὴ καὶ τὸ ἀπαρέμφατον αὐτοῦ ἔχουν προσέτι σημασίαν ἄοριστου (= εἶπα κτλ.).

Σημείωσις 2. Ὄταν τὸ φημι σημαίνῃ ἀπλῶς λέγω, τότε μέλλων αὐτοῦ εἶναι ἐρῶ ἢ λέξω καὶ ἄοριστος εἶπον ἢ ἔφην. Ὄταν δὲ σημαίνῃ συμφωνῶ ἢ ἰσχυρίζομαι, τότε μέλλων αὐτοῦ εἶναι φήσω καὶ ἄοριστος ἔφησα.

2. **Εἶμι** = θά πάω (ῥ. θ. εἶ-, ἰ-).

Ὁριστικὴ		Ὑποτακτικὴ	Εὐκτικὴ	Προστακτ.
Ἐνεστώς	Παρατατικός			
εἶ-μι	ἦ-α ἦ ἦ-ειν	ἦ-ω	ἦ-οιμι	—
εἶ	ἦ-εις (ἦ ἦ-εισθα)	ἦ-ης	ἦ-οις	ἦ-θι
εἶ-σι	ἦ-ει	ἦ-η	ἦ-οι	ἦ-τω
ἦ-μεν	ἦ-μεν	ἦ-ωμεν	ἦ-οιμεν	—
ἦ-τε	ἦ-τε	ἦ-ητε	ἦ-οιτε	ἦ-τε
ἦ-ασι	ἦ-σαν ἦ ἦ-εσαν	ἦ-ωσι	ἦ-οιεν	ἦ-όντων

Ἄπαρ. ἰ-έναι. Μετοχὴ ἰ-ὼν (ἰόντος), ἰ-οῦσα (ἰούσης), ἰ-ὄν (ἰόντος).

Σημείωσις 1. Εἰς τὰ σύνθετα τοῦ φημι καὶ τοῦ εἶμι ὁ τόνος εἰς τὴν ὀριστικὴν τοῦ ἐνεστώτος καὶ εἰς τὴν προστακτικὴν ἀναβιβάζεται: ἀπόφημι, σύμφαθι—ἄπειμι, ἄπιθι.

Σημείωσις 2. Ὁ ἐνεστώσ **εἶμι** εἰς μὲν τὴν ὀριστικὴν ἔχει πάντοτε σημασίαν μέλλοντος, εἰς δὲ τὰς ἄλλας ἐγκλίσεις, τὸ ἀπαρέμφατον καὶ τὴν μετοχὴν ἄλλοτε ἐνεστώτος καὶ ἄλλοτε μέλλοντος (τοῦ **ἔρχομαι**).

3. **Οἶδα** = γνωρίζω, ἤξεύρω (ρ. θ. **Φεῖδ-**, ἐξ οὗ **οἶδ-**, **ιδ-**).

Ὅριστικὴ		Ἐνεστώσ	Παρατατικὸς	Ἑποτακτικὴ	Εὐκτικὴ	Προστακτικὴ
Ἐνεστώσ	Παρατατικὸς					
οἶδ-α	ἤδ-η ἤ ἤδ-ειν	οἶδ-α	ἤδ-η	οἶδω	εἰδείη-ν	—
οἶ-σθα	ἤδ-ησθα ἤ ἤδ-εις	οἶ-σθα	ἤδ-εις	εἰδῆς	εἰδείη-ς	ἴσ-θι
οἶδ-ε	ἤδ-ει ἤ ἤδ-ειν	οἶδ-ε	ἤδ-ειν	εἰδῆ	εἰδείη	ἴσ-τω
ἴσ-μεν	ἤδ-ε-μεν ἤ ἤσ-μεν	ἴσ-μεν	ἤσ-μεν	εἰδῶμεν	εἰδεί-μεν	—
ἴσ-τε	ἤδ-ε-τε ἤ ἤσ-τε	ἴσ-τε	ἤσ-τε	εἰδῆτε	εἰδεί-τε	ἴσ-τε
ἴσ-ασι	ἤδ-ε-σαν ἤ ἤσ-αν	ἴσ-ασι	ἤσ-αν	εἰδῶσι	εἰδεί-εν	ἴσ-των

Ἄπαρ. εἶδ-έμαι. Μετοχὴ εἶδ-ώς (εἰδότης), εἶδ-νῖα (εἰδυίας), εἶδ-ός (εἰδότης). Μέλλον ἐἴ-σομαι καὶ εἰδή-σω.

Σημείωσις. Εἰς τὰ σύνθετα τοῦ **οἶδα** ὁ τόνος εἰς τὴν ὀριστικὴν τοῦ ἐνεστώτος καὶ εἰς τὴν προστακτικὴν ἀναβιβάζεται : σύνουδα, σύνισθι.

4. **Δέδοικα ἢ δέδια** = φοβοῦμαι (παρακείμενος μὲ σημασίαν ἐνεστώτος τοῦ οὐχὶ εὐχρήστου ρ. **δειδω**) καὶ **τέθνηκα** = ἔχω ἀποθάνει (παρακείμενος τοῦ ρ. θνήσκω).

Ταῦτα ἐκτὸς τῶν κανονικῶν τύπων ἔχουν καὶ τοὺς ἐξῆς εὐχρήστους τύπους κατὰ τὰ εἰς **-μι** :

α') Ὅριστ. δέδι-α, δέδι-ας, δέδι-ε, δέδι-μεν, δέδι-τε, δεδί-ασι. Ἑπερσ. ἐδέδι-σαν. Ἄπαρφ. δεδι-έμαι. Μτχ. δεδι-ώς (δεδιότης), δεδι-νῖα (δεδιυίας), δεδι-ός (δεδιότης).

β') Ὅριστ. τέθνα-μεν, τέθνα-τε, τεθνάσι. Ἑπερσ. ἐτέθνα-σαν. Ἄπαρφ. τεθνά-ναι. Μτχ. τεθνε-ώς (γεν. τεθνεώτος), τεθνε-ῶσα (γεν. τεθνεώσης), τεθνεός ἢ τεθνεός (γεν. τεθνεώτος) πρβλ. § 250.

5. **Ἔοικα** = ὁμοιάζω. Παρακείμενος μὲ σημασίαν ἐνεστώτος (ρ. θ. **Φεῖκ-**, ἐξ οὗ **οἶκ-**, **έοικ-**, βλ. § 188, 5, Σημ.).

Ὅριστ. έοικ-α, έοικ-ας, έοικ-ε, έοικ-αμεν κτλ. Ἑπερσ. έώκ-ειν, έώκ-εις, έώκ-ει κτλ. (βλ. § 32, 4). Ἄπαρφ. εἰκ-έμαι. Μετοχὴ εἰκ-ώς (εἰκότος), εἰκ-νῖα (εἰκυίας), εἰκ-ός (εἰκότος).

6. **Κεῖμαι** = κούτομαι, εἶμαι βαλμένος (βλ. § 249).

Ὅριστικὴ		Προστακτικὴ	Ἀπαρέμφατον Μετοχὴ
Ἐνεστώσ	Παρατατικός		
κεῖ-μαι	ἐ-κεῖ-μην	—	κεῖ-σθαι
κεῖ-σαι	ἔ-κει-σο	κεῖ-σο	κεῖ-μενος κει-μένη κει-μενον
κεῖ-ται	ἔ-κει-το	κεῖ-σθω	
κεῖ-μεθα κτλ.	ἐ-κεῖ-μεθα κτλ.	— κεῖ-σθε κτλ.	

Μέλλων *κεῖ-σομαι, κεί-ση, κεί-σεται* κτλ.

Σημείωσις. Εἰς τὰ σύνθετα, ἐξαιρέσει τοῦ ἀπαρεμφάτου, ὁ τόνος ἀναβιβάζεται: *κατάκειμαι, κατάκεισο, ἀλλὰ κατακεισθήσθαι*.

7. **Κάθ-ημαι** (ῥ. θ. καθ-ησ-, καθ-η-).

Ὅριστικὴ		Προστακτικὴ	Ἀπαρέμφατον Μετοχὴ
Ἐνεστώσ	Παρατατικός		
κάθ-η-μαι	ἐ-καθή-μην	—	καθῆ-σθαι
κάθ-η-σαι	ἐ-κάθη-σο	κάθη-σο	καθή-μενος καθη-μένη καθη-μενον
κάθ-η-ται	ἐ-κάθη-το	καθη-σθω	
καθή-μεθα κτλ.	ἐ-καθή-μεθα κτλ.	— κάθη-σθε κτλ.	

Μέλλων (συνηρημένος) *καθ-εδοῦμαι* (ἐκ τοῦ ῥ. καθ-έζομαι)

8. **Χρῆ** = ὑπάρχει, χρειάζεται.

Ὅριστ. Ἐνεστ. *χρηί*. Παρατ. *χρηῖν ἢ ἐχρηῖν*. Ὑποτ. *χρηῖ*. Εὐκτ. *χρηείη*. Ἀπρφ. *χρηῖναι*. Μτχ. (τὸ) *χρεῶν* (βλ. § 104, 6, α').

Σημείωσις. Τὸ *χρη* εἶναι ἀρχῆθεν ὄνομα οὐσιαστικὸν (= *χρεία, ἀνάγκη*), οἱ δὲ ἀνωτέρω τύποι προῆλθον ἐκ συνεκφορᾶς τῶν λέξεων *χρηῖ ἦν* — *χρηῖ ἦ* — *χρηεῖη* — *χρηεῖναι* — *χρηεῖν* (βλ. § 154, Σημ. 2 καὶ § 32, 4).

ιβ') Ἀνώμαλα ῥήματα κατὰ τὸν σχηματισμὸν
ἢ τήν σημασίαν τῶν χρόνων.

§ 254. Α') Πλείστων ῥημάτων τὸ ῥηματικὸν θέμα μεταβάλλεται ποικιλοτρόπως κατὰ τὸν σχηματισμὸν τῶν διαφόρων χρόνων αὐτῶν. Οὕτω μερικῶν ῥημάτων

1) τὸ ῥηματικὸν θέμα ἐπαυξάνεται μὲ ἐν εὖ πρὸς σχηματισμὸν τοῦ ἐνεστώτος καὶ τοῦ παρατατικοῦ ἢ μερικῶν ἢ πάντων τῶν ἄλλων χρόνων, π. χ.

α') ῥ. θ. δοκ-, ἐξ οὗ **δοκε-**. (Δοκ-έ-ω) *δοκῶ* (= φαίνομαι), παρατ. (*ἐδόκε-ε-ον*) *ἐδόκουν*, μέλλ. *δόξω*, ἀόρ. *ἔδοξα*, παθ. πρκμ. *δέδοκ-ται*, ὑπερσ. *ἔδέ-δοκ-το*

β') ῥ. θ. νεμ-, ἐξ οὗ **νεμε-**. *Νέμ-ω* (= μοιράζω, βόσκω), παρατ. *ἔνεμ-ον*, μέλλ. *νεμ-ῶ* (ἐκ τοῦ *νεμ-έ-σω*), ἀόρ. *ἔνειμα*, παρακ. *νενέμη-κα* — *νέμ-ομαι*, παρατ. *ἔνεμ-όμην*, μέσ. μέλλ. *νεμοῦμαι* (ἐκ τοῦ *νεμ-έ-σομαι*), μέσ. ἀόρ. *ἔνειμάμην*, παθ. ἀόρ. *ἔνε-μή-θην* πρκμ. *νενέμη-μαι* (βλ. § 235)

γ') ῥ. θ. βουλ-, ἐξ οὗ **βουλε-**. *Βούλομαι* (= θέλω), παρατ. *ἔβουλ-όμην*, μέσ. μέλλ. *βουλ-ή-σομαι*, παθ. ἀόρ. *ἔβουλή-θην*, παρακμ. *βεβούλ-η-μαι* (βλ. § 188, 1).

✦ 2) Τὸ ῥηματικὸν θέμα ἐπαυξάνεται μὲ τὸ πρόσφυμα **σχ** ἢ **ισκ** πρὸς σχηματισμὸν τοῦ ἐνεστώτος καὶ τοῦ παρατατικοῦ, πολλάκις δὲ συγχρόνως καὶ μὲ ἐνεστωτικὸν ἀναδιπλασιασμὸν (§ 239, 1), π. χ.

α') ῥ. θ. γνω-, ἐξ οὗ **γι-γνω-σχ-**. *Γιγνώσκ-ω* (= γνωρίζω, φρονῶ), παρατ. *ἔγίνωσκ-ον*, μέσ. μέλλ. *γνώ-σομαι*, ἀόρ. β' *ἔγνω-ν* (§ 252), πρκμ. *ἔγνω-κα*, ὑπερσ. *ἔγνώ-κειν* — *γιγνώσκ-ομαι*, παρατ. *ἔγιγνωσκ-όμην*, παθ. μέλλ. *γνώ-σθήσομαι*, παθ. ἀόρ. *ἔγνώ-σθην*, πρκμ. *ἔγνω-σ-μαι*, ὑπερσ. *ἔγνώ-σ-μην*

β') ῥ. θ. εὕρ-, ἐξ οὗ **εὕρ-ισκ**, **εὕρε-**. *Εὐρίσκ-ω*, παρατ. *ἠῦρισκ-ον*, μέλλ. *εὕρ-ή-σω*, ἀόρ. β' *ἠῦρ-ον*, πρκμ. *ἠῦρ-η-κα* — *εὐρίσκομαι*, παρατ. *ἠῦρισκ-όμην*, μέσ. μέλλ. *εὕρ-ή-σομαι*, μέσ. ἀόρ. β' *ἠῦρ-όμην*, παθ. μέλλ. *εὕρ-ε-θήσομαι*, παθ. ἀόρ. *ἠῦ-ρέ-θην*, πρκμ. *ἠῦ-ρη-μαι*, ὑπερσ. *ἠῦρ-ή-μην*

γ') ῥ. θ. μνη-, ἐξ οὗ (**μι-μνη-ισκ**) **μιμνησκ-**. *Ἄνα-μιμνήσκ-ω* (= ἐνθυμίζω), παρατ. *ἀν-εμίμνησκ-ον*, μέλλ. *ἀνα-μνή-σω*, ἀόρ. *ἀν-έμνη-σα* — *ἀνα-μιμνήσκ-ομαι*, παρατ. *ἀν-ε-μιμνησκ-όμην*, παθ. μέλλ. (*ἀνα*)-*μνη-σ-θήσομαι*, παθ. ἀόρ. *ἀν-εμνή-σ-θην*, πρκμ. *μέ-μνη-μαι*, ὑπερσ. *ἔμε-μνή-μην*, τετελ. μέλλ. *με-μνή-σομαι*

3) Τὸ ῥηματικὸν θέμα ἐπαυξάνεται πρὸς σχηματισμὸν τοῦ θέματος τοῦ ἐνεστώτος καὶ τοῦ παρατατικοῦ

α') μὲ τὸ πρόσφυμα **ν** : ῥ. θ. *καμ-*, ἐκ τούτου δὲ **καμν-**. *Κάμν-ω*

(= κοπιάζω, κουράζομαι), παρατ. *ἔκαμν-ον*, μέσ. μέλλ. *καμοῦμαι* (§ 217, 1), ἀόριστος β' *ἔκαμ-ον*, πρκμ. *κέ-κμη-κα*

β') μετὸ πρόσφυμα **αν** (πολλάκις συγχρόνως καὶ μετ' ἐν **ν** πρὸ τοῦ χαρακτηῆρος αὐτοῦ) : ρ. θ. *βλαστ-*, ἐκ τούτου δὲ **βλαστ-αν-**. *Βλαστάν-ω*, παρατ. *ἐβλάσταν-ον*, ἀόρ. β' *ἔβλαστ-ον*, ὑπερσ. *ἐβλαστ-ή-κειν* ρ. θ. *μαθ-*, ἐκ τούτου δὲ **μα-ν-θ-αν-**. *Μανθάν-ω*, παρατ. *ἐμάνθαν-ον*, μέσ. μέλλ. (μετ' ἐνεργ. σημασίαν) *μαθ-ή-σομαι*, ἀόρ. β' *ἔμαθ-ον*, πρκμ. *με-μάθ-η-κα*, ὑπερσ. *ἔμε-μαθ-ή-κειν* — *μανθάν-ομαι*

γ') μετὸ πρόσφυμα **νε** : ρ. θ. *ίξ-*, ἐκ τούτου δὲ **ίξ-νε-**. (*Ἄφ-ικνε-ομαι*) *ἀφικνοῦμαι* (= φθάνω), παρατ. (*ἀφι-ικ-νε-όμην*) *ἀφικνούμην*, μέσ. μέλλ. *ἀφ-ίξομαι*, μέσ. ἀόρ. β' *ἀφ-ικ-όμην*, πρκμ. *ἀφ-ίγ-μαι*, ὑπερσ. *ἀφ-ίγ-μην*

δ') μετὸ πρόσφυμα **νι ἢ νυ** (μετ' ἀντιθέσιν τοῦ **ι** ἢ τοῦ **υ** τούτου πρὸ τοῦ χαρακτηῆρος τοῦ θέματος· πρβλ. § 35) : ρ. θ. *βη-*, *βα-*, ἐκ τούτου δὲ **βα-νι** καὶ ἐκ τούτου **βαιν-**. *Βαίν-ω* (= βαδίζω), παρατ. *ἔ-βαι-νον*, μέσ. μέλλ. (μετ' ἐνεργ. σημασίαν) *βή-σομαι*, ἀόρ. β' *ἔ-βην* (§ 252), πρκμ. *βέ-βη-κα*, ὑπερσ. *ἔβε-βήκ-ειν* — *βαίνομαι*, παθ. ἀόρ. (παρ) *ε-βά-θην*, πρκμ. *βέ-βα-μαι* ρ. θ. *ἐλα-*, ἐκ τούτου δὲ **ἐλα-νυ-** καὶ ἐκ τούτου **ἐλαυν-**. *Ἐλαύν-ω*, παρατ. *ἤλαυν-ον*, μέλλ. (συνηρημένος) *ἐλῶ* (*ἐλᾶς ἐλᾶ* κτλ., ἐκ τοῦ ἐλά-σω), ἀόρ. *ἤλα-σα*, πρκμ. *ἐλήλα-κα* — *ἐλαύν-ομαι*, πρκμ. *ἐλήλα-μαι*, ὑπερσ. *ἐηλά-μην* (βλ. § 190).

4) Οἱ χρόνοι δὲν σχηματίζονται πάντες ἀπὸ ἐν θέμα, ἀλλ' ἀπὸ διάφορα θέματα συγγενῆ κατὰ τὴν σημασίαν· π.χ. *ἀγορεύ-ω*, παρατ. *ἠγόρευ-ον*, μέλλ. *ἀγορεύ-σω* καὶ (*ἀπ-*, *συν-*, *προσ-*) *ἐρῶ*, ἀόρ. *ἠγόρευ-σα* καὶ (*ἀν-*, *ἀπ-*, *κατ-*, *προσ-*) *εἶπον*, πρκμ. (*ἀν-*, *συν-*, *ἀπ-*) *εἶρηκα*, ὑπερσ. *εἰρήκειν* — *ἀγορεύ-ομαι*, παρατ. *ἠγορευ-όμην*, παθ. μέλλ. (*ἀνα-*, *προσ-*) *ῥηθήσομαι*, παθ. ἀόρ. (*ἀν-*, *ἀπ-*) *ῥηρήθην* (θ. *ἀγορευ-*, *ἔρε-*, *ῥε-*, *εἶπ-*).

§ 255. Β') Πολλῶν ῥημάτων μερικοὶ χρόνοι δὲν ἔχουν σημασίαν σύμφωνον μετ' τὴν κατάληξιν αὐτῶν. Οὕτω μερικὰ ῥήματα ἔχουν

1) ἐνεργητικὸν ἀόριστον ἢ παρακείμενον μετ' σημασίαν μέσου ἢ παθητικοῦ ἀορίστου ἢ παρακειμένου

ἴστημι — *ἔστην* (= ἐστάθην, ἐσταμάτησα), *ἔστηκα* (= στέκομαι)
φύω — *ἔφην* (= ὑπῆρξα ἐκ φύσεως), *πέφυκα* (= εἶμαι ἐκ φύσεως)

2) μέσον μέλλοντα με σημασίαν ενεργ. ἢ παθ. μέλλοντος: ἄδω—ἄσομαι (= θὰ τραγουδήσω), ἀδικῶ—ἀδικήσομαι (= θὰ ἀδικηθῶ ὑπ' ἄλλου).

3) παθητικὸν μέλλοντα ἢ ἀόριστον με σημασίαν μέσου μέλλοντος ἢ ἀορίστου: ἀπαλλάττω—ἀπαλλαγῆσομαι (= θὰ ἀπαλλάξω τὸν ἑαυτόν μου), ἀπηλλάγην (= ἀπῆλλαξα τὸν ἑαυτόν μου), ἀνιῶ—ἠνιάθην (= ἐλύπησα τὸν ἑαυτόν μου).

Σημείωσις. Ὅπως βλέπομεν εἰς τὰ ἀνωτέρω παραδείγματα (§ 253 κ.έ.), πολλὰ ῥήματα ἔχουν πολλὰς συγχρόνως ἀνωμαλίας.

Ιγ') Ἀποθετικά ῥήματα *

§ 256. Ἀποθετικὰ ῥήματα λέγονται τὰ ῥήματα, τὰ ὁποῖα ἔχουν μόνον τὴν μέσσην φωνήν (§ 173): δέχομαι, ἔρχομαι, μάχομαι (δέχω, ἔρχω κτλ. δὲν ὑπάρχουν).

Τῶν ἀποθετικῶν ῥημάτων

1) ἄλλα ἔχουν μόνον μέσον ἀόριστον (α' ἢ β') με ἐνεργητικὴν σημασίαν: ἀσπάζομαι—ἠσπασάμην (= ἐχαιρέτισα), αἰσθάνομαι—ἠσθόμην (= ἐκατάλαβα): ταῦτα λέγονται ἀποθετικὰ μέσα.

2) ἄλλα ἔχουν μόνον παθητικὸν ἀόριστον με ἐνεργητικὴν σημασίαν: βούλομαι—ἐβουλήθην (= ἠθέλησα), ἐπιμελομαι—ἐπεμελίθην (= ἐφρόντισα): ταῦτα λέγονται ἀποθετικὰ παθητικά.

3) ἄλλα ἔχουν καὶ μέσον καὶ παθητικὸν ἀόριστον, τὸν μὲν μέσον με σημασίαν ἐνεργητικοῦ ἀορίστου, τὸν δὲ παθητικὸν με σημασίαν παθητικοῦ: αἰτιῶμαι, ἠτiasάμην (= κατηγόρησα), ἠτιάθην (= κατηγορήθην)—ἰῶμαι, ἰασάμην (= ἐθεράπευσα), ἰάθην (= ἐθεραπεύθην): ταῦτα λέγονται ἀποθετικὰ μεικτά.

* Ἐκλήθησαν ἀποθετικὰ ὑπὸ τῶν παλαιῶν γραμματικῶν τὰ ῥήματα ταῦτα, διότι ἐσφαλμένως ἐνομιζετο ὑπ' αὐτῶν, ὅτι ταῦτα εἶχον ἀρχῆθεν καὶ τὴν ἐνεργητικὴν φωνήν, ἔπειτα δὲ (ἀπέθεντο, ἤτοι) ἀπέβαλον αὐτήν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'

ΑΚΛΙΤΑ ΜΕΡΗ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ

X 1. Ἐπιρρήματα.

§ 257. Ἐπιρρήματα λέγονται αἱ ἄκλιτοι λέξεις, αἱ ὁποῖαι προσδιορίζουν συνήθως τὰ ῥήματα, δηλοῦσαι **τόπον, χρόνον, τρόπον, ποσὸν** κτλ.

1) **Τοπικὰ** ἐπιρρήματα : ἐνθάδε (= ἐδῶ), ἐνταῦθα, ἐκεῖ, ἄνω, κάτω κτλ.

2) **Χρονικὰ** ἐπιρρήματα : νῦν (= τώρα), σήμερον, χθές, αὔριον, τότε κτλ.

3) **Τροπικὰ** ἐπιρρήματα : ὧδε, οὕτω (= ἔτσι), εὖ, καλῶς, κακῶς κτλ.

4) **Ποσοτικὰ** ἐπιρρήματα : ἄγαν, λίαν (= πολύ), ἅπαξ, δις κτλ.

5) **Βεβαιωτικὰ ἢ ἄρνητικὰ** ἐπιρρήματα : ναί, μάλιστα, δῆ, δῆτα — οὐ, μὴ — ἄρα, μῶν (= μήπως) κτλ.

Σημείωσις. Ὡς ἐπιρρήματα λαμβάνονται πολλάκις καὶ τύποι ὀνομάτων ἢ ῥημάτων : δημοσίᾳ, ἰδίᾳ, προῖκα (= δωρεάν) — ἄγε, ἴθι, φέρε (= ἔλα) κτλ.

X 2. Προθέσεις.

§ 258. Προθέσεις λέγονται αἱ ἄκλιτοι λέξεις (ἀρχῆθεν ἐπιρρήματα καὶ αὐταί), αἱ ὁποῖαι συνήθως τίθενται πρὸ τῶν κλιτῶν λέξεων πρὸς δήλωσιν διαφόρων ἐπιρρηματικῶν σχέσεων, ἄλλαι μὲν καὶ ἐν συντάξει καὶ ἐν συνθέσει, ἄλλαι δὲ μόνον ἐν συντάξει : **παρὰ τὴν θάλασσαν, παραθαλάσσιος, παραπλέω — μέχρι τοῦ θέρους.**

§ 259. 1) Αἱ προθέσεις, αἱ ὁποῖαι λαμβάνονται καὶ ἐν συντάξει καὶ ἐν συνθέσει, λέγονται **κύρια** καὶ εἶναι 18, ἔξ μονοσύλλαβοι καὶ δώδεκα δισύλλαβοι : εἰς, ἐν, ἐξ, ἦ ἐκ, πρὸ, πρὸς, σὺν — ἀνά, διά, κατά, μετά, παρὰ, ἀντί, ἀμφί, ἐπί, περί, ἀπό, ὑπό, ὑπέρ (βλ. § 30, Σημ., § 33, 6 καὶ § 37, 6).

2) Αἱ προθέσεις, αἱ ὁποῖαι λαμβάνονται μόνον ἐν συντάξει, λέγονται **καταχρηστικαί** καὶ εἶναι 9 : α') ἄχρι, μέχρι, ἄνευ, χωρὶς, πλὴν, ἔνεκα ἢ ἔνεκεν, αἱ ὁποῖαι συντάσσονται μετὰ γενικῆς, καὶ β') ὥς, νῆ, μά, αἱ ὁποῖαι συντάσσονται μετ' αἰτιατικῆς.

3. Σύνδεσμοι.

§ 260. Σύνδεσμοι λέγονται αἱ ἄκλιτοι λέξεις (ἀρχῆθεν αἰ πλεῖσται ἐπιρρήματα καὶ αὐταῖ), αἱ ὁποῖαι λαμβάνονται, ἵνα συνδέσθω ἡ λέξις ἢ προτάσις πρὸς ἀλλήλας: Πλάτων **τε καὶ** Ἀριστοτέλης. Χαίρω **ὅτι** εὐδοκίμεις.

Οἱ σύνδεσμοι εἶναι

- 1) **συμπλεκτικοί**: *τέ, καί, οὔτε, μήτε, οὐδέ, μηδέ*
- 2) **διαζευκτικοί**: *ἢ, ἢτοι — ἢ, εἶτε — εἶτε, ἐάντε — ἐάντε, ἄντε — ἄντε, ἦντε — ἦντε*
- 3) **ἀντιθετικοί**: *μέν, δέ, μέντοι, ἀλλά, μήν, ἀλλὰ μήν, εἰ καί, καίτοι, καίπερ, καὶ μήν*
- 4) **αἰτιολογικοί**: *γάρ, ὅτι, ὥς, διότι, ἐπεὶ, ἐπειδή*
- 5) **τελικοί**: *ἵνα, ὅπως, ὥς*
- 6) **συμπερασματικοί**: *ἄρα, δὴ, οὖν, τοίνυν, ὥς, οὐκουν, οὐκοῦν, τοιγάρτοι, τοιγαροῦν, ὥστε*
- 7) **χρονικοί**: *ὥς, ὅτε, ὁπότε, ἐπεὶ, ἐπειδή, ἕως, ἔστε, ἄχρι, μέχρι, ἡνίκα, πρὶν*
- 8) **εἰδικοί**: *ὅτι, ὥς*
- 9) **ὑποθετικοί**: *εἰ, ἐάν, ἂν, ἦν.*

4. Ἐπιφωνήματα.

§ 261. Ἐπιφωνήματα λέγονται αἱ ἄκλιτοι λέξεις, αἱ ὁποῖαι δηλοῦν ψυχικόν τι πάθημα, ὥς ἔκρηξιν χαρᾶς, λύπης, θαυμασμοῦ, ἀγανακτήσεως κτλ.

Τὰ ἐπιφωνήματα εἶναι

- 1) **γελαστικά**: *ᾶ-ᾶ-ᾶ*
- 2) **θαυμαστικά**: *ᾶ, ὦ, βαβαί, παπαῖ!*
- 3) **θειαστικά** (ἦτοι δηλοῦντα ἐνθουσιασμόν) : *εὐοῖ*
- 4) **σχετλιαστικά** (ἦτοι δηλοῦντα σφοδρὰν λύπην ἢ ἀναγάκτησιν) : *παπαῖ, οὐαῖ, οἴμοι, φεῦ, ἰὼ, ἰού!*
- 5) **κλητικόν**: *ὦ* (βλ. § 42, Σημ.).

ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΟΝ*

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι'

§ 262. Αί πλεῖσται λέξεις προέρχονται ἀπὸ ἄλλας λέξεις διὰ **παραγωγῆς** ἢ διὰ **συνθέσεως**. Πρβλ. *γράφ-ω*, *γραφ-εύς*, *γραφ-ή*, *γραμ-μή*, *γράμ-μα*, *γραμματ-εύς*, *γραμματεῦ-ω* — (βιβλίον, πωλῶ) *βιβλιοπώλης* — (πρῶτος ἀγωνιστής) *πρωταγωνιστής*.

1) Λέξις, ἡ ὁποία δὲν προέρχεται ἀπὸ ἄλλην λέξιν, ἀλλὰ σχηματίζεται (ἀπὸ κάποιαν ρίζαν, ἤτοι) ἀπὸ **ἐν ἀρχικὸν θέμα** μὲ τὴν προσθήκην ἀμέσως εἰς αὐτὸ καταλήξεως μόνον, λέγεται **πρωτότυπος** ἢ **ἀπλῆ** λέξις : (θ. γραφ-) *γράφ-ω*, (πολι-) *πόλι-ς*.

2) Λέξις, ἡ ὁποία προέρχεται ἀπὸ μίαν ἄλλην λέξιν μὲ τὴν προσθήκην εἰς τὸ θέμα αὐτῆς ἐνὸς παραγωγικοῦ προσφύματος, λέγεται **παράγωγος** : (φύσι-ς) *φυσι-κό-ς*, (ἰά-ομαι, ἰῶμαι) *ἰα-τρό-ς*.

3) Λέξις, ἡ ὁποία προέρχεται ἀπὸ **δύο** ἄλλας λέξεις πρωτοτύπους ἢ παραγώγους μὲ τὴν ἔνωσιν τῶν θεμάτων αὐτῶν, λέγεται **σύνθετος** : (ναῦ-ς, πῆγ-νυμι) *ναυ-πηγ-ός*, (λόγο-ς, γράφ-ω) *λογο-γράφ-ος*.

Σημείωσις. Μία καὶ ἡ αὐτὴ λέξις εἰς μίαν σειρὰν συγγενῶν πρὸς αὐτὴν ἐτυμολογικῶς λέξεων δύναται νὰ εἶναι παράγωγος ὡς πρὸς τὴν προηγουμένην καὶ πρωτότυπος ὡς πρὸς τὴν ἐπομένην. Πρβλ. *πόλι-ς*, (ἐκ ταύτης) *πολί-της*, (ἐκ αὐτῆς) *πολι-τικός* καὶ *πολι-εύω*, (ἐκ ταύτης) *πολίτευ-μα*.

§ 263. Κατὰ τὴν παραγωγὴν καὶ τὴν σύνθεσιν κανονικῶς λαμβάνονται θέματα λέξεων καὶ οὐχὶ ἀκέραιαι λέξεις Πρβλ. (πόλι-ς) **πολί-της**, (λόγο-ς, γράφ-ω) **λογο-γρά-φος**.

* Ἔτυμος = ἀληθής, βέβαιος, πραγματικός. Ἐτυμολογία δὲ λέγεται ἡ ἀνάλυσις λέξεως εἰς τὰ συστατικά της μέρη καὶ ἡ εὑρεσις τῆς προελεύσεως καὶ τῆς ἀληθοῦς σημασίας αὐτῆς.

Α') Π Α Ρ Α Γ Ω Γ Η

Γενική προεισαγωγική παρατήρησης.

§ 264. 1) Κατά τὴν παραγωγὴν τὰ θέματα τῶν πρωτοτύπων λέξεων σπανίως μένουν ἀκέραια καὶ ἀμετάβλητα, συνήθως δὲ ἀποβάλλουν ἓνα ἢ περισσοτέρους ἐκ τῶν τελικῶν φθόγγων αὐτῶν, ὑφίστανται ποιοτικὴν μεταβολὴν τοῦ θεματικοῦ φωνήεντος ἢ ἄλλας μεταβολὰς (§ 32 κ. ἐ.). Πρβλ. ὦρα (θ. ὦρα-), ὠραῖος (ἐκ τοῦ ὠρά-ιος), ἀλλὰ ὦο-ιμος — τέλος (θ. τελεσ-, πρβλ. τελεσ-φόρος), τέλειος (ἐκ τοῦ τέλεσ-ιος, τέλε-ιος), ἀλλὰ τελ-ικός — φρῆν (θ. φρην-, φρεν-), φρον-έω.

2) Αἱ πλεῖσται παραγωγικαὶ καταλήξεις προέρχονται ἀπὸ ἄλλας καταλήξεις διὰ τῆς ἐνώσεως μετὰ τινος ἢ μετὰ τινων ἐκ τῶν τελικῶν φθόγγων τοῦ θέματος μιᾶς λέξεως ἢ διὰ τῆς ἐνώσεως τῶν στοιχείων δύο ὁμοειδῶν καταλήξεων. Πρβλ. βασιλεὺς — βασιλεύ-ω, ἰδιώτης — ἰδιωτ-εύω, πίναξ (πίνακ-ος) — πινακ-ίς (πινακ-ίδ-ος) πινακ-ίδ-ιον.

1. Παράγωγα ῥήματα.

α') Ἐξ ὀνομάτων (οὐσιαστικῶν ἢ ἐπιθέτων).

§ 265. Τὰ ῥήματα τὰ παράγωγα ἐξ ὀνομάτων ἔχουν ποικίλας ση-μασίας, συνήθως δὲ σημαίνουν ὅτι τὸ ὑποκείμενον εἶναι ἢ γίνεται ἢ ἔχει ἢ παρέχει ἢ ποιεῖ ὅ,τι δηλοῖ τὸ πρωτότυπον.

1) Ἀρχικὴ παραγωγικὴ κατάληξις εἶναι -**ιω**: τιμῆ (θ. τιμα-, τιμά-ιω), τιμάω-ῶ· ἀνία (ἀνια-, ἀνιά-ιω), ἀνιάω-ῶ· ὀφθαλμία (ὀφθαλμιά-ιω), ὀφθαλμιάω-ῶ· πόνος (θ. πονε-, πονέ-ιω), πονέω-ῶ· δοῦλος (θ. δουλο-, δουλό-ιω), δουλόω-ῶ· βασιλεὺς (βασιλεύ-ιω), βασιλεύ-ω· φύλαξ (φυλάκ-ιω) φυλάσσω· παῖς (παῖδ-ιω), παίζω· ἐλπίς (ἐλπιδ-ιω), ἐλπίζω· μέλας (μελάν-ιω), μελαίνω· καθαρὸς (καθάρ-ιω), καθαίρω (βλ. § 33 κ. ἐ.).

2) Ἀπὸ παραδείγματα ὡς τὰ προηγούμενα προῆλθον αἱ παραγω-γικαὶ καταλήξεις -**άω**, -**ιάω**, -**έω**, -**όω**, -**εύω**, -**ζω**, -**άζω**, -**ίζω**, -**νω**, -**αίνω**, -**ύνω**, -**αίρω** κτλ. (βλ. § 264, 2) : σφρῖγος—σφριγ-άω-ῶ (= ἔχω σφρῖγος), ἐρυθρὸς — ἐρυθρ-ιάω-ῶ (= γίνομαι ἐρυθρός), εὐ-δαίμων — εὐδαιμον-έω-ῶ (= εἶμαι εὐδαίμων), πλήρης — πληρ-όω-ῶ (= ποιῶ πλήρες), δοῦλος — δουλ-εύω (= εἶμαι δοῦλος), δόξα — δο-ξα-ζω (= παρέχω δόξαν), ἡσυχος — ἡσυχ-άζω, φεναχή — φεναχ-ίζω,

ὑστερος — ὑστερ-ίζω, ἡδύς — ἡδύ-νω, ὑγιής — ὑγι-αίνω, χαλεπός — χαλεπ-αίνω, λαμπρός — λαμπρ-ύνω, μέγας — μεγαλ-ύνω, μῆκος — μηκ-ύνω, μέγας — μεγ-αίρω κτλ.

Σ η μ ε ί ω σ ι ς 1. Ῥήματα παράγωγα ἀπὸ ὀνόματα κύρια ἢ ἔθνη ἢ ἀπὸ ὀνόματα ζώων μετὰ τὴν κατάληξιν **-άζω** ἢ συνηθέστερον **-ίζω**, σημαίνουν συνήθως ὅτι τὸ ὑποκείμενον μιμνῆται ἢ ἀκολουθεῖ τὰ φρονήματα ἐκείνου, τὸ ὁποῖον δηλοῖ τὸ πρωτότυπον: Βοιωτός — βοιωτ-ιάζω (= μιμοῦμαι τὰ ἔθνη ἢ τὴν γλῶσσαν τῶν Βοιωτῶν), Φίλιππος — φιλιππ-ίζω (= ἀκολουθεῖ τὰ πολιτικὰ φρονήματα τοῦ Φιλίππου), πῖθηκος — πιθηκ-ίζω (πρβλ. παπαγάλος — παπαγαλ-ίζω = μιμῶ σάν παπαγάλος).

Σ η μ ε ί ω σ ι ς 2. Ῥήματα παράγωγα ἀπὸ ὀνόματα μετὰ τὴν κατάληξιν **-άω** ἢ **-ιάω** σημαίνουν συνήθως ἔφρεσιν, ἦτοι σφοδρὰν ἐπιθυμίαν πρὸς ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον δηλοῖ τὸ πρωτότυπον, ἢ **πάθησιν**: θάνατος — θανατ-άω (= ἐπιθυμῶ σφοδρῶς τὸν θάνατον), στρατηγός — στρατηγ-ιάω, λίθος — λιθι-άω (= πάσχω ἀπὸ λιθίας), σπλήν — σπλην-ιάω.

β') Ἐκ ῥημάτων.

§ 266. Τὰ ῥήματα τὰ παράγωγα ἐξ ἄλλων ῥημάτων εἶναι

1) **ἐναρκτικά**, ἦτοι σημαίνουν ὅτι τὸ ὑποκείμενον **ἀρχίζει** νὰ κάμνη ἢ νὰ πάσχη ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον δηλοῖ τὸ πρωτότυπον· κατάληξις αὐτῶν εἶναι **-σκω**: γηράω-ῶ — γηρά-σκω, ἡβάω-ῶ — ἡβά-σκω (= ἀρχίζω νὰ γίνωμαι ἔφηβος).

2) **θαμιστικά**, ἦτοι σημαίνουν ὅτι τὸ ὑποκείμενον ἐκτελεῖ (**θαμά**, ἦτοι) συχνὰ καὶ εἰς μέγαν βαθμὸν ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον δηλοῖ τὸ πρωτότυπον· συνήθεις κατάληξις αὐτῶν εἶναι **-άζω**, **-ίζω**, **-ύζω**: στένω — στεν-άζω, αἰτῶ — αἰτ-ίζω (= αἰτῶ συχνὰ καὶ πολὺ), ἔρω — ἔρω-ύζω.

3) **ἐφρετικά**, ἦτοι σημαίνουν ἔφρεσιν, δηλαδή σφοδρὰν ἐπιθυμίαν πρὸς ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον δηλοῖ τὸ πρωτότυπον. Κατάληξις αὐτῶν εἶναι **-ιάω** ἢ **-είω** καὶ προσαρτᾶται εἰς τὸ χρονικὸν θέμα τοῦ μέλλοντος τοῦ πρωτοτύπου: κλαίω — (κλαύσ-ομαι) κλαυσ-ιάω-ῶ, τυραννῶ (τυραννήσ-ω) τυραννησ-είω (ἐπιθυμῶ νὰ τυραννήσω, ἦτοι νὰ γίνω τύραννος). Πρβλ. § 265, 2, Σημ. 2.

γ') Ἐξ ἐπιρρημάτων καὶ ἐπιφωνημάτων.

§ 267. Τὰ ῥήματα τὰ παράγωγα ἐξ ἐπιρρημάτων ἢ ἐπιφωνημάτων σημαίνουν συνήθως, ὅτι τὸ ὑποκείμενον **εἶναι** ἢ **ποιεῖ** ἐκεῖνο,

τὸ ὁποῖον δηλοῖ τὸ πρωτότυπον. Κατάληξις αὐτῶν εἶναι **-ζω** (**-άζω, -ίζω, -ύζω**)· **δίχα** — **διχά-ζω**, **ἀλαλά** — **ἀλαλά-ζω**, **ἐγγὺς** — **ἐγγ-ίζω**, **ἐλελεῦ** — **ἐλελ-ίζω**, **γρυῦ** — **γρυ-ζω** (πρβλ. νῦν : γαῦ, γαῦ — γαυγίζω, τσακ — τσακίζω).

2. Παράγωγα οὐσιαστικά.

α') Ἐκ ῥημάτων.

§ 268. Τὰ οὐσιαστικά τὰ παράγωγα ἐκ ῥημάτων σημαίνουν

1) τὸ **ἐνεργεῖον** πρόσωπον· συνήθεις καταλήξεις αὐτῶν εἶναι **-εὺς, -ός, -της, -τήρ, -τωρ**· (θηλυκὰ τῶν εἰς **-της, -τήρ, -τωρ** σχηματίζονται μὲ τὰς κατάληξεις **-τις, -τειρα, -τρια, -τρίς**) : **γράφω** — **γραφ-εὺς**, **νέμω** — **νομ-εὺς**, **πέμπω** — **πομπ-ός**, **τρέφω** — **τροφ-ός**, **ποιέω** — **ποιη-τής** (ποιή-τρια), **πρόφημι** — **προφήτης** (προφῆ-τις), **αἰτέω** — **αἰτη-τής** (αἰτη-τρίς), **καλέω** — **κλη-τήρ**, **σώζω** — **σω-τήρ** (σώ-τειρα), **συλλαμβάνω** — **συλ-λήπ-τωρ** (συλ-λήπ-τρια).

Σημείωσις. Παράγωγα ἐκ ῥημάτων οὐσιαστικά εἰς **-τήρ**, τὰ ὁποῖα δηλοῦν τὸ ἐνεργεῖον πρόσωπον, ὀλίγα εἶναι εὐχρηστα εἰς τοὺς πεζοὺς συγγραφεῖς, ὡς κλητήρ, μνηστήρ, σωτήρ. Ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον δὲ εἰς τοὺς εἰρημένους συγγραφεῖς τὰ τοιαῦτα παράγωγα εἰς **-τήρ** δηλοῦν τὸ ὄργανον : **ζώννυμι** — **ζωσ-τήρ**, **καίω** — **καυ-τήρ**, **νίπτω** (ἢ **νίζω**) — **νιπ-τήρ** κτλ.

2) τὴν **ἐνέργειαν**· συνήθεις καταλήξεις αὐτῶν εἶναι **-α, -η, -ος** (γεν. -ου), **-ία** (-εἶα), **-μός, -σις, -σία** : **φθείρω** (θ. φθερ-) — **φθορ-ά**, **τρέπω** — **τροπ-ή**, **ἀμείβω** — **ἀμοιβ-ή**, **λέγω** — **λόγ-ος**, **μαίνομαι** (θ. μαν-) — **μαν-ία**, **βασιλεύω** — **βασιλεία**, **κολακεύω** — **κολακεία**, **ὀδύρομαι** — **ὀδυρ-μός**, **λύω** — **λύ-σις**, **πράττω** — (πρᾶγ-σις) **πρᾶξις**, **θύω** — **θυ-σία**.

3) τὸ **ἀποτέλεσμα τῆς ἐνεργείας**· συνήθεις καταλήξεις αὐτῶν εἶναι **-μα, -μή, -ος** (γεν. -ους) : **ποιέω** — **ποίη-μα**, **γράφω** — **γράμ-μα**, **γραμ-μή**, **γινώσκω** — **γνώ-μη**, **ψεύδομαι** — **ψεύδ-ος**.

4) τὸ **ὄργανον**· συνήθεις καταλήξεις αὐτῶν εἶναι **-τρον, -θρον** : **ἀρόω**, **-ῶ** — **ἄρο-τρον**, **πλήττω** (θ. πληγ-) — **πληκ-τρον**, **κλείω** — **κλει-θρον**.

5) τὸν **τόπον**· συνήθεις καταλήξεις αὐτῶν εἶναι **-τήριον, -τρον, -θρον** : **βουλεύομαι** — **βουλευ-τήριον**, **δικάζω** (θ. δικαδ-) — **δικασ-τήριον**, **θεάομαι**, **-ῶμαι** — **θέατρον**, **βαίνω** (θ. βα-) — **βά-θρον**.

Σ η μ ε ί ω σ ι ς. Τὸ ὄργανον σημαίνουν καὶ μερικά ἐκ τῶν εἰς **-εὺς**: σφάττω — σφαγ-εὺς (= τὸ ξίφος), τέμνω — τομ-εὺς (= σκυτοτομικὸν ὄργανον, τὸ κοπίδι).

Μερικά δὲ ἐκ τῶν εἰς **-τρον**, ἴδια εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν, σημαίνουν τὴν ἀμοιβὴν διὰ τὴν σχετικὴν ἐνέργειαν: λύω — τὰ λύ-τρα, διδάσκω — τὰ δίδακ-τρα, τρέφω (θ. θρεφ.) — τὰ θρέπ-τρα (= ἡ ἀμοιβὴ διὰ τὴν τροφὴν).

β') 'ΕΞ ἐπιθέτων.

§ 269. Τὰ οὐσιαστικά ἐν γένει τὰ παράγωγα ἐξ ἐπιθέτων εἶναι ἀφρημένα (βλ. § 43, 2). Συνήθεις καταλήξεις αὐτῶν εἶναι **-ῖα**, **-ῖα**, (**-εῖα**, **-οῖα**), **-ος** (γεν. **-ους**), **-σύνη**, **-οσύνη**, **-της** (γεν. **-τητος**) ἢ **-τῆς** (γεν. **-τῆτος**): σοφός — σοφ-ία, κακός — κακ-ία, ἀληθής (θ. ἀληθεσ-, ἀλήθεσ-ια, ἀλήθε-ια) — ἀλήθεια, εὔνους (εὔνο-ια) — εὔνοια, εὐρὺς — εὐρ-ος, δίκαιος — δικαιο-σύνη, σώφρων — σωφρ-οσύνη, κέρδος — κερδ-οσύνη, ἱερὸς — ἱερω-σύνη, ταχύς — ταχύ-της (ταχύ-τητος) ἢ ταχυ-τῆς (ταχυ-τῆτος).

Σ η μ ε ί ω σ ι ς 1. Τὰ παράγωγα οὐσιαστικά τῶν ἐπιθέτων βοηθός καὶ ἐνεργός εἶναι **βοήθεια**, **ἐνέργεια** (ὅπως **ἀλήθεια**). Ἀντιθέτως δὲ τοῦ ἐπιθέτου **ἀμαθής** παράγωγον οὐσιαστικὸν εἶναι **ἀμαθία** (ὅπως **σοφία**). Τῶν δὲ ἐπιθέτων **ἀγαθός**, **καλός**, **ῥάβδιος** οὐσιαστικά εἶναι ἡ **ἀρετή**, ἡ **καλλονὴ** ἢ τὸ **κάλλος**, ἡ **ῥαστώνη** (πρβλ. ὑπερθ. ῥᾶστος, § 141).

Σ η μ ε ί ω σ ι ς 2. Μερικῶν ἐπιθέτων τὸ ἀφρημένον οὐσιαστικὸν γίνεται ἀπὸ τὸ θηλυκὸν αὐτῶν, ὅπως εἶναι ἢ μὲ ἀναβιβασμὸν τοῦ τόνου: αἴτιος (αἰτία) ἢ αἰτία, ἀξιος (ἀξία) — ἡ ἀξία, ἀνδρείος (ἀνδρεία) — ἡ ἀνδρεία, ἐχθρός (ἐχθρά) — ἡ ἐχθρα. Πρβλ. νῦν: θερμός, θερμῆ — ἡ θερμῆ, ζεστός, ζεστή — ἡ ζεστή. Παρομοίως δὲ παράγονται οὐσιαστικά ἐν γένει καὶ ἀπὸ μετοχᾶς διὰ καταβιβασμοῦ τοῦ τόνου: (ἀκούμι) ἀκούμενος — Ἀκουμένος, (ἐδεξάμην, δεξάμενος) δεξαμένη — δεξαμένη.

γ') 'ΕΞ οὐσιαστικῶν.

§ 270. Τὰ οὐσιαστικά τὰ παράγωγα ἐξ ἄλλων οὐσιαστικῶν εἶναι 1) **παρώνυμα**, ἥτοι ὀνόματα παράγωγα, τὰ ὁποῖα σημαίνουν ἀπλῶς τὸν ἔχοντα σχέσιν μὲ ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον δηλοῖ τὸ πρωτότυπον, ἢ τὸν ἀνήκοντα εἰς αὐτό: συνήθεις καταλήξεις αὐτῶν εἶναι **-εὺς** (θηλ. **-εῖα**), **-της** (θηλ. **-τις**), **-έτης**, **-ίτης**, **-ώτης**, **-ιώτης**: ἵππος — ἵππ-εὺς, ἱερὸν — ἱερ-εὺς (ἱερ-εῖα), δῆμος — δημό-της, πόλις — πολί-της (πολίτις), φυλὴ — φυλ-έτης, ὄπλον — ὄπλ-ίτης, θίασος — θιασ-ώτης, στρατιὰ — στρατιώτης (πρβλ. § 268, 1).

2) **ὕποκοριστικά**, ἤτοι παριστάνουν ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον σημαίνει τὸ πρωτότυπον, ὡς **μικρὸν**, εἴτε διότι τοῦτο ὄντως εἶναι μικρὸν εἴτε χάριν θωπείας ἢ σκώμματος ἢ καταφρονήσεως· συνήθεις καταλήξεις αὐτῶν εἶναι **-ἄριον, -ιον, -ίδιον, -ίς** (γεν. **-ίδος**), **-σκος, -ίσκος, -ίσκη, -ύδριον, -ύλλιον**: *παῖς — παιδ-ἄριον, ῥύαξ — ῥύακ-ιον, θυγάτηρ — θυγάτρ-ιον, πίναξ — πινάκ-ιον, πινακίς — πινακίδ-ιον, ξίφος — ξιφ-ίδιον, πύλη — πυλ-ίς, νεανίας — νεανί-σκος, οἶκος — οἰκ-ίσκος, παῖς — παιδ-ίσκη, νέφος — νεφ-ύδριον, δένδρον — δενδρ-ύλλιον* (πρβλ. νῦν: *παιδ-άκι, ἀνθρωπ-άκος, πορτ-ούλα* κτλ.)

Σημείωσις. Μερικῶν ὑποκοριστικῶν ἀπεβλήθη σὺν τῷ χρόνῳ ἡ ἔννοια τῆς μικρότητος: *βιβλίον* (= βιβλος), *θηρίον* (= θήρ).

3) **μεγεθυντικά**, ἤτοι παριστάνουν, ὅτι κάποιος ἔχει μέγα ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον σημαίνει τὸ πρωτότυπον· συνήθεις καταλήξεις τούτων εἶναι **-ίας, -ων**: *μέτωπον — μετωπ-ίας, γαστήρ — γάστρ-ων, χεῖλος — χεῖλ-ων* (πρβλ. νῦν: *κεφάλ-ας, δοντ-ᾶς, κοιλ-αρᾶς* κτλ.)·

4) **τοπικά**, ἤτοι σημαίνουν τὸν τόπον, ὅπου διαμένει ἢ δρᾷ ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον σημαίνει τὸ πρωτότυπον· συνήθεις καταλήξεις τούτων εἶναι **-ιον, -εῖον**: *στρατηγός — στρατήγ-ιον* (νῦν *στρατηγ-εῖον*), *ἔμπορος — ἐμπόρ-ιον* (= ἐμπορικὸς λιμὴν), *χαλκεὺς* (χαλκέως, χαλκέ-ιον) — *χαλκείον, ἱατρός — ἱατρ-εῖον, διδάσκαλος — διδασκαλ-εῖον* (= οἰκία διδασκάλου, σχολεῖον)·

5) **περιεκτικά**, ἤτοι σημαίνουν τόπον, ὃ ὁποῖος περιέχει πολλὰ ἐξ ἐκείνων, τὰ ὁποῖα δηλοῖ τὸ πρωτότυπον· συνήθεις καταλήξεις αὐτῶν εἶναι **-ών, -ιά, -ωνιά**: *ἐλαία — ἐλαι-ών, ὄρνις — ὄρνιθ-ών, μύρμηξ — μυρμηκ-ιά, ῥόδον — ῥοδ-ών καὶ ῥοδ-ωνιά*· οὕτω καὶ *στρατός — στρατ-ιά*·

6) **πατρωνυμικά**, ἤτοι σημαίνουν τὸν υἱὸν ἢ τὴν θυγατέρα ἢ τὸν ἀπόγονον ἐκείνου, τὸν ὁποῖον δηλοῖ τὸ πρωτότυπον (ἔνομα πατρὸς ἢ μητρὸς ἢ προγόνου τινός)· συνήθεις καταλήξεις αὐτῶν εἶναι **-δης, -άδης, -ιάδης, -ίδης (-είδης, -οίδης), -ίων** (θηλ. **-άς**, γεν. **-άδος, -ίς**, γεν. **-ίδος**): *Βούτης — Βουτά-δης, Βορέας — Βορεά-δης, Ἀσκληπιός — Ἀσκληπι-άδης, Πέλοψ — Πελοπ-ίδης, Ἀτρεὺς — Ἀτρεΐδης, Ἡρακλῆς — Ἡρακλειδης, Λητώ — Λητοιδης, Κρόνος — Κρον-ίων, Θέστιος — Θεστι-άς (Θεστι-άδος), Δαναός — Δανα-ίς (Δανα-ίδος)* (πρβλ. νῦν *κατάληξιν -πουλλος, -πουλλο, π.χ. τὸ ἀρχοντόπουλλο*)·

Σημείωσις. Μὲ τὰ πατρωνυμικά ἔχουν σχέσιν καὶ τὰ ὀνόματα τὰ παραγόμενα ἐν συγγενικῶν ὀνομάτων μὲ τὰς καταλήξεις **-αδοῦς, -αδῆ, -ιδούς, -ιδῆ**: ἀνεψι-αδοῦς (= υἱὸς ἀνεψιοῦ ἢ ἀνεψιάς, ἤτοι ἐξαδέλφου ἢ ἐξαδέλφης), ἀνεψι-ιαδῆ — ἀδελφ-ιδούς, ἀδελφ-ιδῆ (= κόρη ἀδερφοῦ ἢ ἀδερφῆς).

7) **γονεωνυμικά**, ἤτοι σημαίνουν νεογνὸν ζώου ἢ μικρὸν κατὰ τὴν ἡλικίαν ζῶον εἶδους τινὸς· κατάληξις αὐτῶν εἶναι **-ιδεύς**: ἀετός — ἀετ-ιδεύς, λύκος — λυκ-ιδεύς, λαγὼς — λαγ-ιδεύς· μερικῶν ὅμως ζώων τὸ νεογνὸν δηλοῦται συνήθως μὲ ἰδιαιτέρον ὄνομα, ὡς ἀμνός (= τὸ νεογνὸν τοῦ προβάτου, ἀρνάκι), δέλγαξ (= χοιρίδιον), ἔριφος (= κατσικάκι), μόσχος (= μοσχάρι), νεβρός (= ἐλαφάκι), νεοσσός (= πουλάκι), πῶλος (= ἀλογάκι ἢ γαϊδουράκι· πρβλ. πουλάρι), σκύλαξ (= σκυλάκι), σκύμνος (= λεονταράκι).

8) **ἔθνικά**, ἤτοι σημαίνουν τὸν καταγόμενον ἐκ τινος χώρας ἢ πόλεως ἢ τόπου ἐν γένει, τὸν ὁποῖον δηλοῖ τὸ πρωτότυπον συνήθεις κατάληξις αὐτῶν εἶναι **-ιος** (θηλ. **-ία**), **-εὺς** (θηλ. **-ίς**), **-νός, -ηνός, -ῖνος, -της** (θηλ. **-τις**), **-άτης, -ιάτης, -ήτης, -ίτης, -ώτης**: Κόρινθος — Κορινθ-ιος (Κορινθ-ία), Μέγαρο — Μεγαρ-εὺς (Μεγαρ-ίς), Ἀσία — Ἀσια-νός, Λάμψακος — Λαμψακ-ηνός, Τάρας — Ταραντ-ῖνος, Τεγέα — Τεγεά-της (Τεγεᾶ-τις), Γόθειον — Γυθε-άτης, Κρότιον — Κροτων-ιάτης, Αἰγίνα — Αἰγινή-της, Ἴος — Ἰ-ήτης, Στάγισ — Σταγιδ-ίτης, Σικελία — Σικελι-ώτης, Λαύρειον — Λαυρε-ώτης. Κατὰ ταῦτα καὶ ἡπειρος — ἡπειρ-ώτης, νῆσος — νησ-ιώτης.

Σημείωσις 1. Τῶν παραγωγικῶν καταλήξεως **-ιον, -ιδιον, -ιος, -ιδης** τὸ **ι**, ἐὰν μὲν προηγῆται βραχὺ φωνῆν, κανονικῶς συναφεῖται μὲ αὐτό, ἐὰν δὲ προηγῆται μακρὸν φωνῆν, υπογράφεται ὑπ' αὐτό: χαλκεῖς (θ. χαλκε-) χαλκεῖον, λέξεις (θ. λέξε-) λεξειδιον, βοῦς (θ. βο-) βοῖδιον, Ἄτρεῦς (θ. Ἄτρε-) Ἀτρείδης, Λητῶ (θ. Λητο-) Λητοῖδης, Χίος (θ. Χί-, ὁ Χί-ιος) Χίος, Λάρισα (θ. Λάρισα-) Λαρισαῖος, Ἄργος (θ. Ἄργεσ-) Ἀργεῖος, γραῦς (θ. γρα-) γραῖδιον, λαγὼς (θ. λαγω-) λαγώδιον, Κῶς (θ. Κω-) Κῶος.

Σημείωσις 2. Εἰς τὰ εἰς **-ος** οὐδέτερα τριτόκλιτα μετὰ τὴν προσθήκην τῆς υποκοριστικῆς κατάληξεως **-ιδιον** ἀποβάλλεται ὄχι μόνον ὁ χαρακτήρ τοῦ θέματος **σ**, ἀλλὰ καὶ τὸ **ε** πρὸ αὐτοῦ: ξίφος (θ. ξιφεσ-) ξιφ-ιδιον, σκάφος (θ. σκαφεσ-) σκαφ-ιδιον, (ὄξος — ὄξε-ιδιον = ξίδι).

3. Παράγωγα επίθετα.

α') Ἐκ ῥημάτων.

§ 271. Ἐπίθετα ἐκ ῥημάτων παράγονται

1) μὲ τὰς καταλήξεις **-τος** καὶ **-τέος** (κυρίως **ῥηματικά ἐπίθετα**)· ἐκ τούτων

α') τὰ εἰς **-τος** σημαίνουν ὅ,τι καὶ ἡ μετοχὴ τοῦ παθητικοῦ παρκειμένου τοῦ ῥήματος ἢ ἐκεῖνον, ὁ ὁποῖος δύναται ἢ εἶναι ἄξιος νὰ πάθῃ ὅ,τι δηλοῖ τὸ ῥῆμα : γράφω — γραπ-τός (= γεγραμμένος), μείγνυμι — μεικ-τός (= μεμειγμένος), ἀλίσκομαι — ἀλω-τός (= ὁ δυνάμενος νὰ ἀλωθῇ), βαίνω — βα-τός, ἄβα-τος (= ὁ δυνάμενος ἢ μὴ δυνάμενος νὰ πατηθῇ), ἐπαινῶ — ἐπαινε-τός, θαυμάζω — θαυμασ-τός (= ἄξιος νὰ ἐπαινῆται — νὰ θαυμάζεται).

β') τὰ εἰς **-τέος** σημαίνουν ὅτι ὀφείλει τις νὰ πάθῃ ὅ,τι δηλοῖ τὸ ῥῆμα : γράφω = γραπ-τέος (= ὅστις πρέπει νὰ γραφῇ), διαβαίνω — διαβα-τέος (= ὅστις πρέπει νὰ διαβῇ). Πρβλ. τὸ ἐνοίκιον προπληρω-τέον· ἀφαιρε-τέος, πολλαπλασιασ²τέος, διαιρε-τέος κτλ.

2) μὲ τὰς καταλήξεις **-άς, -ής, -ός, -νός, -ανός, -ρός, -ερός**· ταῦτα σημαίνουν ὅ,τι καὶ ἡ μετοχὴ τοῦ ἐνεστώτος ἢ τοῦ παρκειμένου τοῦ ῥήματος : φεύγω (θ. φυγ-) — φυ-γός (= ὁ φεύγων), μείγνυμι (θ. μιγ-) — μιγ-ός (= ὁ μεμειγμένος), ἀ-μιγ-ής (= ὁ μὴ μεμειγμένος), λείπο-μαι — λοιπ-ός (= ὁ ὑπολειπόμενος), στίλβω — στίλπ-τός (= ὁ στίλβων), στέγω — στεγ-ανός (= ὁ καλῶς στέγων, ἦτοι καλύπτων), λάμπω — λαμπ-ρός, θάλλω — θαλ-ερός, μαινώ (θ. μιαν-) — μια-ρός.

3) μὲ τὰς καταλήξεις **-ικός, -τικός, -ιμος, -μων, -τήριος**· ταῦτα σημειοῦν ἰκανότητα ἢ ἐπιτηδεσιότητα ἢ κλίσιν πρὸς ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον δηλοῖ τὸ πρωτότυπον : ἀρχω — ἀρχ-ικός (= ἰκανὸς νὰ ἀρχῇ), ἀμύνομαι — ἀμυν-τικός (= ἐπιτήδειος εἰς τὸ ἀμύνεσθαι), ἐρίζω (θ. ἐριδ-) — ἐρισ-τικός (= ὁ ἔχων κλίσιν εἰς τὸ ἐρίζειν), ὠφελῶ — ὠφέλ-ιμος, μάχομαι — μάχ-ιμος (= ἰκανὸς νὰ μάχεται), φρονῶ — φρόν-ιμος, νοέω-ῶ — νοή-μων (= ἐπιτήδειος εἰς τὸ νὰ νοῆ), ἐλεέω-ῶ — ἐλεή-μων (= ὁ ἔχων κλίσιν εἰς τὸ νὰ ἐλεῇ), ἐπιλανθάνομαι (θ. ἐπιληθ-) — ἐπιλήσ-μων, σφάζω (θ. σω-) — σωτήριος (= ὁ ἰκανὸς νὰ σφάζῃ).

β') Ἐξ ὀνομάτων.

§ 272. Ἐπίθετα ἐξ ὀνομάτων (οὐσιαστικῶν καὶ σπανίως ἐπιθέτων) παράγονται

1) με τὰς καταλήξεις **-ιος** (**-αιος, -ειος, -οιος, -ῶος**), **-κός** (**-ικός, -ακός**)· ταῦτα σημαίνουν ἐκεῖνον, ὁ ὁποῖος ἀνήκει ἢ ἔχει σχέσηιν πρὸς ἐκεῖνο, τὸ ὅποιον δηλοῖ τὸ πρωτότυπον : οὐρανός — οὐράνιος, ἀγορά (ἀγορά-ιος) — ἀγοραῖος, κῆπος — κηπ-αῖος, χέρσος — χερσαῖος, οἶκος (θ. οἰκε-, οἰκέ-ιος) — οἰκεῖος, ἵππος — ἵππειος, βασιλεύς (βασιλε-ιος) — βασιλείος (= τοῦ βασιλέως), Κίμων — Κιμών-ειος, γέλως (θ. γελο (σ-), γελό-ιος) — γελοῖος, ἦρως — (ἡρώ-ιος) — ἡρώος, πάππος — παππ-ῶος, φύσι-ς — φυσι-κός, πανήγυρι-ς, πανηγυρι-κός, λίβυς — λιβυ-κός, θῆλυ-ς — θηλυ-κός, Ἀθηναῖος — Ἀθηναῖ-κός, Ῥόδιος — Ῥοδι-κός (= τῶν Ῥοδίων).

Σημείωσις. Εἰς **-ειος** (καὶ ὄχι εἰς **-ιος**) κανονικῶς λήγουν τὰ ἐπίθετα, τὰ ὅποια παράγονται ἀπὸ ὀνόματα προσώπων ἢ ζώων: Ὀμηρος — Ὀμήρ-ειος, Πυθαγόρας — Πυθαγόρ-ειος, ὄνος — ὄν-ειος, κύκνος — κύκν-ειος, βοῦς (βο-ός) — βό-ειος κτλ.

2) με τὰς καταλήξεις **-εος** (**-οῦς**), **-ινος**· ταῦτα σημαίνουν ὕλην ἢ (σπανίως) χρῶμα : ἄργυρος — (ἀργύρεος) ἀργυροῦς, χρυσός — (χρύσεος) χρυσοῦς, κύανος — (κυάνεος) κυανοῦς, λίθος — λίθινος·

3) με τὰς καταλήξεις **-μος, -ιμος**· ταῦτα σημαίνουν τὸν κατάλληλον πρὸς ἐκεῖνο, τὸ ὅποιον δηλοῖ τὸ πρωτότυπον : καῦσις — καῦσι-μος (= κατάλληλος πρὸς καῦσιν), χρῆσις — χρήσι-μος, ἐδωδή — ἐδωδ-ιμος (= φαγώσιμος), πένθος — πένθ-ιμος·

4) με τὰς καταλήξεις **-εις** (γεν. **-εντος**), **-όεις, -νός, -εινός, -λός, -ηλός, -λέος, -ρός, -αρός, -ερός, -ηρός, -ώδης**· ταῦτα σημαίνουν πλησμονήν, ἤτοι ἀφθονίαν ἐκεῖνου, τὸ ὅποιον δηλοῖ τὸ πρωτότυπον : χάρις — χαρί-εις (= πλήρης χάριτος), ἀστὴρ — ἀστερ-όεις, ἰχθύς — ἰχθυ-όεις, σκοτός (θ. σκοτεσ-, σκοτεσ-νός, σκοτεν-νός =) σκοτεινός, φῶς — φωτ-εινός (πρβλ. § 36, 3), δέος (θ. δεεσ-) — δει-λός, παχύς — παχυ-λός, φειδῶ — φειδω-λός, ἀπάτη — ἀπατη-λός, ὕψος — ὑψ-ηλός, δίψα — διψα-λέος, ψώρα — ψωρα-λέος, ἀνία — ἀνια-ρός, ἰσχὺς — ἰσχυ-ρός, φθόνος — φθονε-ρός, λιπός — λιπ-αρός, σκιὰ — σκι-ερός, λύπη — λυπη-ρός, ὄγκος — ὄγκ-ηρός, ἄνθος — ἀνθ-ηρός, ἀφρός — ἀφρ-ώδης (= πλήρης ἀφροῦ)·

Σημείωσις. Τὰ εἰς **-ώδης** σημαίνουν πολλὰκις ὁμοιότητα ἢ ἐκεῖνον, ὁ ὁποῖος ἀρμόζει εἰς ὅ,τι δηλοῖ τὸ πρωτότυπον : γάλα — γαλακτ-ώδης (= γαλακτο-ειδής), σφηξ — σφηκ-ώδης (= σφηκτο-ειδής), παιδάριον — παιδαρι-ώδης (= ἀρμόζων εἰς παιδάριον).

5) με τὰς καταλήξεις **-αῖος, -ιαῖος, -ήσιος, -ινός, -ερινός**· ταῦτα σημαίνουν μέτρον ἢ χρόνον: πῆχυς — πηχυ-αῖος (= ἔχων μῆκος ἐνὸς πῆχεως), στάδιον — σταδι-αῖος, πλέθρον — πλεθρ-ιαῖος, σπιθαμῆ — σπιθαμ-ιαῖος, ἔτος — ἐτ-ήσιος, ἡμέρα — ἡμερ-ινός, ἔαρ — ἔαρ-ινός, θέρος — θερ-ινός, φθινόπωρον — φθινοπωρ-ινός, μεσημβρία — μεσημβρ-ινός, νύξ — νυκτ-ερινός, χειμὼν — χειμ-ερινός.

γ') Ἐξ ἐπιρρημάτων.

§ 273. Ἐξ ἐπιρρημάτων (ιδίως τοπικῶν καὶ χρονικῶν) παράγονται ἐπίθετα

1) με τὰς καταλήξεις **-ιος, -ιμος, -νός, -ινός**: πρόσθεν—πρόσθ-ιος, ὀπισθεν — ὀπίσθ-ιος, ὄψέ — ὄψ-ιος καὶ ὄψ-ιμος, πρῶ ἢ πρῶϊ — πρῶ-ιος ἢ πρῶος καὶ πρῶ-ιμος, πέρυσι — περυσι-νός, χθὲς — χθεσ-ινός (βλ. καὶ § 145)·

2) με τὰς καταλήξεις **-αῖος, -ικός**: ῥάδην — ῥαγδ-αῖος, χυδην χυδ-αῖος, καθόλου — καθολ-ικός.

4. Παράγωγα ἐπιρρήματα.

§ 274. Ἐπιρρήματα παράγονται ἀπὸ πᾶν κλιτὸν μέρος τοῦ λόγου ἢ ἀπὸ ἄλλα ἐπιρρήματα.

1) **Τοπικά** ἐπιρρήματα παράγονται με τὰς καταλήξεις

α') **-ασι, -ησι, -οι, -θι** πρὸς δῆλωσιν στάσεως ἐν τόπῳ: Πλαταιαὶ — Πλαται-ασι (= ἐν Πλαταιαῖς), Ἀθηναί — Ἀθῆν-ησι, Μέγαρα — Μεγαρ-οῖ, οἶκος — οἶκ-οι, ἄλλος — ἄλλο-θι, αὐτός — αὐτό-θι·

β') **-θεν, -οθεν, -ωθεν** πρὸς δῆλωσιν κινήσεως ἀπὸ τόπου: οἶκος — οἶκο-θεν (= ἐκ τοῦ οἴκου), ἄλλος — ἄλλο-θεν, ἐκεῖ — ἐκεῖ-θεν, ἄνω — ἄνω-θεν, πᾶς — πάντ-οθεν, ἀμφοτέροι — ἀμφοτέρ-οθεν·

γ') **-δε, -ζε, -σε** πρὸς δῆλωσιν κινήσεως εἰς τόπον: Μέγαρα — Μεγαρά-δε (= εἰς τὰ Μέγαρα), Ἀθηναί — (Ἀθῆνας-δε) Ἀθήναζε, ἄλλος — ἄλλο-σε (= εἰς ἄλλο μέρος).

2) **Τροπικά** ἐπιρρήματα παράγονται με τὰς καταλήξεις

α') **-ως, -ῶς**: δίκαιος — δικαί-ως, κακός — κακ-ῶς, βαρὺς — βαρ-έ-ως, εὐγενής — εὐγεν-ῶς, ἄλλος — ἄλλ-ως, ὁμολογούμενος — ὁμολο-γούμεν-ως, ἐσκεμμένος — ἐσκεμμέν-ως·

β') **-δην, -άδην, -ίνδην, -δόν, -ηδόν**: βαίνω (θ. βα-) — βά-

δην, μείγ-νυμι — μίγ-δην, τρέχω — τροχ-άδην, ἄριστος — ἀριστ-ίνδην, ἀγγέλη — ἀγγελη-δόν, ταῦρος — ταυρ-ηδόν

γ') -ί, -εί, -τί: ἄμισθος — ἀμισθ-ί, ἐθέλων — ἐθελοντ-ί, πάνδημος — πανδημ-εί, ἐλληνίζω — ἐλληνισ-τί, ὀνομάζω — ὀνομασ-τί

δ') -ς: ἀναμείγ-νυμι (ἀναμίγ-ς) — ἀναμίξ, ἐναλλάσσω (ἐναλλάγ-ς) ἐναλλάξ.

3) Ποσοτικά ἐπιρρήματα παράγονται μὲ τὰς καταλήξεις **-κίς, -άκις**: ἐπτὰ — ἐπτά-κίς, δέκα — δεκά-κίς, μύριοι — μυριάκις, πολὺς — πολλ-άκις, πόσος — ποσ-άκις (βλ. § 168).

4) Χρονικά ἐπιρρήματα παράγονται μὲ τὴν κατάληξιν **-τε**: ἄλλος — ἄλλο-τε, ἕκαστος — ἐκάστο-τε.

Β') ΣΥΝΘΕΣΙΣ

§ 275. **Εἰσαγωγή.** Ἐκ τῶν δύο λέξεων, αἱ ὅποια ἐνοῦνται καὶ σχηματίζουν μίαν ἄλλην λέξιν σύνθετον, ἐκείνη, ἡ ὅποια ἔχει τὴν πρώτην θέσιν ἐν τῇ συνθέτῳ, λέγεται **πρῶτον συνθετικόν** (μέρος) αὐτῆς, ἐκείνη δέ, ἡ ὅποια ἔχει τὴν δευτέραν θέσιν, λέγεται **δευτέρον συνθετικόν** (μέρος) αὐτῆς. Π.χ. ἐν τῇ συνθέτῳ λέξει **ναυπηγός** ἡ λέξις **ναῦς** εἶναι α' συνθετικόν (μέρος) αὐτῆς, ἡ δὲ λέξις **πῆγνυμι** β' συνθετικόν ἐν τῇ συνθέτῳ **κατάγω** ἡ λέξις **κατά** εἶναι α' συνθετικόν καὶ ἡ λέξις **ἄγω** β' συνθετικόν.

Ἐκαστον ἐκ τῶν δύο συνθετικῶν μερῶν μιᾶς συνθέτου λέξεως δύναται νὰ εἶναι κλιτὸν ἢ ἄκλιτον: **φυγόπονος** (φεύγω, πόνος), **εὐγενής** (εὖ, γένος), **ὑπεράνω** (ὑπέρ, ἄνω).

Γενικὴ προεισαγωγικὴ παρατήρησις.

§ 276. 1) Πρωτοκλίτου ἢ δευτεροκλίτου ὀνόματος ὁ χαρακτήρ **α** ἢ **ο** τοῦ θέματος αὐτοῦ ὡς πρώτου συνθετικοῦ, ὅταν τὸ β' συνθετικόν ἀρχίζῃ ὡσαύτως ἀπὸ φωνῆεν, κανονικῶς ἀποβάλλεται: (κιθάρα, θ. κιθαρα-, ὦδη) **κιθαρω-φός**, (ἵππος, θ. ἵππο-, ἄρχω) **ἵπλω-αρχος**.

2) Τὸ ἀρκτικόν φωνῆεν τοῦ β' συνθετικοῦ, ὅταν εἶναι βραχύ, (**α, ε, ο**), κανονικῶς ἐκτείνεται (§ 32,6): (ἀ, ἀκέομαι) **ἀν-ήκεστος**, (ὑπό, ἀκούω) **ὑπή-κοος**, (στρατός, ἄγω) **στρατ-ηγός**, (λόχος, ἄγω) **λοχ-ᾶγός**, (ἄρμα, ἐλάυνω) **ἀρματ-ηλάτης**, (εὖ, ὄνομα) **εὐ-ώνυμος**.

Σημείωσις 1. Ἄν τὸ β' συνθετικόν ἤρχιζέ ποτε ἀπὸ **F** ἢ **σ**, τότε διατη-

ρεῖται τὸ τελικὸν α ἢ ο τοῦ θέματος τοῦ πρώτου συνθετικοῦ καὶ συνήθως συναίρεται μὲ τὸ ἀρκτικὸν φωνῆν τοῦ β' συνθετικοῦ : (θεός, εἶδος, Φεῖδος) *θεο-ειδής*, (θύρα, ὄρα, Φοράω — θυρα-ορός) *θυρωρός*, (κακός, ἔργον, Φέργον — κακό-εργος) *κακοῦργος*, (κλήρος, ἔχω, σέχω — κληρό-οχος) *κληροῦχος*.

Σ η μ ε ί ω σ ι ς 2. Καὶ τὸ ἀρκτικὸν φωνῆν τοῦ β' συνθετικοῦ δὲν ἐκτείνεται, ἂν τὸ β' τοῦτο συνθετικὸν ἤρχιζέ ποτε ἀπὸ F ἢ σ, ἢ ἂν τὸ ἀρκτικὸν φωνῆν αὐτοῦ εἶναι θέσει μακρὸν (§ 11, 2) : (αἰχμή, ἄλωτός, Φαλίσκομαι) *αἰχμ-άλωτος*, (ἡνία, ἔχω, σέχω) *ἡνίοχος*, (ἄγχι, ἄλς, σάλς) *ἀγγί-αλος*, (ναῦς, ἄρχω) *ναύ-αρχος* (τὸ α τοῦ ἄρχω εἶναι θέσει μακρὸν).

Αἱ λέξεις *δλεθρος* καὶ *δροφος* ὡς β' συνθετικά δὲν ἐκτείνουν τὸ ἀρκτικὸν ο, ὅταν ἢ πρὸ αὐτῶν συλλαβὴ εἶναι μακρά (φύσει ἢ θέσει) : *δι-ώροφος*, *παν-ωλεθρία*, ἀλλὰ *χεῦσ-όροφος*, *ψῆχ-όλεθρος*, *ὑψ-όροφος* (τὸ υ τῆς λέξεως ὕψος εἶναι θέσει μακρὸν)· πρβλ. καὶ § 34, 1, β'.

Α'. Πρῶτον συνθετικόν.

1. Κ λ ι τ ὄ ν.

α') Ὀνομα οὐσιαστικόν.

§ 277. Τὸ θέμα οὐσιαστικοῦ, ὅταν τοῦτο λαμβάνεται ὡς α' συνθετικόν, κανονικῶς μένει ἀμετάβλητον, ἰδίᾳ ὅταν τὸ οὐσιαστικὸν τοῦτο εἶναι δευτερόκλιτον : (ἀγορά, θ. ἀγορα-) *ἀγορα-νόμος*, (σκιά, θ. σκια-) *σκια-μαχῶ*, (νίκη, θ. νικη-) *νικη-φόρος*, (δῆμος, θ. δημο-) *δημο-κρατία*, (λίθος, θ. λιθο-) *λιθό-στρωτος*, (βοῦς, θ. βου-) *βου-κέφαλος*, (ναῦς, θ. ναυ-) *ναυ-μάχος*, (τέλος, θ. τελεσ-) *τελεσ-φόρος* (βλ. § 46 κ.έ.). Ἄλλὰ

1) συνήθως τὸ θέμα πρωτοκλίτων καὶ τριτοκλίτων ὀνομάτων ὡς πρώτων συνθετικῶν μετασχηματίζεται κατὰ τὰ δευτερόκλιτα, ἤτοι λήγει εἰς ο : (θ. ἡμερα-) *ἡμερο-δρόμος*, (θ. ὕλη-) *ὕλο-τόμος*, (θ. ἀμαξα-) *ἀμαξο-πηγός*, (θ. παιδ-) *παιδ-ο-νόμος*, (θ. ἰχθυ-) *ἰχθυ-ο-πώλης*, (θ. κρεασ-) *κρε-ο-πώλης*, (θ. ἀνθεσ-) *ἀνθ-ο-πώλης*, (θ. ριν-) *ῥιν-ό-κερως*.

2) σπανίως καὶ τὸ θέμα τῶν δευτεροκλίτων καὶ τριτοκλίτων ὀνομάτων ὡς πρώτων συνθετικῶν, μετασχηματίζεται κατὰ τὰ πρωτόκλιτα, ἤτοι λήγει εἰς η ἢ α : (θ. ἔλαφο-) *ἐλαφη-βόλος*, (θ. θανατο-) *θανατη-φόρος*, (θ. βιβλιο-) *βιβλια-γράφος*, (θ. λαμπαδ-) *λαμπαδ-η-φόρος*.

Σ η μ ε ί ω σ ι ς 1. Τῶν εἰς **-μα** οὐδετέρων τριτοκλίτων ὀνομάτων ὡς πρώτων συνθετικῶν πολλακίς τὸ θέμα ἀποβάλλει τὴν τελικὴν συλλαβὴν **ατ**: (θ. ἀρματ-) **ἀρματ-ηλάτης**, (θ. αἱματ-) **αἱματ-ο-σταγής**, (θ. σωματ-) **σωματ-ο-ειδής**, ἀλλὰ **σωμ-ασκῶ**, **αἰμ-ο-βαφής**.

Σ η μ ε ί ω σ ι ς 2. Τῶν ὀνομάτων **γῆ**, **πῦρ**, **ὕδωρ** ὡς πρώτων συνθετικῶν θέματα εἶναι **γῆ-** ἢ **γεω-**, **πυρ-** ἢ **πυρι-** ἢ **πυρο**, **ὕδατο-** ἢ **ὕδρο-** ἢ **ὕδρ**: **γῆ-γενής**, **γεω-μέτρης**, **γεω-γράφος** — **πυρ-φόρος**, **περι-φλεγής**, **πυρο-ειδής** — **ὕδατο-ει-δής**, **ὕδρο-πότης**, **ὕδρ-αγωγός**.

β') 'Ἐπίθετον.

§ 278. Τῶν ἐπιθέτων, ὡς πρώτων συνθετικῶν, λαμβάνεται κανονικῶς τὸ θέμα τοῦ ἀρσενικοῦ, οἰουδήποτε γένους καὶ ἂν εἶναι τὸ ὄνομα, τὸ ὁποῖον λαμβάνεται ὡς β' συνθετικόν, ἢ τὸ ὅλον σύνθετον: (ἄκρα, πόλις) **ἀκρό-πολις**, (Μεγάλη, πάλις) **Μεγαλό-πολις**, (Θερμαί, πύλαι) **Θερμο-πύλαι**, (ἄξιος, νίκη) **ἀξιό-νικος**, (διακόσιοι, μέδιμνοι) **διακασιο-μέδιμνος**, (χίλια, τάλαντα) **χιλιο-τάλαντος**.

Σ η μ ε ί ω σ ι ς 1. Τοῦ ἐπιθέτου **καλός** ὡς πρώτου συνθετικοῦ θέμα εἶναι **καλλι-** (**καλλι-μορφος**, **καλλι-νικος**) καὶ τοῦ ἐπιθέτου **πᾶς** εἶναι **παντο-** ἢ **παν-** (**παντο-λόφος**, **παν-σέληνος**).

Σ η μ ε ί ω σ ι ς 2. Τῶν τεσσάρων πρώτων κλιτῶν ἀπολύτων ἀριθμητικῶν εἰς, **δύο**, **τρεις**, **τέσσαρες**, ὅταν ταῦτα λαμβάνονται ὡς πρώτα συνθετικά, θέμα εἶναι **μονο-**, **δι-**, **τρι-**, **τετρα-**: (ἐν εἶδος) **μονο-ειδής**, **δί-δραχμον**, **τρί-πους**, **τετρά-πηγος**.

Τὰ δὲ ἄκλιτα ἀπόλυτα ἀριθμητικά ὡς πρώτα συνθετικά ἢ μένον ἀμετάβλητα ἢ μετασχηματίζονται καὶ λήγουν εἰς **α** (κατὰ τὸ **ἐπτὰ**, **ἐννέα**, **δέκα**): **πεντά-δραχμον**, **ἕξ-έτης**, **εἰκοσί-πηγος**, **εἰκοσά-πηγος**, **ἑκατόμ-πεδος**, **ἑκατοντα-έτης**.

γ') 'Ῥῆμα.

§ 279. Τοῦ ῥήματος ὡς πρώτου συνθετικοῦ λαμβάνεται τὸ θέμα ἢ τὸ ῥηματικόν ἢ τὸ χρονικόν (κανονικῶς τοῦ **ἐνεργητικοῦ ἀορίστου** ἢ τοῦ **μέλλοντος**):

1) **ἀμετάβλητον**, ὅταν τὸ β' συνθετικόν ἀρχίζῃ ἀπὸ φωνῆς: (ἐχω, ἐγγύη) **ἐχ-έγγυον**, **φθιν-όπαρον**, **πειθ-αρχῶ**, **δίψ-ασπις**.

2) **μετεσχηματισμένον** διὰ τῆς προσλήψεως ἑνὸς **ε** ἢ **ι** ἢ **ο**, ὅταν τὸ β' συνθετικόν ἀρχίζῃ ἀπὸ σύμφωνον: **ἐχ-έ-φρων**, **χαιρ-έ-**

κακος, **ἀρχι-τέκτων**, **κρυψ-ί-νους**, **φυγ-ό-δικος**, **στρεψ-ό-δικος**, **δωσ-ί-δικος**, **εὐρησ-ί-λογος**.

Σημείωσις. Οὕτω καὶ ἐκ τῶν εἰς -έω συντηρημένων ῥημάτων ὡς πρώτων συνθετικῶν πρὸ φωνήεντος μὲν λαμβάνεται τὸ θέμα ἄνευ τοῦ χαρακτῆρος **ε**, πρὸ συμφώνου δὲ λαμβάνεται τὸ θέμα μὲ **ο** ἀντὶ τοῦ χαρακτῆρος **ε**: (φιλέ-ω) **φιλ-άνθρωπος**, (μισέ-ω) **μισο-γύνης**.

2. Ἄκλιτον.

§ 280. Ἐκ τῶν ἀκλίτων ὡς πρῶτα συνθετικὰ δύνανται νὰ λαμβάνονται

1) **ἐπιρρήματα**· ταῦτα ἢ μένουν ἀπαθῆ ἢ πάσχουν φθογγικὰς παθήσεις ἢ ἀναλογικούς μετασχηματισμούς κατὰ τὸ τέλος αὐτῶν: **δεί-μνηστος**, **ἀγχι-νους**, **ἀνω-φερής**, **ἀρτι-τελής**, **εὐ-γενής**, **παλινο-φδιά**, **παλιρ-ροια**, **χαμαί-ζηλος**, **ὕψι-πέτης** — (ἄγχι) **ἀγχε-μαχος**, (χαμαί) **χαμ-ερπής**, (ὄψι) **ὄψι-μαθής**, (ἔνδον) **ἐνδό-μυχος**, (δπισθεν) **δπισθό-δομος**, **δπισθο-φύλαξ**.

2) **αἱ κύριαι προθέσεις**· αὗται

α') ὅταν τὸ β' συνθετικὸν εἶναι ῥῆμα, ἔχουν κανονικῶς ἐπιρρηματικὴν σημασίαν: **εἰσ-άγω** (= ἄγω **ἐντός**), **ἐπι-τίθημι** (= θέτω **ἐπάνω**), **συμ-μένω** (= μένω **μαζί**).

β') ὅταν τὸ β' συνθετικὸν εἶναι ὄνομα, ἄλλοτε μὲν ἔχουν ἐπιρρηματικὴν σημασίαν, ὡς **δμφι-θάλασσος** (= ὁ ἔχων ἀμφοτέρωθεν θαλασσαν), **σύν-τροφος** (= ὁ τρεφόμενος **μαζί**), ἄλλοτε δὲ τὴν συνῆθη προθετικὴν σημασίαν, ὡς **ἀνά-λογος** (= ὁ ἀνά λόγον), **παρά-λογος** (= ὁ παρὰ λόγον), **ἐν-τιμος** (= ὁ ἐν τιμῇ), **ὑπερ-άνθρωπος** (= ὁ ὑπὲρ ἄνθρωπον)· βλ. § 28 κ.έ. καὶ § 33, 6, Σημ.

3) **ἀχώριστα μόρια**· οὕτω καλοῦνται μερικαὶ ἐπιρρηματικαὶ λέξεις, αἱ ὁποῖαι οὐδέποτε λαμβάνονται μεμονωμένα, ἀλλὰ πάντοτε ἐν συνθέσει ὡς πρῶτα συνθετικὰ (πρβλ. νῦν: **ξε**, π.χ. γράφω—ξεγράφω, λέω—ξελέω).

Ἄχώριστα μόρια τῆς ἀρχαίας γλώσσης συνῆθη εἶναι:

α') τὸ στερητικὸν **ἀ-** καὶ τὸ στερητικὸν **νη-**, τὰ ὁποῖα ἔχουν τὴν ἔννοιαν τοῦ **ἄνευ** ἢ **ὄχι**: **ἀ-καρπος** (= ἄνευ καρποῦ), **ἀ-γνωστος** (= ὄχι γνωστός), **ἀ-τυχής** (= ἄτυχος), **νη-ποιεῖ** (= ἀτιμωρητί), **νηγεμία** (= ἔλλειψις ἀνέμου), **νωδός** (ἐκ τοῦ νη-όδου = ἄνευ ὀδόντων).

Σημείωσις. Τὸ στερητικὸν **α-** πρὸ φωνήεντος συνῆθως γίνεται **ἀν-**: **ἀν-εὐθνος**: ἀλλά: **ἀ-ήττητος**, **ἀ-οπλος**, **ἀ-υπνος**, **ἄκων** (ἐκ τοῦ **ἀ-έκων**), **ἀργός** (ἐκ τοῦ **ἀ-εργός**)· πρβλ. § 276, 2, Σημ. 1.

β') τὸ **δυσ-**, τὸ ὁποῖον ἔχει τὴν ἔννοιαν τοῦ **κακὸς** ἢ τοῦ **δύσκολος**: **δυσ-ώδης** (= κακῶς ὄζων), **δυσ-ειδής** (= ἔχων κακὴν μορφήν, ἄσχημος), **δυσ-άλωτος** (= δυσκόλως ἀλίσκόμενος)·

γ') τὰ ἐπιτακτικὰ μόρια **ἀ-**, **ἀρι-**, **ἐρι-**, **ζα-**, τὰ ὁποῖα ἔχουν τὴν ἔννοιαν τοῦ **πολύ**, **πάρα πολύ**: **ἀ-τενής** (= λίαν τεταμένος), **ἀ-χανής** (= λίαν χαίνων, πολὺ ἐκτεταμένος), **ἀρι-ζήλωτος** (= λίαν ζηλωτός), **ἐρί-τιμος** (= πολύτιμος), **ζα-πλουτος** (= βαθύπλουτος)·

δ') τὸ **ἡμι-** (ἐξ οὗ τὸ ἐπίθετον **ἡμισυς**) : **ἡμί-θεος**, **ἡμι-τάλαντος**.

Β'. Δεύτερον συνθετικόν.

1. Κ λ ι τ ό ν.

α') Ὄνομα οὐσιαστικόν.

§ 281. Σύνθετον ὄνομα μὲ οὐσιαστικόν ὡς β' συνθετικόν δυνατόν νὰ εἶναι καὶ αὐτὸ οὐσιαστικόν, δυνατόν ὅμως νὰ εἶναι ἐπίθετον.

1) Ὄταν ἐν σύνθετον ὄνομα μὲ οὐσιαστικόν ὡς β' συνθετικόν εἶναι καὶ αὐτὸ οὐσιαστικόν, τότε τὸ β' συνθετικόν συνήθως μένει ἀμετάβλητον : (ἄρμα, ἄμαξα) **ἀρμ-άμαξα**, (ξίφος, μάχαιρα) **ξίφο-μάχαιρα**, (ἵππος, δρόμος) **ἵππο-δρομος**, (ἀμφί, θέατρον) **ἀμφι-θέατρον**, (ὀπισθεν, φύλαξ) **ὀπισθο-φύλαξ**.

Σ η μ ε ί ω σ ι ς. Εἰς μερικὰ τοιαῦτα σύνθετα τὸ οὐσιαστικόν, τὸ ὁποῖον εἶναι β' συνθετικόν, μετασχηματίζεται εἰς **-ον** ἢ **-ιον** : (πρό, θύρα) **πρό-θυ-ρον**, (ἡμισυς, μέδιμνος) **ἡμι-μέδιμν-ον**, (ἡμισυς, ὀβολός) **ἡμι-ωβόλ-ιον** (πρβλ. **ἡμι-τάλαντ-ον**), (πρό, ἄστρ) **προ-άστ-ιον**.

2) Ὄταν σύνθετον ὄνομα μὲ οὐσιαστικόν ὡς β' συνθετικόν εἶναι ἐπίθετον, τότε τὸ β' συνθετικόν

α') μένει ἀμετάβλητον, ἂν εἰς τὸ ὅλον σύνθετον παρέχεται μορφή ἐπιθέτου (δικαταλήκτου ἢ μονοκαταλήκτου) : **ἄ-υπνος**, **εὐ-ἀριθμος**, **πάν-δημος**, **ἄ-τοπος**, **εὐ-δαίμων**, **ἀ-χίτων**, **εὐ-χαρις**, **εἰψ-ασπις**, **εὐ-παις**, **μακρό-χειρ**·

β') μετασχηματίζεται κατὰ τὰ ἐπίθετα, τὰ ὁποῖα λήγουν εἰς **-ος**, **-ιος**, **-ης**, **-ων** : (μηχανή) **πολυ-μήχαν-ος**, (σπονδή) **ὀμό-σπον-δος**, (σῶμα) **ἀ-σώματ-ος**, (αἷμα) **ὁμ-αιμ-ος**, (ἀνήρ) **ἄν-ανδρ-ος**, (θάλαττα)

ἐπι-θαλάττι-ιος, (πατήρ, μήτηρ, γαστήρ) **ὄμο-πάτερ-ιος**, **ὄμο-μήτερ-ιος**, **ὄμο-γάστρ-ιος**, (ἄλς) **ἐν-άλ-ιος**, (τέλος) **εὐ-τελ-ής**, (εἶδος) **εὐ-ειδ-ής**, (μέγεθος) **ὑπερ-μεγέθ-ης**, (φρῆν) **ἄ-φρ-ων**, **σώ-φρ-ων** (πρᾶγμα) **πολυ-πράγμ-ων**, (κτῆμα) **ἀ-κτῆμ-ων**.

Σ η μ ε ἰ ω σ ι ς. Τὰ ὀνόματα **πατήρ**, **μήτηρ** καὶ **γαστήρ** ὡς δευτέρα συνθετικά ἐπιθέτων με **α'** συνθετικὸν ἄλλην λέξιν ἐκτὸς τῆς λέξεως **ὄμος** (= εἰς καὶ ὁ αὐτὸς) μεταβάλλουν τὴν λήγουσαν **-ηρ** εἰς **-ωρ**: **ἀ-πάτωρ**, **ἀ-μήτωρ**, **προ-γᾶστωρ**.

Ἡ λέξις **γῆ** ὡς **β'** συνθετικὸν ἐπιθέτων μετασχηματίζεται εἰς **-γεως** ἢ **-γαιος** (ἢ **-γειος**) : **λεπτό-γεως**, **μεσό-γαιος**, (**μεσό-γειος**).

Αἱ λέξεις **ἀγορά** καὶ **ὄνομα** ὡς **β'** συνθετικά μετασχηματίζονται εἰς **-ήγυρις**, **-ώνυμος**: **παν-ήγυρις**, **ὄμ-ήγυρις** — **εὐ-ώνυμος**, **ἀν-ώνυμος**.

β') Ἐπίθετον.

§ 282. Τὸ ἐπίθετον ὡς **β'** συνθετικὸν μένει ἀμετάβλητον : (γνωστός) **ἄ-γνωστός**, (ἴσος) **ἄν-ισος**, (ποικίλος) **πολυ-ποικίλος**, (συνήθης) **ἀ-συνήθης** (πρβλ. νεοελλ. : **μον-ἀκριβος**, **ρόδο-κόκκινος**).

γ') Ῥῆμα.

§ 283. Λέξις σύνθετος με ῥῆμα ὡς **β'** συνθετικὸν δυνατὸν νὰ εἶναι πάλιν ῥῆμα, δυνατὸν ὅμως νὰ εἶναι ὄνομα οὐσιαστικὸν ἢ ἐπίθετον : (γράφω) **ἀντι-γράφω**, **ζω-γράφος**, (ἀκούω) **ὑπ-ακούω**, **ὑπ-ήκοος**.

1) Τὸ ῥῆμα ὡς **β'** συνθετικὸν κανονικῶς μένει ἀμετάβλητον, μόνον ὅταν τὸ **α'** συνθετικὸν εἶναι πρόθεσις· ἄλλως σχηματίζεται **παρα-σύνθετον** ῥῆμα εἰς **-έω** ἀπὸ συγγενὲς σύνθετον ὄνομα, τὸ οὐκοῦτον δηλοῦ τὸ ἐνεργοῦν πρόσωπον : **συγ-γράφω**, ἀλλὰ **ζωγραφέ-ω**, **-ῶ** (ἐκ τοῦ **ζωγράφος**) — **ἐξ-εργάζομαι**, **κατ-εργάζομαι**, ἀλλὰ **εὐεργετ-έω**, **-ῶ** (ἐκ τοῦ **εὐ-εργέτης**)· βλ. § 286.

Σ η μ ε ἰ ω σ ι ς. Σύνθετα ῥήματα ὡς τὰ τῆς νέας γλώσσης **βιοπαλαίω**, **χαρτοπαίω**, **καλοτριώω**, **κακογράφω** κτλ. κανονικῶς δὲν σχηματίζονται εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν. Ὑπὸ τῶν μεταγενεστέρων ὅμως ἀρχίζουν νὰ σχηματίζονται τοιαῦτα σύνθετα, ὡς **ἀμπελο-τέμνω**, **θυρο-κόπτω** κτλ.

2) Ὅταν με ῥῆμα ὡς **β'** συνθετικὸν σχηματίζεται ὄνομα οὐσιαστικὸν ἢ ἐπίθετον, τότε τὸ θέμα τοῦ ῥήματος, τὸ ὅποιον λαμβάνεται ὡς **β'** συνθετικὸν, προσλαμβάνει τὰς καταλήξεις

α') **-ς** : (**θηρά-ω**) **ὄρνιθο-θήρα-ς**, (**νικά-ω**) **ὄλυμπιο-νίκη-ς**,

(γιγνώ-σκ-ω) ἀ-γνώ-ς (= ἄγνωστος ἢ ἀγνοῶν), (ὠνέ-ομαι) τελ-
 ὠνη-ς, (πωλέ-ω) βιβλιο-πώλη-ς, (θνήσκω, θ. θνη-) ἡμι-θνή-ς,
 (πλήττω, θ. πληγ-) οἰστρο-πλήξ (ἐκ τοῦ οἰστροπλήγ-ς)·

β') -ης (γεν. -ου), -ος : (ἄρχ-ω), σχολάρχ-ης, (πέτ-ομαι)
 ὑφι-πέτ-ης, (γράφ-ω) ζω-γράφ-ος, (πήγ-νυ-μι) ναυ-πηγ-ός*

γ') -ῆς (γεν. -οῦς) : (βλάπτω, θ. βλαβ-) ἀ-βλαβ-ῆς, (μαν-
 θάνω, θ. μαθ-) εὐ-μαθ-ῆς, (σέβ-ομαι) εὐ-σεβ-ῆς, (πίπτω, θ. πετ-)
 προ-πετ-ῆς*

δ') -της, -τωρ : (ἴστημι, θ. στα-) ἐπι-στά-της, (δίδωμι, θ.
 δο-) προ-δό-της, (λαμβάνω, θ. ληβ-) ἀντι-λήπ-τωρ.

2. Ἄ κ λ ι τ ο ν.

§ 284. Λέξεις ἄκλιτος ὡς β' συνθετικὸν μένει ἀμετάβλητος : ἔκ-
 παλαι, ὑπέρ-εὔ, ὑπερ-άνω, σύν-αμα.

Νόθα σύνθετα καὶ παρασύνθετα.

§ 285. Νόθη σύνθεσις. Μερικαὶ σύνθετοι λέξεις σχηματίζονται
 καὶ κατὰ τὸ α' καὶ κατὰ τὸ β' συνθετικόν, ἢ μόνον κατὰ τὸ α', οὐχὶ ἀπὸ
 θέματα ἀπλᾶ, ἀλλ' ἀπὸ ἀκεραίους τύπους λέξεων : (νέα, πόλις) νεά-
 πολις, (ἐνῶ : ἄκρα, πόλις — ἀκρό-πολις), (ναῦς, νεώς, οἶκος)
 νεώσ-οικος, (δορί, κτητός) δορί-κτητος, (πᾶσι, γνωστός) πασί-γνω-
 στος, (νοῦν, ἔχω) νοῦν-εχής. Οὕτως ἐσχηματίσθη καὶ ἡ λέξις Πελο-
 πόννησος (ἐκ τῶν λέξεων Πέλοπος νῆσος).

Τὰ τοιαῦτα σύνθετα καλοῦνται νόθα α.

§ 286. 1) Αἱ παράγωγοι λέξεις, αἱ ὅποια παράγονται ἀπὸ ἄλλας
 λέξεις (οὐχὶ ἀπλᾶς, ἀλλὰ) συνθέτους, λέγονται παρασύνθετοι :
 (στρατός, ἄγω — στρατ-ηγός) στρατηγ-έω, -ῶ, (σῦκον, φαίνω — συκο-
 φάντης) συκοφαντ-έω, -ῶ, (πολὺς, πρᾶγμα — πολυ-πράγμων) πολυ-
 πραγμον-έω -ῶ.

2) Παρασύνθετα παράγονται καὶ ἀπὸ δύο ἢ περισσοτέρας λέξεις,
 αἱ ὅποια συνεκφέρονται μὲν κανονικῶς καὶ ἀποτελοῦν μίαν ἔννοιαν,
 ἀλλὰ δὲν ἐνοῦνται εἰς μίαν λέξιν σύνθετον : (Ἄρειος πάγος) Ἄρειο-
 παγ-ίτης, (καλὸς κάγαθος) καλοκαγαθ-ία, (ἐν χειρὶ τίθημι) ἐγχειρ-ίζω,
 (κατὰ χώραν τίθημι) καταχωρ-ίζω, (ὁ ἀπὸ τῶν χειρῶν ἔχων τὸν βίοντον)
 ἀποχειροβίσιος (πρβλ. νῦν : Μάυρη θάλασσα — Μανροθαλασσ-ίτης,
 Ἐρυθρὸς Σταυρὸς — Ἐρυθροσταυρ-ίτης, ἔξω φρενῶν — ἐξωφρεν-ικός).

Τονισμός και σημασία τῶν συνδέτων.

α') Τονισμός.

§ 287. Παρὰ τὸν κανόνα (§ 16, 11) δὲν ἀναβιβάζεται κατὰ τὴν σύνθεσιν ὁ τόνος, ὅταν β' συνθετικὸν εἶναι

1) οὐσιαστικόν, τὸ ὁποῖον λήγει εἰς **-ά, -ή, -μός, -εύς, -τής, -τήρ**: (φορὰ) **μισθο-φορά**, (βολή) **προσ-βολή**, (σιτισμός) **ἐπι-σιτισμός**, (γραφεύς) **συγ-γραφεύς**, (ἱερεὺς) **ἀρχ-ιερεὺς**, (ἀγωνιστής) **ἀντ-αγωνιστής**, (πλωτῆρ) **συμ-πλωτῆρ*** (ἀλλὰ δεσμός — σύνδεσμος)·

2) ῥηματικὸν ἐπίθετον εἰς **-τέος** ἢ ἐπίθετον ἐν γένει, τὸ ὁποῖον λήγει εἰς **-ῆς** ἢ **-ικός**: (δοτέος) **ἀπο-δοτέος**, (σαφῆς) **ἀ-σαφῆς**, (ἐπιεικῆς) **ἀν-ἐπιεικῆς**, (συμβουλευῶ) **συμ-βουλευτικός**.

Σ η μ ε ί ω σ ι ς. Τὰ ῥηματικὰ ἐπίθετα εἰς **-τος** ὡς β' συνθετικά, ὅταν μὲν ἐν τῷ συνθέτῳ ὑπάρχη ἡ ἔννοια τοῦ δυνατοῦ, διατηροῦν τὸν τόνον ἐπὶ τῆς ληγούσης καὶ εἶναι τρικατάληκτα, ὅταν δὲ ἐν τῷ συνθέτῳ ὑπάρχη ἡ ἔννοια τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου, ἀναβιβάζουν τὸν τόνον καὶ εἶναι δικατάληκτα (§ 271, 1, α') : **αἰρετός** — **ἐξαιρετός**, **-ή**, **-όν** (= δυνάμενος νὰ ἐξαιρεθῆ) — **ὀ**, **ἡ ἐξαιρετός**, τὸ **ἐξαιρετόν** (= ἐξηρημένος, ἐκλελεγμένος)· **λυτός** — **διαλυτός**, **-ή**, **-όν** (= δυνάμενος νὰ διαλυθῆ) — **ὀ**, **ἡ διάλυτος**, τὸ **διάλυτον** (= διαλυμένος). Οὕτως **ὀ**, **ἡ ἀγραπτός** (= μὴ γεγραμμένος), **ὀ**, **ἡ χειροποίητος** (= χειρὶ πεποιημένος), **ὀ**, **ἡ νεόδαρτος** (= νεωστὶ δεδαρμένος).

§ 288. Τὰ εἰς **-ος** σύνθετα, τῶν ὁποίων τὸ μὲν α' συνθετικὸν εἶναι θέμα ὀνομαστικόν, τὸ δὲ β' συνθετικὸν εἶναι θέμα ῥηματικόν, τονίζονται συνήθως, ὅταν μὲν ἔχουν ἐνεργητικὴν σημασίαν, εἰς τὸ β' συνθετικόν, ἢτοι εἰς τὴν παραλήγουσαν, ὅταν δὲ ἔχουν παθητικὴν ἢ ἀμετάβητον σημασίαν, εἰς τὸ α' συνθετικόν, ἢτοι εἰς τὴν προπαραλήγουσαν : **λογο-γράφος** (= ὁ γράφων λόγους) — **αὐτό-γράφος** (= ὁ ὑπ' αὐτοῦ γραφείς), **πρωτο-τόκος** (= ἡ τὸ πρῶτον τεκοῦσα) — **πρωτό-τοκος** (= ὁ τεχθεὶς πρῶτος), **αὐτό-μολος** (= ὁ αὐτὸς μολῶν, ἢτοι ἐλθῶν).

Ἐὰν ὅμως τὰ τοιαῦτα σύνθετα ἔχουν τὴν παραλήγουσαν φύσει ἢ θέσει μακράν, τότε τονίζονται ἐπὶ τῆς ληγούσης : **ναυ-πηγός**, **ἀργυρ-αμοιβός**, **κυν-ηγός**, **ψυχο-πομπός**.

Σ η μ ε ί ω σ ι ς. Παρὰ τὸν ἀνωτέρω κανόνα ἀναβιβάζουν τὸν τόνον, ἂν καὶ ἔχουν ἐνεργητικὴν σημασίαν

α') τὰ εἰς **-ος** σύνθετα μὲ πρόθεσιν ἢ μὲ τὸ ἐπίρρημα **εὖ** ἢ μὲ τὰ ἀχώριστα μόρια **ἀ-** καὶ **δυσ-**: **πρό-μαχος**, **διά-δοχος**, **εὖ-φορος**, **ἄ-γονος**, **δύσ-τροπος**·

β') ὅσα λήγουν εἰς **-οχος, -αρχος** καὶ **-συλος** (ἐκ τῶν β. ἔχω, ἄρχω, συλῶ):
 ἡνί-οχος, ναύ-αρχος, ἱερό-συλος·

γ') αἱ σύνθετοι λέξεις **ἐπίβουλος, κακοῦργος, πανοῦργος** (§ 276, 2, Σημ. 1).

β') Σημασία.

§ 289. Τὰ σύνθετα κατὰ τὴν σημασίαν των διαιροῦνται εἰς

1) **δριστικά**· οὕτω καλοῦνται τὰ σύνθετα, εἰς τὰ ὅποια, ὅταν ἀναλύωνται κατὰ τὴν σημασίαν των, τὸ α' συνθετικὸν γίνεται προσδιορισμὸς τοῦ β' συνθετικοῦ, ἐπιθετικὸς ἢ ἐπιρρηματικὸς ἢ κατὰ πτώσιν γενικὴν: ἀκρόπολις (= ἄκρα πόλις), παλαιγενής (= πάλαι γενόμενος), ὀψιμαθής (= ὀψὲ μαθών), δημογέρον (= τοῦ δήμου γέρον), ὀλιγαρχία (= ὀλίγων ἀρχή), πάμπρωτος (= πάντων πρῶτος)·

2) **τὰ ἀντικειμενικά ἢ σύνθετα ἑξαρτήσεως**· οὕτω καλοῦνται τὰ σύνθετα, εἰς τὰ ὅποια, ὅταν ἀναλύωνται κατὰ τὴν σημασίαν των, τὸ ἐν ἐκ τῶν συνθετικῶν μερῶν λαμβάνει θέσιν ἀντικειμένου τοῦ ἐτέρου: λογογράφος (= ὁ γράφων λόγους), δεισιδαίμων (= ὁ δεδιώς, ἦτοι φοβούμενος τοὺς δαίμονας), ἀρχέκακος (= ὁ ἄρχων, ἦτοι κάμνων ἀρχὴν τοῦ κακοῦ)·

3) **κτητικά**· οὕτω καλοῦνται τὰ σύνθετα, τὰ ὅποια δύνανται νὰ ἀναλύωνται εἰς τὴν μετοχὴν ἔχων (φέρων, παράγων κτλ.) μὲ ἀντικείμενον αὐτῆς ἀμφότερα τὰ συνθετικά μέρη τοῦ συνθέτου, τὸ ἐν ὡς ἐπιθετικὸν προσδιορισμὸν τοῦ ἐτέρου: ἀργυρότοξος (= ὁ ἔχων ἀργυροῦν τόξον), σώφρων (= ὁ ἔχων σώας τὰς φρένας), πολύκαρπος (= ὁ ἔχων ἢ φέρων ἢ παράγων πολλοὺς καρπούς· (πρβλ. ξανθομάλλης = ἐκεῖνος ποὺ ἔχει ξανθὰ μαλλιά, ἀνοιχτομάτης = ἐκεῖνος ποὺ ἔχει ἀνοιχτὰ τὰ μάτια του κτλ.)·

4) **συνδεδετικά**· οὕτω καλοῦνται τὰ σύνθετα, τὰ ὅποια δηλοῦν ἀπλῶς συνυπαρξιν ἐκείνων, τὰ ὅποια σημαίνουν τὰ δύο συνθετικά μέρη τοῦ συνθέτου, ἦτοι τὰ σύνθετα, τὰ ὅποια ἐκφράζουν ὅ,τι καὶ τὰ δύο συνθετικά μέρη αὐτῶν συνδεόμενα μὲ τὸ καί: ἱατρομανθίς (= ἱατρὸς συγχρόνως καὶ μάντις), πλουθυγία (= πλοῦτος καὶ ὑγία), τραγέλαφος (= τράγος συγχρόνως καὶ ἔλαφος), γλυκύπικρος (= γλυκὺς καὶ πικρὸς)·

Σημείωσις. Συνδεδετικά σύνθετα πολὺ ὀλίγα ἔχει ἡ ἀρχαία γλῶσσα, πλεῖστα δὲ ἡ μεσαιωνικὴ καὶ ἰδίως ἡ νεωτέρα Ἑλληνικὴ, ὡς θεάνθρωπος, ἡμερονύκτιον, ἱατροφιλόσοφος, νυχθημερόν — ἀμπελοχώραφα, γυναικόπαιδα, μαυροκίτρινος, στενόμακρος, ἀνοιγοκλείνω, μπαινοβγαίνω κτλ. (βλ. καὶ § 280, 2).

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΑΝΩΜΑΛΩΝ ΡΗΜΑΤΩΝ

ἄγμαι. Βλ. σελ. 137, § 251.

ἄγνυμι. Βλ. *Κατάγνυμι*.

ἄγορεύω. Βλ. σελ. 144, § 254, 3.

ἄγω (= ὄδηγῶ, φέρω· θ. ἀγ-), παρατ. ἤγον, μελλ. ἄξω, ἄορ. β' ἤγαγον (§ 190, Σημ. 2), παρακμ. ἤχα ἢ ἀγήοχα (§ 33, 7). — **ἄγομαι**, παρατ. ἤγόμεν, μέσ. μέλλ. ἄξομαι, μέσ. ἄορ. β' ἤγαγόμεν, παθ. μέλλ. ἀχθήσομαι, παθ. ἄορ. ἤχθην, παρακμ. ἤγμαι, ὑπερσ. ἤγμην.

ἄδω (= τραγουδῶ, ψάλλω· θ. ἀειδ-, ᾄδ-), παρατ. ἤδον, μέσ. μέλλ. (με ἐνεργητικὴν σημασίαν) ᾄσομαι (= θὰ τραγουδήσω ἢ θὰ τραγουδῶ), ἄορ. ἤσα. — **ἄδομαι**, παθ. ἄορ. ἤσθην.

ἄιδούμαι. Βλ. σελ. 126, § 236, 3.

ἄιρέω-ῶ. Βλ. σελ. 126, § 236, 3. Βλ. καὶ *Ἀλίσκομαι*.

ἄιρω (= ὑψώνω, σηκώνω· θ. ἀρ-, ἐξ οὗ αἶρ-, § 216, 2) παρατ. ἤρον, μελλ. ἄρῶ, ἄορ. ἤρα (ὑποτ. ἄρω, προστ. ἄρον κτλ. § 217, 2, Σημ. 2), παρακμ. ἤρακα. — **ἄιρομαι**, παρατ. ἤρόμην, μέσ. μέλλ. ἄρουμαι, μέσ. ἄορ. ἤράμην, παθ. ἄορ. ἤρθην, παρακμ. ἤραι.

ἄισθάνομαι (ἀποθετικόν, = καταλαβαίνω· θ. αἰσθ-, ἐξ οὗ αἰσθαν-, § 254, 3, β', αἰσθε-), παρατ. ἤσθανόμεν, μέσ. μέλλ. αἰσθήσομαι, μέσ. ἄορ. β' ἤσθόμην, παρακμ. ἤσθημαι, ὑπερσυντ. ἤσθήμην.

ἄκοῦμαι (ἀποθετικόν, = θεραπεύω· θ. ἀκεσ-), μέλλ. (συνηρημένος) ἀκοῦμαι, μέσ. ἄορ. ἤκεσάμην (§ 236, 1).

ἄκούω. Βλ. σελ. 127, § 236, 3.

ἄλίσκομαι (ἀποθετικόν, παθητικόν τοῦ αἰρέω -ῶ, = συλλαμβάνομαι, κυριεύομαι· θ. Ἔαλ-, ἄλ-, ἐξ οὗ ἄλισκ-, ἄλω-, § 188, 4, § 189, 3, § 252, 3), παρατ. ἤλισκόμην, μέσ. μέλλων (με παθητικὴν σημασίαν) ἀλώσομαι, ἐνεργ. ἄορ. β' (με παθ. σημασίαν) ἐάλων, ἐνεργ. παρακμ. (με παθ. σημασίαν) ἐάλωκα, ὑπερσ. ἤλώκειν.

ἄμαρτάνω (= ἀποτυγχάνω· θ. ἀμαρτ-, ἐξ οὗ ἀμαρταν-, § 254, 3, β', ἀμαρτε-, § 254, 1), παρατ. ἤμαρτανον, μέσ. μέλλ. (με ἐνεργ. ση-

μασίαν) ἀμαρτήσομαι, ἀόρ. β' ἡμαρτον, παρακμ. ἡμάρτηκα. — Παθ. (ἀπροσώπως) ἀμαρτάνεται, παρατ. ἡμαρτάνετο, παθ. ἀόρ. ἡμαρτήθη, παρακμ. ἡμάρτηται.

Ἀμφιέννυμι (ἀμφί - ἔννυμι = ἐνδύω· θ. φεσ-, ἐσ-, ἐξ οὗ ἔννυ- ἐκ τοῦ ἔσσυ-, § 239, 2. Σημ.), παρατ. ἡμφιέννυν, μελλ. (συνηρημένος) ἀμφιῶ, -εῖς κτλ. ἀόρ. ἡμφίεσα. — Ἀμφιέννυμαι, παρατ. ἡμφιεννύμην, μέσ. μέλλ. ἀμφιέσομαι, παρακμ. ἡμφιέσμαι (§ 186, 6).

Ἀναλίσκω ἢ ἀναλώω -ῶ (= ἐξοδεύω· θ. ἀν-αλ-, ἐξ οὗ ἀναλισκ-, § 254, 2, ἀν-αλω-), παρατ. ἀνήλισκον ἢ ἀνήλουν, μέλλ. ἀναλώσω, ἀόρ. ἀνήλωσα, παρακμ. ἀνήλωκα. — Ἀναλίσκομαι, παρατ. ἀνηλισκόμην ἢ ἀνηλούμην, παθ. μέλλ. ἀναλωθήσομαι, παθ. ἀόρ. ἀνηλώθην, παρακμ. ἀνήλωμαι.

Ἀνοίγω ἢ ἀνοίγνυμι (ἀνά - οἶγω· θ. φοιγ-, οἶγ-, ἐξ οὗ οἶγνυ-, § 239, 2), παρατ. ἀνέωγον, μέλλ. ἀνοίξω, ἀόρ. ἀνέωξα, παρακμ. ἀνέωχα. — Ἀνοίγομαι, παρατ. ἀνεωγόμην, παθ. ἀόρ. ἀνεώχθην, παρακμ. ἀνέωγμαί, τετελ. μέλλ. ἀνεώξομαι (= θὰ εἶμαι ἀνοικτός). Βλ. § 188, 4.

Ἀνύω ἢ ἀνύτω (= τελειώνω). Βλ. σελ. 126, § 236, 3.

Ἀπ-εχθάνομαι (ἀποθετικόν, = καθίσταμαι μισητός· θ. ἐχθ-, ἐξ οὗ ἐχθαν-, § 254, 3, β', ἐχθε-), παρατ. ἀπηχθανόμην, μέσ. μέλλ. (με παθ. σημασίαν) ἀπεχθήσομαι, μέσ. ἀόρ. β' (με παθ. σημασίαν) ἀπηχθόμην, παρακμ. ἀπήχθημαι.

Ἀπο-διδράσκω (= δραπετεύω· θ. δρᾶ, ἐξ οὗ διδρασκ-, § 254, 2), παρατ. ἀπ-εδίδρασκον, μέσ. μέλλ. (με ἐνεργ. σημασίαν) ἀπο-δράσομαι, ἀόρ. β' ἀπ-έδραν (§ 252, σελ. 143), παρακμ. ἀπο-δέδρακα.

Ἀπο-θνήσκω (θ. θαν-, θνη-, ἐξ οὗ θνησκ-, ἐκ τοῦ θνησκ-, § 254, 2), παρατ. ἀπ-έθνησκον, μέσ. μέλλ. (συνηρημένος) ἀπο-θανοῦμαι, ἀόρ. β' ἀπ-έθανον, παρακμ. τέθνηκα, ὑπερσυντ. ἐτεθνήκειν, τετελ.-μέλλ. τεθνήξω (§ 253, 4).

Ἀπ-όλλυμι (= καταστρέφω, χάνω· θ. ὀλ-, ἐξ οὗ ὀλλυ-, ἐκ τοῦ ὀλνυ-, § 239, 2, Σημ.), παρατ. ἀπ-ώλλυν, μέλλ. (συνηρημένος) ἀπολλῶ, ἀόρ. ἀπ-ώλεσα, παρακμ. ἀπ-ολώλεκα. — Ἀπ-όλλυμαι, παρατ. ἀπωλλόμην, μέσ. μέλλ. (συνηρημένος) ἀπ-ολοῦμαι, ἀόρ. β' ἀπ-ωλόμην, ἐνεργ. παρακμ. β' (με παθ. σημασίαν) ἀπ-όλωλα (= ἔχω καταστραφῆ, εἶμαι χάμενος), ὑπερσ. ἀπ-ωλώλειν (§ 190).

Ἀρέσκω (θ. ἀρ-, ἀρε-, ἐξ οὗ ἀρεσκ-, § 254, 2), παρατ. ἤρεσκον, μέλλ. ἀρέσω, ἀόρ. ἤρεσα. — Ἀρέσκομαι, παρατ. ἤρεσκόμην, μέσ. ἀόρ. ἤρεσάμην.

³ *Αρκέω* -*ῶ*, *ἀόρ.* ἤρκεσα (§ 236, 1).

³ *Αρόω* -*ῶ* (= ἀροτριῶν θ. ἀρο-), *ἀόρ.* ἤροσα (§ 236, 1).

³ *Αφ-ίημι*. Βλ. "Ιημι.

³ *Αφικνέομαι* -*οῦμαι* (= φθάνω). Βλ. σελ. 144, § 254, 3, δ'.

³ *Αχθομαι* (ἀποθετικόν, = δυσαρεστοῦμαι, ἀγανακτῶ θ. ἀχθ-, ἀχθεσ-), παρατ. ἠχθόμην, μέσ. μέλλ. ἀχθέσομαι, παθ. ἀόρ. (με μέσῃν σημασίαν) ἠχθέσθην (§ 236, 2).

Βαίνω (= βαδίζω). Βλ. σελ. 144 (§ 254, 3, δ').

Βάλλω (= ῥίπτω, κτυπῶ θ. βαλ-, ἐξ οὗ βαλλ-, § 216, 1, βλη-), παρατ. ἔβαλλον, μέλλ. (συνηρημένος) βαλῶ, *ἀόρ.* β' ἔβαλον, παρακμ. βέβληκα, ὑπερσ. ἐβεβλήκειν. — *Βάλλομαι*, παρατ. ἔβαλλόμην, μέσ. μέλλ. (περι)βαλοῦμαι, μέσ. *ἀόρ.* β' (περι)εβαλόμην, παθ. μέλλ. βληθήσομαι, παθ. *ἀόρ.* ἐβλήθην, παρακμ. βέβλημαι, ὑπερσ. ἐβεβλήμην.

Βιβάζω (εὐχρηστον σύνθετον : ἀναβιβάζω, διαβιβάζω κτλ.), παρατ. ἐβίβαζον, μέλλ. (συνηρημένος) βιβῶ, -ᾶς, -ᾷ κτλ., *ἀόρ.* ἐβίβασα. — *Βιβάζομαι*, μέσ. μέλλ. (συνηρημένος) βιβῶμαι, -ᾶ, -ᾷ κτλ., μέσ. *ἀόρ.* ἐβιβασάμην.

Βλαστάνω. Βλ. σελ. 144 (§ 254, 3, β').

Βούλομαι. Βλ. σελ. 143 (§ 254, 1, γ').

Γηράσκω (θ. γηρα-, ἐξ οὗ γηρασκ-, § 254, 2), παρατ. ἐγήρασκον, μέλλ. γηράσω καὶ μέσος (με τὴν αὐτὴν σημασίαν) γηράσομαι, *ἀόρ.* ἐγήρασα καὶ *ἀόρ.* β' ἐγήραν (§ 252), παρακμ. γεγήρακα.

Γίγνομαι (ἀποθετικόν, θ. γεν-, ἐξ οὗ γι-, γεν-, γι- γν-, § 32, 1, γενε-), παρατ. ἐγίγνομην, μέσ. μέλλ. γενήσομαι, μέσ. *ἀόρ.* β' ἐγενόμην, παρακμ. γεγένημαι καὶ ἐνεργ. παρακμ. β' (με τὴν αὐτὴν σημασίαν) γέγονα, ὑπερσ. ἐγεγόνην (πρβλ. § 239, 1).

Γινώσκω (= γνωρίζω, φρονῶ, ἀποφασίζω). Βλ. σελ. 143, § 254, 2, α'.

Δάκνω (= δαγκάνω θ. δηκ-, δακ-, ἐξ οὗ δακν-, § 254, 3, α'), παρατ. ἔδακνον μέσ. μέλλ. (με ἐνεργητικὴν σημασίαν) δήξομαι (= θὰ δαγκάνω ἢ θὰ δαγκάσω), *ἀόρ.* β' ἔδακον. — *Δάκνομαι*, παρατ. ἔδακνόμην, παθ. *ἀόρ.* (καὶ ὡς μέσος) ἐδήχθην, παρακμ. δέδηγμαι.

Δέω, -*ῶ* (= δένω). Βλ. σελ. 126 καὶ § 232, Σημ.

Λέω (= *ἔχω ἀνάγκην*: θ. δε-, ἐξ οὗ δεε-, § 254, 1), παρατ. *ἔδειον*, μέλλ. *δεήσω*, ἄορ. *ἐδέησα* (συνήθως ὡς ἀπρόσωπον ῥῆμα: *δεῖ, ἔδει, δεήσει, ἐδέησε, δεδέηκε*). — *Λέομαι* (= *ἔχω ἀνάγκην ἢ παρακλῶ*), παρατ. *ἐδεόμην*, μέσ. μέλλ. *δεήσομαι*, παθ. ἄορ. (μὲ μέσῃν σημασίαν) *ἐδεήθην* (= *ἔλαβον ἀνάγκην ἢ παρεκάλεσα*), παρακμ. *δεδέημαι* (§ 235).

Διαλέγομαι (ἀποθετικόν, = *συνομιλῶ, συζητῶ*), παρατ. *διελεγόμην*, μέσ. μέλλ. *διαλέξομαι*, παθ. ἄορ. (μὲ ἐνεργ. σημασίαν) *διελέχθην*, παρακμ. *διείλεγμαί*. Βλ. *Λέγω*.

Δίδωμι. Βλ. σελ. 130, § 242 κ.έ.

Δοκέω, -ῶ. Βλ. σελ. 143, § 254, 1, α'.

Δράω, -ῶ. Βλ. σελ. 127, § 236, 3.

Δύναμαι. Βλ. σελ. 137, § 251.

Δύω. Βλ. σελ. 126, § 236, 3 καὶ § 252.

Ἐγείρω (= *σηκῶνω*: θ. ἐγερ-, ἐξ οὗ ἐγειρ-, § 216, 2 καὶ ἐγρ-, § 32, 1), παρατ. *ἤγειρον*, μέλλ. (συνηρημένος) *ἐγερῶ*, ἄορ. *ἤγειρα*. — *Ἐγειρόμαι*, παρατ. *ἤγειρόμην*, μέσ. ἄορ. β' *ἤγρόμην*, παθ. ἄορ. (καὶ ὡς μέσος) *ἤγέρθην*, παρακμ. *ἐγήγεραί* (= *ἔχω σηκωθῆ, εἶμαι σηκωμένος*) καὶ ἐνεργ. παρακμ. β' (μὲ ἀμετάβατον σημασίαν) *ἐγρήγορα*, (= *εἶμαι ξύπνιος, ἀγρυπνῶ*, § 190).

Ἐθέλω ἢ (σπανιώτερον) *θέλω* (θ. ἐθέλ-, ἐξ οὗ ἐθέλε-, § 254, 1), παρατ. *ἤθελον*, μέλλ. *ἐθελήσω*, ἄορ. *ἤθέλησα*, παρακμ. *ἤθέληκα*, ὑπερσ. *ἤθελήκειν* (§ 235).

Εἶμι (ἐνεστῶς μὲ σημασίαν μέλλοντος = *θα πορευθῶ, θα πάω*). βλ. σελ. 140, § 253, 2.

Εἶμί. Βλ. σελ. 96, § 192.

Εἴωθα (παρακείμενος μὲ σημασίαν ἐνεστῶτος = *συνηθίζω*: θ. *Ἔθθ-*, *Ἔωθ-*, *ὠθ-*), ὑπερσ. (μὲ σημασίαν κατατακτικῆς) *εἰώθειν* (= *συνήθιζον*, § 189, 4).

Ἐκ-πλήττω (= *προξενῶ ἐκπλήξιν*), παρατ. *ἐξ-ἐπλήττων*, μέλλ. *ἐκ-πλήξω*, ἄορ. *ἐξ-ἐπλήξα*. — *Ἐκ-πλήττομαι*, παρατ. *ἐξ-ἐπλήττόμην*, παθ. μέλλ. (μὲ μέσ. σημασίαν) *ἐκ-πληγήσομαι*, παθ. ἄορ. β' (καὶ ὡς μέσος) *ἐξ-ἐπλήγην*, παρακμ. *ἐκ-πέπληγμαί*, ὑπερσ. *ἐξ-ἐπεπλήγγην*. Ὁμοίως σχηματίζονται οἱ χρόνοι τοῦ *καταπλήττω*: βλ. καὶ *πλήττω*.

Ἐλαύνω (= *κτυπῶ νὰ πάη ἐμπρός*). Βλ. σελ. 144, § 254, 3, δ'.

Ἐλκω (= *σύρω, τραβῶ*: θ. *Ἔελκ-*, *ἔλκυ-*), παρατ. *εἶλκον*, μέλλ.

ἐλξω, ἀόρ. εἴλκυσσα, παρακμ. εἴλκυκα. — Ἔλκομαι, παρατ. εἴλκόμεν, μέσ. ἀόρ. εἴλκυσάμην, παθ. ἀόρ. εἴλκυσθην, παρακμ. εἴλκυσμαι (§ 188, 3).

Ἐμέω, -ῶ (= κάμνω ἔμμερον θ. ἔμεσ-), ἀόρ. ἤμεσα (§ 236, 1).

Ἔοικα. Βλ. σελ. 141, § 253, 5.

Ἐπαινέω, -ῶ Βλ. σελ. 126, § 236, 3.

Ἐπιλανθάνομαι (ἀποθετικόν, = λησμονῶ), παρατ. ἐπελανθανόμην, μέσ. μέλλ. ἐπιλήσομαι, μέσ. ἀόρ. β' ἐπελαθόμην, παρακμ. ἐπιλέλησμαι, ὑπερσ. ἐπελελήσμην. Βλ. Λανθάνω.

Ἐπιμελέομαι, -οῦμαι ἢ ἐπιμέλομαι (ἀποθετικόν, = φροντίζω θ. ἐπι-μελ-, ἐπι-μελε-), παρατ. ἐπεμελούμην, μέσ. μέλλ. ἐπιμελήσομαι, παθ. ἀόρ. (ὡς μέσος) ἐπεμελέσθην, παρακμ. ἐπιμεμέλημαι.

Ἐπίσταμαι (= γνωρίζω καλῶς). Βλ. σελ. 137, § 251.

Ἔπομαι (ἀποθετικόν, = ἀκολουθῶ θ. σεπ-, ἐπ-, σπ-), παρατ. εἰπόμην, μέσ. μέλλ. ἔφομαι, μέσ. ἀόρ. β' ἐσπόμην. (Βλ. § 32, 1, § 33, 3, § 188, 3 καὶ § 211, Σημ. 2).

Ἔρχομαι (ἀποθετικόν ἐκ τοῦ θ. ἐρχ- σχηματίζεται μόνον ἡ ὀριστικῆ τοῦ ἐνεστώτος, οἱ δὲ ἄλλοι τύποι ἐκ τοῦ θέματος εἰ-, ι-, ἐλυθ-, ἐλθ-), παρατ. ἦα, μέλλ. εἶμι (= θά ἐλθω ἢ θά πάω, § 253, 2, Σημ. 2), ἀόρ. β' ἦλθον, παρακμ. ἐλήλυθα, ὑπερσ. ἐλήλυθεν (§ 190).

Ἐρωτῶ (θ. ἐρωτα-, ἐρ-, ἐρε-), παρατ. ἠρώτων, μέλλ. ἐρωτήσω καὶ μέσος (μετὰ τὴν αὐτὴν σημασίαν) ἐρήσομαι, ἀόρ. ἠρώτησα καὶ μέσ. ἀόρ. β' (μετὰ ἐνεργ. σημασ.) ἠρόμην, παρακμ. ἠρώτηκα. — Ἐρωτῶμαι, παρατ. ἠρωτώμην, παθ. ἀόρ. ἠρωτήθην, παρακμ. ἠρώτημαι.

Ἐσθίω (= τρώγω θ. ἐδ-, ἐδε-, ἐσθι-, φαγ-), παρατ. ἤσθιον, μέσ. μέλλ. (ἄσιγμος, μετὰ ἐνεργ. σημασίαν) ἔδομαι (= θά φάγω ἢ θά τρώγω), ἀόρ. β' ἔφαγον, παρακμ. ἐδήδοκα, παθ. παρακμ. ἐδήδεσμαι (§ 190).

Εὐρίσκω. Βλ. σελ. 143, § 254, 2.

Ἐχω (θ. σεχ-, ἐχ-, ἐχ-, σχ-, σχε-), παρατ. εἶχον, μέλλ. ἔξω καὶ σχήσω, ἀόρ. β' ἔσχον (ὑποτ. σχῶ, σχῆς, σχῆ κτλ., εὐκτ. σχοίην, σχοίης, σχοίη, σχοίμεν, κτλ., ἀλλὰ παράσχοιμι, παράσχοις κτλ., προστ. σχές, σχέτω κτλ., ἀπαρμφ. σχεῖν, μετχ. σχών), παρακμ. ἔσχηκα. — Ἐχομαι, παρατ. εἰχόμην, μέσ. μέλλ. ἔξομαι καὶ σχήσομαι, μέσ. ἀόρ. β' ἔσχόμην (ὑποτ. σχῶμαι, σχῆ, σχῆται κτλ.), παρακμ. ἔσχημαι (§ 32, 1, § 33, 3, § 188, 3).

Ἐψω (= βράζω θ. ἐψ-, ἐψε-), παρατ. ἤψον, μέσ. μέλλ. (μετὰ ἐνεργ. σημασίαν) ἐψήσομαι (= θά βράζω ἢ θά βράσω), ἀόρ. ἤψησα. — Ἐψομαι

Ζεύγνυμι (= ζευγνύω, ζεύω· θ. ζευγ-, ἐξ οὗ ζευγνυ-, § 239, 2, καὶ ζυγ-), παρατ. ἐζεύγνυν, ἀόρ. ἐξευξα.— **Ζεύγνυμαι**, μέσ. ἀόρ. ἐξευξάμην, παθ. ἀόρ. α' ἐξεύχθην καὶ β' ἐζύγην, παρακμ. ἐζευνμαι.

Ζῶ (θ. ζη-, βιω-, βιο-), παρατ. ἐζῶν, μέλλων ζήσω καὶ μέσ. (μὲ τὴν ἰδίαν σημασίαν) βιώσομαι, ἀόρ. β' ἐβίων, παρακμ. βεβίωκα. Παθ. παρακμ. βεβιώται, μετχ. τὰ βεβιωμένα (§ 252).

Ζώννυμι (= ζωννύω, ζώνω, θ. ζωσ-, ἐξ οὗ ζωννυ-, ἐκ τοῦ ζωσνυ-, § 239, 2, Σημ.), ἀόρ. ἐζῶσα, παθ. παρακμ. ἐζῶσμαι ἢ ἐζῶμαι (§ 236, 2).

Ἦδομαι (ἀποθετικόν, = εὐχαριστοῦμαι· θ. ἦδ-), παθ. μέλλ. (ὡς μέσος) ἦσθήσομαι, παθ. ἀόρ. (ὡς μέσος) ἦσθην (§ 37, 4).

Θέω (= τρέχω, θ. θευ-, ἐξ οὗ θεF-, θε-), παρατ. ἔθειον, μέσος μέλλων (μὲ ἐνεργ. σημασίαν) θεύσομαι (= θὰ τρέχω ἢ θὰ τρέξω).— **Θέομαι** (§ 33, 3). Βλ. καὶ *Τρέχω*.

Θιγγάνω (= ἐγγίζω, ψάύω· θ. θιγ-, ἐξ οὗ θιγγαν-), ἀόρ. β' ἐθιγγον (§ 254, 3, β').

Θηήσκω. Βλ. *Ἀποθνήσκω*.

Θραύω. Βλ. σελ. 127, § 236, 3.

Θύω (= θυσιάζω). Βλ. σελ. 126, § 236, 3.

Ἰζω. Βλ. *Καθίζω*.

Ἰημι. Βλ. σελ. 130, § 242 κ. ε.

Ἰκνέομαι, -οῦμαι. Βλ. *Ἀφικνοῦμαι*.

Ἰλάσκομαι (ἀποθετικόν, = ἐξιλεώνω· θ. ἰλα-, ἐξ οὗ ἰλασκ-, § 254, 2), παρατ. ἰλασκόμην, μέσ. μέλλ. ἰλάσομαι, μέσ. ἀόρ. ἰλασάμην, παθ. ἀόρ. ἰλάσθην.

Ἰστημι. Βλ. σελ. 130, § 242 κ. ε.

Καθέζομαι (ἀποθετικόν, = πηγαίνω νὰ καθίσω· θ. σεδ-, ἐδ-, ἐξ οὗ ἐζ- ἐκ τοῦ ἐδj-, § 240, 2, β', καὶ ἐδε-), παρατ. (μὲ σημασίαν ἀορίστου) ἐκαθεζόμην (= ἐκάθισα), μέσ. μέλλ. (συνηρημένος) καθεδοῦμαι.

Καθεύδω (= κοιμῶμαι κατὰ + εὔδω, θ. εὔδ-), παρατ. ἐκάθειδον ἢ καθηῦδον, μέλλ. καθευδήσω (§ 188, 6, β').

Κάθημαι. Βλ. σελ. 142, § 253, 7.

Καθίζω (κατὰ + ἴζω = βάζω ἄλλον νὰ καθίσῃ· θ. σιδ-, ιδ-, ἐξ οὗ

ιζ- ἐκ τοῦ ἰδj-, § 210, 2, β'), παρατ. ἐκάθιζον, μέλλων (συνηρημένος) καθιῶ, -εῖς κτλ., ἄορ. ἐκάθισα ἢ καθῖσα.—Καθίζομαι, παρατ. ἐκαθιζόμεν, μέσ. μέλλ. καθιζήσομαι, μεσ. ἄορ. ἐκαθισάμην (§ 188, 6, β' καὶ § 211, 1).

Καλέω, -ῶ. Βλ. σελ. 127, § 236, 3.

Κάμνω. Βλ. σελ. 143, § 254, 3.

Κατάγνυμι (κατὰ + ἄγνυμι = συντρίβω, τσακίζω· θ. φαγ-, ἄγ-, ἐξ οὗ ἄγνυ- § 239, 2), μέλλων κατ-άζω, ἄορ. κατ-έαξα.—Κατάγνυμαι μέσ. ἄορ. β' κατ-εάγην, ἐνεργ. παρακμ. β' (μὲ παθητικὴν σημασίαν) κατ-έαγα (= εἶμαι τσακισμένος).

Κεῖμαι. Βλ. σελ. 142, § 253, 6.

Κελεύω. Βλ. σελ. 127, § 236, 3.

Κεράννυμι (= ἀνακατεύω, ἐπὶ ὑγρῶν· θ. κερασ-, ἐξ οὗ κεραννυ-, ἐκ τοῦ κερασνυ-, § 239, 2, Σημ., κρα-,), ἄορ. ἐκέρασα.—Κεράννυμαι, μέσ. ἄορ. ἐκερασάμην, παθ. μέλλ. κραθήσομαι, παθ. ἄορ. ἐκράθην, παρακμ. κέκραμαι, ὑπερσ. ἐκεκράμην.

Κλαίω ἢ κλάω (θ. κλαυ-, κλαF-, ἐξ οὗ κλαFj- = κλαι-, κλαε-). παρατ. ἔκλαιον ἢ ἔκλαον, μέλλ. κλαήσω ἢ (μέσος μὲ τὴν ἰδίαν σημασίαν) κλαύσομαι, ἄορ. ἐκλανσα.—Κλαίομαι, μέσ. ἄορ. ἐκλανσάμην.

Κλείω. Βλ. σελ. 127, § 236, 3.

Κράζω (θ. κραυγ-, κραγ-, ἐξ οὗ κραζ-, ἐκ τοῦ κραγj-, § 210, 2β', Σημ.), ἄορ. β' ἔκραγον, παρακμ. (μὲ σημασίαν ἐνεστῶτος) κέκραγα (= φωνάζω δυνατά), ὑπερσ. (μὲ σημασίαν παρατ.) ἐκεκράγειν (§ 222).

Κρεμάννυμι (= κρεμῶ, θ. κρεμσ-, ἐξ οὗ κρεμαννυ-, ἐκ τοῦ κρεμασνυ-, § 239, 2, Σημ.), ἄορ. ἐκρέμασα.—Κρεμάννυμαι, παθ. ἄορ. ἐκρεμάσθην, παρακμ. κρέμαμαι (ἐνεστῶς μὲ σημασίαν παρακμ.).

Λαγχάνω (= λαμβάνω διὰ κλήρου, θ. ληχ-, λαχ-, ἐξ οὗ λαγχαν-, § 254, 3, β'), παρατ. ἐλάγχανον, μέσ. μέλλ. (μὲ ἐνεργ. σημασίαν) λήξομαι (= θὰ λάβω διὰ κλήρου), ἄορ. β' ἔλαχον, παρακμ. εἴληχα.—Λαγχάνομαι, παθ. ἄορ. ἐλήχθην, παρακμ. εἴληγμαi (§ 189, 4).

Λαμβάνω (θ. ληβ-, λαβ-, ἐξ οὗ λαμβαν-, § 254, 3, β'), παρατ. ἐλάμβανον, μέσ. μέλλ. (μὲ ἐνεργ. σημασίαν) λήψομαι (= θὰ λαμβάνω ἢ θὰ λάβω), ἄορ. β' ἔλαβον, παρακμ. εἴληφα, ὑπερσ. εἴληφειν.—Λαμβάνομαι, παρατ. ἐλαμβανόμεν, μέσ. ἄορ. ἐλαβόμεν, παθ. μέλλ. ληφθή-

σομαι, παθ. άόρ. έλήφθην, παρακμ. είλημμαι, ύπερσ. είλήμμην (§ 189, 4).

Λανθάνω (= μένω άπαρατήρητος, διαφεύγω τήν προσοχήν, θ. ληθ-, λαθ-, έξ οϋ λανθαν-, § 254, 3, β'), παρ.τ. έλάνθανον, μέλλ. λήσω, άόρ. β' έλαθον, παρακμ. λέληθα, ύπερσ. έλελήθην. Βλ. καί 'Επιλανθάνομαι.

Λέγω (θ. λεγ-, Φερε-, έρε-, ρε-, είπ-), παρ.τ. έλεγον, μέλλ. λέξω ή έρω (συνηρημένος), άόρ. ά' έλεξα ή είπα, άόρ. β' είπον, παρακμ. είρηκα, ύπερσ. είρήκειν.—Λέγομαι, παρ.τ. έλεγόμην, παθ. μέλλ. λελήσσομαι ή έρήσσομαι, παθ. άόρ. έλέχθην ή έρορήθην, παρακμ. λέλεγμαι ή είρημαι, ύπερσ. είρήμην, τετελ. μέλλ. είρήσομαι (§ 189, 4). Βλ. καί διαλέγομαι καί συλλέγω.

Λείπω (= άφήνω, θ. λειπ- λιπ-, λοιπ-), παρ.τ. έλειπον, μέλλ. λείψω, άόρ. β' έλιπον, παρακμ. λείλοιπα, ύπερσ. έλελοίπειν (§ 222).—Λείπομαι, παρ.τ. έλειπόμην, μέσ. μέλλ. λείβομαι, μέσ. άόρ' β' έλιπόμην, παθ. μέλλ. λειφθήσομαι, παθ. άόρ. έλείφθην, παρακμ. λείμμαι, ύπερσ. έλελείμην, τετελ. μέλλ. λελείφομαι.

Λεύω (θ. λευ- εύχρηστον τὸ σύνθετον καταλεύω = λιθοβολῶ, φονεύω διά λιθοβολισμοῦ), παρ.τ. κατ-έλευον, άόρ. κατ-έλευσα. παθητ. μέλλ. κατα-λευσθήσομαι, παθ. άόρ. κατ-ελεύσθην (§ 236, 3).

Μανθάνω. Βλ. σελ. 144, § 254, 2, β'.

Μάχομαι (άποθετικόν, θ. μαχ-, μαχε-), παρ.τ. έμαχόμην, μέσ. μέλλ. (συνηρημένος) μαχοῦμαι, μεσ. άόρ. έμαχεσάμην, παρακμ. μεμάχημαι.

Μείγνυμι (= σμίγω, θ. μειγ-, έξ οϋ μειγνυ-, § 239, 2, καί μιγ-), παρ.τ. έμείγνυν, μέλλ. μείξω, άόρ. έμειξα.—Μείγνυμαι, παρ.τ. έμειγνύμην, μέσ. άόρ. έμειξάμην, παθ. μέλλ. μειχθήσομαι, παθ. άόρ. έμείχθην (καί β' έμίγην), παρακμ. μέμειγμα, ύπερσ. έμειγίμην.

Μέλει (άπρόσωπον, = ύπάρχει φροντίς, θ. μελ-, μελε-), παρ.τ. έμελε, μελ. μελήσει, άόρ. έμέλησε, παρακμ. μεμέληκε, ύπερσ. έμεμελήκει.

Μέλλω (= σκοπεύω, αναβάλλω, θ. μέλλ-, μελλε-), παρ.τ. έμελλον ή ήμελλον (§ 188, 1), μέλλ. μελλήσω, άόρ. έμέλλησα.—Μέλλεται.

Μένω (θ. μεν-, μενε-), παρ.τ. έμενον, μέλλ. (συνηρημένος) μενῶ, άόρ. έμεινα, παρακ. μεμένηκα (§ 254, 1).

Μιμνήσκω (εὐχρηστα τὰ σύνθετα ἀναμιμνήσκω = θυμίζω, ὑπομιμνήσκω = ὑπενθυμίζω· θ. μνη-, ἐξ οὗ μιμνησκ-, ἐκ τοῦ μιμνησκ-, § 254, 2, γ'), παρ. ἐμίμνησκον, μέλλ. μνήσω, ἀόρ. ἐμνησα.—**Ἀναμιμνήσκομαι**, παρ. ἐμιμνησκόμην, μέσ. μέλλ. μνήσομαι, παθ. μέλλ. (μὲ ἐνεργ. σημασίαν, ἀπλοῦς) μνησθήσομαι, παθ. ἀόρ. (μὲ μέσσην σημασίαν, καὶ ἀπλοῦς) ἐμνήσθην, παρακμ. (μὲ σημασίαν ἐνεστώτος) μέμνημαι (= ἐνθυμοῦμαι), ὑπερσ. (μὲ σημασίαν παρ.) ἐμεμνήμην (= ἐνεθυμούμην), τετελ. μέλλ. μεμνήσομαι.

Νέμω. Βλ. σελ. 143, § 254, 1.

Νέω (= πλέω, κολουμβῶ, θ. νευ-, νεF-, νε-), παρ. ἔνεον, μέσ. μέλλ. (μὲ ἐνεργ. σημασίαν) νεύσομαι (= θὰ πλέω ἢ θὰ πλεύσω) ἀόρ. ἔνευσα, παρακμ. νένευκα (§ 33, 3).

Ξέω (= ξύνω, θ. ξεσ-), ἀόρ. ἔξεσα (§ 236, 1).

Οἶδα. Βλ. σελ. 141, § 253, 3.

Οἶομαι ἢ οἶμαι (ἀποθετικόν, = νομίζω, θ. οἶ-, οἶε-), παρ. ᾠόμην ἢ ᾠμην, μέσ. μέλλ. (μὲ ἐνεργητικὴν σημασίαν) οἰήσομαι (= θὰ νομίζω ἢ θὰ νομίσω), παθ. ἀόρ. (μὲ ἐνεργ. σημασίαν) ᾠήθην (= ἐνόμισα).

Οἶχομαι (ἀποθετικόν ἐνεστώσ με σημασίαν παρακειμένου = ἔχω ἀπέλθει· θ. οἶχ-, οἶχε-), παρ. (μὲ σημασίαν ἀορίστου) ᾠχόμην (= ἀπῆλθον), μέσ. μέλλ. οἰχέσομαι.

Ὀλλυμι. Βλ. Ἀπόλλυμι.

Ὀμνυμι (= ὀμνύω, ὀμόνω· θ. ὀμ-, ἐξ οὗ ὀμνυ-, § 239, 2, ὀμο-), παρ. ᾠμνυ, μέσ. μέλλ. (μὲ ἐνεργ. σημασίαν) ὀμοῦμαι (= θὰ ὀμνύω ἢ θὰ ὀμόσω), ἀόρ. ᾠμοσα, παρακμ. ὀμόμοκα, ὑπερσ. ὀμομόκειν.—**Ὀμνυμαι**, παρ. ᾠμνύμην, μέσ. ἀόρ. ὀμοσάμην, παθ. μέλλ. ὀμοσθήσομαι, παθ. ἀόρ. ὀμόσθην, παρακμ. ὀμόμοται, ὑπερσ. ὀμόμοτο, μετχ. ὀμομοσμένος. (Βλ. § 190 καὶ § 236, 1.).

Ὀνίνημι. Βλ. σελ. 137, § 251.

Ὀράω-ᾶ (= βλέπω· θ. ὄρα-, ὄρα-, ὄπ-, Φειδ-, Φιδ-, ἰδ-), παρ. ἑώραν, μέσ. μέλλ. (μὲ ἐνεργ. σημασίαν) ὄρομαι (= θὰ βλέπω ἢ θὰ ἴδω), ἀόρ. β' εἶδον (ὑποτ. ἴδω, εὐκτ. ἴδοιμι, προστ. ἰδέ, ἀπαρμφ. ἰδεῖν, μετχ. ἰδών), παρακμ. ἑώρακα ἢ ἑώρακα, ὑπερσ. ἑωράκειν.—**Ὀ-**

ρῶμαι, παρατ. ἐωρώμην, μέσ. ἄρ. β' εἰδόμεν (ὑποτ. ἴδωμαι κτλ.), παθ. μέλλ. ὀφθήσομαι, παθ. ἄρ. ὄφθην, παρακμ. ἐόραμαι καὶ ὄμμαι (§ 188, 5, Σημ.).

Ὄφειλώ (= χρεωστῶ· θ. ὀφελ-, ἐξ οὗ ὀφειλ-, ἐκ τοῦ ὀφελν-, § 216, 2, Σημ., καὶ ὀφειλε-), παρατ. ὄφειλον, μέλλ. ὀφειλήσω, ἄρ. ὄφειλησα καὶ ἄρ. β' ὄφελον, παρακμ. ὄφειληκα, ὑπερσ. ὄφειλήκειν. — Ὄφείλομαι, παρατ. ὄφειλόμην, παθ. ἄρ. (ὄφειλήθην), μτχ. ὄφειληθεῖσα.

Ὄφλισκάνω (= καταδικάζομαι νὰ πληρώσω πρόστιμον· θ. ὀφλ-, ἐξ οὗ ὀφλισκαν-, § 254, 3, β', καὶ ὀφλε-), παρατ. ὀφλίσκανον, μέλλ. ὀφλήσω, (ἄρ. α' μτγν. ὄφλησα καὶ) ἄρ. β' ὄφλον, παρακμ. ὄφληκα, ὑπερσ. ὄφλήκειν.

Παίζω (θ. παιδ-, ἐξ οὗ παιζ-, ἐκ τοῦ παιδj-, § 210, 2, β', καὶ παιγ-), παρατ. ἔπαιζον, μέσ. μέλλ. (δωρικὸς μὲ ἐνεργ. σημασίαν) παιξοῦμαι (= θὰ παίζω, ἢ θὰ παίζω), ἄρ. ἔπαιξα. Παθ. παρακμ. πέπαισμαι.

Παίω (= κτυπῶ, θ. παι-), παρατ. ἔπαιον, μέλλ. παίσω, ἄρ. ἔπαισα, παρακμ. πέπαικα. — Παθ. ἄρ. ἐπαίσθην. Βλ. καὶ τὰ συνώνυμα πατάσσω, πλήττω καὶ τύπτω.

Πάσχω (θ. πενθ-, παθ-, πασχ-, ἐκ τοῦ παθ-σκ-, § 254, 2), παρατ. ἔπασχον, μέσ. μέλλ. πείσομαι (ἐκ τοῦ πένθ-σομαι), ἄρ. β' ἔπαθον, παρακμ. πέπονθα, ὑπερσ. ἐπεπόνθειν.

Πατάσσω (= κτυπῶ· θ. παταγ-,), ἄρ. ἐπάταξα. Βλ. καὶ τὰ συνώνυμα παίω, πλήττω, τύπτω.

Παύω. Βλ. σελ. 127, § 236, 3.

Πείθω (θ. πειθ-, πιθ-), παρατ. ἔπειθον, μέλλ. πείσω, ἄρ. ἔπεισα, παρακμ. πέπεικα, ὑπερσ. ἐπεπέικειν. — Πείθομαι, παρατ. ἐπειθόμεν, μέσ. μέλλ. πείσομαι, ἄρ. β' ἐπιθόμεν, παθ. μέλλ. πεισθήσομαι, παθ. ἄρ. ἐπεισθην, παρακμ. πέπεισμαι, ἐνεργ. παρακμ. β' (μὲ μέσ. σημασίαν) πέποιθα (= ἔχω πεποίθησιν, θαρρῶ), ὑπερσ. ἐπεποιθειν.

Πετάννυμι (= ἀνοίγω· εὐχρηστον σύνθετον ἀνα-πετάννυμι κτλ., θ. πετασ-, ἐξ οὗ πεταννυ-, ἐκ τοῦ πετασνυ-, § 239, 3, Σημ., καὶ πτα-), παρατ. ἐπετάννυν, ἄρ. ἐπέτασα. — Πετάννυμαι, παρατ. ἐπεταννύμην, παρακμ. πέπταμαι.

Πέτομαι (ἀποθετικόν, = πετῶ· θ. πετ-, πτε-, πτ-), μέσ. μέλλ. πτήσομαι, μέσ. ἄρ. β' ἐπτόμεν.

Πήγνυμι ἢ *πηγνύω* (= ἐμπήγω· θ. πηγ-, ἐξ οὗ πηγνυ-, § 239, 2, καὶ παγ-), ἀόρ. ἔπηξα. — *Πήγνυμαι*, παρατ. ἐπηγνύμην, μέσ. ἀόρ. ἐπηξάμην, παθ. μέλλ. β' παγήσομαι, παθ. ἀόρ. β' ἐπάγην, ἐνεργ. παρακμ. β' (με μέσσην σημασίαν) πέπηγα (= εἶμαι πεπηγμένος), ὑπερσ. ἐπεπήγειν.

Πίμπλημι. Βλ. σελ. 137, § 251.

Πίμπρομι. Βλ. σελ. 137, § 251.

Πίνω (θ. πῖ-, πῖν-, πο-, πω-), παρατ. ἔπινον, μέσ. μέλλ. (ἄσιγμος, με ἐνεργ. σημασίαν) πίομαι (= θὰ πίνω ἢ θὰ πῖω), ἀόρ. β' ἔπιον, παρακμ. πέπωκα. — *Πίνομαι*, παρατ. ἐπινόμην, παθ. ἀόρ. ἐπόθην, παρακμ. πέπομαι.

Πιπράσκω (= πωλῶ· θ. πρᾱ-, ἐξ οὗ πιπράσκ-, § 254, 2), παρακμ. πέπρακα, ὑπερσ. ἐπεπράκειν. — *Πιπράσκομαι*, παθ. ἀόρ. ἐπράθην, παρακμ. πέπραμαι, ὑπερσυντ. ἐπεπράμην, τετελ. μέλλ. πεπράσομαι. Βλ. καὶ *Πωλῶ*.

Πίπτω (θ. πέτ-, ἐξ οὗ πῖπτ-, ἐκ τοῦ πιπετ-, § 32, 1, καὶ πτω-), παρατ. ἔπιπτον, μέσ. μέλλ. (δωρικὸς) πεσοῦμαι, ἀόρ. β' ἔπεσον, παρακμ. πέπτωκα, ὑπερσ. ἐπεπιτώκειν.

Πλέκω. Βλ. σελ. 119, § 224, 2.

Πλέω. Βλ. σελ. 127, § 236, 3.

Πλήττω (= κτυπῶ· θ. πληγ-, πλαγ-), παρακμ. β' (με σημασίαν ἐνεργ.) πέπληγα. — Παθ. μέλλ. β' πληγήσομαι, παθ. ἀόρ. β' ἐπλήγην, παρακμ. πέπληγμα, τετελ. μέλλ. πεπλήξομαι. (Μόνον οὗτοι οἱ χρόνοι τοῦ ἀπλοῦ πλήττω με τὴν σημασίαν τοῦ κτυπῶ εἶναι εὐχρηστοί, καὶ ἀντ' αὐτῶν δὲ καὶ ἀντ' ἄλλων χρησιμοποιοῦνται οἱ ἀντίστοιχοι χρόνοι τῶν συνωνύμων ρημάτων παῖω, πατάσσω καὶ τύπτω ἢ συνώνυμοι ἐκφράσεις, ὡς πληγὰς δίδωμι, πληγὰς ἐμβάλλω κ.ἄ.). Βλ. καὶ ἐκπλήττω.

Πνέω. Βλ. σελ. 127, § 236, 3.

Πράττω (θ. πρᾱγ-), παρατ. ἔπραιτον, μέλλ. πράξω, ἀόρ. ἐπραξα, παρακμ. πέπραχα καὶ ἀμετάβ. πέπραγα, ὑπερσ. ἐπεπράχειν καὶ ἀμετάβ. ἐπεπράγειν. — *Πράττομαι* κτλ.

Πριώ (= πριονίζω, θ. πρι-), ἀόρ. ἐπρίσα, παθ. παρακμ. πέπρισμα (§ 236, 2).

Πτύω, ἀόρ. ἔπτῦσα (§ 236, 1).

Πτάρηνυμαι (ἀποθετικόν, = φτερνίζομαι· θ. πταρ-, ἐξ οὗ πταρνυ-, § 239, 2), ἐνεργ. ἀόρ. β' ἔπταρον.

Πυνθάνομαι (ἀποθετικόν, = πληροφοροῦμαι· θ. πευθ-, πυθ-, ἐξ

οὐ πυνθαν-, § 254, 3, β'), παρκατ. ἐπυνθανόμεν, μέσ. μέλλ. πεύσομαι, μέσ. ἀόρ. β' ἐπυθόμεν, παρκακμ. πέπυσμαι, ὑπερσ. ἐπεπύσομεν.

Πωλέω, -ῶ ἢ ἀποδίδομαι, παρκατ. ἐπόλων ἢ ἀπεδιδόμεν, μέλλ. πωλήσω ἢ ἀποδώσομαι, ἀόρ. ἀπεδόμην, παρκακμ. πέπρακα, ὑπερσ. ἐπεπράκειν. — Πωλοῦμαι ἢ πιπράσκομαι, παρκατ. ἐπωλούμην, παθ. ἀόρ. ἐπωλήθην ἢ ἐπράθην, παρκακμ. πέπραμαι, ὑπερσ. ἐπεπράμην, τετελ. μέλλ. πεπράσομαι.

Ῥέω (θ. ῤε-, ῤεF-, ῤευ- ῤυ-, ῤυε-), παρκατ. ἔρροον, μέσ. μέλλ. (με ἔνεργ. σημασίαν) ῥύσομαι, ἀόρ. ἐρρούην, παρκακμ. ἐρρούηκα (§ 33, 3 καὶ § 252, 2).

Ῥήγνυμι (= σχίζω· θ. ῤηγ-, ἐξ οὗ ῤηγνυ-, § 239, 2, ῤωγ-, ῤαγ-, § 32, 5 καὶ 6), παρκατ. ἐρρήγνυν, μέλλ. ῥήξω, ἀόρ. ἔρρηξα. — Ῥήγνυμαι, παρκατ. ἐρρηγνύμην, μέσ. ἀόρ. ἐρρηξάμην, παθ. ἀόρ. β' ἐρροάγην, ἔνεργ. παρκακμ. (με μέσην ἢ παθητ. σημασίαν) ἔρρωγα, ὑπερσ. ἐρροώγειν.

Ῥιγῶ. Βλ. σελ. 123, § 233.

Ῥώννυμι (= δυναμώνω· θ. ῤωσ-, ἐξ οὗ ῤωννυ-, ἐκ τοῦ ῤωσνυ-, § 239, 2, Σημ.), μέλλ. ῥώσω, ἀόρ. ἔρρωσα. — Παθ. ἀόρ. (καὶ με μέσην σημασίαν) ἐρρώσθην, παρκακμ. ἔρρωμαι (μτχ. ἐρρωμένος, ὡς ἐπίθετον = γερός, δυνατός, § 140, 1).

Σβέννυμι (= σβήνω· θ. σβεσ-, ἐξ οὗ σβέννυ-, ἐκ τοῦ σβεσνυ-, § 239, 2, Σημ., σβη-· συνήθ. σύνθετον : ἀπο-, κατα-σβέννυμι), παρκατ. ἐσβέννυν, μέλλ. σβέσω, ἀόρ. ἔσβεσα. — Σβέννυμαι, παρκατ. ἐσβεννύμην, μέσ. μέλλ. σβήσομαι, παθ. ἀόρ. ἐσβέσθην, ἔνεργ. ἀόρ. β' (με παθητ. σημασίαν) ἐσβην (πρβλ. § 252), ἔνεργ. παρκακμ. (με παθ. σημασίαν) ἐσβηκα (= ἔχω σβησθῆ).

Σείω. Βλ. σελ. 127, § 236, 3.

Σήπω (= σαπίζω· θ. σηπ-, σᾶπ-, § 32, 5 καὶ 6). — Σήπομαι, παθ. μέλλ. β' σαπήσομαι, παθ. ἀόρ. β' ἐσάπην, ἔνεργ. παρκακμ. β' (με παθ. σημασίαν) σέσηπα.

Σκοπέω, -ῶ ἢ σκοπέομαι, -οῦμαι (= παρατηρῶ, ἐξετάζω, σκέπτομαι· θ. σκεπ-, σκοπε-), παρκατ. ἐσκόπουν ἢ ἐσκοπούμην, μέσ. μέλλ. σκέψομαι, μέσ. ἀόρ. ἐσκεπάμην, παρκακμ. ἔσκεμμαι, τετελ. μέλλ. ἐσκέψομαι.

Σπάω, -ῶ. Βλ. σελ. 126, § 236, 3.

Στρώννυμι (= στρώνω· θ. στρω-, ἐξ οὗ στρωννυ-, § 239, 2,

Σημ., καὶ στορ-, ἐξ οὗ στορνυ-, στορεσ-), παρκατ. ἐστρώνων, ἀόρ. ἐστόρεσα. — Στόρνυμαι, παρκακμ. ἔστρωμαι.

Συλ-λέγω, παρκατ. συν-έλεγον, μέλλ. συλ-λέξω, ἀόρ. συν-έλεξα, παρκακμ. συν-είλοχα. — Συλλέγομαι, μέσ. μέλλ. συλλέξομαι, μέσ. ἀόρ. συν-ελεξάμην, παθ. μέλλ. β' συλ-λεγήσομαι, παθ. ἀόρ. α' (με μέσῃν σημασίαν) συν-ελέχθην καὶ β' συν-ελέγην, παρκακμ. συν-είλεγμαί. Βλ. καὶ λέγω καὶ διαλέγομαι καὶ § 189, 4.

Τείνω. Βλ. σελ. 116, § 220.

Τελέω -ῶ. Βλ. σελ. 126, § 236, 3.

Τέμνω (= κόπτω· θ. τεμ-, ἐξ οὗ τεμν-, § 254, 3, α', καὶ τμε-), παρκατ. ἔτεμνον, μέλλ. (συνηρημένος) τεμῶ, ἀόρ. β' ἔτεμον, παρκακμ. τέτμηκα. — Τέμνομαι, παρκατ. ἐτεμνόμην, μέσ. μέλλ. (συνηρ.) τεμοῦμαι, μέσ. ἀόρ. β' ἐτεμόμην, παθ. μέλλ. τμηθήσομαι, παθ. ἀόρ. ἐτμήθην, παρκακμ. τέτμημαι, ὑπερσ. ἐτετμήμην, τετελ. μέλλ. τετμήσομαι.

Τήκω (= λειώνω· θ. τηκ-, τᾶκ-, § 32, 5 καὶ 6), παρκατ. ἔτηκον, ἀόρ. ἔτηξα. — Τήκομαι, παθ. ἀόρ. α' ἐτήχθην καὶ β' ἐτάκην, ἐνεργητ. παρκακμ. β' (με μέσῃν ἢ παθ. σημασίαν) τέτηκα, ὑπερσ. ἐτετήκειν.

Τίθημι. Βλ. σελ. 130, § 242 κ.έ.

Τίκτω (= γεννῶ· θ. τεκ-, τικτ-, ἐκ τοῦ τι-τεκ-, τι-τεκ-, § 32, 1, τοκ-), παρκατ. ἔτικτον, μέσ. μέλλ. (με ἐνεργ. σημασίαν) τέξομαι (= θὰ γεννήσω ἢ θὰ γεννῶ), ἀόρ. β' ἔτεκον, παρκακμ. τέτοκα.

Τίνω (= πληρώνω· θ. τει-, τῖ-, τῖ-, τῖν-), παρκατ. ἔτεινον, μέλλων τείσω, ἀόρ. ἔτεισα, παρκακμ. τέτεικα. — Τίνομαι, μέσ. μέλλων τείσομαι, μέσ. ἀόρ. ἐτεισάμην, παθ. ἀόρ. ἐτείσθην, παρκακμ. τέτεισμαί.

Τιτρώσκω (= πληγώνω· θ. τρωF-, τραυ-, τρω-, ἐξ οὗ τιτρωσκ-, § 254, 2), παρκατ. ἐτίτρωσκον, μέλλ. τρώσω, ἀόρ. ἔτρωσα. — Τιτρώσκομαι, παρκατ. ἐτιτρωσκόμην, παθ. μέλλων τρωθήσομαι, παθ. ἀόρ. ἐτρώθην, παρκακμ. τέτρωμαι, ὑπερσ. ἐτετρώμην.

Τρέπω. Βλ. σελ. 119, § 224, 2.

Τρέφω. Βλ. σελ. 119, § 224, 2.

Τρέχω (θ. θρεχ-, τρεχ-, § 37, 7, δραμ-, δραμε-), παρκατ. ἔτρεχον, μέσος μέλλων (συνηρημένος με ἐνεργ. σημασίαν) δραμοῦμαι, ἀόρ. β' ἔδραμον, παρκακμ. δεδράμηκα, ὑπερσ. ἐδεδραμήκειν. Βλ. καὶ θέω.

Τυγχάνω (= ἐπιτυγχάνω, εὐρίσκω, τυχαίνω· θ. τευχ-, τυχ-, ἐξ οὗ τυγχαν-, § 254, 3, β', τυχε-), παρκατ. ἐτύχανον, μέσ. μέλλ. (με ἐνεργ.

σημασίαν) τεύξομαι (= θά ἐπιτύχω), ἀόρ. β' ἔτυχον, παρακμ. τετύχηκα.

Τύπτω (= κτυπῶ θ. τυπ-, τυπτ-, § 210, 1, τυπτε-), παρατ. ἔτυπτον, μέλλ. τυπήσω, (ἀόρ. ἐπάταξα ἢ ἔπαισα ἢ πληγὰς ἔδωκα, παρακμ. πέπληγα ἢ πληγὰς δέδωκα). — Τύπτομαι (ἢ πληγὰς λαμβάνω, παρατ. πληγὰς ἐλάμβανον, παθητ. μέλλ. πληγὰς λήφομαι, παθ. ἀόρ. πληγὰς ἔλαβον), παρακμ. τέτυμμαι (ἢ πέπληγμα ἢ πληγὰς εἶληφα). Βλ. καὶ παίω, πατάσσω, πλήττω.

Ὑπ-ισχνέομαι, -οὔμαι (ἀποθετικόν, = ὑπόσχομαι· θ. σεχ-, σεχε-, σχ-, ἐξ οὗ ἰσχ-, ἐκ τοῦ σισχ-, § 239, 1, καὶ ἰσχνε-, § 254, 3, γ'), παρατ. ὑπισχνούμην, μέσ. μέλλ. ὑποσχίσομαι, μέσ. ἀόρ. β' ὑπεσχόμην (ὑποτ. ὑπόσχωμαι, εὐκτ. ὑποσχοίμην, ὑπόσχοιο κτλ.), παρακμ. ὑπέσχημαι, ὑπερσ. ὑπεσχίμην.

Φέρω (φερ-, οἰ-, ἐνεκ-, ἐγκ-, § 32, 1), παρατ. ἔφερον, μέλλων οἶσω, ἀόρ. α' (ἄσιγμος) ἤνεγκα καὶ β' ἤνεγκον, παρακμ. ἐνήνοχα, ὑπερσ. ἐνηνόχειν. — Φέρομαι, παρατ. ἐφερόμην, μέσος μέλλ. οἶσομαι, μέσ. ἀόρ. (ἄσιγμος) ἤνεγκάμην, παθ. μέλλ. οἰσθήσομαι καὶ ἐνεχθήσομαι, παθ. ἀόρ. ἤνεχθην, παρακμ. ἐνήνεγμα, ὑπερσ. ἐνηνέγμην (§ 190).

Φεύγω (= τρέπομαι εἰς φυγὴν, καταδιώκομαι, εἶμαι ἐξόριστος· θ. φευγ-, φυγ-), παρατ. ἔφευγον, μέσ. μέλλων (με ἐνεργητ. σημασίαν) φεύξομαι καὶ (δωρικὸς) φευξοῦμαι, ἀόρ. β' ἔφυγον, παρακμ. ἐφέφυγα, ὑπερσ. ἐπεφεύγειν.

Φημί. Βλ. σελ. 140, § 253, 1.

Φθάνω (= προφθάνω, προλαμβάνω· θ. φθη-, φθα-, φθᾶν-), παρατ. ἔφθανον, μέσος μέλλων (με ἐνεργ. σημασίαν) φθήσομαι, ἀόρ. α' ἔφθασα καὶ β' ἔφθην (§ 252), παρακμ. ἔφθακα.

Φθείρω. Βλ. σελ. 116, § 220.

Φύω. Βλ. σελ. 138, § 252.

Χαίρω (= χαίρομαι· θ. χαρ-, ἐξ οὗ χαρ-, § 216, 2, χαρσε-), παρατ. ἔχαιρον, μέλλ. χαίρῃσω, ἀόρ. β' ἐχάρον (§ 252), παρακμ. γέγηθα.

Χαλάω, -ῶ. Βλ. σελ. 126, § 236, 3.

Χέω. Βλ. σελ. 126, § 236, 3.

Χόω ἢ χώννυμι. Βλ. σελ. 127, § 236, 3

Χράω, -ῶ (= χρησιμοδοτῶ· θ. χρη-, χρα-), ἀόρ. ἐχρησα. — *Χρῶμαι* (= ἐρωτῶ τὸ μαντεῖον, ζητῶ χρησμόν), μέσος ἀόρ. ἐχρησάμην, παθ. ἀόρ. ἐχρήσθην.

Χρή. Βλ. σελ. 142, § 253, 8.

Χρίω. Βλ. σελ. 127, § 236, 3.

Χρῶμαι (= μεταχειρίζομαι). Βλ. σελ. 123, § 231.

᾽Ωθέω, -ῶ (= σπρώχνω· θ. φωθ-, ὠθ-, ὠθε-), παρατ. ἐώθουν, μέλλ. ὤσω, ἀόρ. ἔωσα. — *᾽Ωθοῦμαι*, παρατ. ἐωθούμην, μέσος μέλλων ὤσομαι, μέσ. ἀόρ. ἐωσάμην, παθ. μέλλ. ὠσθήσομαι, παθ. ἀόρ. ἐώσθην, παρακμ. ἔωσμαι (§ 188, 2).

᾽Ωνόμαι, -οῦμαι (ἀποθετικόν, = ἀγοράζω· θ. φωνε-, ὠνε-, πρια-), παρατ. ἐωνούμην, μέσ. μέλλ. ὠνήσομαι, μέσ. ἀόρ. α' (ἄσιγμος) ἐπριάμην (= ἠγόρασα), παθ. ἀόρ. ἐωνήθην, παρακμ. ἐώνημαι, ὑπερσ. ἐωνήμην (§ 188, 2 καὶ § 251).

ΠΙΝΑΞ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΚΑΤ' ΑΛΦΑΒΗΤΙΚΗΝ ΣΕΙΡΑΝ

- Ἀκατάληκτα** τριτόκλιτα, σελ. 35, § 63, 1.
Ἀκλιτα μέρη τοῦ λόγου, σελ. 24, § 38, 2 — σελ. 146, § 257 κ.έ.
Ἀναδιπλασιασμός (ῥημάτων), σελ. 92, § 186 — ἀνώμαλος, σελ. 95, § 189 — Ἄττικός, σελ. 95, § 190 — ἐνεστωτικός, σελ. 128, § 239, 1.
Ἀνάπτυξις συμφώνου, σελ. 20, § 34.
Ἀνομοίωσις συμφώνου, σελ. 23, § 37, 7 — συλλαβῆς, σελ. 20, § 33, 7.
Ἀντέκτασις, σελ. 18, § 32, 6.
Ἀντιμεταχώρησις, σελ. 18, § 32, 4.
Ἄντωνυμιαί, σελ. 73, § 147 κ.έ.
Ἀνώμαλα οὐσιαστικά, σελ. 50 § 104.
Ἀνώμαλα ἐπίθετα, σελ. 64, § 131 — παραθετικά, σελ. 69, § 141 κ.έ.
Ἀνώμαλα ῥήματα, σελ. 142, § 254 κ.έ. (Κατάλογος ἀνωμάτων ῥημάτων, σελ. 167 κ.έ.).
Ἄοριστοι δεῦτεροι κλινόμενοι κατὰ τὰ εἰς -μι, σελ. 138, § 252.
Ἀπαρέμφατον, σελ. 88, § 178.
Ἀποβολή φωνήεντος, σελ. 17, § 32, 1 — συμφώνου, σελ. 18, § 33 κ.έ.
Ἀποθετικά ῥήματα, σελ. 145, § 256.
Ἄρθρον, σελ. 26, § 42.
Ἀριθμητικά, σελ. 82, § 164 κ.έ.
Ἀριθμοί ὀνομάτων, σελ. 26, § 41, 2 — ῥημάτων, σελ. 88, § 177.
Ἄτονοι λέξεις, σελ. 12, § 18.
Ἄττικόκλιτα οὐσιαστικά, σελ. 33, § 59 — ἐπίθετα, σελ. 58, § 117.
Αὐξήσις ὀμαλή, σελ. 91, § 185 κ.έ — ἀνώμαλος, σελ. 93, § 188.
Ἀφομοίωσις φωνήεντος, σελ. 17 § 32, 3 — συμφώνου, σελ. 22, § 37, 3, καὶ σελ. 23 § 37, 6, γ'.
Ἄφωνα, σελ. 6 § 3, 1.
Ἄφονόληκτα τριτόκλιτα, σελ. 40, § 78 κ.έ. — ῥήματα, σελ. 108, § 210 κ.έ.
Γένος, σελ. 25, § 41, 1 — σελ. 27, § 45 — σελ. 54, § 106 κ.έ.
Γράμματα, σελ. 5, § 1 κ.έ.
Δεῦτεροι χρόνοι ῥημάτων, σελ. 116, § 221 κ.έ.
Διάθεσις ῥήματος, σελ. 86, § 171.
Δίγαμμα, σελ. 5, § 1, Σημ.
Διπλόθεμα τριτόκλιτα, σελ. 35, § 64.
Δίφθογγοί, σελ. 7, § 6.
Δυϊκός ἀριθμός, σελ. 26, § 41, 2 — ὀνομάτων, σελ. 50, § 103 — ῥημάτων, σελ. 107, § 209.
Ἐγκλίσεις ῥήματος, σελ. 88, § 175.
Ἐγκλισις τόνου, σελ. 12, § 19.
Ἐγκλιτικά λέξεις, σελ. 12, § 20.
Εἰμί (βοηθητικόν), σελ. 96, § 191 κ.έ.
Ἐκθλιψις, σελ. 16, § 28.
Ἐκτασις φωνήεντος, σελ. 18, § 32, 6.
Ἐνρινα σύμφωνα, σελ. 6, § 5.
Ἐνρινόληκτα τριτόκλιτα, σελ. 42, § 83 κ.έ. — ῥήματα, σελ. 112, § 216 κ.έ.
Ἐπίθετα, σελ. 54, § 105 κ.έ. — παράγωγα, σελ. 155, § 271 κ.έ. — παραθετικά, σελ. 67, § 136 κ.έ.
Ἐπιρρήματα, σελ. 146, § 257 — ἀριθμητικά, σελ. 84, § 168 — παράγωγα, σελ. 157, § 274 — παραθετικά, σελ. 72, § 146.
Ἐπιφωνήματα, σελ. 147, § 261.
Ἐτυμολογικόν, σελ. 148, § 262 κ.έ.
Εὐφωνικά σύμφωνα, σελ. 17, § 31.
Ἡμίφωνα σελ. 6, § 3, 2.

- Ἡμιφονόληκτα** τριτόκλιτα, σελ. 42, § 83 κ.έ. — ῥήματα, σελ. 112, § 216 κ.έ.
- Θέμα** (λέξεως ἐν γένει), σελ. 24 § 39, 1 — ἀσθενές, ἰσχυρόν, σελ. 35, § 64, 2 καί σελ. 128, § 240 — ῥηματικόν, χρωμικόν, σελ. 89, § 181.
- Καταληκτικά** τριτόκλιτα, σελ. 35, § 63, 1.
- Κατάληξις** (λέξεως ἐν γένει), σελ. 24, § 39, 1 — καταλήξεις πρωτοκλιτών, σελ. 29, § 47, δευτεροκλιτών, σελ. 32, § 54, τριτοκλιτών, σελ. 37, § 71, ῥημάτων, σελ. 98, § 194 κ.έ.
- Κλίσις** σελ. 24, § 38, 2 καί σελ. 26, § 41, 3 — πρώτη, σελ. 27, § 46 κ.έ., δευτέρα, σελ. 31, § 53 κ.έ., τρίτη, σελ. 34, § 61 κ.έ.
- Κλιτὰ** μέρη τοῦ λόγου, σελ. 24, § 38, 2.
- Κρῆσις**, σελ. 15, § 26.
- Ληκτικά** (ἢ τελικά) σύμφωνα, σελ. 18, § 33, 1.
- Μέρη** τοῦ λόγου, σελ. 24, § 38 — ἄκλιτα, σελ. 146, § 257 κ.έ. — κλιτά, σελ. 24, § 38 κ.έ.
- Μετάθεσις** φωνήεντος, σελ. 17, § 32, 2 — συμφώνου, σελ. 20, § 35.
- Μετοχή**, σελ. 80, § 178, 2 — κλίσις μετοχῶν, σελ. 65, § 132 κ.έ.
- Μονόθεμα** τριτόκλιτα, σελ. 35, § 64, 1.
- Οὐσιαστικά**, σελ. 26, § 43 κ.έ. — παράγωγα, σελ. 151, § 268 κ.έ.
- Παραγωγή**, σελ. 148, § 262 κ.έ.
- Παραθετικά** ἐπίθετα, σελ. 67, § 136 κ.έ. — ἐπιρρήματα, σελ. 72, § 146.
- Παρασύνθετα**, σελ. 164 § 286.
- Παρεπόμενα** ὀνόματος, σελ. 26, § 41, 3, Σημ. — ῥήματος, σελ. 86, § 170.
- Πνεύματα**, σελ. 9, § 12 κ.έ.
- Προθέσεις**, σελ. 146, § 258 κ.έ. — ὡς πρῶτα συνθετικά, σελ. 161, § 280, 2.
- Πρόσφωμα**, σελ. 104, § 198, 2.
- Πρόσωπα** (τοῦ λόγου), σελ. 73, § 148 — ῥήματος, σελ. 88, § 176.
- Πτώσεις**, σελ. 24, § 40.
- Ῥῆμα**, σελ. 86, § 169 κ.έ.
- Ῥήματα** ἀποθετικά, σελ. 145 § 256 — βαρύτονα, σελ. 97, § 193, 1 καί σελ. 98 § 194 κ.έ. — περισπώμενα ἢ συνηρημένα, σελ. 97, § 193, 2, σελ. 119, § 226 κ.έ. — ἀφωνόληκτα, σελ. 108, § 210 κ.έ. — ἐρινόληκτα ἢ ὑγρόληκτα, σελ. 112, § 216 κ.έ. — εἰς -μι, σελ. 128, § 237 κ.έ. — κλινόμενα κατὰ τὰ εἰς -μι, σελ. 136, § 251 κ.έ. — παράγωγα, σελ. 149, § 265 κ.έ.
- Σημεῖα** τοῦ γραπτοῦ λόγου, σελ. 13, § 22.
- Σιγμόληκτα** τριτόκλιτα, σελ. 46, § 92 κ.έ.
- Συγκοπή** φωνήεντος, σελ. 17, § 32, 1.
- Συγκοπτόμενα** τριτόκλιτα, σελ. 45, § 89.
- Συζυγία** ῥημάτων, σελ. 86, § 172 — τῶν εἰς -μι, σελ. 128, § 237 κ.έ. — τῶν εἰς -ω, σελ. 97, § 193 κ.έ.
- Συλλαβή**, σελ. 8, § 8 — συλλαβισμός, σελ. 8, § 10.
- Συμπνευματισμός**, σελ. 22, § 37, 1.
- Σύμφωνα**, σελ. 6, § 3 κ.έ.
- Συμφονόληκτα** τριτόκλιτα, σελ. 40, § 78 κ.έ. — ῥήματα, σελ. 108, § 210 κ.έ.
- Συναίρεσις**, σελ. 15, § 24.
- Σύνδεσμοι**, σελ. 147, § 260.
- Συνηρημένα** ὀνόματα, σελ. 30, § 51 — σελ. 33, § 57 — ῥήματα, σελ. 119, § 226 κ.έ.
- Σύνθεσις**, σελ. 148, § 262, 3 — σελ. 158, § 275, κ.έ.

Σύνθετα, σελ. 148, § 262, 3 – σελ. 158, § 275 κ.έ. – νόθα, σελ. 164, § 285 – συνθέτων σημασία, σελ. 166, § 289 – συνθέτων τονισμός, σελ. 165, § 287 κ.έ.

Συστολή φωνήεντος, σελ. 18, § 32, 6.

Τονισμός, τόνοι σελ. 10, § 14 κ.έ. – τονισμός συνθέτων, σελ. 165 § 287 κ.έ.

Ύγρα σύμφωνα, σελ. 6, § 5.

Ύγρόληκτα τριτόκλιτα, σελ. 44, § 86 – ρήματα, σελ. 112, § 216 κ.έ.

Φθογγικά πάθη, σελ. 14, § 23 κ.έ.

Φωνή ρήματος, σελ. 86, § 173.

Φωνήεντα, σελ. 5, § 2 – θεματικά, σελ. 104, § 201 – έγκλιτικά, σελ. 106, § 208.

Φωνεντόληκτα τριτόκλιτα, σελ. 35, § 66, 1 και § 67 κ.έ. – ρήματα, σελ. 90, § 183 – σελ. 119, § 226 κ.έ.

Χαρακτήρ θέματος, σελ. 24, § 39, 2 – ρηματικός, χρονικός σελ. 90, § 182 – σελ. 104, § 198 κ.έ.

Χρόνοι ρήματος σελ. 87, § 174.

Τὰ ἀντίτυπα τοῦ βιβλίου φέρουν τὸ κάτωθι βιβλιοσήμον ἐἰς ἀπόδειξιν τῆς γνησιότητος αὐτῶν.

Ἐντίτυπον στερούμενον τοῦ βιβλιοσήμου τούτου θεωρεῖται κλεψίτυπον. Ὁ διαθέτων, πωλῶν ἢ χρησιμοποιοῦν αὐτὸ διώκεται κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθροῦ 7 τοῦ νόμου 1129 τῆς 15/21 Μαρτίου 19/46 (Ἐφ. Κυβ. 1946, Α' 108).

Ἔκδοσις : ΚΒ' - 1974 (V) Ἀντ/πα : 138.000 - Σύμβασις 2399/16-3-74

Ἐκτύπωσις : Κουσάντος - Πρίφτης - Λαβερῶνας — Βιβλιοδεσία : Α. Βασιλείου

